

**Jalostuksen tavoiteohjelma
2017 -2021**

SISÄLLYSLUETTELO

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	6
4. RODUN NYKYTILANNE	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	11
4.1.2 Jalostuspohja	19
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	35
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	35
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet	36
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	36
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	36
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttööminaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	36
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	36
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	57
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	65
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	65
4.3. Terveys ja lisääntyminen	66
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	66
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	74
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	88
4.3.4 Lisääntyminen	90
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	91
4.3.6. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä lisääntymisessä	91
4.4 Ulkomuoto	93
4.4.1 Rotumääritelmä	93
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	98
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	101
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	102
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	104
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	104
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	108
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	113
6.1 Jalostuksen tavoitteet	113
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	114
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	115
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	116
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	118
7. LÄHTEET	121

Tanskandogin rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma.

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 28.3.2016

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 5.11.2016

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt korjatun ohjelman 8.3.2017

Koonnut: Minna Boman, Sari Forssten, Maarit Keskitalo, Minna Kunttu, Teija Salmi-Aalto, Marja Süngülü, Minna Borodulin, Petra Jaakonsaari, Elina Karppinen, Niina Malmivuori, Kati Nieminen, Raija Nykänen, Anne Rautiainen-Holm, Sanna Tevaluoto, Ulla Vaskelainen, Juuso Vitikainen, Anna-Mari Vuori, Topi Kunttu. Taitto: Reeta Parkkinen 2017

1. YHTEENVETO

Doggityyppinen koira on kulkenut vuosisatojen saatossa pitkän matkan Tiibetin vuoristoylängöiltä aina Alppien yli Eurooppaan tullakseen tanskandoggiksi, jonka me tunnemme tänä päivänä. Villisian metsästäjästä ja sotakoirasta on muotoutunut nykyään monessa eri harrastelajissa taitonsa näyttävä ihmisen paras ystävä.

Vielä 1800-luvun alkupuolellakin jalostus oli ns. näkemyksellistä jalostusta vailla yhteisiä pelisääntöjä. Rotumääritelmästä sopiminen vuonna 1878 antoi perustan, jolle rodun tulevaisuus saatettiin rakentaa. Virallisen alkuperämaansa Saksan mukaan rotu sai nimensä Deutsche Dogge vuonna 1880. Suomessa tanskandoggeja oli kuusi kappaletta Kennelliiton kantakirjojen mukaan vuonna 1894. Eniten rekisteröintejä on tehty vuonna 2008, jolloin pentuja, mukaan lukien tuontikoirat, rekisteröitiin yhteensä 443 kpl. Muotirotua ei tanskandoggista toivottavasti koskaan tule, sillä suurten rekisteröintimäärien myötä kasvavat myös muut ongelmat.

Jalostuksen tavoitteena on käyttöominaisuuksiltaan ja ulkomuodoltaan rodunomainen, fyysisesti ja psyykkisesti terve koira. Tanskandoggi on ensisijaisesti seurakoira, jonka kanssa voi toki harrastaa melkein mitä vain, kunhan sekä koiralla että omistajalla on hauskaa yhdessä. Tämänhetkinen ulkomuoto vastaa ulkomuototuomarin silmin katsottuna kohtuullisen hyvin rotumääritelmää, mutta parannettavaa kuitenkin löytyy. Esimerkiksi hyvin jyrkät lantiot ja erittäin avoimet etukulmaukset, epätyypilliset päät ja niiden myötä muuttuneet ilmeet ovat asioita, joihin kasvattajien tulisi kiinnittää huomiota. Yleisvaikutelman tulisi olla seuraavanlainen: voimakas olemus, jossa yhdistyvät jalous, tasapainoisuus, sopusuhtaiset linjat ja erityisen ilmeikäs pää.

Tanskandoggeilla yleisimmin esiintyviä vakavia sairauksia ovat sydänsairaudet, erilaiset syövät ja kasvaimet sekä mahalaukunkiertymä. Koska kyseessä on jättirotu, kasvuhäiriöitä esiintyy myös jonkin verran. Muista sairauksista mainittakoon silmä- ja luomisairaudet, allergiat, epilepsia ja kilpirauhasen vajaatoiminta. Kasvattajien tulisi kiinnittää erityistä huomiota perinnöllisiksi todettuihin vikoihin ja sairauksiin. Sairaat yksilöt tulee sulkea pois jalostuksesta. Rotumme liittyy Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (PEVISA) 1.1.2007 alkaen. Rotukohteisena vastustamisohjelmana on vanhempien lonkka- ja kyynärnivelten kuvauspakko sekä alle 12 kuukautta vanha sydämen kuuntelututkimustulos ennen astutusta.

Terveysten ja ulkomuodon lisäksi luonteisiin olisi syytä kiinnittää enemmän huomiota, sillä sekä useamman kasvattajan että myös omistajan mielestä ongelmaluonteita esiintyy aiempaa enemmän. Tanskandoggin tulee olla ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa, erityisesti lapsiin kiintyvä sekä pidättyväinen vieraita kohtaan.

Tanskandogille rotuna laadittiin ensimmäistä kertaa Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) vuonna 2006. Kaikkien rotujärjestöjen oli laadittava ja toimitettava Suomen Kennelliitolle edustamiensa rotujen JTO 31.12.2006 mennessä. Tavoiteohjelman avulla voimme viedä rotuamme eteenpäin määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti tulevillekin sukupolville. Suomen Tanskandoggi Ry:n jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa jalostuksen tavoiteohjelman noudattamisesta ja sen toteutumisesta. Jalostustoimikunta pyrkii seuraamaan rodun kehittymistä säännöllisin terveysten, ulkomuoto- ja luonnekyselyin, jotka suunnataan sekä kasvattajille että koirien omistajille. Rotujärjestö on myös velvollinen huomioimaan JTO:n tavoitteet toimintasuunnitelmaa laatiessaan, mutta ennen kaikkea jokaisen kasvattajan pitäisi miettiä omaa osuuttaan ja vastuutaan rodun jalostuksessa. Tulevaisuuden jalostuspohja luodaan nyt. Terve, hyväluonteinen ja kaunis tanskandoggi on yhdistyksemme ja sen jalostustoimikunnan päätavoite!

2. RODUN TAUSTA

Kuva vanhimmasta doggityyppisestä koirasta on ikuistettu reliefiin 12. vuosisadalla eKr. Reliefi löydettiin babylonialaisesta temppelistä. Siinä esiintyy doggityyppinen koira, jota assyrialainen ohjaa punotulla taluttimella. Näyttää varsin todennäköiseltä, että Tiibetin vuoristoylänkö on kaikkien tämän tyyppisten koirien alkuperäpaikka. Aleksanteri Suuri toi Intian matkoiltaan doggityyppisiä koiria lahjaksi ystävilleen. Ajanlaskumme alussa alkoi molossikoirien siirtyminen Alppien yli Keski- ja Länsi-Eurooppaan. Raskaiden taistelukoirien rinnalle alkoi kehittyä kevyempiä, doggityyppisiä metsästyskoiria. Ne olivat ajokoiraa paljon suurempia ja jyrkempiä ja niillä oli raskas, leveä pää sekä neliömäinen kuono. Nämä koirat tunnettiin erityisesti siitä, että ne kävivät rohkeasti ja raivokkaasti villisikojen sekä muun suurriistan kimppuun. Kreikkalaiset tunsivat ne jo 600 eKr. Lisäksi oli selvästi havaittavissa molossien ja assyrialaisien mastiffien sukulaisuussuhde, sillä mastiffeja on Niniven palatsin seinämaalauksen mukaan käytetty leijonanmetsästykseen ja sotakoirina jo vuonna 625 eKr. Aristoteleen aikana molosseja käytettiin myös paimenkoirina ja osa koirista levisikin Eurooppaan alaanien, Attilan hunnien ahdisteleman paimentolaiskansan, mukana (vrt. rodun italiankielinen nimi Alano).

Molossia pidetään mastiffi- ja doggityyppisten koirien alkuperäisenä kantamuotona eikä tarkkaan tiedetä milloin niitä saapui mm. Englantiin. Todennäköisesti foinikialaiset kauppiat toivat niitä mukanaan käydessään tinakauppaa brittien kanssa. Niihin aikoihin, kun roomalaiset valloittivat Britannian, oli englantilainen mastiffi jo niin vaikuttava, että koiria lähetettiin Roomaan villieläinten taistelunäytöksiin. Lisäksi gallialaiset, kuten muutkin, käyttivät näitä koiria sodassa.

Keskiajan koirien historia on kytkeyty sen ajan metsästyskulttuuriin. Aateliset metsästäjät käyttivät suuria koiralaumoja villisian ja karhun metsästykseen. Keskiajan ajavan doggityyppisen koiran alkumuodoista voidaan mainita, että kaikki nykyisen doggin värit ja väriyhdistelmät olivat jo silloin havaittavissa. 1400-luvulla alettiin tuoda Englannista mantereelle metsästyskoiria; raskaita doggeja sekä suuria vinttikoiria. Näitä risteytettiin raskaisiin mannermaisiin mastiffeihin, jotta saataisiin enemmän nopeutta ja ketteryyttä villisian ja karhun jahtiin. Suurin osa Euroopasta oli tuohon aikaan pirstoutuneena moniin pieniin ruhtinaskuntiin ja varsinkin nykyisen Saksan alueen ruhtinaskunnat alkoivat jokainen kehittää ”omaa” rotutyyppiään päämääränä suuri, voimakas, peloton ja kesyttämätön metsästyskoira, joka olisi aina parempi kuin naapurikunnan koira. 1500-luvulla ruhtinaskunnissa kasvatettiin koiria mahtavia määriä ja mm. vuonna 1592 Braunschweigin herttua osallistui vuosittaiseen metsästystapahtumaan 600 koiransa kanssa.

1800-luvulla Saksassa kasvatettiin doggeja eri nimillä; Etelä-Saksassa, ennen kaikkea Württembergissa, kasvatettiin valko-mustia doggeja (Ulmerindoggi). Pohjois-Saksassa kasvattajat suosivat sinistä ja keltaista väriä (Tanskandoggi). Ensimmäinen koiranäyttely järjestettiin vuonna 1863 Hamburg-Altonassa. Tähän näyttelyyn osallistui koiria seuraavasti: 8 Tanskandoggia ja 7 Ulmerindoggia. Seuraavissakin näyttelyissä vuosina 1869-1878 koirat arvosteltiin tämän jaon mukaan. Arvostelutuomarien mielestä jako ei ollut tarkoituksenmukainen, koska kyseessä oli yksi ja sama rotu. Siksi he ehdottivat, että kaikki eri värit kuuluisivat samaan rotuun. 1800-luvun puoliväliin saakka doggin jalostus oli ns. näkemyksellistä jalostusta. Vuonna 1878 pidettiin ensimmäinen rodun kasvattajien yhteiskokous ja rotumääritelmästä sovittiin.

Berliinissä vuonna 1880 pidetyssä tuomarikokouksessa rodut yhdistettiin, Deutsche Dogge – Saksan Doggi oli saanut virallisen nimensä. Ensimmäinen Tanskandoggiyhdistys Deutsche Doggen Club perustettiin Saksaan v. 1888 rodun jalostus- ja kasvatustyön edistämiseksi. Vuon-

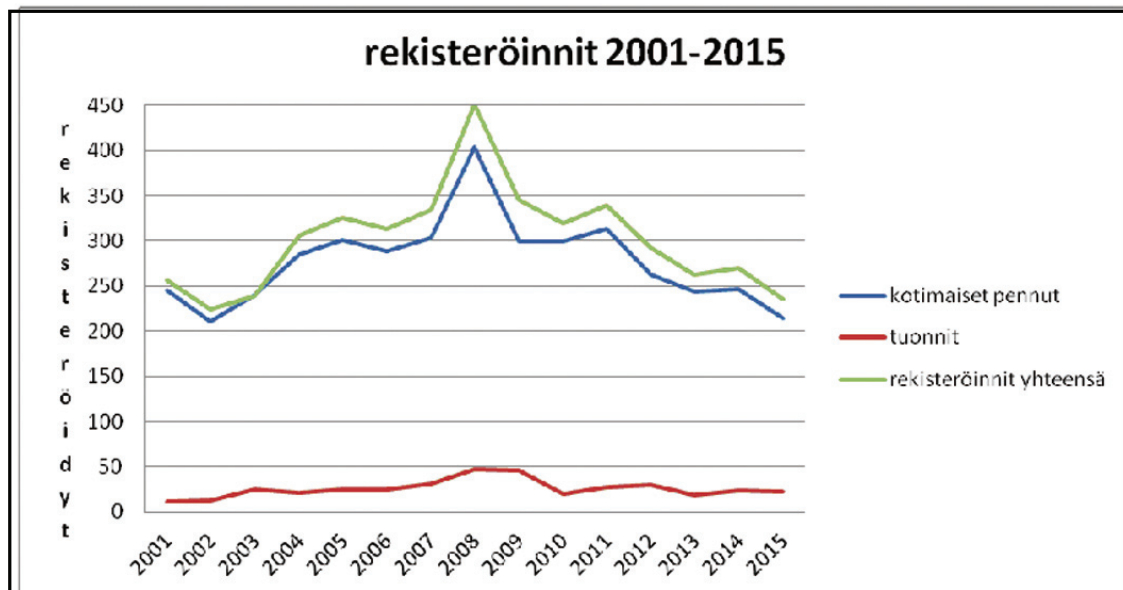
na 1879 ilmestyneessä rotukirjassa oli 538 rekisteröintiä. Rekisteröintien myötä saatiin perusta, jolle rodun jalostustyö saatettiin rakentaa. 1880-1890 -luvuilla saksa-laiset keskittyivät jalostamaan rotua ja tuloksia alkoi näkyä. Berliinin koiranäyttelyssä v. 1880 pohjoissaksalainen Herra Messter esitti 32 tanskandoggiaan. Vuosina 1881 sekä 1883-84 hän vei koiransa Lontooseen ja vuonna 1887 hän esitti Venäjällä Pietarin koiranäyttelyssä 22 doggia. Tietoisuus rodusta alkoi levitä. Rotu nautti suurta arvostusta myös kaukaisemmillä mailla, esim. Matabelemaan kuningas tarjosi yhdestä tanskandoggista kaksi vaunulastillista neekeriorjia ja niin paljon naisorjia kuin myyjä vain halusi. Taru ei kerro, syntyivätkö kaupat. Rotu jatkoi nousuaan ja 1900-luvun alussa olivat varsinaiset kultaiset vuodet. Saksasta vietiin loistavia verilinjoihin mm. Englantiin ja USA:han, joissa rodun jalostus pääsi hyvään alkuun. USA:ssa perustettiin The Great Dane Club of America v. 1889 ja aluksi kasvatustyö perustui puhtaasti saksalaisille verilinjoihin. 1930-luvulta muistetaan mm. Saksan tuontinarttu Efta v d Saalburg, joka tuotti useita erinomaisia jälkeläisiä ollen myös itse mitä voittoisin doggi. Saksalaisten johtava asema kasvatustyössä päättyi toiseen maailmansotaan, jolloin suurin osa jalostusmateriaalista tuhoutui. Nykyisin Saksa on taas voimakkaasti mukana kasvatustyössä.

Suomessa vietiin kuusi tanskandoggia Suomen Kennelliiton kantakirjoihin vuonna 1894. Koiramäärä kasvoi tasaisesti ja 1920-luvun lopulla doggeja rekisteröitiin jo 70 kappaletta. Vuonna 1934 rekisteröintien määrä oli jo 103 koiraa. Vuosisadan alussa koirat olivat väriltään pääasiassa mustia ja harlekiineja. 1920-luvulla tunnetuin doggi oli Saksasta tuotu harlekiiniuros Prinz von Binder, jota käytettiin paljon jalostukseen. 1930-luvulla syntyi luultavasti maamme ensimmäinen valiodoggi, musta uros Tips av Tipps-Toppstam. Samalla vuosikymmenellä aloitti toimintansa Siri Sunellin De Morny-kennel, joka erikoistui keltaisiin ja tiikerijuovaisiin tanskandoggeihin. Tämä kennel vaikutti aina 1940-luvulle asti kasvattaen monia muotovalioita.

Tuon ajan kaksi tunnetuinta kasvattajaa olivat Siri Sunell, kennel de Morny, ja Augustinus Serenius, kennel von Hippo. Molemmat kennelit kasvattivat keltaisia ja tiikerijuovaisia tanskandoggeja. Suomalaiset tanskandoggit olivat tuohon aikaan pohjoismaiden parhaita. 1930-luvulla Maria Åkerblom aloitti kaikkien värien kasvatuksen. Hänen kennelnimensä oli av Ros-Loge. Hän hankki koiria Saksasta ja astutti narttujaan Ruotsissa. Sota hiljensi myös tanskandoggien kasvatuksen, mutta 1950-luvulla se elpyi vähitellen. Aluksi Åkerblom kasvatti mustia ja harlekiineja siirtyen myöhemmin sinisiin sekä keltaisiin ja tiikerijuovaisiin tanskandoggeihin. Hänen kasvatustyönsä oli todella tuloksellista eikä siis ole ihme, että valiokasvatteja on kaikissa väreissä. 1960-luvulla aloitti kasvatustyönsä Eini Valaste, kennel Sivord's. Hän teki yhteistyötä maailmankuulun ruotsalaisen Airways -kennelin kanssa. Hän toi Suomeen mm. nartun Airways Bosanovan ja keltaisen uroksen Harmony Hill Fjord of Airwaysin. 1960-luku oli Ros-Loge kennelin kulta-aikaa ja kennelistä syntyi upeita doggeja, jotka voittivat näyttelyissä ympäri pohjoismaita. 1970-luvun rekisteröinnit olivat määrältään vuosittain jo yli sadan koiran luokkaa paria vuotta lukuun ottamatta. 1980-luku lisäsi sekä harrastajien että kasvattajien määrää huomattavasti. Niinpä vuosikymmenen lopulla rekisteröintimäärät olivat jo 250 koiran molemmin puolin. 1990-luku toi mukanaan uusia rekisteröintiennätyksiä. 2000-luvulla on rekisteröintejä tehty eniten vuonna 2008, jolloin pentuja, mukaan lukien tuontikoirat, rekisteröitiin yhteensä 443 kpl.

Taulukko 1. Rekisteröinnit Suomessa vuosina 2006 – 2015.

	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
pennut (kotimaiset)	214	246	244	263	313	300	300	404	303	289
tuonnit	22	24	19	30	27	20	46	47	31	25
yhteensä	236	270	263	293	340	320	346	451	334	314

Taulukko 2. Rekisteröinnit Suomessa vuosina 2001-2015

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Tanskandoggi ry (STD ry) on perustettu vuonna 1972. Siitä lähtien sen aktiiviset toimihenkilöt ja jäsenet ovat tehneet työtä tanskandoggien hyväksi. STD ry toimi aluksi ns. rotua harrastavana yhdistyksenä kuului Suomen Seura- ja Kääpiökoirayhdistykseen ja sitä kautta Suomen Kennelliittoon. Yhdistyksen kotipaikka on perustamisesta lähtien ollut Helsinki. Kun toiminta oli kasvanut ja rekisteröintimäärät nousseet rotujärjestöjen vaatimustasolle, haettiin Suomen Tanskandoggi ry rotujärjestöksi. Tällä hetkellä (v. 2015) varsinaisia jäseniä on 515 kappaletta, ulkomaalaisia jäseniä 5 kappaletta ja 6 kunniajäsentä.

Yhdistyksen ja sen jalostustoimikunnan päätavoite on saada tanskandoggirotu säilymään rotumäärittelyn mukaisena niin luonteellisesti kuin ulkonäöllisesti unohtamatta ja vähätteleättä yhtä tärkeintä ominaisuutta – terveyttä.

Yhdistyksen alaisena toimii monia toimikuntia mm. jalostus-, lehti-, rescue- sekä näyttelytoimikunnat. Jokaisella toimikunnalla on tärkeä tehtävä rodun parissa. Yksittäiset ihmiset tekevät

itseään säästämättä työtä rakastamansa rodun puolesta. Näin syntyy toimiva ja hyvin organisoitu rotujärjestö, jolla on paljon työtä ja kehitettävää.

Yhdistys julkaisee omaa jäsenlehteään, Tanskandoggi, neljä kertaa vuodessa. Lehdessä tiedotetaan mm. tulevista tapahtumista, julkaistaan niin näyttely- ja kilpailutuloksia kuin terveys- ja tutkimustuloksiakin. Yhdistyksen nettisivuilta www.greatdane.fi on mm. ajantasalla oleva pentulista, josta löytyy jalostustoimikunnan hyväksymät eli jalostusohjesäännön kriteerit täyttävät pentueet.

Toimintaa elävöittämään on perustettu paikallisia aluetoimikuntia, joiden tehtävänä on koota harrastajat yhteen ja tarjota toimintaa lähialueella. Aluetoimikunnilla onkin siten suuri rooli yhdistyksemme sisällä.

Jalostustoimikunnan valitsee rotujärjestön johtokunta, jolloin työskentely tapahtuu johtokunnan valvonnan alaisena. Päämääränä on rotumääritelmän mukainen, fyysisesti ja psyykkisesti terve koira. Toimikunta noudattaa työssään mm. Suomen Kennelliiton antamia työohjeita sekä yhdistyksen vuosikokouksen hyväksymää jalostusohjesääntöä.

Jalostustoimikunnan työtehtäviin kuuluu mm.:

- jalostusneuvonta ja tiedon jakaminen
- jalostusohjesäännön ja jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) seuranta ja päivittäminen
- jalostus- ja jälkeläistarkastukset
- jalostustarkastajien ja -neuvojien koulutus
- kasvattajapäivät yms. informaation tuottaminen
- ulkomuototuomareiden koulutus- ja neuvottelutilaisuuksien informaation tuottaminen
- ulkomaiset yhteydet jalostusasioissa
- pentulista, sen pääsyvaatimukset ja päivittäminen

Jalostusneuvoja opastaa ja neuvoo kasvattajaa tarvittaessa. Yleensä kasvattajat suunnittelevat yhdistelmänsä itse. Mikäli yhdistelmä täyttää jalostusohjesäännön vaatimukset kaikilta osin, kasvattajan tarvitsee vain ilmoittaa tulevasta astutuksesta kirjallisesti jalostustoimikunnan sihteerille. Mikäli siitosparissa on jotain huomautettavaa tai yhdistelmä ei täytä jalostusohjesäännön vaatimuksia, ilmoitetaan siitä kasvattajalle. Kaikki siitosparit, jotka eivät täytä vaatimuksia kaikilta osin, käsitellään aina jalostustoimikunnassa. Jalostustoimikunnan päätöksestä voi valittaa rotujärjestön johtokunnalle.

Jalostustoimikuntana työskentelevän työryhmän koko on kuusi (6) jäsentä. Toimikunnassa tulee olla ainakin kaksi (2) asiantuntijajäsentä, joista yksi toimii ryhmän puheenjohtajana. Toimikunnan muilta jäseniltä edellytetään vankkaa tietoutta genetiikasta ja koirien jalostuksen tuntemuksesta. Jalostustoimikuntaan on saatu asiantuntijajäseneksi mukaan myös eläinlääkäri. Jalostustoimikunnan jäsenistä korkeintaan kaksi (2) voi olla samanaikaisesti jäsenenä rotujärjestön hallituksessa.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinnistä. / Katariina Mäki 5.8.2013 (<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>).

Monimuotoisuuden säilyttäminen jalostustavoitteena

Kaikki koirarodut ovat geneettisesti pieniä kantoja, joiden selviytyminen tulevaisuudessa vaatii perinnöllistä monimuotoisuutta. Monimuotoisuus mahdollistaa myös jalostusvalinnan, koska silloin eläinten välillä on perinnöllisiä eroja, joiden välillä valita. Pienen kannan jalostuksessa mitään ominaisuutta ei pystytä parantamaan nopeasti, ilman että samalla hukataan liikaa geenejä. Jalostuksessa on silloin keskityttävä vain pahimpiin ongelmiin. On mietittävä, mikä juuri meidän rodussamme on tärkeintä. Mitkä ovat vakavimmat ongelmat, ja mitä taas voidaan kenties katsoa läpi sormien?

Jalostuspohjan kannalta tavoitteena tulisi kaikissa roduissa olla geenivarojen säilyttäminen, eli tehollisen koon kasvattaminen ja sitä kautta sukulaisuuden ja sukusiitoksen kasvunopeuden hidastaminen. Sukusiitosaste nousee suljetussa kannassa aina, sitä ei voi väistää. Mutta jos se nousee tarpeeksi hitaasti, eli tehollinen koko on vähintään 100-200, ei monimuotoisuutta menetä niin ratkaisevan paljon.

Hitaasti nouseva sukusiitosaste antaa aikaa myös luonnonvalinnalle poistaa kannasta haitallisia geeniversioita ja pitää yllä heterotsygotiaa. Samaan aikaan mutaatiot voivat tuoda kantaan uutta vaihtelua. Luonto korjaa sukusiitoksen aiheuttamia haittoja, jos sukusiitos ei ole nopeaa, lähisukulaisten yhdistämisestä aiheutuvaa. Mutaatioita tapahtuu kuitenkin erittäin harvoin:

vain yksi sadastatuhannesta tai yksi miljoonasta sukusolusta sisältää mutaation jossakin geeniparissaan. Mutaatiot muuttavat kannan geeniversioiden suhteellisia osuuksia siis hyvin hitaasti.

Sukusiitos

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja. Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettynä eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä kun sukusiitosaste ylittää 10 %. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmita vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan,

on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

Tehollinen populaatiokoko

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Tehollinen koko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu. Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla. Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla roduilla ei päästä tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen, eli tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 3. Kaikki värit yhdessä.

Vuositilasto - rekisteröinnit						
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	214	246	244	263	313	300
Tuonnit	22	24	19	30	27	20
Rekisteröinnit yht.	236	270	263	293	340	320
Pentueet	35	36	35	49	52	50
Pentuekoko	6,1	6,8	7,0	5,4	6,0	6,0
jalostukseen käytetyt eri urokset	29	30	24	36	36	38
- kaikki	30	29	29	44	42	42
- kotimaiset	22	15	20	22	21	19
- tuonnit	5	12	4	11	15	11
- ulkomaiset	3	2	5	11	6	12
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 2 kk	4v 2 kk	3v 5 kk	4v 3 kk	4v	3v 11 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut						
- kaikki	34	36	34	48	51	50
- kotimaiset	27	28	26	36	39	43
- tuonnit	7	8	8	12	12	7
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 9 kk	3v 10 kk	3v 7 kk	3v 4 kk	3v 4 kk	3v 6 kk
Isoisät	52	57	56	77	75	77
Isoäidit	57	56	57	84	83	84
Sukusiitosprosentti	1,37 %	1,92 %	1,49 %	1,46 %	1,38 %	1,76 %

Taulukosta 3 nähdään, että Suomessa on rekisteröity kotimaassa syntyneitä tanskandoggi pentuja tilastointikaudella 2010–2015 yhteensä 1580 kpl. Tämä on 262 rekisteröintiä vähemmän edellisjaksoon verrattuna.

Vuonna 2011 pentuja syntyi eniten 313, tämän jälkeen kotimaisten rekisteröintien määrä on lähtenyt laskuun. Rekisteröintien määrä oli alimmillaan vuonna 2015. Tuolloin rekisteröityjä pentuja oli 214 kpl. Koko edellisen kuusivuotiskauden aikana minään vuonna eivät rekisteröinnit ole menneet näin alas Suomessa syntyvien pentujen osalta. Taulukkojen 4-6 (rotu väreittäin) tarkastelu osoittaa, että eri värien rekisteröintien erot ovat kasvaneet.

Tuontien määrä on laskenut kuluneella kuusivuotiskaudella. Tuontikoiria on FI-rekisterissä 142 kpl. Alimmillaan tuontien määrä oli v. 2013, jolloin Suomeen tuotiin 19 koiraa. Tuontimäärät tällä jaksolla ovat pysyneet ilman selviä huippuja alle 30 koiran.

Tuontien ja rekisteröityjen pentujen yhteenlaskettu lukumäärä nousi yli 300 kpl:een ainoastaan vuonna 2011 (340) ja 2010 (320), tämän jälkeen myös yhteenlasketuissa rekisteröinneissä lukumäärä on lähtenyt laskemaan pysytellen alle 300 kpl:een rekisteröinnin.

Pentuekoko on edellisen kuuden vuoden jaksolla ollut 5,7 - 6,1. Nykyisellä jaksolla tässä on ollut hieman nousua 5,4 - 7,0. Aktiivisten kasvattajien lukumäärä on hieman laskenut ollen nyt 24 - 36 kasvattajaa, vähiten kasvattajia oli 2013 (24). Aikaisemmalla kuuden vuoden jaksolla kasvattajia oli 31 - 38.

Käytettyjen urosten määrä on vaihdellut 29 – 44 uroksen välillä. Kotimaisten urosten osuus on

ollut 15 - 22 ja ulkolaisten 2 - 12. Kotimaisten urosten määrä on pysynyt lähes puolessa ulkomaisiin uroksiin (tuonnit + ulkomaiset) nähden, mutta vuonna 2015 oli poikkeus ulkomaisten ollessa vähemmistönä, 31 % käytetyistä uroksista. Urokset ovat olleet 3,5 - 4,3 vuoden ikäisiä, kun niitä on käytetty ensimmäisen kerran jalostukseen. Edellisellä jaksolla kaikkien urosten keskimääräinen jalostusikä oli hieman alle 4 vuotta. Tällä jaksolla keskimääräinen urosten jalostuskäytön ikä on ollut noin 4 vuotta.

Käytettyjen narttujen määrä on vaihdellut 34 – 51 yksilön välillä. Kotimaisten narttujen osuus on ollut 26 - 43 ja tuontinarttujen osuus 7 - 12. Kotimaisia synnyttäjiä on edelleen 79 % nartuista. Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on ollut 3 v. 6 kk.

Sukusiitosprosentti on ollut koko tanskandoggipopulaatiossa maltillinen kuluneena kuusi-vuotiskautena. Korkeimmillaan se on ollut v. 2014 (1,92 %), joka on prosenttien vähemmän kuin edellisellä kuudenvuoden jaksolla ja alhaisimmillaan v. 2015 (1,37 %). Keskiarvo kaikissa väreissä jaksolla 2010 - 2015 on 1,56%. Aikaisemmalla jaksolla keskiarvo oli 1,71%. Sukusiitos asia tarkentuu väriyryhmittäisissä taulukoissa ja selvittää eri linjojen käytön ja käytetäänkö niitä keskenään eri väriyryhmien sisällä.

Yksittäisten kasvattajien tekemissä yhdistelmissä sukusiitosprosentit ovat ylittäneet Suomen Kennelliiton ja STD ry:n jalostustoimikunnan suositteleman serkusparituksen rajan eli 6,25 % seuraavasti jaksolla 2010 - 2015: ke/ti väriyryhmässä 14 kertaa, ha/mu väriyryhmässä 4 kertaa ja si väriyryhmässä 1 kerran. Korkein sukusiitos oli 13,75%, tämä esiintyi vain kerran. Toiseksi suurin 12,70% esiintyi myös vain kerran. Sukusiitos % on laskettu jalostustietokannasta 4-8 sukupolven otannalla.

Sukusiitosprosentti on luku, joka ilmoittaa minkä verran eläimellä keskimäärin on alkupe-
rältään samoja, homotsygoottisia alleeleja. Sukusiitosprosentin suuruus riippuu siitä monellako sukupolvella se pystytään laskemaan, tyypillisesti pitkällä sukutauluilla saadaan korkeita lukuja, mikäli koirat menevät samoihin kantalinjoihin. Populaation sukusiitosprosentti saisi kasvaa korkeintaan yhden prosentin, tämä koskee neljän vuoden jaksoja eli sukupolvea. Tulee myös muistaa että luku on aina aliarvio, tuontikoirien sukutaulutietoja ei yleensä ole tallennettu yli kolmen sukupolven.

Taulukko 4. Rotu väriryhmittäin, siniset

Vuosilasto - rekisteröinnit	2015	2014	2013	2012	2011	2010
siniset						
Pennut (kotimaiset)	19	23	29	27	55	77
Tuonnit	6	2	3	7	5	7
Rekisteröinnit yht.	25	25	32	34	60	84
Pentueet	4	5	6	9	9	15
Pentuekoko	4,8	4,6	4,8	3,0	6,1	5,1
Kasvattajat	3	4	6	9	7	12
jalostukseen käytetyt eri urokset						
- kaikki	3	4	4	5	4	9
- kotimaiset	3	3	3	2	2	5
- tuonnit			1	1	1	1
- ulkomaiset	0	1	0	2	1	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 8 kk	3v 11 kk	2v 2 kk	3v 1 kk	4v 4 kk	3v
jalostukseen käytetyt eri nartut						
- kaikki	4	5	5	7	9	10
- kotimaiset	2	5	4	5	7	8
- tuonnit	2		1	2	2	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 8 kk	4v	4v 1 kk	3v 2 kk	3v 4 kk	3v 2 kk
Isoisät	8	7	12	15	13	23
Isoäidit	8	7	12	16	14	25
Sukusiitosprosentti	1,93 %	0,23 %	0,12 %	1,24 %	0,08 %	1,14 %

Sinisten taulukosta 4 nähdään, että Suomessa on rekisteröity kotimaassa syntyneitä sinisiä tanskandoggipentuja tilastointikaudella 2010 – 2015 yht. 230 kpl. Tämä on 44 kpl vähemmän edellisjakssoon verrattuna. Vuonna 2010 pentuja syntyi eniten, 77 kpl, tämän jälkeen kotimaisten rekisteröintien määrä on lähtenyt laskuun sinisten osalta, lukuunottamatta vuotta 2013, jolloin syntyi 2 pentua enemmän kuin edellisenä vuonna. Rekisteröintien määrä oli alimmillaan vuonna 2015, tällöin sinisiä Suomessa syntyneitä pentuja rekisteröitiin vain 19 kpl. Edellisen kuusivuotisjakson aikana eivät rekisteröinnit jääneet näin vähäisiksi minkään vuoden aikana.

Väriristeytyspentueita ko. ajanjaksolla syntyi yht. 6 kpl, lisäksi 1 yhdistelmä missä isä on musta mutta emän väriä ei ole merkitty (muut sisarukset sinisiä tai väriä ei merkitty). Näistä väriristeytyspentueista syntyi yht. 15 sinistä pentua. Kaikki 6 väriristeytystä olivat yhdistelmistä sininen – musta (musta/sini-nen). Lisäksi syntyi musta – musta yhdistelmistä (5 yhdistelmää) yht. 10 sinistä pentua ja yhdestä musta – plattenhund yhdistelmästä 1 sininen sekä yhdestä harlekiini – mustasta 1 sininen pentu. Vuonna 2010 syntyi yht. 3 väriristeytyspentuetta, vuonna 2011 yksi ja vuonna 2012 kaksi väriristeytyspentuetta. Vuosina 2013 – 2014 ei syntynyt yhtään väriristeytyspentuetta ja vuonna 2015 syntyi yksi väriristeytyspentue: musta – sininen.

Tuontien määrä on laskenut myös sinisten osalta kuluneella kuusivuotiskaudella. Tuontikoiria rekisteröitiin FI-rekisteriin yht. 30 kpl. Näistä 17 kpl oli narttuja ja 13 kpl uroksia. Edellisellä kuusivuotisjaksolla sinisiä tuontikoiria rekisteröitiin yht. 36 kpl. Ajanjaksolla 2010 – 2015 sinisiä tuontikoiria tuotiin eniten vuosina 2010 ja 2012, molempina vuosina 7 kpl. Vähiten tuonteja oli vuonna 2014, vain 2 kpl. Eniten sinisiä tuonteja tällä kuusivuotisjaksolla tuotiin Saksasta, 11 kpl. Näistä kuitenkin osa oli sisaruksia. Tanskasta tuonteja oli yht. 6 kpl, joista myös osa oli sisaruksia.

USA:sta tuotiin 3 kpl, Ruotsista myös 3 kpl ja Virosta 2 kpl. Lisäksi tuotiin Tsekeistä, Kanadasta, Venäjältä ja Latviasta, jokaisesta maasta 1 kpl.

Huolestuttavaa on, että sinisistä tuontikoirista (30 kpl) 4 kpl on kuollut nuorena. Tämä tekee 13,3 % kaikista tuonneista. Valitettavasti kaikki eivät merkitse koiraansa Kennelliiton jalostustietokantaan kuolleeksi, kuolinsyystä puhumattakaan, joten todellisuus voi olla vielä erilaisempi. Kaikista sinisistä tuonneista 33,3 %:lla ei ollut yhtään terveystutkimustulosta ja/tai näyttelytulosta (10 kpl). Terveystutkituista tuonneista otettiin vertailuun lonkkakuvaustulokset. Kaikista tutkituista 40 %:lla lonkkatulokset oli C tai D ja 60 %:lla tulos oli A tai B. Vertailussa ei otettu huomioon vuonna 2015 rekisteröityjä tuonteja, koska suurin osa heistä oli vielä liian nuoria tutkittavaksi. Tuonneista käytettiin jalostukseen kolmea koiraa, kaikki narttuja. Tämä tekee 12,5 % tuonneista. Vertailussa ei otettu mukaan vuonna 2015 tuotuja tuonteja (6 kpl) heidän nuoren ikänsä vuoksi.

Pentuekoko vaihteli edellisellä kuuden vuoden jaksolla 3,9 – 6,9 välillä. Nykyisellä jaksolla pentuekoossa on tapahtunut vähän laskua, vaihdellen välillä 3,0 – 6,1. Edellisellä jaksolla keskimääräinen pentuekoko oli 5,3 pentua, kun taas nykyisellä kuusivuotisjaksolla keskimääräinen pentuekoko oli 4,7 pentua. Pentuekoon laskua selittää ainakin osittain Kennelliiton Jalostustietojärjestelmän kirjaamiskäytäntö, jonka mukaan esim. mu – mu yhdistelmästä syntyneet siniset kirjataan omaksi pentueekseen sinisten osalle. Lisäksi esim. pakastesiemennyksiä on ollut useita, joista syntynyt 1 – 2 sinistä pentua.

Aktiivisten kasvattajien määrä on vaihdellut välillä 3 – 12. Vähiten kasvattajia (3 kpl) oli vuonna 2015 ja eniten (12 kpl) oli vuonna 2010. Edellisellä kuusivuotisjaksolla aktiivisten kasvattajien määrä oli hieman tasaisempi, vaihdellen 5 – 8 välillä.

Käytettyjen sinisten urosten määrä on vaihdellut 3 – 9 välillä. Kotimaisten urosten osuus on ollut 2 – 5 kpl ja ulkomaisten urosten (sis. tuonnit ja ulkomaiset) määrä on vaihdellut 0 – 3 välillä. Urokset ovat olleet 3 - 4,4 vuoden ikäisiä, kun niitä on käytetty ensimmäisen kerran jalostukseen. Edellisellä kuusivuotisjaksolla urosten iät jalostuskäytössä vaihtelivat 2 v. 1 kk – 4 v. 9 kk välillä.

Käytettyjen sinisten narttujen määrä on vaihdellut 4 – 10 välillä. Kotimaisten narttujen osuus on ollut 2 – 8 ja tuontinarttujen osuus 0 – 2. Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on ollut 3 v. 7 kk.

Sinisten sukusiitosprosentti on ollut hyvin maltillinen kuluneena kuusivuotiskautena. Korkeimmillaan se on ollut vuonna 2015 (1,93 %), joka on vähemmän kuin edellisen kuusivuotiskauden aikana (2,64 %). Alhaisimmillaan sukusiitosprosentti on ollut vuonna 2011 (0,08 %). Keskiarvo tältä kuusivuotiskaudelta on 0,79 %. Aiemmalla kuusivuotiskaudella keskimääräinen sukusiitosprosentti oli 1,34 %.

Yksittäisten sinisten kasvattajien tekemissä yhdistelmissä sukusiitosprosentti on ylittynyt Suomen Kennelliiton ja STD ry:n jalostusohjesäännön suositteleman serkusparituksen rajan (6,25 %) vain kerran (2010). Tuolloin sukusiitosprosentti oli 6,71 %. Sukusiitosprosentti on laskettu jalostustietokannasta 4 – 8 sukupolven otannalla.

Taulukko 5: Rotu väriyryhmittäin, keltaiset ja tiikerijuovaiset

Vuositolasto - rekisteröinnit	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Keltaiset – tiikerijuovaiset						
Pennut (kotimaiset)	71	95	87	83	93	98
Tuonnit	6	11	8	9	8	7
Rekisteröinnit yht.	77	106	95	92	101	105
Pentueet	14	14	13	18	16	18
Pentuekoko	5,1	6,8	6,7	4,6	5,8	5,4
Kasvattajat	12	13	10	14	11	13
jalostukseen käytetyt eri urokset						
- kaikki	12	11	9	16	13	14
- kotimaiset	9	5	8	6	6	7
- tuonnit	2	5		5	4	2
- ulkomaiset	1	1	1	5	3	5
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 8 kk	4v 3 kk	3v 10 kk	4v 6 kk	4v 10 kk	4v 9 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut						
- kaikki	13	15	12	17	15	17
- kotimaiset	12	10	8	13	9	14
- tuonnit	1	5	4	4	6	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 5 kk	3v 7 kk	3v 2 kk	3v 2 kk	3v 4 kk	3v 6 kk
Isoisät	18	24	23	31	23	28
Isoäidit	23	21	23	32	27	31
Sukusiitosprosentti	3,18 %	2,50 %	2,80 %	2,43 %	2,95 %	2,92 %

Keltaisten ja tiikerijuovaisten vuositolastoa (taulukko 5) tarkastellessa nähdään, että Suomessa on rekisteröity kotimaassa syntyneitä, keltainen ja tiikerijuovainen väriyryhmän tanskandoggipentuja tilastointikaudella 2010 – 2015 yht. 527 kpl. Tämä on 157 kpl vähemmän edellisen kuuden vuoden jaksoon (684 pentua) verrattuna.

Vuonna 2010 pentuja syntyi eniten, 98 kpl, tämän jälkeen kotimaisten rekisteröintien määrä on lähtenyt laskuun myös keltaisten ja tiikerijuovaisten osalta, lukuun ottamatta vuotta 2014, jolloin syntyi vain 2 pentua vähemmän kuin vuonna 2010. Rekisteröintien määrä oli alimmillaan vuonna 2015, tällöin keltaisia ja tiikerijuovaisia Suomessa syntyneitä pentuja rekisteröitiin vain 71 kpl.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä on laskenut keltaisten ja tiikerijuovaisten osalta kuluneella kuusivuotiskaudella. Tuontikoiria rekisteröitiin FI-rekisteriin yhteensä 49 kpl, kun niitä edellisellä kuusivuotisjaksolla rekisteröitiin yhteensä 64 (erotus 15).

Vuosina 2010 – 2015 tuotiin koiria eniten vuonna 2014, 11 kpl. Vähiten tuonteja oli vuonna 2015, 6 kpl. Muut luvut v. 2013: 8 kpl, v. 2012: 9 kpl, v. 2011: 8 kpl, v. 2010: 7 kpl. Eniten keltaisten ja tiikerijuovaisten tuonteja tällä kuusivuotisjaksolla oli Ruotsista yhteensä 13 kpl. Unkarista tuonteja oli yht. 8 kpl, joista osa oli sisaruksia. USA:sta tuotiin 5 kpl, Puolasta 5 kpl, Liettua 5, Tanska 4, Saksasta 2, Tanskasta 2, Italia 2 ja Venäjä 2. Lisäksi tuotiin koiria Sveitsistä, Slovakiasta, Israelista, jokaisesta näistä maasta 1 koiraa.

Huomioitavaa on, että näistä 49 tuontikoirasta on jalostustietojärjestelmän mukaan kuollut/lopetettu jo hyvin nuorena 4 koiraa, mm luonneongelman vuoksi. Valitettavasti kaikkia kuolleita

koiria ei merkitä Kennelliiton jalostustietokantaan kuolleeksi ja jos merkitään niin kuolinsyy jää merkitsemättä. Todellisuus voi olla siis erilainen.

Terveystutkituista tuonneista otettiin vertailuun lonkkakuvaustulokset. Vertailussa ei otettu huomioon vuonna 2015 rekisteröityjä tuonteja, koska suurin osa niistä oli vielä liian nuoria tutkittaviksi. Kaikista näistä tuonneista oli lonkka- ja kyynärkuvattuja 22. A – B tuloksia oli yht. 14 kpl, C tuloksia yht. 8 kpl. Kuvaamattomia oli 21 kpl.

Näyttelytuloksia tuontikoirilla oli yhteensä 31 yksilöllä, joista C.I.B. 3 kpl. Jalostukseen tuonneista on käytetty 13 yksilöä ja jokaisella niillä on 1 pentue. Yksi näistä on EJ-pentue.

Pentuekoko vaihteli edellisellä kuuden vuoden jaksolla 5,2 – 6,2 välillä ja nyt tarkastelun alla olevalla jaksolla. Se vaihteli 5,2 - 6,8 välillä. Nykyisellä jaksolla pentuekoossa ei ole tapahtunut muutosta. Edellisellä jaksolla keskimääräinen pentuekoko oli 5,7 pentua samoin myös nyt tarkastellulla nykyisellä kuusivuotisjaksolla keskimääräinen pentuekoko oli 5,7 pentua.

Aktiivisten kasvattajien määrä on sen sijaan vaihdellut välillä 10 - 14. Aktiivisten kasvattajien määrä on alentunut melko paljon edellisestä kuuden vuoden tarkastelujaksosta jolloin kasvattajia oli 15-23. Vähiten kasvattajia (10 kpl) oli vuonna 2013 ja eniten (14 kpl) oli vuonna 2012.

Käytettyjen keltaisten ja tiikerijuovaisten urosten määrä on vaihdellut 9 - 16 välillä. Kotimaisten urosten osuus on ollut 5 – 9 kpl ja ulkomaisten urosten (sis. tuonnit ja ulkomaiset) määrä on vaihdellut 0 – 5 välillä. Urokset ovat olleet 3,8 - 4,9 vuoden ikäisiä, kun niitä on käytetty ensimmäisen kerran jalostukseen. Edellisellä kuusivuotisjaksolla urosten iät jalostuskäytössä vaihtelivat 2 v. 10 kk – 4 v välillä.

Käytettyjen keltaisten ja tiikerijuovaisten narttujen määrä on vaihdellut 12 – 17 välillä. Kotimaisten narttujen osuus on ollut 8 – 14 ja tuontinarttujen osuus 1 – 6. Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on ollut 3 v. 4 kk.

Keltaisten ja tiikerijuovainen väriyhmässä sukusiitosprosentti on suurin verrattuna kaikkien väriyhmien kesken. Yksittäisten kasvattajien tekemissä yhdistelmissä sukusiitosprosentti on ylittynyt Suomen Kennelliiton ja STD ry:n jalostusohjesäännön suositteleman serkusparituksen rajan (6,25 %) 14 kertaa. Suurin yksittäinen sukusiitosprosentti on 12,70 %. Sukusiitosprosentti on laskettu jalostustietokannasta 4 – 8 sukupolven otannalla.

Keltaisten ja tiikerijuovaisten sukusiitosprosentti on ollut suhteellisen maltillinen kuluneena kuusivuotiskautena. Korkeimmillaan se on ollut vuonna 2015 (3,18 %), joka on vähemmän kuin edellisen kuusivuotisjakson aikana ollut korkein (3,99 %). Alhaisimmillaan sukusiitosprosentti on ollut vuonna 2012 (2,43%). Keskiarvo tältä kuusivuotisjaksolta on 2,79 %, joka on hieman suurempi (0,31 %) kuin aiemmalla kuusivuotisjaksolla, jolloin keskimääräinen sukusiitosprosentti oli 2,48 %.

Taulukko 6. Rotu väriryhmittäin, mustat ja harlekiinit

Vuositalasto - rekisteröinnit	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Musta – harlekiini						
Pennut (kotimaiset)	124	128	128	153	165	125
Tuonnit	10	11	8	14	14	6
Rekisteröinnit yht.	134	139	136	167	179	131
Pentueet	19	17	20	28	30	24
Pentuekoko	6,5	7,5	6,4	5,5	5,5	5,2
Kasvattajat	16	14	13	22	22	21
jalostukseen käytetyt eri urokset						
- kaikki	15	14	16	23	25	19
- kotimaiset	10	7	9	14	13	7
- tuonnit	3	7	3	5	10	8
- ulkomaiset	2	0	4	4	2	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 5 kk	4v 1 kk	3v 6 kk	4v 3 kk	3v 6 kk	3v 9 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut						
- kaikki	17	16	17	24	27	23
- kotimaiset	13	13	14	18	23	21
- tuonnit	4	3	3	6	4	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 9 kk	4v 1 kk	3v 9 kk	3v 5 kk	3v 4 kk	3v 7 kk
Isoisät	31	27	30	43	46	40
Isoäidit	32	29	31	48	48	42
Sukusiitosprosentti	0,24 %	1,79 %	0,92 %	0,97 %	0,92 %	1,23 %

Mustien ja harlekiinien vuositalastosta (taulukko 6) nähdään, että Suomessa on rekisteröity kotimaassa syntyneitä mustia ja harlekiineja tanskandoggipentuja tilastointikaudella 2010 – 2015 yht. 823 kpl. Tämä on 62 kpl vähemmän edellisjaksoon verrattuna.

Vuonna 2011 pentuja syntyi eniten 165 kpl, tämän jälkeen kotimaisten rekisteröintien määrä on lähtenyt laskuun mu/ha koirien osalta. Rekisteröintien määrä oli alimmillaan vuonna 2015, tällöin mu/ha Suomessa syntyneitä pentuja rekisteröitiin 124 kpl. Pentuemäärä on myös selvästi laskenut, jääden nyt alle 20 pentueen vuosi.

Tuontien määrä on huomattavasti laskenut mu/ ha koirien osalta kuluneella kuusivuotiskaudella. Tuontikoiria rekisteröitiin FI rekisteriin yht. 63 kpl. Vuosina 2010 – 2015 mu/ha tuontikoiria tuotiin eniten vuosina 2011 ja 2012 molempina vuosina 14 kpl. Vähiten tuonteja oli vuonna 2010, vain 6 kpl. Edellisellä jaksolla tuotiin yhteensä 97 koiraa, joka on 34 koiraa enemmän tarkastelujaksolla. Tilastoissa on tuontien osalta kuitenkin vajetta, sillä kaikkia tuonteja ei rekisteröidä ollenkaan tai rekisteröidään niiden tullessa ns. jalostuskäyttöön. Eniten tuotiin koiria ns. Keski-Euroopan maista ja Venäjältä, joista Venäjältä eniten 12 koiraa. Virosta 5, Puola 5, Liettua 5, Saksa 4, Unkarista 3, Tsekki 1, Alankomaat 1. Pohjoismaat ja Yhdysvallat eniten tuotiin Yhdysvalloista 11 koiraa. Ruotsista 9, Tanskasta 5, Argentiina 1, Norja 1.

Huomattavasti eniten tuotiin mustia koiria, reilusti kolmasosa. Harlekiineja seuraavaksi eniten ja vain muutama mantteli, plattenhund ja merle molempia 1 kappale. Mustien koirien suurimman tuontimäärän todennäköinen vaikutus on sinisten jalostusmateriaali ja kasvattajien tarve ketkä kasvattavat pelkästään mustia. Tuonneista kuuden vuoden jaksolla kirjattu kuolleeksi jalostustietokantaan 6 koiraa, joka 10 koira on siten kuollut nuorena. Pentueita niistä on saanut

19 koiraa. Noin joka kolmas tuonti on jatkanut sukua Suomessa. Kaikista tuonneista vain muutamasta on merkitty tieto kuolemasta. Valitettavasti kaikki eivät merkitse koiraansa Kennelliiton jalostustietokantaan kuolleeksi, kuolinsyystä puhumattakaan, joten todellisuus on vielä erilaisempi.

Pentuekoko vaihteli edellisellä kuuden vuoden jaksolla 5,1 – 6,4 välillä. Nykyisellä jaksolla pentuekoossa on tapahtunut nousua, vaihdellen välillä 5,2 – 7,5. Edellisellä jaksolla keskimääräinen pentuekoko oli 5,5 pentua, kun taas nykyisellä kuusivuotisjaksolla keskimääräinen pentuekoko oli 6,1 pentua, joten nousua hieman tapahtunut.

Aktiivisten kasvattajien määrä on vaihdellut välillä 13 – 22. Vähiten kasvattajia (13 kpl) oli vuonna 2013 ja eniten (22 kpl) oli vuonna 2011 ja 2012. Edellisellä kuusivuotisjaksolla aktiivisten kasvattajien määrä vaihteli 15-23 välillä. Tässä on tapahtunut selvää suuntausta aktiivisten kasvattajien määrän vähenemiseen alle 20 kasvattajaan.

Käytettyjen mu/ha urosten määrä on vaihdellut 14-25 välillä. Kotimaisten urosten osuus on ollut 7-14 kpl ja ulkomaisten urosten (sis. tuonnit ja ulkomaiset) määrä on vaihdellut 5-12 välillä. Urokset ovat olleet iältään jalostuskäytön osuessa kohdalle 3v 6kk - 4v 5kk. Edellisellä kuusivuotisjaksolla urosten iät jalostuskäytössä vaihtelivat 2v. 9kk – 3v. 5kk välillä. Nykyisellä kaudella uroksia käytetty hieman vanhempina jalostukseen.

Käytettyjen mu/ha narttujen määrä on vaihdellut 16-27 välillä. Kotimaisten narttujen osuus on ollut 7-14 ja tuontinarttujen (sisältää tuonnit ja ulkomaiset) osuus 16-27. Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä on ollut 3v. 7kk.

Mu/ha sukusiitosprosentti on ollut hyvin maltillinen kuluneena kuusivuotiskautena. Korkeimmillaan se on ollut vuonna 2014 (1,79 %), joka on vähemmän kuin edellisen kuusivuotisjakson aikana (1,91 %). Alhaisimmillaan sukusiitosprosentti on ollut vuonna 2015 (0,24 %). Keskiarvo tältä kuusivuotisjaksolta on 1,01 %. Aiemmalla kuusivuotisjaksolla keskimääräinen sukusiitosprosentti oli 1,13 %. Yksittäisten mu/ha kasvattajien tekemissä yhdistelmissä sukusiitosprosentti on ylittynyt Suomen Kennelliiton ja STD ry:n jalostusohjesäännön suositteleman serkusparituksen rajan (6,25 %) 3 kertaa. Tuolloin sukusiitosprosentit olivat 6,91%, 8,77% ja 13,75%. Sukusiitosprosentti on laskettu jalostustietokannasta 4 – 8 sukupolven otannalla.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 7. Jalostuspohjan laajuus, kaikki värit

Vuositalasto - jalostuspohja						
	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per vuosi						
- pentueet	35	36	35	49	52	50
- jalostukseen käytetyt eri urokset	30	29	29	44	42	42
- jalostukseen käytetyt eri nartut	34	36	34	48	51	50
- isät/emät	0,88	0,81	0,85	0,92	0,82	0,84
- tehollinen populaatio	43 (61%)	44 (61%)	43 (61%)	62 (63%)	63 (61%)	63 (63%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	2 %	3 %	6 %	7 %	13 %
- nartuista käytetty jalostukseen	1 %	1 %	2 %	16 %	12 %	18 %
Per sukupolvi (4 vuotta)						
- pentueet	155	172	186	201	213	214
- jalostukseen käytetyt eri urokset	111	120	132	142	143	146
- jalostukseen käytetyt eri nartut	135	145	162	171	178	171
- isät/emät	0,82	0,83	0,81	0,83	0,8	0,85
- tehollinen populaatio	168 (54%)	181 (53%)	201 (54%)	213 (53%)	219 (51%)	216 (50%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3 %	5 %	8 %	11 %	11 %	15 %
- nartuista käytetty jalostukseen	5 %	8 %	12 %	16 %	18 %	21 %

Taulukosta 7 nähdään, että keskiarvo isä/emä suhde ollut 0,82. Edellisen jakson keskiarvo oli 0,80. Tässä ei ole havaittu tapahtuvan suuntaa juurikaan parempaan.

Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa olisi urosten jalostuskäyttö populaatiossa. Sama asia tarkoittaa tehokkaampaa perinnöllistä vaihtelua rodun sisällä. Urosten ja emien käyttö populaatiosta on heikentynyt selvästi. Edellisellä laskentajaksolla keskiarvo uroksilla oli 14,67%, ja nartuilla 26,17%. Mikä on johtanut sen voimakkaaseen laskemiseen jaksolla 2010 - 2015 urosten käytön keskiarvo oli 8,83% ja narttujen keskiarvo 13,33%. Myös tähän tulisi kiinnittää huomiota selvästi enemmän. Tulee muistaa, että nuoret ikäluokan koirat ovat vielä jalostuskäyttöiässä, joten prosenttiluvut kasvavat kyllä vielä seuraavien vuosien aikana.

Tehollinen populaatio kertoo rodun monimuotoisuuden asteen. Jaksolla 2010 - 2015 se on noussut edelliseen jaksoon katsottuna, tosin viimeinen vuosi 2015 tehollinen populaatio on taas lähtenyt laskemaan, ollen alimmillaan 168 (54%). Tulee muistaa, että todellinen lukema on aina matalampi.

Tanskandoggi rotuna kaikki värit yhdessä tehollinen populaatio ei ole hälyttävän pieni, mutta on tärkeää katsoa eri väriyhmien sisälle tarkemmin, tilanne on hieman erilainen väriyhmien sisällä. Väriyhmien parittaminen vapaasti keskenään ei ole täysin mahdollista ilman poikkeuslupia.

Sukupolvi on neljä vuotta, tehollinen populaatio lasketaan esim. vuodelle 2014 vuosista 2011-2014 rekisteröintitiedoista. Prosentuaaliset määrät (suluissa oleva luku) jalostukseen käytetyistä uroksista ja nartuista laskettu sukupolvittain, lukema kertoo osuuden maksimiarvosta. Tanskandogeilla lukema on pysynyt 50% paikkeilla viimeisen kuuden vuoden jaksolla. Tehollinen populaatio tarkoittaa sitä määrää yksilöitä, jotka todellisuudessa siirtävät geenejä eteenpäin -seuraa-

vaan sukupolveen. Luku, joka kuvaa rodun monimuotoisuuden tilaa, on tärkeimpiä asioita mistä tulisi huolehtia rodunjalostuksessa. Ilman monimuotoisuuden säilymistä, menetetään arvokkaita geenejä tietämättä ja yleensä tällöin myös sukusiitos lähtee samalla nousemaan. Jokaisen kasvattajan tulee pitää tämä asia mielessä paritusvalintoja tehdessä.

Nyrkkisääntönä voidaan pitää, että tehollisen populaation koon on oltava vähintään n.100 yksilöä, eli 50 jalostuseläintä molemmista sukupuolista sattumanvaraisessa parituksessa, joka sukupolvessa. Yllä olevalla kaavalla laskettu tehollinen populaatiokoko on optimistinen arvio, sillä tämä menetelmä antaa realistisen kuvan vain ideaalin populaation tehollisesta koosta. Ideaalissa populaatiossa mm. paritukset ovat sattumanvaraisia, koirat eivät ole sukua keskenään ja jälkeläismäärät ovat samat. Koska todellisuudessa käytetään koiria, jotka ovat läheistä sukua keskenään ja koirilla on erilaiset määrät jälkeläisiä, on tehollinen populaatiokoko todellisuudessa pienempi kuin kaava antaa olettaa.

Suomessa on rotuja, joiden tulevaisuus lepää vain muutaman yksilön harteilla. Tällaista pulonkautilannetta emme rodullemme tietenkään toivo, joten kasvattajien olisi hyvä pitää tämä myös aina mielessä valinnoissaan. Jalostuskelpoista materiaalia tulisi käyttää tasaisesti. Tuontien ollessa kyseessä tai ulkomaisia astutuksia suunniteltaessa olisi syytä katsoa, etteivät ne olisi liiaksi sukua toisilleen, tai jo olemassa olevalle populaatiolle. Lisäksi jalostuspohjan laajuuteen vaikuttaa suuresti, ettei eri värejä saa risteyttää keskenään ilman poikkeuslupaa. Poikkeuslupan saamisen edellytyksenä kasvattajalla tulee olla vankka kokemus kasvatustyöstä ja riittävä koiramateriaali hyödyntääkseen poikkeuslupapentueen jälkeläisiä kasvatustyössään.

Taulukko 8. Jalostuspohjan laajuus, siniset

Vuositolasto - jalostuspohja	2015	2014	2013	2012	2011	2010
per vuosi						
- pentueet	4	5	6	9	9	15
- jalostukseen käytetyt eri urokset	3	4	4	5	4	9
- jalostukseen käytetyt eri nartut	4	5	5	7	9	10
- isät/emät	0,75	0,80	0,8	0,71	0,44	0,9
- tehollinen populaatio	25 (62%)	6 (60%)	6 (50%)	8 (44%)	8 (44%)	13 (43%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	8 %	6 %	4 %	13 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	0 %	11 %	6 %	15 %
Per sukupolvi (4 vuotta)						
- pentueet	24	29	39	43	42	43
- jalostukseen käytetyt eri urokset	19	21	29	32	29	31
- jalostukseen käytetyt eri nartut	22	27	36	40	38	37
- isät/emät	0,86	0,78	0,81	0,80	0,76	0,84
- tehollinen populaatio	28 (58%)	33 (57%)	44 (56%)	49 (57%)	46 (55%)	46 (53%)
- jalostukseen käytetyt eri urokset	4 %	4 %	9 %	8 %	7 %	11 %
- jalostukseen käytetyt eri nartut	3 %	5 %	9 %	12 %	17 %	22 %

Isien ja emien suhde on sinisillä tanskandogeilla ollut 0,81. (Taulukko 8.) Edellisen kuusivuotiskauden keskiarvo oli 0,80. Tässä ei ole havaittu tapahtuvan juurikaan muutosta. Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa on urosten jalostuskäyttö populaatiossa, kuin myös tehokkaampaa perinnöllistä vaihtelua rodun (värin) sisällä. Urosten ja emien käyttö populaatiosta on hei-

kentynyt myös sinisten osalta selvästi. Edellisellä laskentajaksolla urosten keskiarvo oli 13,5 % ja nartuilla 27,5 %. Vuosina 2010 – 2015 urosten käytön keskiarvo oli 7,2 % ja narttujen 11,33 %. Tähän tulisi erityisesti sinisten osalta kiinnittää huomiota selvästi enemmän. Toki tulee muistaa että nuoret ikäluokan koirat ovat vielä jalostuskäytöissä, joten prosenttiluvut vielä kasvavat tulevien vuosien aikana.

Tehollinen populaatio kertoo rodun monimuotoisuuden asteen. Jaksolla 2010 - 2015 se on noussut edelliseen jaksoon katsottuna, alimmillaan se on ollut 46 (53%). Tulee muistaa, että todellinen lukema on aina matalampi.

Taulukko 9. Jalostupohjan laajuus, keltaiset ja tiikerijuovaiset

Vuositolasto - jalostuspohja	2015	2014	2013	2012	2011	2010
per vuosi						
- pentueet	14	14	13	18	16	18
- jalostukseen käytetyt eri urokset	12	11	9	16	13	14
- jalostukseen käytetyt eri nartut	13	15	12	17	15	17
- isät/emät	0,92	0,73	0,75	0,94	0,87	0,82
- tehollinen populaatio	17 (61%)	18 (64%)	14 (54%)	22 (61%)	19 (59%)	21 (58%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	4 %	0 %	8 %	7 %	11 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	5 %	27 %	17 %	18 %
Per sukupolvi (4 vuotta)						
- pentueet	59	61	65	72	75	78
- jalostukseen käytetyt eri urokset	43	42	44	48	51	54
- jalostukseen käytetyt eri nartut	54	52	60	60	61	61
- isät/emät	0,80	0,81	0,73	0,80	0,84	0,89
- tehollinen populaatio	66 (56%)	64 (52%)	71 (55%)	74 (51%)	76 (51%)	78 (50%)
- jalostukseen käytetyt eri urokset	3 %	5 %	7 %	11 %	11 %	12 %
- jalostukseen käytetyt eri nartut	7 %	11 %	17 %	21 %	19 %	21 %

Isien ja emien suhde on keltaisilla ja tiikerijuovaisilla tanskandoggeilla ollut 0,83. (Taulukko 9.) Edellisen kuusivuotiskauden keskiarvo oli 0,84. Tässä ei ole havaittu tapahtuvan juurikaan muutosta.

Urosten ja emien käyttö populaatiosta per vuosi on hieman laskenut. Edellisellä laskentajaksolla urosten keskiarvo oli 11,0 % ja nartuilla 22,83 %. Vuosina 2010 – 2015 urosten käytön keskiarvo oli 8,16 % ja narttujen 16,00 %.

Tehollinen populaatio kertoo rodun monimuotoisuuden asteen. Jaksolla 2010 – 2015 se on laskenut (keskiarvo) 71,5 (52,5 %) edelliseen jaksoon (keskiarvo) 88 (57,83 %) katsottuna, alimmillaan se on ollut vuonna 2010, jolloin se oli 78 (50 %). Tulee muistaa, että todellinen lukema on aina alhaisempi.

Taulukko 10. Jalostuspohjan laajuus, mustat ja harlekiinit

Vuositolasto - jalostuspohja	2015	2014	2013	2012	2011	2010
per vuosi						
- pentueet	19	17	20	28	30	24
- jalostukseen käytetyt eri urokset	15	14	16	23	25	19
- jalostukseen käytetyt eri nartut	17	16	17	24	27	23
- isät/emät	0,88	0,88	0,94	0,96	0,93	0,83
- tehollinen populaatio	22 (58%)	20 (59%)	22 (55%)	32 (57%)	35 (58%)	29 (60%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	1 %	5 %	5 %	7 %	15 %
- nartuista käytetty jalostukseen	2 %	1 %	1 %	12 %	12 %	18 %
Per sukupolvi (4 vuotta)						
- pentueet	84	95	102	104	112	109
- jalostukseen käytetyt eri urokset	65	74	79	79	78	77
- jalostukseen käytetyt eri nartut	72	80	87	90	95	89
- isät/emät	0,90	0,92	0,91	0,88	0,82	0,87
- tehollinen populaatio	93 (55%)	104 (55%)	112 (55%)	115 (55%)	118 (53%)	113 (52%)
- jalostukseen käytetyt eri urokset	3 %	5 %	8 %	11 %	13 %	18 %
- jalostukseen käytetyt eri nartut	4 %	7 %	11 %	14 %	18 %	21 %

Isien ja emien suhde on tanskandogeilla keskiarvona ollut 0,88. (Taulukko 10.) Edellisen kuusi-vuotisjakson keskiarvo oli 0,83. Tässä on havaittavissa hieman muutosta parempaan edelliseen kuusivuotisjaksoon verrattuna.

Urosten ja emien käyttö populaatiosta on heikentynyt myös mu/ha osalta selvästi. Edellisellä laskentajaksoilla urosten keskiarvo oli 17,5 % ja nartuilla 28,17 %. Vuosina 2010 – 2015 urosten käytön keskiarvo oli 9,67 % ja narttujen 12,5 %. Tähän tulisi erityisesti mu/ha osalta kiinnittää huomiota selvästi enemmän. Toki tulee muistaa että nuoret ikäluokan koirat ovat vielä jalostuskäyttöiässä, joten prosenttiluvut vielä kasvavat tulevien vuosien aikana.

Uroksen jalostuskäytössä tulisi huomioida elinikäinen jälkeläistuotto, mutta myös mahdollinen lyhyellä aikavälillä tapahtuva liikakäyttö, jotta välttyttäisiin sukupolven sisällä liiallista samojen koirien sukulaisuuden määrää. Uros voi jättää jälkeläisiä jopa kymmenenkin vuotta ja sen vaikutus tuntuu useamman sukupolven ajan. Uroksen omistajan vastuulla on sen jalostuskäyttö ja valvonta, että jälkeläisten määrä pysyy suosituksen rajoissa.

Tehollinen populaatiokoko.

Tehollinen populaatio/vuosi on noussut hieman edelliseen laskentajaksoon verrattuna. Vuosina 2004 – 2009 tehollinen populaatio/vuosi oli 96,00 kun taas vuosina 2010 – 2015 se oli 109,17 (54,17 %).

MMT Katariina Mäki: Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Rodun monimuotoisuutta voidaan arvioida myös molekyyligeneettisesti, esimerkiksi immuunijärjestelmää säätelevien DLA-haplotyyppien lukumäärän ja heterotsygotian perusteella. Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu. Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea

kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä nii-tä kertaalleen jalostukseen. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme "uutta verta". Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

Käytetyimmät urokset ja nartut vuosilta 2006 – 2015

Taulukoissa %-osuus tarkoittaa uroksen pentujen osuutta kaikista 2006-2015 syntyneistä pen-nuista ja kumulat.% laskee yhteen uroksen ja sitä enemmän pentuja siittäneiden urosten pentu-määrän.

Puhuttaessa matador -jalostuksesta tarkoitetaan, ettei jalostukseen käytettävän uroksen jäl-keläismäärä saa ylittää 5 %:a rodun (väriyhmän) yhden sukupolven (4 v.) aikana rekisteröityjen pentujen kokonaismäärästä.

Tanskandoggien rekisteröintimäärät ovat olleet laskusuunnassa jo useiden vuosien ajan. Tä-män myötä myös yhdelle urokselle suositeltava jälkeläismäärä pienenee. Rekisteröintilukujen hiipuminen alaspäin näkyy erityisesti sinisessä väriyhmässä. Matador-jalostuksen maksimisuositukset ovat viimeisten vuosien rekisteröintilukuihin suhteutettuina erittäin alhaisia. Sukupolvi-laskennassa on otettu huomioon viimeisimmät vuodet eli v. 2013 – 2016, vaikka taulukoissa nä-kyvät käytetyimmät urokset pidemmältä ajanjaksolta. Maksimisuositukset yhden sukupolven eli viimeisen 4 vuoden jälkeläismäärille ovat seuraavat: siniset 5 jälkeläistä/jalostukseen käytettävä uros, musta-harlekiinit 24 jälkeläistä ja keltainen-tiikerijuovaiset 16 jälkeläistä/jalostukseen käy-tettävä koira. Edellä mainittujen lukujen perusteella matador –jalostusta on rodussamme liikaa, sen voi päätellä jokainen katsoessaan seuraavassa esitettyjä taulukoita. Jokaisen uroksen omista-jan sekä urosta nartulle mieltävän kasvattajan tulisi tuntea vastuunsa populaation rakenteesta ja sen jalostuspohjasta. Samalla tavalla jokaisen kasvattajan tai nartun omistajan tulee miettiä, onko se toinen tai jopa kolmas pentue nartulle enää tarpeen.

Taulukko 11. Käytetyimmät urokset, siniset

Käytetyimmät siniset urokset v. 2006 – 2015

Uros	Tilastointiaika				Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1 SARADANE'S DUDE OF DREAMS s.2004 Wysiwyg Luke Skywalker Longo x Saradane's Andalucian Love	4	39	9,13 %	9,00 %	3	22	4	39
2 THUNDERBIRD THOM V. ROSHERTA s.2004 Blue Moon's Cruising To x Costly Carat V. Rosherta	4	31	7,26 %	16,00 %	4	30	4	34
3 DEKAMERON s.2007 Rembo Impossible To Replace x Odri Bonabarte	5	24	5,62 %	22,00 %	3	22	5	26
4 TAVERNIER'S BARRET'S PRIVATEER s.2004 Sharcon's Tomahawk x Tavernier Vive La Difference	3	22	5,15 %	27,00 %	14	73	4	27
5 THUNDERFIRE CYRLTHOGMAN s.2006 Thunderfire Thomastank x Thunderfire De Ja Blu	4	21	4,92 %	32,00 %	3	10	4	21
6 LUDWIG-HERDOLF VON GIGANTIC BLAU s.2006 Feeling Del Nord Ovest x Rebecca Della Baia Azzurra	4	20	4,68 %	37,00 %	3	21	4	20
7 BONEL ROLAND s.2004 Terminator Del Castello Gamenario x Bonel Jolanda	2	19	4,45 %	41,00 %	2	18	2	19
8 NOBEL HERZENSBRUCHER ELROND VHEARTS s.2005 Wysiwyg Luke Skywalker longo x Bonel Heartbreaker	2	14	3,28 %	44,00 %	0	0	2	14
9 GENEDDA REX IMPERATOR s.2010 Juanrona's Nordic Carbon x Denim Danes Ellen Ripley	2	14	3,28 %	58,00 %			2	14
10 DOGGIMAINEN EERO s.2010 Bonel Zimpson x Herdolf Edoran Dreyauc	2	13	3,04 %	51,00 %			2	13
11 BONEL ZARDOZ s.2007 Tavernier's Barret's Privateer x Bonel Oona	2	13	3,04 %	54,00 %			2	13
12 KOZMIC BLUE'S GUNTHER s.2005 Famous Von Der Schlehhecke x Kozmic Blue's Elizabeth	1	11	2,58 %	56,00 %	1	11	1	11
13 BONEL ZIMPSON s. 2007 Tavernier's Barret's Privateer x Bonel Oona	1	10	2,34 %	59,00 %	7	48	1	10
14 WYSIWYG LUKE SKYWALKER LONGO s.2000 Longo's Endless Gossip x Wysiwyg's Diamond Solitaire	3	9	2,11 %	61,00 %	15	97	5	27
15 RIVERAN CALL ME FOGMAN JR s.2011 Thunderfire Cyrlthogman x Mantra Del Plassa	2	9	2,11 %	63,00 %			2	9

Sinisistä uroksista (Taulukko 11.) käytetyin uros on Saradane's Dude of Dreams (synt.2004), jolla on 39 jälkeläistä.

Käytetyimpien urosten listalla liikakäytön eli 5 kpl:een kokonaispentumäärä ylittyy kaikkien urosten osalta. Sinisten populaatio on pienentynyt lähes vuosi vuodelta, tällöin olisi erityisen tärkeää ettei samoja koiria käytettäisi useaa kertaa eikä pienessä populaatiossa suositella myöskään samojen yhdistelmien uusimista. Geenipohjaltaan vieraat, onnistuneet tuonnit olisivat tärkeitä sinisten populaation elinvoimaisuuden ja ns. geneettisten pullonkaulojen ehkäisemisessä. Sininen-musta -väriristeytyksen toteuttamista on helpotettu; rotujärjestö puoltaa sininen – musta -väriristeytystä myös mm. ensikertalaiselle kasvattajalle mikäli rotujärjestön jalostusohjesääntö täyttyy.

Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. Sinissä tämä määrä olisi enintään 18 pentua. Wysiwyg Luke Skywalker Longolla on toisessa polvessa 97 jälkeläistä ja Tavernier's Barret's Privaaterilla 73. Väriin geenipopulaation kannalta on hyvin huolestuttavaa mikäli yksittäisillä uroksilla toisen polven jälkeläisten määrä lähentelee sataa, väriässä jossa mm. vuonna 2015 rekisteröitiin Suomessa syntyneitä pentuja vain 19 kpl. Toisen polven jälkeläisten suositusraja ylittyy yhteensä seitsemällä uroksella.

Käytetyimmistä viidestätoista uroksesta 5 on samaa, keskenään toisilleen läheistä sukua:

Wysiwyg Luke Skywalker Longo, jonka poikia ovat Saradane's Dude of Dreams ja Nobel Herzensbrecher Elrond v. Hearts, lisäksi Thunderbird Thom av Roshertan isoisänä on Luke Skywalkerin veli. Myös Doggimainen Eeron taustalla tulee Luke Skywalker. Tavernier's Barret's Privaaterin poikia eniten käytetyimpien urosten listalla ovat Bonel Zardoz ja Bonel Zimpson. Lisäksi listalla olevan Thunderfire Cyrllth Fogmanin poika Riveran Call Me Fogman on myös käytetyimpien urosten listalla. Bonel Zimpsonin ja Zardoksen isoäiti on sama kuin Bonel Rolandin äiti. Muut urokset eivät ole erityisen läheistä sukua toisilleen. Unkarin tuonti Ludwig-Herdolf won Gigantic Blau on itse ns. vierasta verta, mutta sen kaikki neljä pentuettaan (20 pentua), ovat Luke Skywalkerin tyttärien kanssa (3 sisarusta samasta pentueesta, täyssisaruksia).

Viidestätoista käytetyimmästä sinisestä uroksesta kuusi on tuontikoiria, tuontimaat: Alankomaat, Venäjä, Kanada, Australia, Unkari ja USA. Taulukossa mainittujen sinisten pentujen lisäksi Tavernier's Barret's Privaaterilla on syntynyt viisi mustaa pentua, Thunderbird Thom av Roshertalla on syntynyt kolme mustaa pentua ja Dekameronille 2 mustaa pentua. Taulukko ei sisällä urosten ulkomaisia pentueita, mutta sisältää Tavernier's Barret's Privateerin kaksi Virosta tuotua sinistä jälkeläistä sekä Luke Skywalkerin kolme Ruotsista tuotua jälkeläistä. Jo 4 pentuetta samalla uroksella on tässä pienessä väri variaatiossa aivan liikaa. Tätä tulisi ehdottomasti välttää.

Taulukko 12. Käytetyimmät urokset keltaiset ja tiikerijuovaiset

Käytetyimmät ke – ti urokset v. 2006 – 2015		Tilastointiaika				Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Urokset	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	GLUCKSKIND BRYLANT s.2005 MAKOWIEC Z KUZNI NAPOLEONSKIEJ x VENICE DELL'ELSA	7	45	4,60 %	5 %	1	3	7	45
2	EURO POWER BOY TOY s.2007 DIPLOMATIC'S VAL KILMER x MEHERZUGI ODESSA	6	36	3,68 %	8 %	10	53	6	36
3	HIGHESTHEEM KING 4 EDEN s.2007 EDENDANE'S HENRY HIGGINS x HIGHESTHEEM CUTE WITH AN ATTITUDE	6	26	2,66 %	11 %	9	45	6	26
4	EURO POWER DUUTSONI s.2010 LOVE-DANE'S ÖKY-VIP x EURO POWER BLACK MAGIC	4	26	2,66 %	14 %	0	0	4	26
5	GOLDGIRLS OUT OF MY WAY s.2009 EURO POWER BOY TOY x GOLDGIRLS NIGHTLY STAR	3	24	2,45 %	16 %			3	24
6	DIPLOMATIC'S VAL KILMER s.2001 LAGARADA'S GOLD KRUGERRAND x DIPLOMATIC'S JANE STUART	3	23	2,35 %	18 %	24	104	7	49
7	GREAT MASTER LORD GRAYSTOKE s.2003 SAMLET SIR LANCLOT x GOLDGIRLS LADY LAERTES	4	22	2,25 %	21 %	3	26	5	31
8	DIVINE ACRES C'MON SIR ALFA s.2009 ELAN'S COMMAND DECISION REIMROCK x DIVINE ACRES PEEK A BOO GIRL	3	22	2,25 %	23 %	3	19	4	30
9	GREAT-GOLDEN'S IBERIAN KUU s.2004 PINDOGIN AIKAKONE x GREAT-GOLDEN'S AFTER DA'CAPO	3	22	2,25 %	25 %	1	7	3	22
10	GREAT BEL'S WALTHER s.2007 GREAT BEAUTY KICK OUT OY YOU x C'MON PRETTY WOMAN	2	18	1,84 %	27 %			2	18
11	LOVE-DANE'S ÖKY-VIP s.2006 LOVE-DANE'S VIP OF NORTH x LOVE-DANE'S POWER OFROMANCE	3	18	1,84 %	29 %	7	42	3	18
12	EDENDANE'S CT JACK SPARROW s.2007 MAITAU'S NEVER BETTER x EDENDANE'S AUDREY HEPBURN	2	17	1,74 %	31 %	2	14	2	17
13	SWEET MEMORIES MADE V LEXIS s.2008 WITAMY-LEXIS SHADES OF MICA x SWEET TALIA OF LEXIS	2	17	1,74 %	32 %	2	4	2	17
14	BUDOAR JAYSON s.2003 ROCKINGDANES NETWORK NAVIGATOR x HELISAIN LEONA	3	16	1,63 %	34 %	0	0	4	23
15	HERITAGE HILLS TEXAS TYCOON s.2004 DEL LAGO'S OLIVER T TUFFER x HERITAGE HILLS VALENTINE	2	15	1,53 %	35 %	2	21	2	15

Taulukossa 12 on esitetty viimeisen kymmenen vuoden aikana 15 eniten jalostukseen käytettyä urosta. Viidentoista käytetyimmän uroksen joukossa on kuusi tuontikoiraa. USA:sta on tuotu kolme urosta, muut tuonnit ovat pohjoismaista; yksi uros Norjasta, Tanskasta sekä Ruotsista. Käytetyimmistä uroksista viidellä sen molemmat vanhemmat ovat kotimaisia ja vastaavasti neljällä

uroksella joko toinen tai molemmat vanhemmat ovat ulkomaalaisia koiria.

Tarkasteltavan ajanjakson (2006 – 2015) käytetyin uros on vuonna 2005 syntynyt keltainen Glückskind Brylant, jolla on seitsemästä pentueestaan yhteensä 45 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläismäärä kyseisellä uroksella on kuitenkin vain kolme jälkeläistä. Uros on Suomessa kasvatettu, mutta molemmiin puoliin eurooppalaisista linjoista.

Urosten liikakäytön raja (16 kpl) ylittyy 13 uroksella. Merkillepantavaa on lisäksi se, että näistä yhdeksästä koirasta sijoilla 2-6 olevat käytetyimmät urokset ovat läheistä sukua toisilleen. Kuudenneksi käytetyin uros Ruotsin tuonti Diplomatic's Val Kilmer on toiseksi käytetyimmän uroksen Euro Power Boy Toyn isä, sekä kolmanneksi käytetyimmän Highsteem King 4 Edenin, neljänneksi käytetyimmän Euro Power Duutsonin ja viidenneksi käytetyimmän Goldgirls Out Of My Wayn, kuin myös kahdennentoista käytetyimmän uroksen sijalla olevan Edendane's Ct Jack Sparrowin isoisä. Tarkasteltavalla ajanjaksolla koiralla on ollut kolme pentuetta, joissa yhteensä 23 jälkeläistä. Huomioitavaa on toisen polven pentue- ja pentumäärä; peräti 24 pentuetta ja 104 jälkeläistä. Tarkasteltavalla ajanjaksolla ko.uroksella on ollut väriaristeytyspentue mustaharlekiiniväriyhmään.

Myös kahdeksanneksi käytetyimmällä uroksella Divine Acre's C'mon Sir Alfa (USA:n tuonti), on listatun 22 jälkeläisen lisäksi väriaristeytyspentue mustaharlekiiniväriyhmään.

Toiseksi käytetyin uros Euro Power Boy Toy (6 pentuetta, 36 pentua) on viidenneksi käytetyimmän Goldgirl's Out Of My Wayn (3 pentuetta, 23 pentua) isä. Neljänneksi käytetyin uros Euro Power Duutsoni (4 pentuetta, 26 pentua) on Euro Power Boy Toyn sisarenpoika.

Käytetyimmistä uroksista läheistä sukua toisilleen ovat myös sijalla 11 oleva Love-Dane's Öky-Vip (3 pentuetta, 18 pentua) ollen sijalla neljä olevan Euro Power Duutsonin isä. Seitsemänneksi käytetyin uros Great Master Lord Graystoke (4 pentuetta, 22 pentua) on viidentenä olevan Goldgirls Out Of My Wayn emänisä.

Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisessa roduissa olla enintään 10% ajanjakson yhden sukupolven (4v.) rekisteröinneistä. Keltaisissa ja tiikerijuovaisissa tämä määrä olisi enintään 44 pentua, jonka ylittää keskenäänkin läheistä sukua olevat kolme urosta: Diplomatic's Val Kilmer (104 jälkeläistä, joista 100 kpl ke-ti-väriyhmässä), Euro Power Boy Toy (53 jälkeläistä) ja Highsteem King 4 Eden (45 jälkeläistä). Diplomatic's Val Kilmerin yhteenlaskettu ensimmäisen ja toisen polven jälkeläismäärä on 149 jälkeläistä, mikä tekee 14% kyseisen värimuunnoksen kokonaisrekisteröintimäärästä viimeisen kymmenen vuoden ajalla.

Kumulatiivisen prosentin suhteen täyttyy 50% kokonaismäärä kahdennenkymmenenkuudennen uroksen kohdalla.

Taulukko 13. Käytetyimmät urokset mustat ja harlekiinit

	Uros Väri *Nimi* *Syntynt* (tuontimaa) Vanhemmat	Tilastointiaikana 2006-2015				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentuei -ta	Pentuja	%-osuus	Kumul. %	Pentuei -ta	Pentuja	Pentueet	Pentuja
1	ha OZAENAS LOVEJOY s. 2004 Genedda Never Say Never x Juanrona's Gachi De Ozeanas	5	36	2,48	2	13	64	5	36
2	ha GENEDDA STAR OF BEMU'S s. 2001 Ozaenas Deerhunter x Genedda Going Gets Tuff	5	31	2,14	5	5	30	5	31
3	mu DANE KHAN KUROTORA s. 2009 Horsebjerg Judge JJ x Rivercrest Queen Isabella	4	30	2,07	7	0	0	4	32
4	mu RIVERCREST SPRINGSTEEN s. 2007 Tavernier's Barret's Privateer x Rivercrest Nenna's Amelia	4	28	1,93	9	2	18	4	31
5	mu CALIOSTRO MAGICHESKIY s.2011 Donne Darko Del Castello Delle Rosshe x Mona Liza	3	27	1,86	10	0	0	3	27
6	mu NICKEL'S MOONLIGHT TO PIISTAR s. 2006 Willowrun Delux Edition Nickel x Nightingales Kiss The V Ramac	4	26	1,79	12	9	69	4	35
7	mu C'MON JUST DO IT s. 2011 Valinor's -Cheshires To The Ride x C'Mon Valeriana	4	25	1,72	14	0	0	4	28
8	ha LEE'S TIGERLAND FOR RAVENDANE s. 2003 Ravendane Romario x Mollys Moonlight	5	24	1,65	16	6	27	5	24
9	ma MIL-DOG'S JULIE s. 2006 Pekka On Nimeni V. T Buitengebeuren x Mil-Dog's Ilmi	3	21	1,45	17	4	34	3	21
10	ma APOLLODANE ASTRAEUS s. 2007 Hildydane Zsacharias x Hildydane Hildas Heide	2	21	1,45	19	1	9	2	21
11	mu MYSTIC GLOBE TROTTER V VICSON s. 2005 Mystic's Just The Two Of Us x Star Paisly Dutches Fernandez	3	20	1,38	20	3	21	3	21
12	mu DANEMANIAN ODYSSEUS s. 2005 Danemanian Challenger x Ancohuma Thidalium	2	20	1,38	21	0	0	2	20
13	ha JÄTTILÄISEN ÄKÄSLÖMPOLO s. 2011 Blockbuster Von Shöntal x Jättiläisen Pioni	2	20	1,38	23	0	0	2	20
14	ha KENZO VON JOLENE'S SILHOUET s. 2008 Nabor Von Schloss Nordkirchen x Idol V. Jolene's Silhouet	2	19	1,31	24	0	0	2	19
15	mu JÄTTILÄISEN VIPUNEN s. 2008 Mohkofantti DJ's Armada x Jättiläisen Istar B'Seba	3	19	1,31	25	1	6	3	19
16	ha T.R.'S JEWEL TO OZAENA'S s. 2007 Michaelane JB T.R.'s The Icon x SHD Pretty Little Angel Eyes	3	19	1,31	27	1	10	3	19
17	ha RAINMASTER'S VITO CORLEONE s. 2007 Patientdanes Masked Avenger x Rainmaster's Magic Moment	4	18	1,24	28	1	9	4	19
18	ha MOHKOFANTTI DJ'S ARMADA s. 2006 Ulonas Des Terres De La Rairie x Ica Vom Königsland	2	17	1,17	29	4	27	2	17
19	ha MI'HAVANA BODOM MINNA'S s. 2006 Ozaenas Lovejoy x Hexenmeister Athene	3	17	1,17	30	3	19	3	17

Harlekiini ja musta väriyhmässä (Taulukko 13) kahdella eniten käytetyimmällä harlekiini uroksella on molemmilla viisi pentuetta. Eniten käytetty Ozaenas Lovejoy pentumäärä 36 on ollut 2,48% koko tilastointiajan syntyneistä pennuista. Toisessa polvessa uroksella on 64 pentua, mikä nostaa sen vielä merkittävämmäksi, kun toiseksi eniten käytetty uros on sille läheistä sukua. Uroksen no.2 Genedda Star Of Bemu's pentumäärä on 31 ja toisessa polvessa se on 30. Uroksen emä Genedda Going Gets Tuff on Ozaenas Love Joyn isän emän Genedda Get Tough täyssisko. Myös listalla 19.käytetyin harlekiini uros Mi Havanna Bodon Minna's isä on listan käytyin uros Ozaena Lovejoy. Tästä linjasta on yhteensä 74 pentua ja toisessa polvessa 113 jälkeläistä. Tällä tarkasteluajaksella kyseinen Geneddan G-pentueen linja jatkuu vahvasti.

Kolmanneksi ja neljänneksi käytetyimmät urokset ovat mustia ja niiden sukulinjat menevät myös yksin. Kolmanneksi käytettyin Dane Khan Kurotora (32 pentua) emän emä Rivercrest Nenna's Amelia on neljänneksi käytetyimmän uroksen Rivercrest Springsteen (31 pentua) emä. Rivercrest Springsteenillä on myös sinisiä pentuja. Yhteensä heillä on pentuja on 63, isoisinä 18 pennulle.

Ensimmäinen tuontiurossa on listalla viidentenä. Tämä musta uros on kolmelle pentueelle isänä, pentuja sillä on nuoreksi urokseksi melkoisen runsaasti 27 pentua. Tuontimaa Venäjä, Calioastro

Magicheskiy linjat tulevat silti ympäri Eurooppaa. Näistä joitakin löytyy meiltä entuudestaan, mm. linja joka menee Amon Dog Eros uroksen linjaan. Samainen linja löytyy käytetyin uros no. 12 takaa Danemanian Odysseus emän isälinja menee tähän sukuun. Myös Calioisto Magicheskiy ja käytetyin uros no.14 Kenzo V. Jolene`s Silhouet takaa löytyy sama sukulinja Euroopasta, Obelix –A Del Castello Delle Roche on toisella uroksella isälinjassa kolmannessa polvessa ja toisella uroksella emälinjassa kolmannessa polvessa.

Kuudenneksi käytetyimmän uroksen yhteenlaskettu pentumäärä on melkein ensimmäinen käytetyimmän uroksen tasolla. Yhteensä pentuja 35, toisella polvessa 69. Nickel`s Moonlight To Piistar on musta uros joka on tuotu maahan Yhdysvalloista. Sen isälinja on eurooppalaista ja emälinja Yhdysvalloista. Koiralla on Suomessa myös sinisiä jälkeläisiä.

Seitsemänneksi käytetyin uros on musta C`mon Just Do It on tuottanut neljä pentuetta, pentuja 28. Niissä on rekisteröity myös keltaisia pentuja. Uroksen takana vanha Yhdysvaltalainen linja urokseen Cheshire`s Tailor Made V. Longo on uroksella neljännessä polvessa, samainen uros löytyy 6. käytetyimmän uroksen Nickel`s Moonlight To Piistar takaa kolmannesta polvesta.

Kun huomioidaan kumulatiivinen- % on 39 käytetyintä urosta tuottanut 50% jakson 2006-2015 pentutuotoksesta.

Kahdeksan käytetyin uros on tuotu Iso-Britanniasta, mistä meille harvemmin tuodaan koiria. Näitä linjoja ei meillä ole kovinkaan paljoa. Harlekiini uros Lee`s Tigerland From Ravendane on 24 jälkeläistä ja toisessa polvessa 27.

Yhdeksänneksi käytetyin uros Mil-Dog`s Julle 21 pentua/toisessa polvessa 34 pentua on syntynyt Suomessa, mutta sen isän ja emän suku on läheistä sukua toisilleen Euroopasta. Uroksen isän emä Japanda V.`T Buitengebeuren ja emän isä Jussis Edition V.`T Buitengebeuren ovat täyssisaria. Uroksen oma sukusiitos on 7,81 neljällä polvella. Tämän uroksen eurooppalainen linja löytyy myös käytetyin uros no. 14 takaa Kenzo V. Jolene`s Silhouet sukupuusta. Molemmilla uros Lorris Bohemia Arbus löytyy isälinjojen kolmannesta polvesta.

10 ja 11. sijaa pitää kaksi tuontikoira: manttelivärinen Apollodanes Astraeus Kyprokselta ja musta Mystic Globe Trotter V Vicson Yhdysvalloista. Kummankin uroksen sukulinjoja meillä ei juurikaan merkittävästi muuten ole. Molemmilla on 21 pentua ja toisessa sukupolvessa on jo jälkeläisiä. Mystic Globe Trotter V Vicson:lle on rekisteröity myös keltainen jälkeläinen.

Käytetyin uros no.12 Danemanian Odysseus musta uros jolla on 20 jälkeläistä, mutta ei yhtään toisen polven jälkikasvua. Vuosi, ehkä kaksi lisää, näyttää jatkaako tämä uros sukuaan. Uroksen isälinjasta isoisä Stonehenge Doc Holiday löytyy käytetyimmät urosten listalta kahdelta muulta urokselta, joskin sukupuusta hieman pidemmältä. Käytetyin uros no.13 Jättiläisen Äkäslompolo neljännessä polvessa ja no.15 Jättiläisen Vipunen kolmannessa polvessa. Jättiläisen Äkäslompololla on suhteellisen nuoria jälkeläisiä 20, joten toisessa polvessa ei ole jälkikasvua Suomessa. Jättiläisen Vipunen kolme pentuetta 19 pentua ja toisessa polvessa 6 pentua. Jättiläisen Vipusen isä on käytetyimmät urokset listalla no.18. Urosten Jättiläisen Äkäslompolo kolmannessa polvessa ja Jättiläisen Vipunen toisessa polvessa emälinja menee molemmilla Jättiläisen B- pentueen emälinjaan narttuun Jättiläisen Batseba.

Käytetyin uros no. 14 Kenzo Jolene`s Silhouet on tuontikoira Alankomaista ja sen sukulinjat urokset toisiin listan uroksiin oli mainittu ylempänä. Koiriin 5. Caliostro Magicheskiy ja 9. Mil-Dog`s Julle koirien eurooppalaisiin linjoihin. Uroksella itsellään on 19 pentua ja toisessa polvessa ei ole vielä jälkikasvua.

Käytetyimmät urokset 16 ja 17 ovat molemmat samanikäisiä harlekiini tuontikoiria Yhdys-

valloista. TR Jewel To Ozaenas on 19 pentua ja toisessa polvessa 10. Rainmaster Vito Corleone on 19 pentua ja toisessa polvessa tällä hetkellä 9 pentua. Molempien korien takaa kolmannesta polvesta löytyy merkittävä periyttäjä, yhdysvaltalainen uros BMW Architect Of Jerico. Tämä uros löytyy myös käytetyimmät uroksen listan no.13 uroksen Jättiläisen Äkäslompolo neljännessä polvesta. TR Jewel To Ozaenas isä Michaeldane JB T.R's The Icon on käytetyimmät nartuissa no. 3 Jättiläisen XL-Pink isoisä.

Liettuaista tuotu harlekiiniuros Mohkofantti DJ's Armada on käytetyin uros no.18. Omia pentuja on 17 ja toisessa polvessa on 27 pentua. Uroksen poika oli listalla 15. käytetyin uros Jättiläisen Vipunen, mainittu yllä.

Käytetyimmät urokset listan 19. koira Mi`Havanna Bodom Minna`s jonka % osuus pennuista oli sama kuin 18. koiralla 1,17%. Pentuja myös 17 ja toisessa polvessa 19. Koiran isä on käytetyin uros no.1. tästä maininta ja suvun linjoista tekstin alussa.

Kokonaisuudessaan käytetyimmät urokset listalla on yhdeksän tuontikoiraa. Eurooppalaisia linjoja tuotu: Venäjä 1, Alankomaat 1 ja Liettua 1. Hieman harvinaisempia linjoja Iso- Britannia 1 ja Kypros 1. Yhdysvalloista 4 koiraa, joista yksi oli puoliksi eurooppalaisia linjoja.

Uroksille oli rekisteröity pentuja kahteen toiseen roturyhmään yhteensä 16 pentua: sinisiin tanskandoggeihin 12 pentua ja keltaisia tanskandoggeja 4 pentua.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuissa roduissa 5 % jälkeläisiä omana sukupolvena (4 vuoden viimeisimmät rekisteröinnit). Toisaalta sen käyttö ei saisi ylittää kertakaikkisena määränä 25 % yhden vuoden tai 10 % kahden edellisen vuoden rekisteröinneistä. Muuten se katsotaan populaatiossa ns. matador urokseksi = uroksen liikakäytöksi populaatiossa. Tilastoista sukupolvi 2012-2015 urosten käytetyimmältä listalta 5% on pentumäärästä 27 pentua. Seitsemän urosta listan alusta täyttävät matador uroksen ylittävän pentumäärän: Ozaena Lovejoy 36 pentua. Genedda Star Of Bemu`s 31 pentua, Dane Khan Kurotora 32 pentua, Rivercrest Springsteen 31 pentua, Calioistro Magchenskiy 27 pentua, Nickel`s Moonlight To Piistar 35 pentua ja C`mn Just Do It 28 pentua. Tämän kokoisessa populaatiossa se on huomattavan suuri urosmäärä, jota on liikakäytetty. Kasvattajien ja koiranomistajien tulisi huomioida populaation koko valintoja tehdessä. Parempi käyttää eri koiria sisarusparvesta, kuin yhtä ja samaa urosta kaikkien. Olisi hyvä seurata tilanteen kehittymistä, sillä toinen polvi elää vahvasti vielä ja että seuraavia sukupolvia mietitään tarkoin mitä käytetään.

Yksittäisen koiran toisen polven jälkeläismäärä saisi olla korkeintaan kaksi kertaa sen pentumäärä. Tämä luku ylittyy jakson käytetyimpien koirien osalta Nickel`s Moonlight To Piistar, toisen polven pentumäärä ylittyy 17 pennulla. Toisen polven jälkeläismäärät ovat 15 vuoden tarkastelujaksolla joillakin koirilla korkeat, joka tulee heijastumaan teholliseen populaatiokokoon ja rodungeneettiseen monimuotoisuuteen muutaman vuoden kuluttua kun sukupolvet vierähtävät eteenpäin.

Taulukko 14. Käytetyimmät nartut, siniset

Käytetyimmät siniset nartut v. 2006 – 2015

Nartut	Tilastointiaika			Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1 GENEDDA AB IMO PECTORE s.2005 Danemanian Hilarious Hippo x Genedda Secret Admirer	2	21	4,92 %	2	16	2	21
2 HERDOLF PADME NABERRIE s.2004 Coleridge's Obi-Wan Kenobi x Granneman's Jedi Princess Amidala	3	18	4,22 %	3	21	3	18
3 GRANDE GREMIN'S ALANA s.2009 Bonel Roland x Bonel Xara	2	18	4,22 %	0	0	2	18
4 MANTRA DEL PLASSA s.2006 Saphyr De L'orangerie Des Perles Rares x Platinum Margarejro	2	17	3,98 %	2	9	2	17
5 BONEL POEMS OFPASSION s.2002 Terminator Del Castello Gamenario x Bonel Indiana	2	14	3,28 %	0	0	2	14
6 BONEL PATRICIA s.2002 Terminator Del Castello Gamenario x Bonel Indiana	2	13	3,04 %	2	13	2	13
7 THUNDERFIRE TOLITESPEED s.2003 Thunderfire Brilliantuno x Thunderfire Niteingorgia	2	12	2,81 %	1	6	2	12
8 SARADANE'S FOR ACT ABLE s.2005 Thunderfire Going Turbo x Granneman's Et Cetera To Saradane's	1	12	2,81 %	0	0	1	12
9 SARADANE'S DOMINA OF MIND s.2004 Wysiwyg Luke Skywalker Longo x Saradane's Andalucian Love	1	11	2,58 %	1	11	1	11
10 BONEL XARA s.2006 Thunderbird Thom V. Rosherta x Bonel Nancy Dream	1	10	2,34 %	2	18	1	10
11 HERDOLF EDORAN DREY'AUC s.2007 Ludwig-Herdolf Von Gigantic Blau x Herdolf Padme Naberrie	1	10	2,34 %	7	48	1	10
12 OLDSTONE'S BONJA STONEY s.2007 Saradane's Dude Of Dreams x Genedda Ab Imo Pectore	1	9	2,11 %	0	0	1	9
13 BONEL Ä-YÖN TIA-MARIA s.2008 Thunderbird Thom V. Rosherta x Bonel Patricia	1	9	2,11 %	0	0	1	9
14 KOZMIC BLUE'S FUNKY GIRL s.2004 Kozmic Blue's Don Quijote x Kozmic Blue's Evening Star	2	9	2,11 %	2	14	2	9
15 CATAPHA'S QUELLE STAR s.2002 Texas Ranger Tyner V Cade x Catapha's Lupina Bambi	1	9	2,11 %	0	0	1	9

Käytetyimmistä sinisistä nartuista (taulukko 14) tuontikoiria ovat Mantra Del Plassa (Venäjä) ja Thunderfire Tolitespeed (Australia). Ajanjakson käytetyin sininen narttu on Genedda Ab Imo Pectore, 21 pentua kahden eri uroksen kanssa. Toiseksi käytetyin sininen narttu on Herdolf Padme Naberrie, 18 pentua kolmesta yhdistelmästä. Padme Naberrien kahden yhdistelmän sukusiitasteet ovat poikkeuksellisen korkeat; 25 % (pentue poikansa kanssa) sekä toisessa yhdistelmässä 12,5 % (pentue isoisänsä Wysiwyg Luke Skywalker Longon kanssa).

Viidentoista käytetyimmän nartun listalla Oldstone's Bonja Stoney on käytetyimmän Genedda Ab Imo Pectoren tytär. Bonel Poems of Passion ja Bonel Patricia ovat sisaruksia. Bonel Ä-Yön Tia-Maria on Bonel Patrician tytär. Herdolf Edoran Drey'Auc on Herdolf Padme Naberrien tytär. Bonel Xaralla ja Bonel Ä-Yön Tia-Marialla on sama isä, Thunderbird Thom v. Rosherta. Australian tuonti Thunderfire Tolitespeed ja Venäjän tuonti Mantra del Plassa ovat tuoneet Suomen sinisten kantaan uutta verta.

Kaikilla sinisillä nartuilla ylittyvät jälkeläismääräsuositukset (5 pentua). Narttujen pentumäärää ei voi säädellä, se voi synnyttää kerralla 1-12 pentua, mutta koska toisen polven suositus ylittyy 15:sta nartusta seitsemällä, niin toisen polven jälkeläisten jalostuskäyttöä tulisi harkita tarkkaan. Pentueen/pentueiden kaikkien sisarusten on tarpeetonta lisääntyä

Toisen polven jälkeläisiä on eniten Herdolf Edoran Drey'Aucil-la, 48 jälkeläistä. Ko. koiran emä on Herdolf Padme Naberrie, jonka isoisä on Wysiwyg Luke Skywalker Longo. Herdolf Padme Naberriella on 21 toisen polven jälkeläistä. Muiden narttujen osalta ei suositusraja (sinisissä 18 toisen polven jälkeläistä) ylity.

Taulukko 15: Käytetyimmät nartut, keltaiset ja tiikerijuovaiset

Käytetyimmät ke – ti nartut v. 2006 – 2015		Tilastointiaika			Toisessa polvessa		Yhteensä	
Nartut		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	MAXIDAN'S GEORGIA s.2004 DREW VINCENT'S LORD WILLIAM x GREAT GRANADA'S KADETT	4	31	3,17 %	7	37	4	31
2	DELPHIDON'S GRACEFUL GIRL s.2008 C'MON HOT CHOICE x GREAT HEART'S PENNY LYNN	3	26	2,66 %			3	26
3	GREAT-GOLDEN'S HARMONY SISTER s.2003 LOVE-DANE'S QUENTINO x GREAT-GOLDEN'S BRIGITTE BARDOT	4	25	2,55 %	0	0	4	25
4	NORTHWIND NORTHERN LIGHT s.2007 ROJON'S DYNAST O'NORTHWIND x NORTHWIND GLORY DAYS	2	21	2,15 %	3	11	2	21
5	ALDER GLADE'S RAMONA s.2008 ELAN'S NASH BRIDGES ROYHL x ALDER GLADE'S DEARIE	2	19	1,94 %	1	5	2	19
6	ALDER GLADE'S DEARIE s.2005 C'MON HOT CHOICE x HELISAIN DOMINICA	3	19	1,94 %	5	42	3	19
7	CITNALTANSTRIDERS PROMISE KEPT s.2005 STRIDERS JAGGER V DROGHEDA x CITNALTAS FINALOUTCOME STRIDER	3	19	1,94 %	2	12	3	19
8	C'MON SWEETHEARTH s.2005 HERITAGE HILLS'DREAM MACHINE x C'MON DEL SECRET LAGO	2	17	1,74 %	1	7	2	17
9	EURO POWER DELILAH s.2010 LOVE-DANE'S ÖKY- VIP x EURO POWER BLACK MAGIC	2	15	1,53 %			2	15
10	WILHELLMIINAN OLTZIN-ORTZY s.2005 ORONTIUS UPPER CLASS x WILHELLMIINAN HIENO-HELMA	2	14	1,43 %	2	10	2	14
11	LAGARADA'S PEARL TO CHICCARELIA s.2004 LAGARADA'S ASPEN GOLD x LAGARADA'S SHOW STOPPER	3	13	1,33 %	4	21	3	13
12	GOLD GIRL GRACE V. SMALL TO BIG s.2002 REKS DUNOUK V.D. LINGESTREEK x GRAZY DANES KASANJA	2	12	1,23 %	1	1	2	12
13	HOTPOINT'S YOU'R THE DREAM s.2007 HOTPOINT'S THAT'S IT x HIGHESTEEM COULD GO HOT	2	12	1,23 %	1	5	2	12
14	MONA LISA BIG LORD s.2011 KÖZÉPFÖLDI CERBEROS x JOKOHAMA BIG LORD	1	12	1,23 %			1	12
15	RED RUBLEV REBEL YELL s.2009 SUNSTRIKE VALENTINO V WNTCRCK x CITNALTANSTRIDERS PROMISE KEPT	2	12	1,23 %	1	7	2	12

Keltaisten ja tiikerijuovaisten (taulukko 15) viidentoista käytetyimmän nartun joukosta yli puolet (8) on tuontikoira. Kolme narttua on tuotu USA:sta ja Ruotsista, Norjasta, Tanskasta, Hollannista ja Slovakiasta kustakin yksi narttu. Väriyhmän keltainen-tiikerijuovainen nartuista kahdella ylittyy toisen polven jälkeläismääräsuositukset, Alder Glade's Dearie (42 kpl) ja Maxidan's Georgia (37 pentua).

Populaation kokoon nähden 16 pentua ylittyy taulukon 8 ensimmäisellä nartulla. Käytetyimmistä nartuista läheistä sukua toisilleen ovat kuudenneksi käytetyin narttu Alder Glade's Dearie (3 pentuetta, 19 jälkeläistä), joka on viidenneksi käytetyimmän nartun Alder Glade's Ramonan (2 pentuetta, 19 jälkeläistä) emä.

Toinenkin äiti-tytär pari taulukosta löytyy. Seitsemänneksi käytetyin narttu Citnaltans Striders Promise Kept (3 pentuetta, 19 jälkeläistä) on viidenneksitoista käytetyimmän nartun Red Rublev Rebel Yellin (2 pentuetta, 12 jälkeläistä) emä.

Diplomatic's Val Kilmer on yhdeksänneksi käytetyimmän nartun Euro Power Delilah (2 pentuetta, 15 jälkeläistä) isoisä, samoin kuin Red Rublev Rebel Yellin.

Kolmanneksitoista käytetyimmällä nartulla, Norjan tuonti Hotpoint's You'r The Dream:lla (2 pentuetta, 12 jälkeläistä) ja toiseksi käytetyimmällä Ruotsin tuontinartulla Delphidon's Graceful Girlillä (3 pentuetta, 26 jälkeläistä) on sama isoisä, ruotsalainen Grand Fawn's Ed Nephew Of Zara. Myös kahdeksanneksi käytetyimmällä nartulla C'mon Sweetheartilla (2 pentuetta, 17

jälkeläistä) ja Alder Glade's Ramonalla on yhteinen isoisä, amerikkalainen Avanti's Royhl Rogue. Toiseksi käytetyimmän nartun Delphidon's Graceful Girlin isä (C'mon Hot Choice) on sama kuin Alder Glade's Dearien. Yhdelläkään kelta-tiikeriväriyhmän käytetyimmällä nartulla ei ylity toisen polven jälkeläismääräsuositus.

Taulukko 16. Käytetyimmät nartut, mustat ja harlekiinit

	Narttu Väri *Nimi* *Syntynt* (tuontimaa) Vanhemmat	Tilastointiaikana 2006-2015			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	mu PIISTAR CASUS GENEDDA s. 2007 Nickel's Moonlight To Piistar x Danemanian Ja Joconde Gs	3	25	1,72	2	19	3	25
2	ha DANEMANIAN OOLALAA s. 2005 Danemanian Challenger x Ancohuma Thidialium	3	24	1,65	3	25	3	24
3	ha JÄTTILÄISEN XL -PINK s. 2009 TR Special Agent x Jättiläisen Gelius Barbus	3	23	1,59	3	15	3	23
4	ha DENIM DANES GLOWING CARATS s. 2006 Hyperion Forjari x Denim Danes Bold'n Beautiful	3	22	1,52	7	52	3	22
5	ha GENEDDA PERICULO MEO s. 2009 Genedda Fortunaee Filius x Genedda Zymphatic Alien	2	21	1,45	1	9	2	21
6	ma GOLDGIRLS CARMEN-ZITA s. 2010 Ungle Sam Omega x Xanadu Moloseum	2	20	1,38	0	0	2	20
7	mu DANEMANIAN JA JOCONDE GS s. 2005 Danemanian Fits To Genedda x Genedda Lousy Looser	2	18	1,24	7	60	2	19
8	mu ANGELIKA s. 2006 Sirentus Black-Body x Ozaenas Jolanda	2	18	1,24	2	5	2	18
9	mu HEKATE s.2005 (Viro) Jättiläisen Filpendulus x Danemanian Haute Couture	2	18	1,24	0	0	2	18
10	ha OZAENAS NOMPAREL s.2006 Borduas Monsieur Pico x Juanrona's Gachi De Oseanas	2	17	1,17	3	23	2	17
11	ma MI 'HAVANA DESTINY'S STAR s. 2008 C'mon Urban Fellow x Mi' Havana Aura	2	17	1,17	1	10	2	17
12	ma HEXENMEISTER ATHENE s. 2002 Hexenmeister Vegas x Hexenmeister Madonna	2	17	1,17	6	32	2	17
13	plt ROSESTAR'S FITNES FLORIA s. 2010 Mil-Dog's Julie x Denim Danes Glowing Carats	2	16	1,10	0	0	2	18
14	ha CLISTENING SUNLIGHT s. 2008 (Usa) Baker's Sir Lancer Lad x Baker's Cove Sassy Maggy May	2	15	1,03	1	8	2	15
15	ha BILLY JEAN QUINCY ETC s. 2005 (Tsekki) Zidane Del Sanguine Blu x Nike Mirez Bohemia	2	14	0,96	3	15	2	15
16	ha GENEDDA ZYMPHATIC ALIENE s. 2005 Borduas Monsieur Pico x Generra Upon Adream	2	14	0,96	2	21	2	14
17	ha BIG RANGERS EUROPA VQD s. 2010 (Swe) Chanoz What A Wonder x Bis Ranger's Cameron Diaz	2	14	0,96	0	0	2	14

Musta ja harlekiini (taulukko 16) väriyhmässä viidellä eniten käytetyimmällä harlekiininartulla on kolme pentuetta. Muilla käytetyimmät listan nartuilla tilastointijaksolla on kaksi pentuetta. Kuudella listan ensimmäisellä nartulla on yli 20 pentua rekisteröitynä. Eniten käytetty musta narttu (musta-sinilinjainen) Piistar Casus Genedda pentumäärä 25 pentua on ollut 1,72 % koko tilastointiajan syntyneistä pennuista. Toisessa polvessa nartulla on 19 jälkikasvua syntyneenä. Vaikka toinen polvi nartulla itsellään ei ylitä liikatuotannon lukuja, nartun isän ja emän toisen polven pentumäärät lisäävät huomattavasti linjan yleisyyttä tässä väriyhmässä. Nartun isä Nickels Moonlight To Piistar on uroslistan käytetyistä ainoa joka ylittää toisessa polvessa liikkäytön merkit 17 pennulla. Nartun emä Danemanian La Joconde GS taas on käytetyimmät nartun listalla vielä sijalla 7. ja hänen toisen polven jälkeläismäärä ylittyy nartuksi todella huomattavalla määrällä 22 pennulla.

Toiseksi käytetyin harlekiinivärisen narttu Danemanian Olalaalla on 24 pentua. Toisessa polvessa 25. Nartun täyssisar löytyy käytetyin uros listalla no.12 Danemanian Odysseus, joka ei toistaiseksi ole jatkanut sukua.

Kolmanneksi käytetyin on myös harlekiinivärisen Jättiläisen XL-Pink, pentuja on 23, toisen

polven jälkeläisiä 15. Nartun amerikkalainen isoisä Michaeldane JB TrS The Icon löytyi uroslistalla sijalla 16. Tämän uroksen isänä on TR Jewel To Ozaenas, jolla on 10 toisen polven pentua.

Neljänneksi käytetyin narttu, harlekiini Denim Danes Glowing Caratsilla on 22 pentua. Nartun toisen polven määrä on huima 52 pentua. Nartun linja täyttää selvästi ylikäytön lukemat, ylittyen toisessa polvessa 8 pennulla. Iso osa koiran lähisuvusta on eurooppalaisia doggeja.

Viides narttu, harlekiini Genedda Periculo Meolla on 21 pentua ja toisessa polvessa 9. Se jatkaa Geneddan G-linjaa. Kuudenneksi käytetyin on manttelivärinen narttu Goldgirl`s Carmen-Zita, jolla on 20 pentua. Toisessa polvessa tällä nuorella nartulla ei ole vielä jälkikasvua. Linjat tulevat euroopasta molemmin puolin ja emän emälinja menee kolmannessa polvessa koiraan Amon Dog Eros, joka löytyi käytetyimpien urosten listalta koirien 5. Calioastro Magicheskyi ja no.12. Danemanian Odysseus sukupuusta. Käytetyimmät listan nartuista sijalla 15 on tsekkiläisen Billy Jean Quincy Etc nartun emälinjassa kolmannessa polvessa.

Seitsemänneksi käytetyin narttu on Danemanian La Joconde GS (musta) 19 pennulla. Tämä on käytetyimmän nartun emä. Käytetyimmän nartun osuutta jalostuspohjaan on analysoitu edellä. Tämän nartun tilastot osoittavat toisessa polvessa huomasti ylittyvää liikakäyttöä meidän harlekiini / musta populaatiossa.

Kahdeksas käytetyin narttu (musta) Angelika linjaa isän isälinjasta kolmannessa polvessa Geneddan –linjaan mitä luettavissa runsaasti käytetyimmät urosten listalta. Nartulla on 18 pentua ja toisessa polvessa viisi.

Ensimmäinen tuonti on yhdeksäntenä, musta narttu Virosta Hekate. Narttu on kuitenkin tehty kokonaan suomalaisista koirista, joten kovasti tuontiaineista se ei ole. Narttu itse on linjattu molemmin puolin Stonehenge Doc Holiday, joka löytyy myös kolmanneksi käytetyimmän, Jättiläisen XL-Pink nartun sukupuusta myös kolmannesta polvesta. Hekatella on 18 pentua, mutta narttu ei ole jatkanut sukua toisessa polvessa.

Kymmenenneksi käytetyin narttu on taas harlekiini, Ozaenas Nompapel. Nartun isälinja on Kanadasta ja emänlinja pitkälti Ruotsista. Nartulla on 17 pentua ja toisessa polvessa 23. Nartun isä Borduas Monsieur Pico on myös käytetyimmät nartut no. 16. Genedda Zympatic Alien isä.

Kaksi mantteliväristä narttua löytyy listalta 11. Mi `Havana Destiny`s Star ja 12. Hexenmeister Athene. Molemmilla on 17 pentua. Toisessa polvessa Hexenmeister Athenen 32 pentua ylittää liikakäytön rajan 2 pennulla. Mi`Havanna Destiny`s Star emän sukulinja linjaa Genedda G-pentueeseen neljännessä polvessa, isälinjasta löytyy isoisänä tanskalainen uros Great Bel`s Excellency joka on 3. käytetyimmän nartun emälinjan isoisä. Hexenmeister Athene on 12,5% sukusiitoksella linjattu vanhaan Amerikkalaisiin GMJ`S doggeihin.

Kolmanneksitoista käytetyin narttu (synt. 2010) on Rose-Star`s Fittnes Floria, väriltään listan ainoa plattenhund. Rosestar`s Fittnes Floria itsellä on pentuja 18, toisessa polvessa ei ole vielä jatkoa. Pääsääntöisesti linjat tulevat Euroopasta. Kahdella nartun rekisteröidyistä pennuista ei ole ilmoitettu väriä. Nartun emä Denim Danes Glowing Carats on käytetyin narttu no. 4. Tulee huomata linjan runsaudesta, että kyseinen narttu ylitti liikakäytön rajan reilusti. Nartun isä Mil-Dog`s Julie löytyy taas urosten käytetyimmät listalta 9. pentuja sillä oli 21. Tulee vielä huomata jatkoa ajatellen, että nartun vanhemmat ovat tehneet tämän parituksen kaksi kertaa, näissä on yhteensä 16 täyssisarta.

Toinen tuontikoira käytetyimmät listalta (tavallaan ensimmäinen, ulkolaisia linjoja) on tuotu Yhdysvalloista Glistening Sunlight. Tällä harlekiininartulla on 15 pentua ja sillä on toisessa polvessa 8 pentua. Linjat ovat melko vierasta lähisuvusta. Hieman pidemmälle sukutaulussa mentäessä

tulee tuttuja eurooppalaisia koiria vastaan niin isän kuin emän sukutaulussa kuudennesta polvesta eteenpäin. Isän ja emän suvussa molemmissa tulee myös tuttuja amerikkalaisia Haltmeier's koiria ja Daneboa koiria.

Kolmas tuontikoira käytetyimmällä listalla on Billy Jean Quincy Etc. Tämä harlekiini narttu on tuotu Tsekeistä. Sillä on 15 pentua ja sama määrä toisessa polvessa. Suvun linjat ovat Euroopasta ja sen isälinja yhtyedet ovat kerrottu ylempänä kuudennen nartun kohdalla.

16. käytetyin narttu on Genedda Zympatic Alien (harlekiini), sillä on pentuja 14 ja toisessa polvessa runsaasti, 21. Emä jatkaa Geneddan G-pentueen linjaa. Isälinjan yhteys löytyi kohdasta nartut 10, täyssisar.

Neljäs tuontikoira löytyy vielä käytetyimmät nartut listalta sijalta 17. Big Ranger's Europa VQD on tuotu Ruotsista. Sillä on 14 pentua, nuoruuden takia varmaan vielä toinen polvi odottaa jatkoa. Nartun isä on Amerikasta ja emälinja Ruotsista, jossa isän puolen linja menee Tanskaan. Tämä Tanskan puoli muutaman sukupolven päästä löytynee suomalaisten koirien takaa entuudestaan. Mutta sen isänsä on Amerikasta syntyjään Yandamar Harry Potter tehty eurooppalaisista linjoista, joka menee neljännessä polvessa jälleen Amon Dog Eros nimiseen eurooppalaiseen harlekiini urokseen. Tämä uros tulee käytetyimmissä nartuissa 6. Gold-Girl's Carmen-Zita, 15. Billy Jean Quincy Etc takaa samoin.

Kokonaisuudessaan käytetyimmät nartut listalla on neljä tuontikoiraa. Eurooppalaisia linjoja tuotu: Viro (suomalaiset vanhemmat) 1, Tsekit 1. Yhdysvallat 1 ja Pohjoismaat Ruotsi 1.

Nartuille oli rekisteröity pentuja siniseen väriyhmään yhteensä 2 pentua kahdelta nartulta. Neljällä pennulla (kaksi eri pentuetta) ei rekisteröitäessä ilmoitettu väriä. Pentujen väri on merkittävä pentueilmoitukseen.

Käytetyimmät nartut tilastointijakson narttujen pentueissa on monesti osunut nartulle yksi selvästi suurempi pentue kohdalle. Vain yhdellä nartulla näistä suurin pentue oli 7 pentua, muilla selvästi suurempia määriä. Kaikkiaan näistä 17 nartusta 10 oli tehnyt > 10 pennun pentueita. Suurin 14 pennun pentue oli rekisteröity Genedda Periculo Meolle. Toiseksi suurin pentue Big Ranger's Europa VQD 13 pentua. Kolmanneksi suurimman 11 pennun pentueen tekivät viisi narttua: Jättiläisen XL-Pink, Goldgirl's Carmen-Zita, Danemanian La Joconde Gs, Hekate, Ozaenas Nompapel.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuissa roduissa 5 % jälkeläisiä omana sukupolvena (4 vuoden viimeisimmät rekisteröinnit). Toisaalta sen käyttö ei saisi ylittää kertakaikkisena määränä 25 % yhden vuoden tai 10 % kahden edellisen vuoden rekisteröinneistä. Tilastoista sukupolvi 2012 - 2015 urosten käytetyimmältä listalta 5% on 27 pentua. Yhtään narttua ei oman pentutuotoksensa kanssa täyttänyt tätä.

Yksittäisen koiran toisen polven jälkeläismäärä saisi olla korkeintaan kaksi kertaa sen pentumäärä. Kolme narttua tilastointijaksolla ylitti liikkäytön rajan. Narttu no.4. Denim Danes Glowing Carats 8 pennulla, no.7. Danemanian La Joconde Gs huimalla 22 pennun ylittävällä määrällä ja no.12. Hexenmeister Athene kahdella pennulla. Jokaisen kasvattajan sekä koiranomistajan tulee seurata KoiraNetin jalostustilastoja, ja harkita nartun pennuttamista tai uroksen jalostuskäyttöä, ettei tietyt koirat tai linjat korostu rodussamme liikaa. Tulisi muistaa että kasvatustyö on rodun hyväksi, ei sitä vastaan.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rodun kotimaassa Saksassa rekisteröidään DDC:ssä (Deutscher Doggen Club 1888 e.V.) noin tuhat tanskandoggia vuodessa. Vuosina 2013 rekisteröitiin 934 kpl, 2012 yht. 1081 kpl, 2011 yht. 1061 kpl, 2007 yht. 1081 kpl. Tämän lisäksi pentuja rekisteröidään toisen rotujärjestön toimesta KyDD (Kynologische Gesellschaft für Deutsche Doggen) noin 350 – 400 kpl/vuosi.

Pohjoismaista Tanskassa rekisteröidään vuosittain n. 142 kpl (vuosien 2010 - 2015 keskiarvo). Vuonna 2015 rekisteröitiin yht. 136 kpl. Norjassa rekisteröidään vuosittain n. 68 kpl (vuosien 2010 - 2015 keskiarvo). Vuonna 2015 siellä rekisteröitiin yht. 61 kpl.

Vuonna 2014 Englannissa rekisteröitiin 1107 tanskandoggia. Populaatio on maailmanlaajuisestikin merkittävä.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Tanskandoggit jakaantuvat kolmeen eri väriyhmään/rotuun: keltaiset ja tiikerijuovaiset, mustat ja harlekiinit sekä siniset. Risteyttäminen eri väriyhmien välillä on sallittua vain poikkeusluvalla. Väriristeytyspoikkeuslupia on käytetty eniten sinisten väriyhmässä, vuosina 2010 – 2015 väri-risteytyksiä sinisille toteutettiin yhteensä 6 kpl (sininen/musta – musta/sininen). Jalostuspohjan laajuus ja rodun monimuotoisuus on elinehto monille pienille roduille. Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5% jälkeläisiä omana sukupolvena (4 vuoden viimeisimmät rekisteröinnit). Tämä huolestuttaa erityisesti sinisten osalta. Rekisteröinnit vähenevät vuosivuodelta ja sukulinjat ovat kovin kapeat. Liikakäytön rajat (5 kpl) ylittyvätkaikilla taulukoiduilla sinisillä sekä uroksilla, että nartuilla. Toisen polven jälkeläisiä yhdellä uroksella on enimmillään 97 kpl. Tämä on erittäin huolestuttavaa värin populaation monimuotoisuuden kannalta. Lisäksi saman uroksen sukua esiintyy käytetyimpien narttujen listalla ja toisen polven jälkeläisten määrät ylittävät myös reilusti liikakäytön rajan.

Musta – harlekiini väriässä 7 urosta käytetyimpien urosten listalla ylittää liikakäytön rajan (27 pentua). Toisen polven jälkeläisiä on enimmillään 69 kpl.

Keltaisissa – tiikerijuovaisissa liikakäytön rajan (16 kpl) ylittää 13 uroksella ja 8 nartulla. Toisen polven jälkeläisiä keltaisissa – tiikerijuovaisissa on enimmillään 104 kpl. Kasvattajien ja koiranomistajien tulisi huomioida populaation koko valintoja tehdessä. Parempi olisi käyttää vaikka eri koiria sisarusparvesta, kuin kaikkien yhtä ja samaa urosta.

Kasvattajien jalostusmateriaalin etsimistä vaikeuttaa tietojen puutteellisuus mm. Kennelliiton jalostustietokannassa. Kuolinikiä ei kirjata, puhumattakaan kuolinsyistä, jotka olisivat ensiarvoisen tärkeää tietoa jalostusta suunniteltaessa. Tähän rotujärjestön täytyy suunnata resursseja, valitusta näiden asioiden suhteen.

4.2 LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Tanskandogin käyttäytyminen / luonne: Ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa kiintynyt. Voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan. Aina itsevarma, peloton, helposti käsiteltävä ja rauhallinen seura- ja perhekoira, jolla on korkea ärsytyskyky; ei käytökseltään hyökkäävä.

Tanskandogin alkuperäinen käyttötarkoitus oli suurriistan metsästyksessä, nykyisin tanskandoggi on jalostettu soveltumaan parhaiten seurakoiraksi.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. linjoihin

Rodulla ei ole jakautumista eri linjoihin.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja / tai kuvaus

Rodun PEVISA-ohjelmaan ei ole sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja / tai käyttöominaisuuksien testausta / tai kuvausta.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Millaisia mainintoja rodun koirat ovat saaneet käyttäytymisestään näyttelyissä?

Yleisesti tanskandoggi rotu tunnetaan näyttelyissä erittäin miellyttävänä rotuna arvostella juurikin luonteensa puolesta. Luonteiden osalta suurin osa tanskandoggeista väriyhmään katsomatta esiintyy näyttelyissä erinomaisesti ja ovat helposti lähestyttäviä sekä käyttäytyvät tuomarin näkökulmasta erinomaisesti arvostelun yhteydessä suoritettavan hampaiden ja muun tarkastuksen osalta.

Arvostelutilanteissa tulee koirilla esiin useampia käyttäytymismalleja. Juniori- ja nuorten luokissa usein tapaa ”villikkoja”, joilla ei koko kehässä olon aikana pysy koskaan neljä jalkaa yhtä aikaa maassa. Kyseisten villikoiden hampaiden katsominen on usein vain hankalaa, koska ne eivät malta pysyä paikallaan ja usein muu tutkimus menee hyvin. Samoissa luokissa hyvin usein törmää aavistuksen epävarmoihin ja jännittäjiin, joka selkeästi johtuu kokemattomuudesta kyseiseen tilanteeseen – antavat kyllä katsoa hampaat ja tehdä muutkin, mutta häntä on tiukasti painuneena tai vatsan alle kääntyneenä.

Tuomarointeja seurattaessa usein kyseisessä käyttäytymisessä palkinto on EVA ja vain harvoin nuorilla koirilla Hylätty. Tällainen käytös usein jää pois kun koira aikuistuu ja tulee enemmän elämän kokemusta. Narttujen kohdalla kyseistä käytöstä esiintyy usein ennen kiiman alkua ja myös jo aikuisilla satunnaisesti. Valitettavasti näkyy myös yksilöitä jotka eivät päästä vierasta ihmistä lähellekään ja ”karkaavat” niin pitkälle kuin hihna antaa myöden, pelonsekaisen katseen seurattaessa tuomaria. Tällaiset yksilöt harvoin edes suostuttelulla antavat itseensä koskea ja harvoin pääsevät tällaisesta käyttäytymisestä kokonaan yli koskaan.

Tilastojen tarkastelussa vuosina 2010-2015 laatupalkintoja EVA ja Hylätty on annettu seuraavasti:

87 EVA (=ei voida kaikilta osin arvostella)

51 Hylätty

Junioriluokassa on annettu 32 EVA ja 18 Hylätty

Nuortenluokassa on annettu 15 EVA ja 4 Hylätty

Avoimessa luokassa on annettu 14 EVA ja 25 Hylätty

Valioluokassa on annettu 20 EVA ja 4 Hylätty

Veteraaniluokassa on annettu vain 6 EVA

Vuositista vaihtelua ei suuremmin löydy, mutta vuosina 2014 ja 2015 on annettu vuositasolla vain 4 Hylättyä eli keskiarvo 4, kun vuosina 2010 – 2013 Hylättyjen määrä ollut keskiarvoltaan 10,75. EVA palkintosijassa keskiarvot samoilta ajoilta 2014-2015 12,5 ja 2010-2013 15,5. Hylätty laatupalkintojen määrä ei luonnollisesti kerro minkä syyn perusteella kyseinen palkinto on annettu.

Tanskandoggien rotumääritelmässä hylkäävinä virheinä (luonteen osalta) mainitaan seuraavat:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- pelkopureminen, matala ärsytyskyynnys

Näistä virheistä todennäköisimmät syyt Hylätty arvosanalle Suomessa ovat:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- pelkopureminen, matala ärsytyskyynnys
- ylä-, ala- tai vino purenta, tasapurenta, puuttuvat hampaat (kahden P1:n puuttuminen alaleuasta hyväksytään)
- ulko- tai sisäkierteiset tai liian löysät silmäluomet (ektropium, entropium, makroblepharium)
- häntämutka (= epämuodostuneita häntänikamia)

Edellä olevasta voidaan päätellä, että hylättyjen määrässä on luonneongelmat ovat mahdollisesti 50 % luokkaa, ellei valitettavasti jopa enemmän. EVA palkintoa toisaalta annetaan usein myös mikäli koira, esimerkiksi ontuu näyttelytilanteessa.

Rotujärjestön tavoitteena on aloittaa vuodesta 2017 alkaen keräämään vuosittain tilastoa näyttelyarvosteluiden hyl/eva syistä, sekä eritellä niistä minkä verran ko.arvosana johtuu luonteesta.

Tanskandoggin aikuistuuessa tulisi kyseinen epävarmuus ja ”ujous” ehdottomasti jäädä pois, koska se ei kuulu koiran luonteeseen. Koiran kuuluu antaa lähestyä ja koskettaa väistämättä. Rodulle ominaista on selvä välinpitämättömyys vierasta kohtaan joten hännän heilutusta tai yliystävällisyyttä harvemmin tapaa tai kannattaa edes odottaa. Joskus voi nuorten yksilöiden kohdalla useastikin saada ”pusuja” ja hännän heilutuksia, mutta aikuisiällä harvemmin. Useimmiten edessä on aristokraattisesti seisova ja vain silmäkulmiaan nosteleva tanskandoggi joka sietää kosketuksen ja hampaiden katsomisen sen enempää siitä piittaamatta. Ja näin sen kuulu olla, juuri kuten rotumääritelmä sen sanoo: **Ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa kiintynyt. Voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan. Aina itsevarma, peloton, helposti käsiteltävä ja rauhallinen seura- ja per-**

hekoira, jolla on korkea ärsytyssynnys; ei käytökseltään hyökkäävä.

Ihmistä kohtaan selvästi vihaista tai muuten aggressiivista käytöstä ei ole kotimaan kehissä näy usein. Arkoja ja perääntyviä yksilöitä tapaa satunnaisesti, mutta varsinaisesti tällaista luonne ongelmaa ei rodussamme yleisesti ole. Enemmän ongelmia sen sijaan koirilla tuntuu olevan oman lajinsa sosiaalisessa käyttäytymisessä ja tapaamisissa. Toisille koirille aggressiivisia ja jopa ihan suoraan kiinni käyviä yksilöitä löytyy ja molemmista sukupuolista. Tämä usein myös voi johtua omistajan /ohjaajan epävarmuudesta ja siitä ettei koiraa ole totutettu kohtaamaan lajitoveri-taan, mutta valitettavasti myös yksilön luonteen ominaisuuksista.

Tanskandoggi on luonteeltaan herkkä koira eikä kestä kovin kovaa käsittelyä. Huonon kokemuksen, tuli se sitten toiselta koiralta tai ihmiseltä, tanskandoggi muistaa läpi elämänsä. Pentu- ja nuoruusaikana tulisi kiinnittää huomio koiran hyvään sosiaalistamiseen ja hyvien kokemusten saamiseen.

Onko käyttäytymisessä eroja rodun eri maiden populaatioiden välillä ja onko rodun sisällä käyttäytymisessä sukupuolien välisiä eroja?

Vähiten näyttelykehien ympärillä ja sisällä, näkyy ja kuuluu koirien välistä kontaktia USAssa, kun taas muualla lähes poikkeuksetta kuuluu joitakin ”rähänän poikasia” kehän ulkopuolelta ja satunnaisesti myös kehän sisällä. USAn erikoisnäyttelyssä saattaa kehässä olla ”Best Of Breed” kilpailun aikaan 50-70 urosta ja narttua samanaikaisesti, rintarinnan vierekkäin tai peräkkäin ja kaikki seisovat kuin patsaat tai ottava kontaktia vain esittäjäänsä. Tämä luonnollisesti on koulutuksen ja kokemusten tuomaa, mutta silti luonne purkauksia joita muualla on tapahtunut, en ole siellä koskaan nähnyt. Nuorten koirien epävarma käytös on kyllä kansainvälistä ja sitä esiintyy joka puolella maailmaa. Aggressiivisia kokemuksia on vuosien aikana joitakin ja ne kaikki on Suomen ulkopuolelta.

Selkeästi urokset saattavat olla lajikumppaneilleen enemmän pulliselevaisempia kuin nartut, mutta tanskandoggeissa nartut on usein hyvin määrätietoisia ja alfanartun sattuessa käsiin vaatii se omistajaltaan tiukkaa koulutusta, että sosiaalinen puoli toisten kanssa kohtaamisesta onnistuu.

Kiima-ajat vaikuttavat narttujen käyttäytymiseen paljon ja käyttäytyminen voi muuttua huomattavasti, kuten myös valeraskauden aikana. Narttu voi olla kiima-ajan tullessa jopa säikky ja pelätä mitä kummallisimpia asioita joista ei ole aikaisemmin välittänyt. Valeraskaus voi vaikuttaa siten, että koira on silminnähden masentunut tai esimerkiksi jopa aggressiivinen omasta paikastaan näyttelyssä.

Väriyhmien väliset luonne-erot on havaittavissa myös näyttelykehissä. Vilkkaampia ja ”luonteikkaampia” kaikinpuolin ovat selvästi musta-harlekiiniväriyhmän koirat, kun taas tasaisemmiksi arvostelisin keltainen-tiikerijuovainen väriyhmän edustajat, joista ei paljon poikkea sinisen väriyhmän edustajat.

Koirien käyttäytymistutkimus

Käyttäytymiseen, kuten muihinkin ominaisuuksiin vaikuttaa ympäristö, geeniperimä sekä näiden yhteisvaikutus. Geenien vaikutus ihmisen käyttäytymiseen ja persoonallisuuteen on merkittävä, arviolta 30-50 prosenttia, ja koiralla luku on todennäköisesti samaa luokkaa. Käyttäytymiseen tai käytöshäiriöihin liittyvä geneettinen tutkimus on lisääntynyt nopeasti.

Helsingin yliopiston molekyyli-genetiikan, professori Hannes Lohen, tutkimusryhmässä on me-

neillä useita tutkimuksia koiran käyttäytymiseen vaikuttavista geeneistä sekä niihin vaikuttavista ympäristötekijöistä. Tällä hetkellä selvitetään mm. arkuuden, ääniarkuuden, stereotyyppisen käyttäytymisen, yliaktiivisuuden sekä metsästystaipumuksen geneettistä taustaa (@koirangeenit.fi/Helsingin yliopisto).

Tanskandogeilla on tutkittu arkuutta sen eri muodoissa vuodesta 2007 lähtien. Kasvattajat sekä koirien omistajat ovat voineet lähettää koiristaan verinäytteen, josta on eristetty DNA tutkimusryhmän perustamaan DNA-pankkiin myöhempää käyttöä varten. Laaja näytemäärä päivitetyn terveystiedoin yhdistettynä tietoihin koiran muista ominaisuuksista (mm. käyttäytymisestä) mahdollistaa geenitutkimuksen. Vuonna 2016 pankissa oli tanskandogeista 713 näytettä. Käyttämistutkimus kestää useita vuosia.

Rotujärjestön jalostustoimikunta aikoo selvittää vuonna 2017 tehtävällä kyselyllä 1) yksinloon liittyvien ongelmien yleisyyttä, 2) sosiaalista käyttäytymistä, sekä 3) ikään liittyviä käytöshäiriöitä (ennenaikainen dementia).

Rodussa ei ole rakenteellisia seikkoja, jotka voivat vaikuttaa käyttäytymiseen. Kipeä tai muutoin sairas koira voi sen sijaan käyttäytyä poikkeuksellisesti, kuten minkä tahansa muunkin rodun edustaja vastaavassa tilanteessa.

Tanskandoggien luonnetestaus

Tanskandoggien luonnetestit vuosilta 2010 – 2015 löytyvät netissä olevasta tietokannasta osoitteesta: <http://jalostus.kennelliitto.fi/frmTulostilastot.aspx?R=235>

Tanskandoggeja luonnetestattiin ko. ajanjaksolla yht. 98 kpl, joista positiivisen tuloksen (LTEP) sai 92 kpl, negatiivisen tuloksen (LTEM) sai 2 kpl ja 4 tanskandoggia testattiin keskeytettyinä (LTE). Eniten luonnetestejä on suoritettu vuonna 2010, jolloin yht. 27 tanskandoggia testattiin. Alin pistemäärä ko. ajanjaksolla oli -52 pist. ja korkeimmat pisteet olivat +209 pistettä. Eniten luonnetestatuista tanskandoggeista oli Jättiläisen (15 kpl) ja Danemanian (7 kpl) kasvattaja. Kennel Dogiwogin, Saradane'sin ja Bonelin kasvattaja testattiin seuraavaksi eniten, kutakin 5 kpl.

Tanskandoggien LT-ihanneprofiili

2017 on Tanskandogeille on luotu LT-ihanneprofiili. Profiilissa esitettävät tavoitteet testin osalta eivät sulje koiria pois jalostuksesta, vaan ovat nimenomaan tavoitteellisia tuloksia. Huomioitavaa on, että Luonnetestipöytäkirja on uudistunut v-2015, osasuoritusten arviointikenttiä on tullut lisää.

TAVOITTEET TANSKANDOGGI

I Toimintakyky

Tavoitteena +1a, kohtuullinen

Hyväksytään +1b, kohtuullisen pieni

II Terävyys

Tavoitteena +3, kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Hyväksytään myös +1a pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua sekä +1b, koira joka ei osoita lainkaan terävyyttä

III Puolustushalu

Tavoitteena +3, kohtuullinen, hillitty

Hyväksytään myös +1, pieni

IV Taisteluhalu

Tavoitteena +2a, kohtuullinen

Hyväksytään myös +2b, kohtuullisen pieni

V Hermorakenne

Tavoitteena +2, tasapainoinen.

Hyväksytään myös +1a, hieman rauhaton

VI Temperamentti

Tavoitteena +2, kohtuullisen vilkas

Hyväksytään myös +3, vilkas

VII Kovuus

Tavoitteena +3, kohtuullisen kova

Hyväksytään myös +1, hieman pehmeä

VIII Luoksepäästävyys

Tavoitteena +3, hyvätahtoinen, luoksepäästävä, avoin. Hyväksytään myös +2a luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen.

Laukauspelottomuus

Tavoite +++ laukausvarma

Hyväksytään myös ++ laukauskokematon

Profiilin laatijat. **Jorma Kerkkä, Juuso Vitikainen ja Raija Nykänen**

TESTITULOSTEN TULKINTA LUONNETESTISÄÄNTÖJEN MUKAAN

Toimintakyky:

Toimintakykynä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. Voidaan hyvin ajatella, että se, mitä pidetään toimintakykynä, on monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio. Lähin vastaava inhimillinen vastine toimintakyvylle on rohkeus. Toimintakyky on koiran kyky hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on joutunut pelon valtaan. Toisin sanoen koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä. Koiran käsitys tilanteesta perustuu perimään ja kokemuksiin. Toimintakyky ei ole mikään muuttumaton ominaisuus, joka pysyisi samana kaikissa tilanteissa huolimatta siitä, että laukaisijoina toimivat ärsykkeet olisivat samat. Kiihkeys vaihtelee eri yksilöiden välillä ja samallakin yksilöllä eri tilanteissa. Kaikilla reviirikäyttäytymisen omaavilla eläimillä oman alueen ja ennen kaikkea sen keskuksen läheisyys vaikuttaa käytökseen. Huolimatta yksilön normaalista toimintakyvystä koirat ovat toimintakykyisempiä lähellä kotiaan. Myös perheenjäsentensä seurassa koira on vähemmän peloissaan, tai on ainakin halukkaampi voittamaan pelkonsa, mikä perustuu koirien laumaviettiin.

Terävyys:

Terävyys on ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi. Terävyysaste on kääntäen verrannollinen ärsytyskynnyksen korkeuteen. Mitä pienempi ärsyke tarvitaan herättämään aggression, sitä korkeampi on terävyysaste.

Puolustushalu: Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta hyökkäyksen tai hyökkäysryityksen avulla aktiivisesti puolustaa itseään, laumaansa (ohjaaja) tai reviiriään. Puolustushalu vaihtelee tilanteiden, ympäristön ja koiran mielialojen mukaan. Testissä tarkkaillaan

koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa uhan aiheuttaa tuntematon henkilö tai koiran kuvitteleva ärsyke.

Taisteluhalu:

Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi – leikiksi, jonka olennaisin osa on taistelu. Taisteluhalu on koiralle moottori, liikkeelle paneva voima.

Hermorakenne: Hermorakenteella tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hyvällä hermorakenteella tarkoitetaan kykyä hallita jännitystiloja ilman luonnotonta uupumusta, hysteriaa tai muita merkkejä sisäisen tasapainon järkkymisestä. Hermostuneisuuden oireita koiralla ovat mm. voimakas rauhattomuus, kehon värinä, kohonnut pulssi, joka ei johdu ruumiillisesta rasituksesta, lisääntynyt nieleskely, aiheettomat ja epätarkoituksenmukaiset liikkeet, turvan etsiminen (pyrkiminen ohjaajan luo), ripuli tai oksentelu.

Temperamentti:

Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Suurin osa hyvin sopeutumiskykyisistä koirista on vilkkaita. Vilkas koira on tarkkaavainen ja se vastaanottaa nopeasti uusia ympäristön ärsykeitä ja tottuu niihin ja niiden merkitykseen. Erittäin vilkkaat koirat vastaanottavat suuren määrän vaikutteita ympäristöstään, ja seurauksena on liian suuri hajaannus ja pitempi sopeutumisaika. Tämä on vielä korostuneempaa häiritsevän vilkkaissa koirissa, sillä ne ovat lähes kykenemättömiä keskittymään ja olemaan paikallaan. Näillä koirilla sopeutuminen vaikeutuu myös fyysisestä väsymyksestä, jonka ne aiheuttavat itselleen olemalla koko ajan liikkeellä.

Kovuus:

Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia.

Luoksepäästävyys:

Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin. Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu muidenkin tapaamiensa ihmisten seuraan kuin ohjaajansa. Koira, joka selvästi välttää tutustumista tai joka osoittaa selvää vastenmielisyyttä joutuessaan kosketukseen vieraiden kanssa, kutsutaan pidättyväksi. Hyväntahtoinen on koira, joka osoittaa hyökkäävyyttä vain uhkaavissa tilanteissa. Hyväntahtoisuus riippuu paljon koiran terävyydestä. Terävän koiran tarkkaavaisuus pieniäkin uhkärsykeitä kohtaan aiheuttaa sen, että se tekee virhearvioinnin helpommin kuin vähemmän terävät koirat. Avoimuus tarkoittaa sitä, että koiran todellinen mieliala selvästi ilmenee sen käyttäytymisestä riippumatta siitä, onko tuo käyttäytyminen ihmisen kannalta myönteistä vai kielteistä. Luoksepäästävyys arviointiin ei tarvita mitään erikoiskoetta, vaan arviointi perustuu täysin testituomareiden havaintoihin koiran käyttäytymisestä sen kohdatessa ihmisiä.

Laukauspelottomuus:

Laukausvarmaksi nimitetään koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä vain normaalilla tavalla kiinnostunut. Koirat, jotka ensimmäisen laukauksen jälkeen käyttäytyvät rauhattomasti, mutta jotka selviävät nopeasti levottomuudestaan ja joille toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion, luokitellaan laukauskokemattomiksi, ei laukauseroiksi. Koira, joka reagoi laukauksiin epänormaalin kiihkeästi esim. haukkumalla, hyökkäämällä kohti ampujan suuntaa tai on muuten kiihkeän innostunut ympäristön tapahtumista ja

haukkuu, mutta joka ei osoita hermostuneisuutta, kutsutaan paukkuärtyisäksi. Laukausalttiiksi luokitellaan koira, joka reagoi selvästi, suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen rauhoittumatta tai hermostumatta enempää ja jonka sisäinen jännite ei nouse sellaiseen asteeseen, että selviä hermostuneisuuden oireita näkyisi. Laukausaraksi nimitetään koira, joka laukauksen jälkeen reagoi selvän hermostuneesti ja jolla on vaikeuksia mielentasapainonsa palauttamisessa ja joka ammunnan toistuessa osoittaa yhtä suurta tai suurempaa hermostuneisuutta.

+++ Laukausvarma: Koira, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä kiinnostunut vain luonnollisella tavalla.

++ Laukauskokematon: Koira, joka reagoi ensimmäisiin laukauksiin, mutta kuultuaan useamman laukauksen levottomuus pienenee.

+ Paukkuärtyisä: Koira, jolle ampuminen aiheuttaa selviä aggressiivisia reaktioita äänen suuntaan.

– Laukausaltis: Koira, joka osoittaa melko selvästi epänormaalia, mutta ei hermostunutta käyttäytymistä. Reagoi suunnilleen samalla tavalla jokaiseen laukaukseen.

– – Laukausarka: Koira, joka jokaisen laukauksen jälkeen reagoi hermostuneesti osoittaen yhtä suurta tai suurempaa hermostuneisuutta. Koiralla on vaikeuksia mielen tasapainonsa palauttamisessa.

Taulukko 17. Luonnetestiin osallistuneet koirat

2011 - 2015 Yhteenveto						
Testattujen koirien määrät 2011-2015						
	Yht.	2011	2012	2013	2014	2015
Yhteensä	71	13	19	11	12	16
Narttuja	27	6	4	4	5	8
Uroksia	44	7	15	7	7	8
Si	8	2	1	2	0	3
Ke-ti	26	2	8	3	5	8
Mu-ha	37	9	10	6	7	5

Taulukko 18. Testattujen koirien lukumäärät ja tulokset osa-alueittain

Testattujen koirien saamien arvosanojen lukumäärät per osa-alue								
Toimintakyky	+3	+2	+1a	+1b	-1	-2	-3	
Yhteensä	0	9	32	5	21	0	0	
Terävyys	+3	+2	+1a	+1b	-1	-2	-3	
Yhteensä	18	0	42	7	0	0	0	
Puolustushalu	+3	+2	+1	-1	-2	-3		
Yhteensä	27	1	32	7	0	0		
Taisteluhalu	+3	+2	+2a	+2b	+1	-1	-2	-3
Yhteensä	2	0	24	3	0	34	4	0
Hermorakenne	+3	+2	+1a	+1b	-1	-2	-3	
Yhteensä	0	4	58	4	1	0	0	
Temperamentti	+3	+2	+1	-1a	-1b	-1c	-2	-3
Yhteensä	19	35	12	0	0	1	0	0
Kovuus	+3	+2	+1	-1	-2	-3		
Yhteensä	5	0	57	0	5	0		
Luoksepäästävyys	+3	+2a	+2b	+1	-1a	-1b	-2	-3
Yhteensä	53	11	3	0	0	0	0	0
Laukauspelottomuus	+++	++	+	-	--			
Yhteensä	47	17	1	2	0			

Tanskandoggien MH-kuvaus

Suomessa MH-luonnekuvaus virallistettiin vuonna 2010. Ensimmäiset tanskandoggit kävivät MH-luonnekuvauksessa vuonna 2009, molemmat olivat sinisiä narttuja. Heistä toisen suoritus keskeytettiin. Ensimmäinen MH-luonnekuvauksen suorittanut tanskandoggi oli Saradane's Iron Dream. Vuonna 2010 MH-kuvattuja oli 13 kpl joista 2 keskeytti. Vuosina 2010 – 2015 kuvattiin 39 Tanskandoggia joista kolmen kuvaus keskeytettiin.

Luonnetestin rinnalle jalostustoimikunta pyrkii yhä tehokkaammin ”nostamaan” MH-luonnekuvauksen. Toiveissa olisi että mahdollisimman moni, etenkin jalostukseen käytettävä yksilö testattaisiin tai kuvattaisiin. Tulevaisuudessa tuloksia voitaisiin hyödyntää mm. jalostusvalinnoissa.

MH-luonnekuvaus on Ruotsissa jo 1980 luvulla kehitetty tapa, jossa nuoren koiran reagointia ja toimintatapaa kartoitetaan erilaisissa tilanteissa. Kuvaus on kehitetty ruotsalaisten luonnetestien pohjalta. Ruotsissa MH luonnekuvaus on käytetyin koirien luonteen arviointiin käytettävä menetelmä.

MH-kuvaus ei ole testi, koe tai kilpailumuoto, sen tarkoitus on antaa tietoa koiran käyttäytymisreaktioista yksilönä, sekä vertailtaessa sitä rodunomaiseen tapaan toimia ja reagoida eri osioissa. Kuvaus suoritetaan jokaiselle koiralle yhdenmukaisesti.

Kun rodulle on kertynyt riittävästi tuloksia, voidaan kuvattujen keskiarvoa tarkastella rodun ihanteeseen nähden. Näin tuloksia voi käyttää hyväksi mahdollisesti myös jalostusvalintojen tukena. Mielenkiintoista olisi saada kartutettua tietoa kokonaisista pentueista, jotka ovat käyneet luonnekuvauksessa ja/tai luonnetestissä.

Tanskandogeille luodaan vuoden 2017 aikana oma ihanne rotuprofiili.

Luonnekuvauksessa on 10 eri osiota:

Osio 1: Kontaktin otto

Osiossa kuvataan koiran valmiutta ottaa kontaktia ja vastata siihen vieraan ihmisen kanssa. Testinohjaaja tervehtii koirakon ääneen, kättelee ohjaajaa sekä puhuttelee koiraa nimeltä. Samalla testinohjaaja ottaa koiran taluttimen, kulkee koiran kanssa 10 m päähän ja takaisin, koiran tulee seurata aktiivisesti. Tämän jälkeen testinjohtaja koskettaa koiraa kaksin käsin alkaen suupielistä jatkuen rintakehän ja vartalon yli lanteille ja takaraajoihin. Lopuksi koiralta tarkastetaan hammat.

Osio 2: Leikki 1

Osiossa kuvataan koiran reaktioita esineellä leikittäessä, sekä kykyä taisteluun testinohjaajan kanssa.

Leikkiväline on noin 50 cm pitkä ja 5 cm paksu lelu, jossa on solmut n. 5 cm päässä kummastakin päästä. Koiran ohjaaja ja testinjohtaja seisovat noin 4 metrin päässä toisistaan. Koira irrotetaan taluttimesta. Ohjaaja houkuttelee koiraa vetämällä leikkivälinettä maata pitkin. Ohjaaja heittää leikkivälineen testin ohjaajalle, joka heittää sen takaisin. Ohjaaja heittää lelun vielä kerran testinohjaajalle, joka heittää leikkivälineen nopeasti noin 10 metrin päähän, jotta kuvaajat näkevät kunnolla koiran puruotteen. Koiranohjaaja juoksee muutaman askeleen koirasta pois päin ja samalla houkuttelee koiraa luokseen, jos koira ei tule, antaa testinohjaaja koiranohjaajalle varaesineen jolla koiraa voi houkuttaa. Nämä leikin osiot suoritetaan kaksi kertaa.

Taisteluleikissä koiranohjaaja antaa testinohjaajalle leikkivälineen. Testinohjaaja pitää leikkivälinettä kiinni molemmista päistä, liikuttaa sitä lyhyin nykyin liikkein maata kohden tarjoten koiralle mahdollisuuden tarttua siihen. Testinohjaaja leikkii ensin koiran kanssa aktiivisesti 30s

ajan. Tämän jälkeen hän on 5s passiivisena vetämättä leikkivälineestä, jonka jälkeen leikki jatkuu taas aktiivisesti. Lopuksi testinohjaaja irrottaa leikkivälineestä.

Osio 3: Takaa-ajo ja tarttuminen

Osiossa kuvataan koiran halua ajaa takaa liikkuvaa esinettä (saalista) ja tarttua siihen.

Saalis on pituudeltaan n. 40-50 cm pitkä ja n. 5 cm leveä maastosta erottuva vahva räsy, joka on kiinnitetty vetoliinaan. Vetoliinaa vedetään siksakkaa maastossa maahan sijoitettujen 8-10 rullan avulla. Koira ja ohjaaja saapuvat lähtöviivalle, tässä kohtaa talutin irrotetaan, koira kuljetetaan kaulapannasta taluttamalla vielä 10m matkan aloituspisteeseen, saalis lähtee liikkeelle. Koiran ohjaaja ottaa vielä yhden askeleen ja vapauttaa koiran. Tällöin saalis on viidennen rullan kohdalla. Lähtöviiva on 20 m päässä ensimmäisestä rullasta. Kun saalis on ohittanut viimeisen rullan, se pysähtyy ja sitä nykäistään lyhyesti 2 kertaa 3 sekunnin välein. Ellei koira juokse saalille asti, koira kytketään ja koira ja ohjaaja käyvät yhdessä katsomassa saalista. Sama toteutetaan vielä toisen kerran.

Osio 4: Aktiviteetti

Osiossa kuvataan koiran reaktioita tilanteessa, jossa ei tapahdu yhtään mitään.

Koira ja ohjaaja kävelevät noin 10 m päähän yleisöstä. Koiralla on mahdollisuus liikkua taluttimen pituuden verran osion aikana, ohjaaja on täysin passiivinen. Testinohjaaja ilmoittaa kun 3 minuuttia on kulunut, ja osio on päättynyt.

Osio 5: Etäleikki

Osiossa kuvataan koiran kykyä yhteistyöhön vieraan henkilön kanssa välimatkan päässä ohjaajasta.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa lähetysviivalle, joka sijaitsee noin 40 m päässä etäleikkialueesta. Testinohjaajan merkistä viitataan pukeutunut avustaja koputtaa puuhun tai taputtaa neljä kertaa. Avustaja lähtee etenemään kumarassa, koiraan nähden sivuttain lyhyin askelin piilosta toista piiloa kohti, 3 metrin etenemisen jälkeen avustaja kääntyy koirakkoa kohti, levittää ylävartaloaan ja tekee korostetun niiauksen. Eteneminen ja niiaus toistetaan kolme kertaa. Viimeisen niiauksen jälkeen avustaja ottaa hupun pois päästä, ja heittää aiemmin viitan alla piilossa ollutta leikkivälinettä korkealle ilmaan kolme kertaa.

Avustaja juoksee nopeasti toisen piilon taakse kyykkyy, riisuen samalla viitan pois päältä, ottaa leikkivälineestä kiinni molemmista päistä ja jää odottamaan koira. Ohjaaja päästää koiran irti testinohjaajan merkistä. Kun koira saapuu avustajan luo, avustaja tarjoaa koiralle mahdollisuuden lyhyeen leikkiin piilojen välisen linjan suunnassa, jotta kuvaajat näkevät koiran puruotteiden lelusta. Aktiivinen leikki kestää 10s, jonka jälkeen seuraa 10s passiivinen vaihe, jota seuraa taas 10s aktiivista leikkiä, jota seuraa taas 10s passiivinen vaihe. Toisen passiivisen vaiheen lopuksi leikitään vielä aktiivisesti 10s ja sen jälkeen osio loppuu. Ellei koira saavu heti piilolle, avustaja odottaa piilossa 10s hiljaa, sitten puhuu kuuluvasti 10s, tulee piilosta esiin ja aloittaa aktiivisen leikin 10s. Ellei koira saavu vielääkään, osio loppuu tähän.

Osio 6: Yllätys

Osiossa kuvataan koiran valmiutta toimia yllättävässä tilanteessa.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa talutin löysällä kahden puun väliin rakennettua telinettä kohti. Koiran ollessa 3 m päässä telineestä ja katsoessa menosuuntaan päin, avustaja vetää narusta nopeasti maahan kätkeyn haalarin ylös. Ohjaaja opastetaan pysähtymään heti kun haalari vetäistään ylös ja vapauttamaan koira taluttimesta. Ohjaaja jää seisomaan passiivisena paikalleen, katsoen suoraan haalariin. Kun koira menee katsomaan haalaria, sitä kehutaan. Lopuksi koirakko

kulkee haalarin ohitse edestakaisin kaksi kertaa, jotta voidaan kuvata jäikö koiralle pelkoa tai uteliaisuutta haalaria kohtaan.

Osio 7: Ääniherkkyys

Osiossa kuvataan koiran reaktioita yllättävän äänen yhteydessä.

Ohjaaja kävelee koiran kanssa talutin lyhennettynä räminälaitteen ohi noin 1,5 metrin päästä, koira ei saa kääntyä poikittain, äänen on tultava täysin yllättäen ja odottamatta, koiralla on kuitenkin oltava mahdollisuus turvalliseen väistämiseen. Koiran ollessa laitteen puolella välissä ja katsoessa menosuuntaan, avustaja vetää laitteessa olevaa rämistintä 3s ajan. Kun räminä alkaa, ohjaaja pysähtyy, päästää taluttimen kädestään ja kääntyy seisomaan äänen suuntaan. Koira voi vapaasti selvittää äänen aiheuttajan. Kun koira menee katsomaan laitetta sitä kehutaan. Lopuksi koiran kanssa kävellään räminälaitteen ohitse kahteen kertaan, jotta voidaan kuvata jäikö koiralle pelkoa tai uteliaisuutta räminälaitetta kohtaan.

Osio 8: Aaveet

Osiossa kuvataan koiran käyttäytymistä, kun uhkaavat kohteet lähestyvät hitaasti edestäpäin kohti koira.

Koirakko opastetaan seisomaan aavealueella olevaan ympyrään, rintamasuunta aaveisiin päin. Testinohjaajan merkistä aaveet astuvat esiin piiloistaan, asettuvat seisomaan ympyrää kohti. Testinohjaajan antamalla käsimerkeillä aaveet liikkuvat yksi kerrallaan hitaasti, lipuvin askelin ympyrää kohti, n.3m kerrallaan. Testinohjaaja pysäyttää aaveet 4m päähän koirasta, käsimerkillä aaveet kääntyvät selin koiraan, laskevat kätensä viitan alta sivuille, aaveet seisovat passiivisina, koiralle annetaan mahdollisuus ottaa kontaktia. Kun koira ottaa kontaktia jompaankumpaan aaveeseen, sitä kehutaan. Ellei koira mene oma-aloitteisesti tutkimaan aaveita, testinohjaaja pyytää koiranohjaajaa menemään aaveen luo, hänen tulee puhua aaveelle, kutsua koira tutustumaan ja samalla riisua aaveen huppu. Kun koira ottaa kontaktin aaveeseen tulee aaveen puhua koiralle.

Osio 9: Leikki 2

Osiossa kuvataan koiran kykyä leikkiä esineellä ja verrataan ovatko reaktiot muuttuneet ensimmäisten leikkien jälkeen.

Koiranohjaaja ja testinohjaaja seisovat n. 10m päässä yleisöistä ja n.4 metrin päässä toisistaan. Koira irrotetaan taluttimesta ja se saa olla vapaana koko osion ajan. Ohjaaja houkuttelee koira leikkiin vetämällä leikkiesinettä maata pitkin kaksi lyhyttä nykäisevää vetoa. Koiranohjaaja heittää leikkiesineen testinohjaajalle, joka heittää sen takaisin. Ohjaaja heittää esineen vielä kerran testinohjaajalle, joka heittää leikkivälineen nopeasti noin 10 metrin päähän, jotta kuvaajilla on mahdollisuus nähdä koiran tarttumisote. Kun koira on tarttunut esineeseen, kääntyy ohjaaja juoksemaan muutaman askeleen koirasta pois päin houkutellen koira luokseen. Lopuksi ohjaaja aloittaa koiran kanssa taisteluleikin.

Osio 10: Ampuminen

Osiossa kuvataan koiran reaktioita laukausten yhteydessä. Reaktioita tarkastellaan sekä aktiivisena (leikin aikana) että passiivisena. Osiossa voidaan käyttää koiran omaa lelua.

Koiranohjaaja leikkii vapaana olevan koiran kanssa, jos koira ei suostu leikkiin sitä voi aktivoida esimerkiksi juoksemalla kehää. Aktiviteetti alkaa n.10 sekuntia ennen ensimmäistä laukausta. Toinen laukaus ammutaan 10 sekunnin kuluttua.

Passiivisuudessa koiranohjaaja seisoo koiran kanssa, talutin löysällä. Ensimmäinen laukaus ammutaan noin 10s kuluttua passiivisuuden alkamisesta ja toinen 10s kuluttua ensimmäisestä

laukauksesta.

Osion lopuksi koiran kanssa leikitään. Ohjaaja voi halutessaan kieltäytyä laukauksista ennen kuvauksen aloittamista.

Osiot päätetään siten, ettei niistä koidu koiralle uutta ärsytystilannetta. Eri osioiden välillä tulee olla vähintään kahden minuutin mittainen palautumis- ja siirtymisvaihe.

Koiraa ei hyväksytä tai hylätä. Eri osioissa kuvaillaan koiran reaktioita havainnoiden sen käyttäytymisen osa-alueita mahdollisimman objektiivisesti ja tarkkaan.

Lähteet: **Riitta Liimatainen**, Luentomateriaali 15.01.2010 Luonneominaisuuksien periytyminen, testaaminen ja arviointi.

Suomen Kennelliitto MH- luonnekuvaus Järjestämisohje.

Lisää tietoa MH- kuvauksesta löytyy Kennelliiton sivuilta:

http://www.kennelliitto.fi/FI/toiminta/kokeet/MHluonnekuvaus/mh_luonnekuvaus.htm

Ruotsissa on jo olemassa olevaa tietoa doggien kuvauksista:

http://www.genetica.se/_mh_data/grand%20danois.pdf

Seuraavassa artikkelissa LT – tuomari /MH kuvaaja **Jorma Kerkkä** valottaa luonnetestin ja luonnekuvauksen eroja/yhdenmukaisuuksia.

Artikkeli on aiemmin julkaistu Palveluskoiralehdessä 2/2009

Luonnetesti vai MH-luonnekuvaus

Jorma Kerkkä

Luonnetestituomari ja MH-kuvaaja

Viime vuosina koiraharrastajien mielenkiinto koirien luonteisiin on koko ajan lisääntynyt ja samanaikaisesti kiinnostus erilaisiin luonteenarviointi menetelmiin on myös kasvanut. Suomessa on testattu koiria jo hieman yli kolmekymmentä vuotta samalla testausmenetelmällä ja jokseenkin samoilla arviointiperusteilla. Luonnetesti on alun perin lähtöisin Ruotsista, missä sitä on käytetty apuna mm armeijan työkoirien valintamenettelyssä.

Testiä on jonkin verran muokattu paremmin siviilikäyttöä vastaavaksi. Sen käyttöönotto on vahvistettu Suomessa virallisesti 1.6.1976. Tälle testausmenetelmälle ei ole suoranaista kansainvälistä vertailupohjaa. Testin suosio on ollut kuitenkin viime vuosina voimakkaassa kasvussa. Nykyisellä tuomarimäärällä ei enää pystytä testaamaan juurikaan suurempia koiramääriä. Vuonna 2008 testattiin yhteensä 2128 koiraa.

Luonnetestin rinnalle meille on tulossa vielä tämän vuoden kuluessa viralliseksi koirien luonteen arviointimenetelmäksi MH-luonnekuvaus, joka on kehitetty ruotsalaisen luonnetestin pohjalta 1980 luvulla. Ruotsissa tämä luonnekuvaus on käytetyin koirien luonteen arvioinnin menetelmä.

Lähtökohtaisesti luonnetestiä ja MH-luonnekuvausta ei voi verrata suoraan toisiinsa koska niiden toteutukset ovat erilaiset, joskin osasta kummankin osioista löytyy vastaavuutta.

Luonnetestin tarkoituksena on arvioida ja kirjata koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa koiran hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Se antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuuteen.

Koiraa kuormitetaan henkisesti koko testin ajan. Kaikki osiot toteutetaan koiran ehdoilla siten, että sitä mukaa kun koira antaa vastetta sille annettuun ärsykkeeseen, ärsykkeen voimaa lisätään tai ärsykettä tarvittaessa lievennetään, jos koiran antama vaste on heikompi.

Luonnetestissä kahdessa osiossa uhka aiheutetaan ihmisen taholta, puolustushalu- ja terävyysosioissa. Luonnetestin arviointi suoritetaan yhdeksässä eri osiossa kuusiportaisella asteikolla +3 - -3 siten, että paras arvosana on +3 ja heikoin (ei toivotuin) -3. Eri osioiden kertoimet ovat eri suuruusia vaihdellen 1:stä 35:een painottuen perinnöllisten/opittujen ominaisuuksien mukaan. Poikkeuksena edellisestä on laukauspelottomuus, joka arvioidaan sanallisesti viisiportaisella asteikolla.

Luonnetestissä koiran saama lopputulos muodostuu +300 ja -300 pisteen välille. Jos pistemäärä on alle +75 pistettä (ei ole hylätty tulos) koiralla on mahdollisuus osallistua kerran uusintatestiin. Joillekin roduille rotujärjestöt ovat anoneet testin viralliseksi, jolloin hyväksyttyyn tulokseen edellytetään vähintään +75 pistettä sekä vähintään +1 arvosana terävyydestä, hermorakenteesta, luoksepäästävydestä sekä + arvosana laukauspelottomuudesta. Koiran saama kokonaisarvio muodostuu kahden tuomarin yhteisen arvioinnin perusteella.

Ruotsissa MH-luonnekuvaus (Mentalbeskrivning Hund) on myös kehitetty luonnetestien pohjalta. Se on käytetyin menetelmä koirien luonteiden arvioinnissa. Koiran käyttökokeeseen osallistumisen edellytyksenä on yli 18 kk:n ikä ja suoritettu MH-luonnekuvaus tai läpäistäkseen virkakoirakoulutuksen sen pitää myös olla käynyt MH-luonnekuvauksessa.

Ruotsissa MH-luonnekuvaukseen osallistumisikäraja on 12 kk, meillä Suomessa ikärajaksi on esitetty 18 kk:n ikää.

Merkittävimpänä erona luonnetestiin MH-luonnekuvauksessa on, että kaikki osiot toteutetaan jokaiselle koirille täsmälleen samalla tavalla sekä samalla voimakkuudella riippumatta siitä kuinka koira reagoi sille aiheutettuun ärsykkeeseen. Luonnekuvauksessa koira päästetään taluttimesta vapaaksi lähes kaikissa osioissa. MH-luonnekuvauksen läpiviennistä vastaa testinohjaaja. Luonnekuvaajat kuvaavat ainoastaan koiran käyttäytymistä.

Luonnekuvauksessa on kymmenen eri osia, joissa kuvataan 31 eri käyttäytymisreaktiota voimakkuusasteikolla 1-5. Asteikossa 1 kuvastaa pienintä ja 5 suurinta reaktiota. Joissakin osioissa suurempi reaktio on toivottavampaa, kun taas toisissa pienempi reaktio on parempi. Esim. pienempi reaktio on toivottua laukauksissa ja suurempi rohkeudessa. Koiran ohjaajalla on mahdollisuus keskeyttää kuvaus missä tahansa osiossa kunhan hän tekee sen ennen 9:n osion aloittamista, jolloin hänellä on uusintamahdollisuus. Mikäli luonnekuvaajat keskeyttävät kuvauksen esim. koira kuormittuu liikaa, ei uusintamahdollisuutta ole. Luonnekuvauksessa koiraa ei hyväksytä tai hylätä. Kuvauksen suorittaa kaksi luonnekuvaajaa yhdessä.

MH-luonnekuvauksessa ja luonnetestissä itse asiassa kuvataan/arvioidaan useita samoja ominaisuuksia vaikkakin ne käytännössä toteutetaan toisistaan poikkeavilla menettelyillä ja erilaisilla osioiden nimillä.

Seuraavassa olen pääpiirteittäin vertaillut eri osioiden yhtäläisyyksiä/vastaavuuksia toisiinsa.

MH:n osio

1. Kontakti

Kuvaa koiran valmiutta ottaa kontaktia ja vastata siihen vieraan ihmisen kanssa

Luonnetestin osio

Luoksepäästävyys

Koiran suhtautuminen vieraisiin henkilöihin

MH

2. Leikki

Kuvaa koiran reaktioita esineillä leikittäessä ja kykyä taisteluun vieraan ihmisen kanssa

LTE

Taisteluhalu

Koiran synnynnäinen taipumus nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi – leikiksi, jonka olennainen osa on taistelu

MH

3. Takaa-ajo

Kuvaa koiran halua ajaa takaa liikkuvaa esinettä eli saalista ja tarttua siihen

LTE

Ei vastaavuutta

MH

4. Aktiviteettitaso

Tarkoituksena on kuvata koiran reaktioita tilanteessa, jossa odotettu toiminta jääkin tapahtumatta

LTE

Hermorakenne/Temperamentti

Tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin.

Saadaan viitteitä hermorakenteesta ja temperamentista

MH

5. Etäleikki

Kuvataan koiran kykyä yhteistyöhön vieraan henkilön kanssa pienen välimatkan päässä ohjaajasta.

LTE

Toimintakyky

Luonteen ominaisuus, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. On monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio, lähin vastaava inhimillinen vastine on rohkeus. Vastaavuutta toimintakykyyn ja taisteluhaluun

MH

6. Yllätys (haalari)

Tarkoituksena on selvittää koiran valmiutta toimia yllättävässä tilanteessa

LTE

Kovuus

(Haalari tai sateenvarjo) tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia

MH**7. Ääniherkkyys**

Kuvataan koiran reaktioita yllättävään ääneen.

LTE**Temperamentti**

Tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöön (kun aiheutetaan yllättävä takaapäin tuleva ääniärsyke)

MH**8. Aaveet**

Kuvataan koiran reaktioita uhkaavien liikkuvien kohteiden edessä, jotka hitaasti lähestyvät koiraa

LTE**Toimintakyky, puolustushalu, kovuus kuten edellä esitetty.**

Terävyys: Ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi

MH**9. Leikki**

2: tarkkaillaan esineellä leikin yhteydessä ovatko koiran reaktiot ensimmäisen leikin jälkeen muuttuneet

LTE

Vastaavuus, viitteitä hermorakenteesta (tuomareilla mahdollisuus suorittaa lisäkokeita esim. leikkimistä)

MH**10. Ampuminen:**

kuvataan koiran reaktioita sen kuullessa laukauksia. Koiraa testataan sen ollessa aktiivisena, eli leikkiessään ohjaajansa kanssa, sekä myös passiivisena

LTE**Vastaavuus laukauspelottomuus**

Lopuksi yhteenvetona voidaan todeta, että vaikka MH-luonnekuvauksesta ja luonnetestistä löytyy yhtäläisyyksiä ja ne arvioivat osittain samoja ominaisuuksia, niin ne EIVÄT ole keskenään vertailukelpoisia. Saadaksemme mahdollisimman kattavan kuvan koirasta kannattaa koira käyttää molemmissa.

Taulukko 19. MH - luonnekuvaukset vuosina 2011 - 2015

	2011		2012		2013		2014		2015	
	keskeytetty	suoritettu	keskeytetty	suoritettu	keskeytetty	suoritettu	keskeytetty	suoritettu	keskeytetty	suoritettu
Sininen										
narttu		1		4		1		1		2
uros		1		4		1		1		1
Mu/harl										
narttu				2			1		1	
uros		1		3		2		1	1	1
Ke/tiik										
narttu				3		2				
uros				2		2				
Yht. kpl		3		18		8	1	3	2	4

Kuvatut koirat per kasvattaja TOP 10	
Bonel	5
Dogiwogin	5
Jättiläisen	5
Saradane's	4
Alderglade's	3
Oldstone's	3
Grande Gremin's	2
Lhan Danes	2
Red Rublev	2
Riveran	2

**Taulukko 20. Tanskandoggien MH-luonnekuvauksen ihannerotuprofiili
(Valmistunut 2017, laatijat Jorma Kerkkä, Juuso Vitikainen ja Raija Nykänen)**

	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Väittää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppiä, vinkuu, haukkuu, jne.
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähden vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
1c. KONTAKTI Käsittely	Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyn	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
2a. LEIKKI 1 Leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampaila	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdist
2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/ <i>Korjalle otetta</i>	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita □ □	Aloittaa, mutta keskeyttää □ □	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista □ □	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille □ □	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille □ □
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saalista/ <i>Ei juokse perään</i> □ □	Ei tartu, nuuskii saalista □ □	Tarttuu saaliiseen epäroiden tai viiveellä □ □	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa □ □	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia □ □
4. AKTIVITEETTITASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ <i>Rauhaaton koko ajan</i>
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä tai toisessa osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisessä ja toisessa osassa
5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu pilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäroiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsetaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
6c. YLLÄTYS Utelaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ <i>Ei mene ajoissa</i>	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalarin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsetaan	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
7b. ÄÄNIHERKKYYS Utelaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohitus- kerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ <i>Ei kiinnostu lainkaan</i>	Katselee aaveita silloin tällöin	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpakin puolet ajasta tai koko ajan toista	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan

Rotuprofiili on tavoitteellinen, se ei sulje koiria pois jalostuksesta. Rotuprofiili on työkalu, jonka avulla voidaan asettaa tavoitteita jalostuksen suunnalle.

Taulukon 21 diagrammissa on eriteltynä sinisellä vuoden 2009 – 2011 MH-luonnekuvausten tulokset ja punaisella vuoden 2011 – 2015 tulokset.

Taulukko 21.

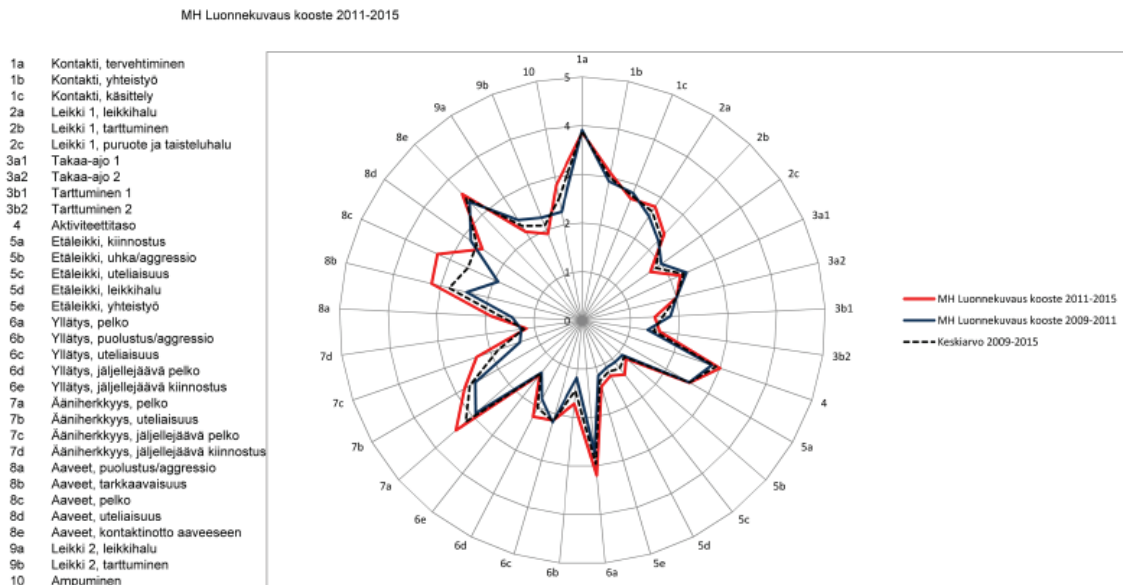
		1	2	3	4	5
1a	1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	mielentelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkuu, haukkuu, jne.
1b	1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ennen vieraan ihmisen mukaan / Ei kokeilla	Läntee mukaan haluttomasti	Läntee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Läntee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Läntee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
1c	1c. KONTAKTI Käsitteily	Torjuu munsemalla ja/tai yrittää purra	Väistää tai näkee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyn	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
2a	2a. LEIKKI 1 Leikkialu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikki - aktiivisuus lisääntyy/vähenee	Leikki - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikki - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
2b	2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
2c	2c. LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä - irrottaa/purraa, ei vedä vastaan	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/ Korjailee otetta	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa
3a1	3a. TAKAA-AJO	Ei aloita	Aloittaa, mutta keskeyttää	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	Aloittaa kovalla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille
3a2	3a. TAKAA-AJO	Ei aloita	Aloittaa, mutta keskeyttää	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille
3b1	3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään	Ei tartu, nuuskii saalista	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia
3b2	3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään	Ei tartu, nuuskii saalista	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia
4	4. AKTIVITEETTITASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	Tarkkailevainen ja ennakkoon yksittäisiä toimintoja	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntynyt vähitellen	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ Rauhaton koko ajan
5a	5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä
5b	5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensim. osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensim. tai toisessa osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensim. osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensim. ja toisessa osassa.
5c	5c. ETÄLEIKKI Utelaisuus	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäröiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
5d	5d. ETÄLEIKKI Leikkialu	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e	5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään
6a	6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6b	6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
6c	6c. YLLÄTYS Utelaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ Ei mene ajoissa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua

6d	6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e	6e. TELÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7a	7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Vastaa kääntämättä pois katsettaan	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
7b	7b. ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
7c	7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohitus- kerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
7d	7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohitus- kerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. Kahdella ohituskerralla
8a	8a. AAVEET Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä
8b	8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ Ei kiinnostu lainkaan	Katselee aaveita silloin tällöin	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolta ajasta tai koko ajan toista	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan
8c	8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee
8d	8d. AAVEET Uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa	Menee katsomaan, kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleenväliin	Menee katsomaan ilman apua
8e	8e. AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia/ Ei mene ajoissa	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen	Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	Ottaa itse kontaktia avustajaan	Innostunutta kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu
9a	9a. LEIKKI 2 Leikkialu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
9b	9b. LEIKKI 2 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
10	10. AMPUMINEN	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen	Keskeyttää leikin/ passiiv., lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms kohden, ei palaa leikkiin/ passiivisuuteen	Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta / Ohjaaja luopuu ampumisesta

Kuva 1. MH-kuvaustulosten keskiarvo v. 2009 - 2015

Diagrammeissa oleva keskiarvo ei kerro totuutta, kuten keskiarvot yleensäkin. Luonteessa on havaittavissa Tanskandogille epätoivottavia piirteitä. Arkuutta sekä jäljellejääviä pelkotiloja on luvattoman paljon. MH-luonnekuvauksen käsiteltävyys osiossa 6 koiraa on murissut tai yrittänyt purra. Testatuissa koirissa on havaittavissa voimakkaita pakoreaktioita yllättävissä tilanteissa, ääniherkkyys osiossa, aaveilla sekä ampumisessa. Yllätyksessä sekä ääniherkkyudessa jäljellejääviä pelkotiloja on noin 20% testatuista. Aaveilla myös noin 20% koirista peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai pakenee. Ampumisosiassa 10 koiraa testatuista asettuu kuvatessa osioon häiriintynyt, pelokas, yrittää paeta tai ampuminen joudutaan keskeyttämään. Testatuiden määrä suhteessa rekisteröityihin on pieni noin 2% luokkaa mutta selvästi näistä on havaittavissa hermorakenteessa olevan toivomisen varaa.

Jalostuksessa tulisin kiinnittää huomiota voimakkaasti luonteeseen etenkin koska kyseessä on iso rotu ja jonka hallitseminen arkana ja arvaamattomana on erittäin hankalaa. Lisäksi rotumääritelmän mukaan **"Aina itsevarma, peloton, helposti käsiteltävä ja rauhallinen seura- ja perhekoira, jolla on korkea ärsytyskynnys"** ei täyty noin 20 % testatuista. **"Voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan"** johtaa koiran omistajia luulemaan, pakeneva ja väistävä koira on arka ei pidättyväinen. Pidättyväinen koira ei tarjoa kontaktia vieraaseen mutta ei pakene vieraan kosketustakaan eikä varsinkaan murise tai tee hyökkäyseleitä.

Rodun ihanneprofiili = rotumääritelmään ja rodun käyttötarkoitukseen perustuvat toivotut ominaisuudet, esim. rodunedustajille ihanteellinen tulos käyttökokeesta, luonnetestistä tai MH-luonnekuvauksesta.

Olemme myös esittäneet suullisen toiveen MH-luonnekuvauksen keskeytysten syiden kirjaimisesta jalostustietojärjestelmään.

Jalostustarkastus

Ajanjaksolla 2011-2015 jalostustarkastettuja koiria oli 8kpl, kaikki Suomessa kasvatettuja. Sukupuolijakaumaltaan 6 urosta ja 2 narttua. Koirien syntymävuodet; 2012 /3kpl, 2011 /1kpl, 2008 /1kpl, 2007 /2kpl ja 2004 /1kpl. Vuonna 2012 rekisteröidyistä koirista jalostustarkastettujen osuus oli 1,02% ja 2011 0,3%. Ajanjaksolta muina vuosina syntyneitä ei tarkastuksissa ole toistaiseksi käynyt. Kaikki tarkastetut koirat olivat luonteen osalta hyväksytyjä.

Maininnat luonteen osalta jakautuivat seuraavasti: 4 x Tasapainoinen, 2 x Tasapainoinen ja Itsevarma, 1 x Eloisa.

Luonne ja käyttäytyminen osio jalostustarkastuskaavakkeessa täytetään merkitsemällä yksi tai useampi kaavakkeen vaihtoehtoista: Tasapainoinen, Itsevarma, Eloisa, Varautunut, Apaattinen, Epäluuloinen, Hermostunut, Hätääntynyt, Aggressiivinen ja Arka. Mahdolliset lisähuomautukset kirjataan myös.

Rotujärjestön kysely omistajille ja kasvattajille

Jäsenistölle 2009 lähetettyyn kyselyyn saimme vastauksia 131 koirasta, kaikissa vastauksissa luonnetta ei oltu kommentoitu. Olettamukseksi jää, ettei näissä tapauksissa luonteen suhteen ole ongelmaa. Kyselykaavakkeessa kysymyksillä kartoitettiin erityyppisiä luonneongelmia, kenties tästä kysymysten asettelusta johtuen, ei vastauksissa kovinkaan usein mainittu hyvää luonnetta. Väreittäin eriteltynä vastaukset olivat seuraavanlaisia:

Mustat: vastauksia tuli 34 kpl, näissä vastauksissa arkuus mainittiin 8 kertaa, yhdesti sekä ääniarkuus että paukkuarkuus. Aggressiivisuus mainittiin 7 kertaa, näistä koirista 5 oli sekä arkoja että aggressiivisia. Muun luonneongelman kohdalla mainittiin epävarmuus yhdesti. Vain yhdessä vastauksessa mainittiin hyvä luonne, ”koira on ihana perheenjäsen”.

Harlekiinit: vastauksia tuli 31 koirasta, aggressiivisuus mainittiin kolme kertaa, yksi koira sai luonnehoidinnan: liian vilkas ja viettinen luonne, ei palaudu helposti. Hyvä luonne sai kuusi mainintaa: Koira on luonteeltaan täysi kymppi, 5 vastaajaa kertoi koiralla olevan erinomainen luonne.

Siniset: vastauksia tuli 23 kpl, näissä vastauksissa luonneongelmat saivat vain kaksi mainintaa, yksi arka narttu ja toinen stressiherkkä ”hösöttäjä”. Hyvä luonne mainittiin kerran.

Tiikerijuovaiset: vastauksia tuli 14 kpl, vastauksista neljässä mainittiin jonkinasteinen paukkuarkuus ja kaksi tapausta, joilla ääniarkuutta. Kerran mainittiin eroahdistus ja kova vahtimisvietti.

Keltaiset: vastauksia tuli 29 kpl, näistä yhdessä mainittiin koiran olevan voimakkaasti aggressiivinen toisia koiria kohtaan, yksi maininta koirasta, joka hermostuu ympärillä ”hösäävästä” lapsilaumasta. Hyvästä luonteesta seuraavanlaisia mainintoja: aivan ihana koira, kiva koirakansalainen, aivan huippuluontoinen doggi sekä koiramme on parasta A-luokkaa.

Yhteenvetona kyselyssä esiintyneistä luonneongelmien laadusta voimme todeta seuraavaa: koirissa on aggressiivisuutta toisia koiria kohtaan, nartuissa mainintoja aggressiivisuuden ilmenemisestä valeraskauden aikaan, varautuneisuutta vieraita ihmisiä kohtaan, varautuneisuutta, joka ilmenee murinalla ja haukkumisena. Paukku- ja ääniarkuutta, sekä arkuutta jota ei ollut määritelty tarkemmin. Arkuutta esiintyi nartuissa enemmän kuin uroksissa. Myös eroahdistusta ilmenee jonkin verran, mutta nämä ovat olleet kyselyn mukaan kuitenkin yksittäistapauksia.

Jalostustoimikunnan tavoite on toteuttaa vastaavanlainen kysely v. 2017.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Tanskandoggia on alunperin käytetty suurriistan metsästyksen, sittemmin jalostettu seurakoiraksi. Tanskandoggin kanssa harrastetaan näyttelyiden lisäksi myös monipuolisesti muita lajeja: mm. Tottelevaisuuskokeita, Rally-Tokoa, Agilityä, Mejä-kokeita. Rotua ei käytetä hyötykoirina eikä virkakäytössä, ainakaan Suomessa.

Tanskandoggien tottelevaisuuskoekäynnit ja -tulokset 2011-2015

Tanskandoggia ei suuren yleisön keskuudessa ole perinteisesti pidetty harrastuskoirana. Doggeja on kuitenkin nähty enenevässä määrin myös virallisilla kisakentillä, joten käsitykset dogista ainoastaan letkeänä sohvaperunana taikka näyttelymenestyjänä ovat syystäkin muuttumassa. Seuraavassa katsaus siitä, mitä tulokset kertovat rodusta kisa-koirana. Lähteenä on käytetty Kennelliiton KoiraNet-jalostustietokantaa. Järjestelmässä esiintyy ajoittain puutteita ja virheitä, joten aivan absoluuttisesta totuudesta ei voida puhua, mutta tulokset ovat ainakin vahvasti suuntaantavia. Tarkastelujaksoksi on valittu vuodet 2011-2015. Selvyyden ja lukujen vertailtavuuden vuoksi analyysissä on huomioitu jokaiselta koiralta vain tarkastelujakson aikana saavutetut tulokset.

Tokoa ei ole koskaan voinut pitää valtaisan suosittuna lajina doggien keskuudessa, mutta tilastojen valossa lajin suosio näyttää viime vuosina suorastaan romahtaneen; kun 2011 kirjattiin vielä 23 koekäyntiä, 2015 luku oli enää 4. Laskua on havaittavissa myös edelliseen tarkastelujaksoon verrattuna - vuosien 2005-2009 aikana tanskandogeille koekäyntejä merkittiin yhteensä 82 kappaletta, 2011-2015 52 kappaletta. Aika näyttää mikä vaikutus vuonna 2015 uudistuneilla lajin säännöillä tulee olemaan osallistujamääriin, mutta tällä hetkellä harrastajat näyttävät siirtyneen etenkin rallytokon piiriin. Kun edellisellä jaksolla tuloksia kirjattiin 17 eri yksilölle, vuosina 2011-2015 virallisiin tottelevaisuuskokeisiin on osallistunut vain kahdeksan eri tanskandoggia, 6 narttua ja 2 urosta. Osallistujista keltaisia on ollut 4 kappaletta. Mantteleita on osallistunut 2 kpl, harlekiineja ja tiikerijuovaisia molempia 1. Tarkastelujaksolla yksikään musta tai sininen ei kirjauttanut virallista tokokoekäyntiä.

Vaikuttaisi siltä, että vaikka värien välillä esiintyy suht vähän vaihtelua, narttu on urosta tyyppillisempi toko-kilpailija rodussamme. Dogin kanssa menestys on kuitenkin hyvin pitkälti yksilökysymys, eikä osallistujamäärien ollessa näin pieniä voida vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä soveltuvuudesta sukupuolen taikka värin perusteella. Narttujen helpompi koulutettavuus ja kuuliaisuus on todennäköisesti syynä narttujen suurempaan osallistujamäärään tottelevaisuuskokeissa.

Kasvattajittain tarkasteltuna huomataan, että tokoilijat ovat lähinnä yksilöitä, kahdeksasta osallistujasta kuusi tulee eri kasvattajilta, kenneleillä Chic Carelia's ja Jättiläisen kummallakin kaksi kilpaillutta kasvattia. Yksilötasolla kolmelle dogille on merkitty viisi tai useampi koekäynti. Näistä eniten kentiä on kuluttanut Dogiwogin Eiffel 17 kirjatulla kokeellaan.

Kunnioitettavasti rotuamme esillä ovat pitäneet myös Chic Carelia's Delilah, 12 koekäyntiä, sekä Mi'Havan Dragon, 8 koemerainta. Koiria, joille tarkastelujakson aikana on merkitty neljä koekäyntiä, löytyi yhteensä 2 kappaletta, samoin kaksi kolmen kokeen doggia, ja vain kerran kokeissa käyneitä 1 kpl.

Kuinka kokeisiin osallistuneet tanskandogit ovat sitten menestyneet? Saavutettujen tulosten lukumäärät ja prosenttiosuudet kaikista kyseisen luokan tuloksista vuosittain eriteltynä käyvät

ilmi oheisesta taulukosta. Tähän mennessä yksikään doggi ei ole osallistunut erikoisvoittajaluokkaan, joten EVL:n nollarivi on näin ollen jätetty taulukosta pois. Myöskään voittajaluokassa ei ollut kisaajia tällä tarkastelujaksolla.

Taulukko 22. Tottelevaisuuskäyntimäärät ja tulokset

AVO					
	2015	2014	2013	2012	2011
AVO1	100% (1 tulosta)	100% (1 tulosta)	25% (1 tulosta)		
AVO2			25% (1 tulosta)		22% (2 tulosta)
AVO3			25% (1 tulosta)	44% (4 tulosta)	56% (5 tulosta)
AVO0			25% (1 tulosta)	44% (4 tulosta)	22% (2 tulosta)
AVO-				11% (1 tulosta)	
Yhteensä	1 tulosta	1 tulosta	4 tulosta	9 tulosta	9 tulosta
ALO					
	2015	2014	2013	2012	2011
ALO1				44% (4 tulosta)	14% (2 tulosta)
ALO2	100% (3 tulosta)	50% (1 tulosta)		22% (2 tulosta)	29% (4 tulosta)
ALO3		50% (1 tulosta)		22% (2 tulosta)	43% (6 tulosta)
ALO0				11% (1 tulosta)	14% (2 tulosta)
ALO-					
Yhteensä	3 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	9 tulosta	14 tulosta
Yhteensä	4 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	18 tulosta	23 tulosta

Vuosien 2011-2015 aikana tanskandogeille koekäyntejä on merkitty yhteensä 52 kappaletta, näistä 28 alokasluokassa ja 24 avoimessa luokassa. Alokasluokassa noin viidennes (21,4 %) koesuorituksista on päätyntä tavoiteltuun ykköstitulokseen. Kakkos- ja kolmostulosten osuus on kummankin yli kolmannes (35,7 ja 32,1%). Kokonaan ilman tulosta alokasluokassa on jäänyt 10 prosenttia. Avoimessa luokassa korkeimpien tulosten saavuttaminen käy harvinaisemmaksi, III- ja 0-tulos onkin yleisin kotiin vieminen (41,7 ja 33,3%). Ykkös- ja kakkositulokseen on kumpaankin tilastollisesti 12,5 prosentin todennäköisyys. Ylemmissä luokissa vaatimustaso kasvaa ja tasaisen suorituksen merkitys korostuu. Tanskandoggi on enemmän persoonallinen, ajatteleva tapaus kuin pomminvarma suorittaja ja tulosautomaatti. Joten hyvästäkin harjoittelusta huolimatta saattaa sattua ”kauneusvirheitä” jotka muutoin tasaisesta sarjasta riippumatta tiputtavat kokonaispistemäärän vaatimattomalle tasolle. Mutta kun kaikki menee nappiin, doggi voi yltää ykköseen siinä missä mikä tahansa muukin rotu, kitaluokasta riippumatta.

Perinteisen valionarvon lisäksi vuodesta 2004 alkaen tottelevaisuuskokeissa on ollut käytössä palveluskoirapuolelta tutut koulutustunnukset. Tunnukset jaetaan jokaisessa luokassa koiran saavuttaessa kolmannen I-tuloksen kyseisessä luokassa. Alla on listattuna tanskandogit, jotka ovat tarkastelujakson aikana saavuttaneet yhden tai useamman ykköstuloksen (suluissa väri ja sukupuoli).

TK1 TK2 Mi'Havana Dragon (ma/n)

TK1 Chic Carelia's Delilah (ke/n)

Dogiwogin Eiffel (ke/u)

Viimeisen viiden vuoden tokotilastot tanskandoggien kohdalta ovat toisaalta rohkaisevia – doggi voi menestyä muuallakin kuin näyttelykehissä – toisaalta petrattavaakin löytyy roimasti – kisasaa-lis jää usein valitettavan laihaksi ja mitä ylempään luokkaan edetään sitä heikommaksi tulosta-so laskee. Huolestuttavana täytyy pitää paitsi yleistä tulostason laskua (vielä 2005-2009 lähes kolmannes alokasluokkalaisista saavutti ykköstuloksen) sekä kokeisiin osallistuvien yksilöiden määrän vähenemistä, etenkin seikkaa, että alokasluokassa on saavutettu ykköstulos viimeksi kolme vuotta sitten! Positiivista on kuitenkin omistajien periksiantamattomuus, heikommastakin tuloksesta huolimatta yritetään uudestaan.

Tokoharrastus näyttää yhä lepäävän muutamien yksilöiden harteilla. Omaksi ilokseen ja möl-litasolla tokoilevia doggeja löytyy todennäköisesti moninkertainen määrä aktiivisesti kilpaileviin verrattuna. Olisikin tärkeää saada nämäkin rotumme edustajat esille ja tilastoihin virallisten koe-suoritusten muodossa. Osaamista ja tasoa koirista varmasti löytyy, kyse tuntuukin olevan lähin-nä omistajien korkeasta kynnyksestä osallistua virallisiin kokeisiin. Myöskään lajin suoritus- ja arvosteluohjeiden muuttuminen yhä hillitympää suoritusta ja palkkaamista suosivaan suuntaan ei houkuttele kilpailemaan tämän rotuisen koiran kanssa, suorituskestävyyden rakentaminen muodostuu yksinkertaisesti liian haasteelliseksi.

Harrastuskentillä on käynnissä selvä murros. Trendissä näkyy uhka ja mahdollisuus; nykysuun-tauksen jatkuessa todellisena riskinä on tottelevaisuuskoekäyntien loppuminen tanskandoggien osalta kokonaan, toisaalta kokonaisharrastajamäärä on kasvanut ja rallytokon myötä virallisten tulosten piiriin on saatu useita uusia yksilöitä. Odotettavissa onkin, että rallytoko tulee ottamaan yhä suurempaa osaa doggien koekäynneistä ja perinteinen toko jää muutaman tosiharrastajan varaan. Leimallista rodulle harrastuskoirana on tulosten kasautuminen tietyille aktiiviselle yksi-lölle, näiden koirien omistajat ovat selvästi motivoituneita harrastamaan ja naputtavatkin tulok-sia useista lajeista, mikä puolestaan kertoo rodun potentiaalista kisakoirana.

Voidaankin todeta, että arvokisoja ja huipputuloksia tavoittelevan rotuvalinta tanskandoggi ei ole, mutta rodulle sydämensä menettäneelle ja sen ominaispiirteitä ymmärtävälle doggi on mainio moneen menoon taipuva harrastus- ja kisakaveri.

Käyttäytymiskoe, koulutustunnus BH

Käyttäytymiskokeessa, sisältää sekä tottelevaisuus- että kaupunkiosuuden, omistaja voi mitata koiransa yhteiskuntakelpoisuutta. Kokeen ajan tuomari tarkkailee koiraa eri tilanteissa ja joko hyväksyy tai hylkää sen suorituksen, koetta ei siis arvostella pistein. Vuosina 2011-2015 koekäyntejä on merkitty yhteensä viisi kappaletta viidelle eri yksilölle. Alla on listattuna tanskandogit jotka ovat tarkastelujakson aikana saavuttaneet hyväksytyn tuloksen.

BH Dogiwogin Eiffel (ke/u)

BH Mi'Havana Dragon (ma/n)

BH Chic Carelia's Delilah (ke/n)

Tanskandoggien Rally-Tokokilpailukäynnit ja tulokset 1.5.2014 – 31.12.2015

Rally-Toko virallistui 1.5.2014. Kennelliitolla ei tilastoja saatavissa sitä ennen, joten tarkastelu aika on 1.5.2014 – 31.12.2015.

Rally-Tokon suosio näyttäisi olevan kasvussa tanskandoggien kanssa harrastavien keskuudessa. Kennelliiton tietokannan mukaan 2014 virallisissa kilpailuissa kilpaili neljä tanskandoggia ja 2015 kahdeksan. Kilpailustarttien määrä nousi 11:sta 31:een. Korkeimmalla kilpailleet ja tuloksia saaneet tanskandogit ovat olleet voittajaluokassa 2015 ja avoimessa luokassa 2014. Ylimmässä eli mestariluokassa ei tarkasteluajanjaksona kisannut tanskandoggeja. Hyväksytyjä tuloksia oli vuonna 2014 9 kappaletta, 6 alokas- ja 3 avoimesta luokasta sekä kaksi hylättyä /keskeytettyä tulosta. Vuonna 2015 hyväksytyjä tuloksia on 25 kappaletta, 12 alokas-, 6 avoimesta ja 7 voittajaluokasta sekä kuusi hylättyä /keskeytettyä kisasuoritusta.

2014 kilpailleista tanskandogeista kolme oli keltaista ja yksi harlekiini. 2015 kilpailleista neljä oli keltaista, kaksi harlekiinia, yksi tiikerijuovainen ja yksi musta. Kolme koirista on kilpaillut molempina vuosina. Yhtään sinistä ei ole kilpaillut Rally-Tokossa. Tarkastelu ajanjaksona kilpailleesta yhdeksästä tanskandogista vain yksi on ollut uros. Kaksi koirista on osallistunut 7 kilpailuun yhden vuoden aikana ja neljä koirista neljään kilpailuun vuodessa. Yhteen kilpailuun vuodessa osallistuneita koiria on kolme. Yhdeksästä koirasta kahdeksan on saanut tuloksen jostakin kilpailuluokasta. Rally-Tokon ollessa virallinen vain yksi avoimessa luokassa kerran kilpaillut koira on jäänyt ilman hyväksyttyä tulosta, kyseinen koira on kuitenkin saavuttanut ennen lajin virallistumista tarvittavat tulokset alokasluokasta päästäkseen avoimeen luokkaan.

Yhden tai useamman Rally-Tokon koulutustunnuksen (RTK) tarkasteluajanjaksona ovat saavuttaneet seuraavat tanskandogit:

RTK1 RTK2 RTK3 Chic Carelia's Delilah (ke/n)

RTK1 RTK2 RTK3 Chic Carelia's Jodie Foster (ke/n)

RTK1 Dogiwogin Ft Ja'Quealah (mu/n)

RTK2 Piistar Delilah (ha/n)

RTK1 Ritzypal's Funny Side up (ke/u)

RTK1 Wundervoll Bawaria (ti/n)

Rally-Toko on todennäköisesti houkutellut kilpailijoita TO-KO:n parista, tosin osa koirista on kilpaillut samoina vuosina molemmissa lajeissa. Rally-Tokossa alokasluokan kilpailukynnys on matalampi kuin TOKO:ssa, sillä koira on kytkettyä suorituksen ajan ja sitä saa käskä ja kehua koko ajan. Koska käskyjä saa toistaa ja koiraa kehua suorituksen aikana, monet pitävät Rally-

Tokoa TOKO:a helpompana lajina. Osittain se voi pitää paikkaansa, mutta Rally-Tokossa on omat haastavuutensa.

Taulukko 23. Rally-Toko tilastot

Rally-Toko tilastot 1.5.2014 – 31.12.2015

Tanskandogit, kaikki värit		
	2015	2014
MESHYV		
MES0		
MES-		
VOIHYV	23% (7 tulosta)	
VOI0	3% (1 tulosta)	
VOI-		
AVOHYV	19% (6 tulosta)	27% (3 tulosta)
AVO0	3% (1 tulosta)	9% (1 tulosta)
AVO-		9% (1 tulosta)
ALOHYV	39% (12 tulosta)	55% (6 tulosta)
ALO0	10% (3 tulosta)	
ALO-	3% (1 tulosta)	
Yhteensä	31 tulosta	11 tulosta

Tanskandogit, musta ja harlekiini		
	2015	2014
MESHYV		
MES0		
MES-		
VOIHYV	17% (1 tulosta)	
VOI0		
VOI-		
AVOHYV		75% (3 tulosta)
AVO0		25% (1 tulosta)
AVO-		
ALOHYV	67% (4 tulosta)	
ALO0	17% (1 tulosta)	
ALO-		
Yhteensä	6 tulosta	4 tulosta

Tanskandogit, keltainen ja tiikerijuovainen		
	2015	2014
MESHYV		
MES0		
MES-		
VOIHYV	24% (6 tulosta)	
VOI0	4% (1 tulosta)	
VOI-		
AVOHYV	24% (6 tulosta)	
AVO0	4% (1 tulosta)	
AVO-		14% (1 tulosta)
ALOHYV	32% (8 tulosta)	86% (6 tulosta)
ALO0	8% (2 tulosta)	
ALO-	4% (1 tulosta)	
Yhteensä	22 tulosta	7 tulosta

Tanskandogit, sininen		
Ei tuloksia		

2014		startteja 2014		2015
Chic Carelia's Delilah	ke/n	RTK1 RTK2 RTK3	3	7
Chic Carelia's Jodie Foster	ke/n	RTK1 RTK2 RTK3	3	7
Giant Dane's Catchy Carmencita	ke/n	(RTK1 ennen virallistumista)	1	
Piistar Delilah	ha/n	RTK2 (RTK1 ennen virallistumista)	4	1
2015				
Dogiwogin Ft Ja'Quealah	mu/n	RTK1		4
Jättiläisen Quercus Robur	ha/n			1
Ritzypal's Funny Side Up	ke/u	RTK1		4
Wundervoll Bahira	ke/n			4
Wundervoll Bawaria	ti/n	RTK1		3

MEJÄ = METSÄSTYSKOIRIEN JÄLJESTÄMISKOE, vuodet 2011-2015

Lajin tarkoitus

Jäljestämiskokeen on tarkoitus arvioida koiran kykyä seurata haavoittuneen hirvieläimen jälkeä. Osaavia koirakoita voidaan käyttää apuna kolarihirvien tai ampumatilanteessa haavoittuneen eläimen jäljestämiseen, jotta se saadaan asianmukaisesti lopetettua. Aikanaan, jolloin maan katavasti kerättiin koiraveroa, jälkivalionarvon saavuttaneet koirat vapautettiin koiraverosta.

Historia

Ennen vuotta 2008 MEJÄ-kokeisiin sai osallistua vain metsästyskoiriksi lukeutuvat koirat. Lajin vapauduttua kaikille roduille osallistui jo samana vuonna MEJÄ-kokeisiin kaksi tanskandoggia, jotka saivat varsin hyvät tulokset.

Ensimmäinen jälkivalio rotuun saatiin vuonna 2010, jolloin sininen narttu Saradane's Iron Dream saavutti kolmannen Voi 1-tuloksen. Kyseinen narttu oli ensimmäinen aikanaan virallisessa kokeessa startannut tanskandoggi samaan aikaan toisessa kokeessa startanneen Rivercrest Mr Mc Coy'n kanssa. Kauden edetessä myös toinen sininen narttu Kozmic Blues Lucy saavutti jälkivalion arvon.

Vuonna 2011 startattiin tanskandoggien osalta hienosti. Sininen uros Saradane's King Kryptonine jäljesti viimeisen titteliin tarvittavan Voi 1-tuloksen, ja valmistui kolmanneksi jälkivalioksi heti kauden alkuun.

Parin vuoden tauon jälkeen jälkivalioiksi valmistuivat ensimmäisinä väriyhmässään veljekset Jättiläisen Vergilius (harlekiini) ja Jättiläisen Winnie the Pooh (musta) vuonna 2013 viikon välein. Viimeisin jälkivalioksi valmistunut koira on sininen narttu Kiamar Cinderella vuonna 2015. Toistaiseksi kaikki valioluokkaan asti päässeet ja siellä startanneet koirat ovat valioituneet. Tällä hetkellä (huhtikuu 2016) on vain yksi valioitumaton koira, joka on oikeutettu kilpailemaan Voi-luokassa, mutta ei vielä ole kilpaillut kyseisessä luokassa.

Keskiarvona valioituneilla koirilla on kestänyt noin 15 koetta saavuttaa valionarvoon tarvittavat ykköstulokset (2 * avo 1 ja 3 * Voi 1-tulos).

Voidakseen kilpailla Voi-luokassa koiralla tulee olla vähintään tyydyttävä näyttelytulos. Jälkivalion arvoon edellytetään vähintään näyttelyarvosana hyvä avoimesta luokasta.

Taulukko 24. MEJÄ-tilastot

Vuodet 2011-2015					
VOI					
	2015	2014	2013	2012	2011
VOI1	3 tulosta		4 tulosta	2 tulosta	2 tulosta
VOI2	2 tulosta		4 tulosta	5 tulosta	
VOI3	3 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	4 tulosta	1 tulosta
VOI0	3 tulosta	2 tulosta		1 tulosta	4 tulosta
VOI-				1 tulosta	
Yhteensä	11 tulosta	4 tulosta	11 tulosta	13 tulosta	7 tulosta
AVO					
	2015	2014	2013	2012	2011
AVO1	2 tulosta	3 tulosta		1 tulosta	5 tulosta
AVO2	4 tulosta	6 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	6 tulosta
AVO3	7 tulosta	3 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	4 tulosta
AVO0	6 tulosta	6 tulosta	8 tulosta	9 tulosta	4 tulosta
AVO-		3 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	
Yhteensä	19 tulosta	21 tulosta	18 tulosta	13 tulosta	19 tulosta
Yhteensä	30 tulosta	25 tulosta	29 tulosta	26 tulosta	26 tulosta

Mejä on kyseisinä tarkasteluvuosina, sekä aiemmin, ollut pienen, mutta innokkaan harrastajakunnan harrastus.

Tanskandoggien Mejä-mestaruuskoe toukokuussa on joka vuosi houkutellut lajin pariin uusia harrastajia. Osallistujia on ollut noin 10-14 koirakkoa. Näistä lajin pariin ja kauden aikana harrastamaan kilpailutasolla on jäänyt noin 8 kpl.

Ylivoimaisesti parhaiten tanskandogeista on pärjännyt Mejässä sininen väriryhmä. Se on saavuttanut Voi 1-tuloksia 13 kertaa, mu-ha-koirakot 6 kertaa, ke-ti ei vielä kertaakaan. Ensimmäinen keltainen narttu starttaa kuitenkin tänä vuonna Voi-luokassa. Jälkivalioista 4 on sinisiä, 2 musta-harlekiineja.

Tarkastelujakson aikana keltaisia tanskandoggeja on startannut 3 kpl, sinisiä 9 kpl ja mu-haryhmän edustajia 7 kpl.

Agility

Agilityssä on kilpaillut vuosina 2011 – 2015 kelta-tiikeri väriryhmästä yksi keltainen narttu. Sinisiä narttuja on ollut kaksi, toinen vuosina 2012–2013 ja toinen vuonna 2015. Musta-harlekiini väriryhmästä on kilpaillut harlekiini narttu vuosina 2011–2015 ja mantteli uros vuonna 2015.

Taulukko 25. Agilitytilastot v. 2011 - 2015

Tanskandogit, kaikki värit					
	2015	2014	2013	2012	2011
maxi-3 E		1 tulosta	1 tulosta		
maxi-3 EH		10 tulosta	1 tulosta		
maxi-3 H		6 tulosta	2 tulosta		
maxi-3 -	2 tulosta	11 tulosta	3 tulosta		
Maxi-3 tulokset yhteensä	2 tulosta	28 tulosta	7 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
maxi-2 E			7 tulosta		
maxi-2 EH			4 tulosta		
maxi-2 H			5 tulosta		
maxi-2 -			2 tulosta		
Maxi-2 tulokset yhteensä	0 tulosta	0 tulosta	18 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
maxi-1 E			16 tulosta	2 tulosta	10 tulosta
maxi-1 EH	1 tulosta		20 tulosta	2 tulosta	5 tulosta
maxi-1 H	2 tulosta		3 tulosta		4 tulosta
maxi-1 -	11 tulosta		7 tulosta	1 tulosta	4 tulosta
Maxi-1 tulokset yhteensä	14 tulosta	0 tulosta	46 tulosta	5 tulosta	23 tulosta
Kaikki tulokset yhteensä	16 tulosta	28 tulosta	71 tulosta	5 tulosta	23 tulosta

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Synnytys, emo ja pennut. Rotujärjestö teki vuonna 2009 jäsenille suunnatun kyselyn. Kysely postitettiin rotujärjestön kevätkokouskutsun mukana, yht. 700 kpl. Vastauksia saimme 131 koirasta. Vastausmäärä on jäsenistön lukumäärään nähden huolestuttavan pieni. Kyselyllä haluttiin kartoittaa tanskandoggien terveydentilaa ja ilmeneviä sairauksia. Rotujärjestön tavoitteena on tehdä uusi terveyskysely vuosien 2017 - 2018 aikana.

Vuoden 2009 tehdyn kyselyn mukaan kasvattajat kertoivat että usein pienet pentueet (1 – 4 pentua) tai hyvin suuret pentueet (väh. 15 pentua) joudutaan keisarinleikkaamaan. Muita syitä nartun synnytysvaikeuksille ja sektiolle mainittiin: polttojen heikkous, yliaikainen tiineys, pentu virheasennossa tai pentu jo kuollut.

Kyselyn mukaan tanskandogginarttu synnyttää ja huolehtii hyvin tai erinomaisesti pennuistaan. Kasvattajat ovat lisäruokkineet pentuja (emon maidon lisäksi) vain harvoin, tällöin kyseessä on ollut pieni pentue, jolloin maitoa ei ole erittynyt tarpeeksi tai ison pentueen ollessa kyseessä. Kiinteään lisäruokaan kasvattajat ovat siirtyneet pentujen ollessa 2,5 – 4 viikon ikäisiä, pentueen koosta riippuen. Joskus pentuja syntyy kuolleena. Mahdolliseksi pääasialliseksi syyksi kasvattajat kertoivat synnytyksen hitaan etenemisen, lisäksi yksi kasvattaja mainitsi pennun kaasupöhötymän. Kaikkiin kuolleina syntyneisiin pentuihin kasvattajat eivät pystyneet nimeämään syytä. Suurin osa vastanneista kasvattajista kertoi, ettei pentueiden kehityksessä ole ilmennyt myöhemminkään häiriöitä tai vaikeuksia. Mikäli häiriöitä tai vaikeuksia kehityksessä oli, syitä mainittiin: ruokatorven laajentuma, täydellinen immunitaettisuojaan puutos, epäilty suolihaavauma ja lihavahkon pennun tarinä kävelemään opeteltaessa (ongelma hävisi kun pentu laihtui).

Astumis- ja tiinehtymisvaikeudet

Tanskandoggien ensimmäisessä JTO:ssa tavoitteeksi asetettiin selvittää tanskandoggien mahdollisia lisääntymisongelmia. Lisääntymisongelmia kartoitettiin Kasvattajakyselyssä vuonna 2009, josta seuraavassa yhteenvetoa. Tuoreempaa, vastausmääriltään relevanttia kyselyä ei aiheesta ole saatavilla, joten uusi kysely lienee paikallaan.

Vuoden 2009 kyselyyn vastanneista kasvattajista 69 %:lla ei ole ollut narttujen kanssa lisääntymisongelmia. Jonkinlaista tiinehtyvyysongelmaa oli ollut 31 %:lla vastanneista kasvattajista. Kasvattajat, jotka olivat käyttäneet keinosiemennystä, kertoivat keinosiemennykseen päätyminen syyksi käyttäneensä ulkomaista urosta eli pakaste- tai jäähdytettyä tuorespermaa, vain yksi kasvattaja kertoi syyksi uroksen astumisongelmat. Uros, jolla on astutusongelmia (ei halua astua), tulee jättää pois jalostuksesta. Tämä on myös SKL:n ohjeistus.

Tämän kyselyn otoksella näyttää siltä, että tanskandoggiuroksilla ei juuri ole ongelmia astumisen suhteen: 69 % vastanneista kasvattajista kertoi, ettei heidän uroksillaan ole ollut ongelmia astumisissa ja vain 8 % oli ollut vaikeuksia. Näiden lisäksi 23 % kasvattajista ei kommentoinut kysymystä. Kyselyn tulos näyttäisi narttujen tiinehtymisongelmien suhteen, että 69 % vastanneista kasvattajista kertoi, ettei heidän nartuillaan ole ollut tiinehtyvyysongelmia ja 31 %:lla oli ollut jonkinlaista tiinehtyvyysongelmaa. Suurin osa kyselyyn vastanneista kasvattajista käyttää oikean astutusajankohdan määrittämiseksi progesteronitestä.

Täytyy kuitenkin muistaa että kyselyn otos, palautuneiden vastausten määrä oli pieni, eikä tällä vastausmäärällä voi vielä enemmälti yleistää tuloksia.

Synnytysongelmat ja pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Vuoden 2009 kyselyn mukaan kasvattajat kertoivat, että usein pienet pentueet (1 - 4 pentua) tai hyvin suuret pentueet (väh. 15 pentua) joudutaan keisarinleikkaamaan. Muita syitä nartun synnytysvaikeuksille ja sektiolle mainittiin: polttojen heikkous, yliaikainen tiineys, pentu virheasennossa tai pentu jo kuollut. Kyselyn mukaan tanskandogginarttu synnyttää ja huolehtii hyvin tai erinomaisesti pennuistaan. Kasvattajat ovat lisäruokkineet pentuja (emon maidon lisäksi) vain harvoin, tällöin kyseessä on ollut pieni pentue, jolloin maitoa ei ole erittynyt tarpeeksi tai ison pentueen ollessa kyseessä. Kiinteään lisäruokaan kasvattajat ovat siirtyneet pentujen ollessa 2,5 - 4 viikon ikäisiä, pentueen koosta riippuen.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Testauksissa saatujen tulosten mukaan tanskandoggin luonteessa on havaitavissa epävarmuutta sekä arkuutta. Jalostusmateriaalin valinnassa tulisi kiinnittää huomiota enevissä määrin rauhallisuuteen sekä itsevarmuuteen. Oman koiran objektiivinen arviointi on monelle vaikeaa, joten luonnetesti sekä MH-luonnekuvaus antaisivat ulkopuolisen näkemyksen koiran luonteesta. Tällä hetkellä luonteen arviointi, ainakin testeissä käyntien perusteella, on kasvattajan omassa harkinnassa. Tällaisessa omavalvontaperiaatteessa on aina olemassa riskinsä ja luonteeseen liittyvien ongelmien korjaaminen on vaikeaa ja vie kauan aikaa. Arkaa / tai vihaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

4.3. TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Tanskandoggi liittyi Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (PEVISA) 1.1.2007 alkaen, rotukohtaisena vastustamisohjelmana vanhempien tutkimuspakko lonkkanivelen dysplasian (HD) eli kasvuhäiriön osalta. Alkuun oli niin, että jalostukseen käytettävien tanskandoggien tuli olla virallisesti lonkkakuvattuja viimeistään siinä vaiheessa, kun pentuja rekisteröidään.

1.1.2009 Kennelliiton hyväksymän PEVISA-ohjeen mukaan rotukohtaiseen PEVISA-ohjelmaan kuuluvien **tutkimustulosten tulee aina olla voimassa astutushetkellä** riippumatta siitä, vaikuttaako tulos pentujen rekisteröintiin vai ei.

Vuonna 2011 Suomen Kennelliiton Jalostustieteellinen toimikunta totesi (päättös 31.5.2011 (5/2011), että FCI suosittaa mm. tanskandoggille vähintään 18 kk lonkkakuvausikää (Hip dysplasia – international Certificate and Evaluation of radiographs) ja katsoo siksi aiheelliseksi, että rodun kuvaukset tehdään jatkossa vasta tässä iässä.

Uusi PEVISA-ohjelma astui voimaan 1.1.2012 ja se päättyi 31.12.2016. Nykyisessä ohjelmassa jalostukseen käytettäviltä koirilta vaaditaan ja pentujen rekisteröinnin ehtona on lonkka- ja kyynärnivellausunto, sekä voimassa oleva sydänkuuntelutulos, joka ei saa olla astutushetkellä 12 kk vanhempi.

Tanskandogeille on vuoden 2012 alusta kirjattu seuraava koirarekisteriohjeen kohdan 8 mukainen pysyvä poikkeuslupa: Ulkomaisilta uroksilta ei vaadita kyynärniveldokuvauslausuntoa. Koirarekisteriohjeen mukaisesti lupa ei koske Suomessa tapahtuvia astutuksia. Seuraavassa on lyhyt kuvaus rodulla PEVISA –ohjelmassa mainituista sairauksista, joita pyritään vastustamaan ennen jalostuskäyttöä tapahtuvilla röntgentutkimuksilla ja sydänkuuntelulla:

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinvuokojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat

alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkka-vikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisenä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteen ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria (<http://www.kennelliitto.fi/lonkkanivelen-kasvuhairio>, ELT Anu Lappalainen, 15.1.2016).

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelistä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat kasvuhäiriön seurauksena kehittyneestä nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy usein jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteeseen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä (<http://www.kennelliitto.fi/> / kyynärnivelen-kasvuhäiriöt, ELT Anu Lappalainen, 15.1.2016).

Dilatoiva kardiomyopatia (DCM)

Dilatoiva kardiomyopatia on sairaus, jossa sydänlihaksen etenevä rappeuma johtaa sydämen vasemman kammion laajentumiseen ja pumppausvoiman pettämiseen. Sairaus saattaa johtaa sydämen vajaatoimintaan ja koiran ennenaikaiseen menehtymiseen.

Dilatoivaa kardiomyopatiaa esiintyy tyypillisesti isoilla koiraroduilla, kuten dobermanni, irlanninsusikoiri, tanskandoggi ja bokseri. Monilla roduilla sairaus on todettu perinnölliseksi, tai perinnöllisyyttä epäillään.

DCM ei ole synnynäinen sairaus. Se ilmenee yleisimmin keski-ikäisillä ja vanhemmilla koirilla, mutta sitä esiintyy myös nuoremmilla koirilla.

DCM ilmenee eri roduilla eri tavalla. Tyypillistä kaikilla roduilla kuitenkin on, että muutokset ovat todettavissa 2-3 vuotta ennen oireiden ilmenemistä. Sydänlihaskuutokset todetaan ultraäänitutkimuksella vasemman kammion laajenemisena ja supistumisvireyden laskuna. Joillakin roduilla todetaan sairauteen liittyviä rytmihäiriöitä, joko kammiolisälyöntisyyttä tai eteisvärinää. Rytmihäiriöt todetaan sydänfilmitutkimuksella. Rytmihäiriöt voivat esiintyä ilman ultraäänimuutoksia, niitä ennen, tai yhtäaikaaisesti niiden kanssa. Rotukohtaiset vaihtelut tulee huomioida seurantatutkimuksia (PEVISA ja JTO:n tutkimussuosituksia jalostuskoirille) laadittaessa.

Oireina sydänlihasrappeuman aiheuttamassa vajaatoiminnassa ovat rasituksensietokyvyn alentuminen sekä nesteen kertyminen keuhkoihin, mikä ilmenee yskänä ja hengitysvaikeuksina. Rytmihäiriöistä kammioperäiset rytmihäiriöt voivat olla henkeä uhkaavia, ja saattavat johtaa äkkikuolemaan ilman edeltäviä oireita <http://www.kennelliitto.fi/dilatoiva-kardiomyopatia-dcm>, ELT Maria Wiberg, 15.1.2016).

Dilatoivaa kardiomyopatiaa ei voida parantaa, ja se vaikuttaa koiran elämänlaatuun ja on myös henkeä uhkaava sairaus. Äkkikuolema voi kohdata lääkityksestä huolimatta, eikä aina ehdiä aloittaa edes lääkitystä. Sydämen vajaatoiminnan hoidossa käytetään useimmiten kahden tai useamman lääkkeen yhdistelmää, mm. nesteenpoistolääkkeitä, verenpainetta alentavia lääkkeitä ja sydänlihaksen supistumista tehostavia lääkkeitä. Lääkehoito kestää koko koiran loppuiän. Hyvin suunniteltu lääkehoito ja huolellinen hoidon seuranta ovat sydänpotilaan hoidon kulmakiä. Säännölliset kontrollikäynnit ja eläinlääkärin tekemä tilannearvio aina potilaan voinnin muuttuessa parantavat ennustetta (<http://www.elainlaakari.fi/koiran-sydansairaudet>, 15.1.2016).

Myös Suomen Tanskandoggi Ry:n jalostusohjesäännössä kerrotaan suosituksenomaisesti millaisilla lonkka- ja kyynärkuvauslausunnoilla sekä sydänlausunnolla olevia koiria kannattaa käyttää jalostukseen. Alla ote jalostusohjesäännöstä:

Vähimmäisvaatimukset jalostukseen käytettäville koirille

Narttu:

- iältään vähintään 24 kk astutushetkellä, ei yli 7-vuotias. Ensi-synnyttäjä ei saa olla yli 5-vuotias astutushetkellä.
- näyttelyistä vähintään 3 x erittäin hyvä (EH) TAI 2 x erinomainen (ERI) tai hyväksytty jalostus-tarkastus.
- lonkkakuvaustulos A-C, ei kuitenkaan 2 x C (sekä uroksen että nartun lonkat C). C-lonkkaisen koiran siitospariksi suositellaan A-lonkkaista koiraa.
- kyynärnivelet 0/0, jolloin siitosparin kyynärniveltien kuvaustulos voi olla 1/1.
- virallinen sydänkuuntelutulos (terve, ei läppävikaa) tutkimus ei saa olla yhtä vuotta vanhempi, suositellaan sydänultraa.

Uros:

- iältään vähintään 18 kk
- näyttelyistä vähintään 3 x erittäin hyvä (EH) TAI 2 x erinomainen (ERI) tai hyväksytty jalostus-tarkastus.
- lonkkakuvaustulos A-C, ei kuitenkaan 2 x C (sekä uroksen että nartun lonkat C). C-lonkkaisen koiran siitospariksi suositellaan ensisijaisesti A-lonkkaista koiraa.
- kyynärnivelet 0/0, jolloin siitosparin kyynärniveltien kuvaustulos voi olla 1/1. Ulkomaalaisilta uroksilta ei vaadita kyynärnivellausuntoa.
- virallinen sydänkuuntelutulos (terve, ei läppävikaa), tutkimus ei saa olla yhtä vuotta vanhempi, suositellaan sydänultraa.

Seuraavassa esitetään yhteenvetotaulukot PEVISA –tutkimuksiin liittyvistä tutkimustuloksista. Väriryhmien välillä ei ole juurikaan eroja, joten seuraavissa taulukoissa esitetään kaikki värit yhdessä.

Taulukko 26. Lonkkakuvauslausunnot vv. 2006-2015, kaikki värit.

Lonkkaniveltilasto, Tanskandoggi						18.1.2016
Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä
2006	46	32	25	9	0	112
2007	33	35	32	9	0	109
2008	34	35	33	12	0	114
2009	38	57	37	6	1	139
2010	60	39	33	5	1	138
2011	42	53	20	5	1	121
2012	48	24	28	3	0	103
2013	47	32	21	12	1	113
2014	24	44	24	6	0	98
2015	32	29	25	10	0	96
Yhteensä	404	380	278	77	4	1143

Vuosi	A	B	C	D	E
2006	41 %	29 %	22 %	8 %	0 %
2007	30 %	32 %	29 %	8 %	0 %
2008	30 %	31 %	29 %	11 %	0 %
2009	27 %	41 %	27 %	4 %	1 %
2010	43 %	28 %	24 %	4 %	1 %
2011	35 %	44 %	17 %	4 %	1 %
2012	47 %	23 %	27 %	3 %	0 %
2013	42 %	28 %	19 %	11 %	1 %
2014	24 %	45 %	24 %	6 %	0 %
2015	33 %	30 %	26 %	10 %	0 %
Yhteensä	35 %	33 %	24 %	7 %	0 %

Lonkkaniveltutkimuksia (Taulukko 26) on vv. 2006 – 2015 tehty 1143 tanskandogille, eniten lausuntoja on vuodelta 2009 yhteensä 139 kpl. Parin viime vuoden (2014-2015) aikana on jääty jopa alle sadan lonkkalausunnon. Esimerkiksi vuonna 2015 lonkkakuvattiin vain 7 sinistä tanskandoggia, kun vastaava luku oli 40 kpl vuonna 2009. Kuvattujen alhainen lukumäärä ei selity yksin sinisten alhaisella rekisteröintimäärällä, sillä tanskandoggien alaikäraja virallisille rtg-tutkimuksille on 18 kk.

Kuluneiden vuosien aikana tulokset ovat vaihdelleet välillä A – E, mutta selvä enemmistö kuvatuista on A –lonkkia, peräti 404 kpl eli 35 % kuvatuista. Kun yhdistää A – B lonkkanivellausunnot, niin kuvatuista peräti 784 kpl eli 68 % on tervelonkkaisia tanskandoggeja. C –lonkkia, joka on lievän dysplasian raja on kuvatuista 24 %. Lonkkaniveldysplasian eli D –lonkkien osuuksiksi jää 7 %. Kahtena vuotena (v. 2008 ja v. 2013) D –lonkkien prosentuaalinen osuus on ollut suurimmillaan eli 11 %. Neljänä vuotena kymmenestä on saatu myös yksi E –lausunto (nämä kaikki neljä olivat musta-harlekiiniväriyhmästä).

Jalostustoimikunta suosittaa, että siitosparin jalostusindeksin (BLUP-indeksi) keskiarvo tulisi lonkkien osalta olla 100 tai enemmän. BLUP-indeksi on ennuste koiran jalostusarvosta jossakin tietyssä ominaisuudessa. Koiran indeksiin vaikuttavat paitsi sen oma tulos, myös kaikki sukulaistulokset. Lisäksi indeksien laskennassa otetaan huomioon tuloksiin vaikuttavia ympäristötekijöitä.

Taulukko 27. Kyynärnivellausunnnot vv. 2006-2015, kaikki värit.

Kyynärniveltilasto, Tanskandoggi					18.1.2016
Vuosi	0	1	2	3	Yhteensä
2006	97	7	4	1	109
2007	92	7	1	0	100
2008	102	8	4	0	114
2009	115	12	3	1	131
2010	116	11	5	1	133
2011	108	5	1	2	116
2012	105	8	0	2	115
2013	92	8	1	4	105
2014	90	7	3	2	102
2015	76	12	0	1	89
Yhteensä	993	85	22	14	1114

Vuosi	0	1	2	3
2006	89 %	6 %	4 %	1 %
2007	92 %	7 %	1 %	0 %
2008	89 %	7 %	4 %	0 %
2009	88 %	9 %	2 %	1 %
2010	87 %	8 %	4 %	1 %
2011	93 %	4 %	1 %	2 %
2012	91 %	7 %	0 %	2 %
2013	88 %	8 %	1 %	4 %
2014	88 %	7 %	3 %	2 %
2015	85 %	13 %	0 %	1 %
Yhteensä	89 %	8 %	2 %	1 %

Kyynärniveltutkimuksia (Taulukko 27) on vv. 2006 – 2015 tehty 1114 tanskandogille, mikä tarkoittaa sitä, että kaikilta kuvatuilta tanskandogeilta ei ole kuvattu kyynärniveliä lonkkanivelkuvausten yhteydessä. Eniten lausuntoja on vuodelta 2010 yhteensä 133 kpl. Viime vuonna (2015) jäätettiin jopa alle sadan lausunnon. Kuluneiden vuosien aikana tulokset ovat vaihdelleet 0 – 3, mutta selvä enemmistö kuvatuista on puhtaita kyynärniveliä eli 0 –tuloksia, peräti 993 kpl eli 89 % kuvatuista. Lievää nivelrikkoa eli 1 –lausuntoja on kuvatuista 8:lla %. Kohtalaisia tai voimakkaita muutoksia (kyynärnivellausunto 2-3) on yhteensä 3:lla %. Eniten kyynärlausuntoja voimakkailla muutoksilla (3 –lausunto) löytyy musta-harlekiiniväriyryhmästä, yhteensä 9 kpl. Muissa väriyryh-

missä niitä on ollut tarkasteltavalla 10 –vuotiskaudella sinisissä 4 kpl ja keltainen-tiikerijuovainen –väriryhmässä vain 1 kpl. Tässä kohtaa väriryhmien välillä oli selvä ero.

PEVISA –tutkimuksiin on tanskandogeilla otettu mukaan ne helpoimmin tutkittavat kohteet eli lonkat ja kyynärät, joista saadaan näppärästi numeerista tietoa, vaikka rodussa ei juurikaan esiinny lonkka- tai kyynärniveldysplasiaa. Suurin osa tutkituista koirista on terveitä. Rodun akilleen kantapää ei siis piile lonkka-ja kyynärnivelistä.

Taulukko 28. Sydänlausunnot vv. 2006-2015, kaikki värit.

Sydäntutkimustilasto, Tanskandoggi				18.1.2016
Vuosi	0	1	2	Yhteensä
2006	48	1	0	49
2007	61	2	0	63
2008	67	3	0	70
2009	114	4	1	119
2010	153	4	0	157
2011	189	8	0	197
2012	243	7	2	252
2013	201	1	0	202
2014	220	4	0	224
2015	190	1	0	191
Yhteensä	1486	35	3	1524
0 = ei sivuääniä 1 = sivuääni kuuluu 2 = epävarma				

Sydänlausuntoja on annettu vv. 2006 – 2015 yhteensä 1524 tanskandogille. Eniten lausuntoja on vuodelta 2012 yhteensä 252 kpl. Selvä enemmistö sydänkuunteluista on terveitä, ei sivuääniä (1486 kpl eli 97,5 %). Sivuaäni on kuulunut 35 koiralla eli 2,3:lla %. Epävarman lausunnon on saanut 3 koiraa.

Auskultaatiotutkimusta voidaan pitää käyttökelpoisena ja yksinkertaisena, mutta karkeana seulontatestinä useimmissa sydänsairauksissa. Mikäli sivuääni todetaan tutkimushetkellä, se ei kerro mikä sydänsairaus on kyseessä, kuinka vakava-asteinen sydänsairaus on, eikä se myöskään

kerro, onko kyseessä sydänsairaus vai fysiologinen sivuääni (ei sairaaloinen).

Mikäli taas tutkimushetkellä ei todeta sivuääntä, se voi tarkoittaa, että koiralla ei tutkimushetkellä ole sivuääntä aiheuttavaa sydänsainta, tai kyseessä on lievä sydänsairaus, jonka aiheuttama sivuääni on lievä, joten sivuääni ei välttämättä ole aina kuultavissa. Tai sitten kyseessä on sydänsairaus, joka ei aiheuta sivuääntä (DCM).

Sydänsairaudet kokonaisuudessaan ovat tyypistä riippumatta hankalia tutkia. Sydänsairauksiin on koirilla vain muutama geenitesti, joiden luotettavuus ei ole 100%. Geenilöydöt ovat myös vain tietyille roduille ja rodun sisälläkin vielä tietyille populaatioille. Tanskandoggien tutkimuksessa voidaan ehkä tulevaisuudessa hyödyntää muiden sukulaisrotujen sydäntutkimuksia. Se edellyttää kuitenkin kattavaa ja tarkkaa datan keräämistä.

Rodun kotimaassa Saksassa ei ole käytössä PEVISA:n kaltaista sairauksien vastustamisohjelmaan pohjautuvaa tutkimuspakkokäytäntöä. Tällaista käytäntöä ei myöskään ole muissa pohjoismaissa, eikä terveystutkimuksia tehdä juurikaan edes vapaaehtoisesti. Tämä tietenkin antaa varsin epätodennäköisen kuvan rodun terveydestä em. maissa.

Tanskan rotuyhdistys (DGDK) ei ole kerännyt tietoa heillä rodussa esiintyvistä sairauksista, mutta arvion mukaan tanskalaiset rodunedustajat menehtyvät useimmiten mahalaukunkiertymään ja DCM:ään.

Norjan rotuyhdistyksellä (NGDK) oli terveysseuranta yhteistyössä Norjan Eläinlääketieteellisen korkeakoulun kanssa vuonna 2013. NGDK on kerännyt tietoa heidän Jalostusstrategiaansa (RAS) varten myös Agria -vakuutusyhtiöltä (tiedoissa oli mukana tosin myös ruotsalaisia koiria). Olemassa olevien/ tehtyjen tutkimusten valossa heillä ei esiinny yhtä erityistä sairautta, joka nousisi muita useammin esille.

21 koiralla 272:sta tutkitusta oli sydänongelmia, DCM ja rytmihäiriöt olivat yleisimmät raportoitu. Kiertymää raportoitiin ongelmaksi asti. Erikoista oli, että ripulia esiintyi ja joissain tapauksissa jopa kroonisena. Tuki- ja liikuntaelinongelmia, mukaanlukien neurologiset ongelmat ja joitain syöpä- ja kasvainsairauksia raportoitiin myös. Pyometra eli märkäkohtu mainittiin myös, mutta luku ei ollut muita rotuja korkeampi.

Keisarinleikkauksia ilmoitettiin yllättävän paljon. Kyselyn mukaan 19,9% lopetettiin nivel- ja luusto-ongelmien vuoksi. 16,2 % kuoli vanhuuteen ja 15,4 % sydänsairauksien vuoksi. 10,8 % menehtyi syövän /kasvaimien takia. 10 % kuoli yllättäen ja 28,5 % kuoli "muiden syiden" vuoksi. Yllättävät kuolemat ja muut syyt voivat olla myös mahalaukunkiertymästä ja /tai sydänsairauksista johtuvia kuolemia.

Englannin Kennelklubin teettämässä eri rotuja koskevassa Breed Health Survey -tutkimuksessa oli mukana 182 tanskandoggia (näillä keski-ikä oli 3 vuotta) sekä tietoa myös 47 jo edesmenneestä dogista keski-ikä ollessa 7 vuotta. Kuolinsyytilastoissa kardiomyopatia sai eniten mainintoja, 11 kpl eli 23,4 % menehtyneistä. Toisena oli mahalaukunkiertymä 7 kpl (14,9 %) ja kolmantena vanhuus (4 kpl, 8,5 %). Neljänneksi eniten mainintoja saivat luusyöpä, sydämen vajaatoimintaan liittyvät ongelmat ja halvaantuminen (kaikkia 3 kpl eli 6,4 % menehtyneistä).

Tutkimukseen osallistuneista elossa olevista 182 tanskandogista 107 oli täysin terveitä vailla mitään sairausoireita. 75 koiralla todettiin vähintään yksi oire jostain sairaudesta, joka ilmeni yleensä noin kahden vuoden iässä. Yleisin oire oli jonkinlainen iho-oire, kysta tai patti, ruoka-aineallergia, yliherkkyys ja kutina. Silmäongelmat kuten entropium, kolmannen vilkkuluomen eversio ja cherry-eye sekä virtsatieinfektiot, spondyloosi, anaalirauhasvaivat ja nivelrikko saivat myös mainintoja.

Ruotsissa, Norjassa eikä myöskään Tanskassa vaadita koirilta minkäänlaisia terveystutkimuksia ennen jalostuskäyttöä. Muutamat kasvattajat tutkituttavat koiriensa lonkat ja kyynärät. Suomi on siis todellinen edelläkävijämaa. Käytäntö kuitenkin asettaa suomalaiset kasvattajat varsinkin eriarvoiseen asemaan heidän halutessaan käyttää jalostusmateriaalia rajojen ulkopuolelta. Hyvää jalostusmateriaalia saattaa jäädä käyttämättä puuttuvien terveystutkimustulosten vuoksi, jotka meillä taas ovat rekisteröinnin ehtona. Tämä taas kaventaa geenipoolia.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Suomessa tanskandogeilla yleisimmin esiintyviä vakavia sairauksia ovat erilaiset syövät ja kasvaimet, mahalaukunkiertymä, luustosairaudet sekä sydänsairauksista DCM. Näiden yhteenlaskettu osuus kuolinsyistä on terveyskyselyiden perusteella huomattava. Tanskandogilla esiintyy joukko muitakin sairauksia, ja seuraavassa on käsitelty ne merkittävimmät.

MAHALAUKUNKIERTYMÄ

Mahalaukun täydellinen tai osittainen kiertyminen sulkee mahansuun ja mahanportin niin, ettei mahalaukun sisältö pääse kulkemaan mihinkään suuntaan. Kaasut laajentavat mahalaukun nopeasti ja voimakkaasti. Koiralle tulee vakavia hengitys- ja verenkiertovaikeuksia ja se joutuu sokkiin. Jos koiraa ei saada nopeasti eläinlääkärin hoitoon, se menehtyy kiertymään tai usein hoidosta huolimattakin, leikkauskomplikaatioihin.

Mahalaukku sijaitsee vatsaontelossa välittömästi maksan ja pallean takana. Pallea on kaareva rintaonteloon päin. Vatsaontelon elimet työntyvät sen mukana osaksi rintakehän sisälle. Koiran mahalaukku on huonosti kiinnittynyt ja pääsee suhteellisen vapaasti liikkumaan ja laajenemaan ruokailun jälkeen. Suurikokoisilla ja kapearintakehäisillä koirilla mahalaukku joutuu ruokailun jälkeen puristukseen. Se ei pääse laajenemaan sivusuuntaan. Tällöin saattaa tavallista täyttyneempi ja laajempi mahalaukku joutua epänormaaliin asentoon vatsaontelossa. Varsinainen kiertymä tapahtuu eriateisen laajentuman ja asennonmuutoksen jälkeen. Katsottaessa koiraa takaapäin poikkileikkauksena voidaan sanoa mahalaukun kiertyneen myötäpäivään koiran pituusakseliin nähden. Ruokatorvi on kiinnittynyt niin, että syntyy kierre mahalaukun suulle. Sitä voidaan verrata kierteseen, joka syntyy pyykkiä käsissä kuivaksi väännettäessä. Ruokatorvenkierre estää koiraa nielemästä jopa vettä (Maria Väänänen / Kirurgian laitos / Eläinlääketieteellinen korkeakoulu).

SYÖPÄ JA KASVAIMET

Yleisin tanskandogeilla esiintyvä syöpä on luussyöpä. Koiran osteosarkooma on erittäin aggressiivinen kasvain, joka aiheuttaa koiralle runsaasti kipua ja pehmytkudosturvotusta kasvainalueella. Etäpesäkkeitä löydetään vain harvoin diagnoosihetkellä otetuista röntgenkuvista. Tästä huolimatta 85–90 % koirapotilailla on mikroetäpesäkkeitä diagnoosihetkellä.

Tavallisimmin kasvaimen lähettämiä etäpesäkkeitä löytyy keuhkoista. Myös muualta luustosta ja imusolmukkeista tavataan etäpesäkkeitä. Vaikkakin koiralla osteosarkooma on pahanlaatuisen, se harvoin leviää nivelen yli seuraavaan luuhun (<http://www.elainlaakari.fi/koiran-luussyopa-eli-osteosarkooma>. 9.2.2016). Kasvavan tai juuri kasvunsa päättäneen koiran luussyöpä on usein suuri järkytys koiran omistajalle. Se kehittyy usein kyynär-värttinäluun alaosaan eli paikkaan, jossa on totuttu toteamaan kasvuhäiriöt. Koiran voimakas ontuminen ja kasvaimen nopea kasvu käännättävät eläinlääkärin puoleen. Kasvaimet voidaan helposti diagnosoida röntgentut-

muksella. Tämä nuoruuden luusyöpä on yleisin bernhardinkoiralla, rottweilerilla, tanskandogilla ja eräillä muilla suurikokoisilla roduilla. Luusyövän hoitomahdollisuudet ovat huonot (Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995).

Myös erilaiset ihokasvaimet ja rasvapatit ovat yleisiä, joskin eivät yleensä yhtä kohtalokkaita kuin luusyöpä. Rodussa esiintyy myös imusolmukesyöpää. Nisissä olevat kasvaimet ovat yksi narttujen yleisimmistä kasvaimista, jotka voivat myös olla pahanlaatuisia. Pahanlaatuisilla nisäkasvaimilla on taipumus lähettää etäpesäkkeitä, ja levitä etenkin keuhkoihin. Kasvaimia kehittyä ensimmäiseksi takimmaisii nisiin. Joskus havaitaan pieniä kasvaimia samanaikaisesti useissa maitorauhasissa. Toiset kasvaimet saattavat pysyä pitkän aikaa samankokoisina, toiset kasvaa nopeasti suuriksi.

Kasvaimet, joiden peittämä iho muuttuu tai ne alkavat vuotaa eritteitä, ovat yleensä pahanlaatuisia. Niiden kirurginen hoito on yleensä menestyksellistä (Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995). Leikatut kasvaimet voidaan, etenkin jos ne näyttävät epäilyttäviltä, määrittää patologisella tutkimuksella, josta saadaan varmuus onko kyseessä hyvän- tai pahanlaatuinen kasvain. Useat tutkimukset ovat selvästi osoittaneet syy-yhteyden nisäkasvainien ja narttujen sterilisaation välillä: sterilioimalla narttu ennen ensimmäistä juoksuaikaa nisäkasvainien muodostuminen myöhemmällä iällä voidaan eliminoida lähes kokonaan. Ensimmäisten juoksuaikojen jälkeen mahdollisuudet nisäkasvainien muodostumiseen lisääntyvät, joskin kasvainten muodostuminen on verraten harvinaista alle kaksivuotiailla nartuilla. Tämän jälkeen todennäköisyys kasvaa, ja on jo varsin suuri vanhoilla nartuilla. Nisäkasvaimen muodostumisen estäminen voisikin olla yksi merkittävimmistä syistä steriloida narttu, jota ei aiota käyttää siitokseen (http://www.korpikuu.fi/briardharrastajat/ar-kisto/2002/4_1.htm I). Uroksilla puolestaan esiintyy kiveskasvaimia.

LUUSTOSAIRAUKSET

Hypertroofinen osteodystrofia, HOD on kasvuajan luustosairaus. HOD ilmenee verenvuotona ja kalkkeutumina aivan luukalvojen alla, varsinkin ranteiden yläpuolella. Ulospäin sairaus näkyy lämpimänä turvotuksena kyynärluiden ja varttinäluiden alaosaan eli ranteiden yläpuolella. Koira aristaa usein jalkojaan, ontuu ja pahimmassa tapauksessa koira ei pysty edes seisomaan. Sairauteen liittyy useasti kuume ja yleiskunnon heikkeneminen. Tämä sairaus on tyypillinen nimenomaan suurille, nopeakasvuille roduille. Yleinen esiintymisikä on 3-6 kk. Muutokset näkyvät röntgenkuvissa selvästi. Hoitona on ruokinnan tarkistaminen sopivammaksi sekä vitamiinien ja kivennäisaineiden annon rajoittaminen.

Osteokondroosi on luustosairaus, jossa nivelrustot eivät kypsy ja kasva normaalisti. Vamma aiheuttaa kipua ja ontumista. Osteokondroosi on kasvavalla eläimellä esiintyvä häiriö nivelpinnoissa. Sairaus voidaan todeta röntgenkuvasta, jossa se ilmenee nivelessä näkyvinä rustovaurioina. Sairaus ilmenee yleisimmin olkanivelessä, kyynärnivelessä sekä polvi- ja kinnernivelessä. Sitä voi esiintyä myös selkä- tai kaularangassa, jolloin nikamien välinen yhteys huononee. Kaulanikamien kasvuhäiriöön liittyy helposti hermo-ongelma, ns. Wobbler -ilmiö, josta seuraa lähinnä liikehäiriöitä, huojuntaa, kompastelua ja suuntavakauden kadottamista ensin takaraajoissa. Oireet koiranomistaja huomaa usein pennun liikkeistä, se ei tasapainota raajojaan tasaisesti. Huomattava osa olkanivelessä esiintyvistä kasvuajan muutoksista paranee ilman leikkausta. Tähän sairauteen luetaan usein myös kyynärniveleen kasvuhäiriö eli kyynärniveleen dysplasia, joka voidaan todeta jo puolivuotiailla pennuilla. Nivel alkaa aristaa, se turpoaa ja koira ontuu. Varhaisessa vaiheessa vika voidaan vielä leikata melko hyvin tuloksin.

Spondyloosilla tarkoitetaan selkänikamien välistä silloitusta, joka johtaa rangan jäykistymiseen ja nikamavälien ahtautumiseen. Spondyloosi voi olla seurausta useista selkärangan sairauksista. Taustalla voi olla nikamien välinen yliliikkuvuus, instabiliteetti, nikamien epätäydellinen kehittyminen ja tulehdukset. Itsenäisenä sairautena esiintyessään käytetään nimitystä spondylosis deformans. Tälle sairaudelle ovat tyypillisiä nikaman alapuolelle ja sivulle kehittyvät luupiikit. Tauti voi olla täysin oireeton huolimatta laajoista röntgenkuvauksessa havaittavista muutoksista. Joskus luupiikit ahtauttavat juurikanavia aiheuttaen kipua ja halvausoireita. Leikkaushoito voi olla ainoa mahdollinen näissä tapauksissa. Selkäydinkanavan ahtautuminen on harvinaista (Lahden Eläinlääkäriasema, Seppo Lamberg).

Wobblersin syndroomalla tarkoitetaan kaularangan selkäydinkompressiota, joka johtuu kaularangan kehityshäiriöstä. Häiriö on tavallisimmin kaularangan alaosassa. Kaulanikamien välisen huonon niveltymisen seurauksena nikaman etuosa pääsee nousemaan, jolloin ydinkanava ahtautuu. Nikamien keskinäinen liike aiheuttaa myöhemmin muutoksia välilevyyn, joko tyrän tai anulus fibrosuksen paksuuntumista. Myös selkärankaa tukevat ligamentit saattavat reagoida. Nikamien välisiin niveltymiin voi myös kehittyä luupiikkejä. Taudin syy on osin tuntematon. Se esiintyy yleensä suurikokoisilla roduilla ja nopeakasvuisuus ja liiallinen ruokinta altistavat muutoksille. Tauti esiintyy tavallisimmin dobermannilla ja tanskandogilla, mutta sitä tavataan muillakin roduilla. Tanskandogilla oireet ilmaantuvat yleensä 3-18 kk iässä, dobermannilla usein myöhemmin, vasta 5-9 vuoden iässä. Sairauden alkuvaiheessa esiintyy yleensä lievää takajalkojen liikehäiriötä, joka tyypillisesti on luonteeltaan paheneva. Sairauden edetessä oireet ilmaantuvat myös etujalkoihin. Sairaus voi akutisoitua nopeasti välilevytyrän seurauksena.

Taudinmääritys tapahtuu oireiden ja esitietojen ohella neurologisen tutkimuksen ja röntgenkuvauksen avulla. Konservatii-visella hoidolla saavutettu hoitotulos on usein tilapäinen ja heikko. Vaikeammat tapaukset vaativat leikkaushoitoa. Ennuste on kohtalaisesta varaukselliseen muutosten laajuudesta riippuen (Seppo Lamberg, <http://www.laelas.com>).

Panosteitis eli kansankielellä kasvukivut on näistä esitellyistä luustosairauksista vaarattomin. Se on erittäin yleinen suurten rotujen, 5-12 kk ikäisten pentujen keskuudessa. Panosteitin oireita ovat kova, jalasta toiseen kiertävä nivelkipu, liikkeiden voimattomuus ja koira on haluton liikkumaan. Hoitokeinona käytetään kipulääkitystä ja lepoa. Oireet kestävät normaalisti kuukaudesta puoleen vuoteen, mutta vaativat lisätutkimuksia, jos lepo ja lääkitys eivät tunnu auttavan. Panosteitin aiheuttajaksi on epäilty tutkimusten perusteella ruokintaa, rokotuksista aiheutuvia reaktioita ja ehkä myös geneettisiä siirtymiä. Ehkäiseminen on kuitenkin vaikeaa sen epävarmoista aiheuttajista johtuen.

SELKÄKUVAUSTULOSTEN YHTEENVETO

Tiedot koottu Suomen Kennelliiton jalostustietokannasta. Tulosten perusteella selkätutkimuksissa sairauksista eniten esiintyy spondyloosia. Vähiten selkätutkimuksia, suhteessa rekisteröintimääriin, on tehty keltainen – tiikerijuovainen –väriyryhmässä.

Neljällä tanskandoggilla oli huomautettavaa useammassa kuin yhdessä selkätutkimustuloksessa (2–3 eri selkätutkimustuloksessa). Vakavimmat asteet olivat spondyloosin osalta SP3, väli-muotoisen lanneristinikaman osalta LTV2 ja nikamien epämuotoisuuden osalta VA1. Alla on koottuna vuosittain ja väriyryhmittäin Suomen Kennelliiton viralliset selkätutkimustulokset ajalta 2012 – 21.7.2016.

Vuosi 2016

Vuonna 2016 (21.7. mennessä) Suomen Kennelliiton jalostustietokannan mukaan on lausuttu yhteensä 35 selän terveystulosta. Tässä luvussa ovat mukana välimuotoinen lanneristinikama (LTV), selän spondyloosi (SP) ja nikamien epämuotoisuus (VA). Tuloksista terveitä/astetta 0 oli yhteensä (74,3 %) ja asteita 1 – 3 oli yht. 9 kpl (25,7 %). Lukumääräisesti eniten huomauttamista oli spondyloosin osalta, 5 kpl. Lisäksi esiintyi LTV astetta 2 yht. 2 kpl ja VA astetta 2 yht. 2 kpl.

Väreittäin kuluva vuoden tulokset jakaantuivat seuraavasti:

Sininen, yhteensä 12 tulosta, joista 10 kpl (83,3 %) terveitä/astetta 0. Lisäksi esiintyi 2 kpl (16,7 %) SP astetta 1.

Musta-harlekiini, yhteensä 17 tulosta, joista 11 kpl (64,7 %) oli terveitä/astetta 0. Lisäksi esiintyi 2 kpl LTV1, 2 kpl VA1 sekä yhdet kappaleet SP1 ja SP2.

Keltainen-tiikerijuovainen, yhteensä 6 tulosta, joista 5 kpl (83,3 %) terveitä/astetta 0. Lisäksi esiintyi 1 kpl SP1.

Vuosi 2015

Vuonna 2015 Suomen Kennelliiton jalostustietokannan mukaan on lausuttu yhteensä 66 kpl selkäterveystutkimustuloksia. Kaikista lausutuista tuloksista 82 % (54 kpl) oli terveitä (aste 0). Asteita 1 – 3 oli yht. 12 kpl (18 %). Lukumääräisesti eniten oli huomauttamista spondyloosin osalta, asteet 1 – 3 esiintyi yht. 6 kpl. Lisäksi LTV asteet 1 – 2 esiintyi yht. 4 kpl ja VA astetta 1 esiintyi yht. 2 kpl.

Väreittäin tulokset jakaantuivat seuraavasti:

Sininen, yhteensä 19 tulosta, joista 12 kpl tervettä/astetta 0 (63,2 %) ja asteita 1 – 3 yht. 7 kpl (36,8 %).

Musta-harlekiini, yhteensä 30 tulosta, joista 26 kpl (86,7 %) oli tervettä/astetta 0 ja asteita 1 – 3 yht. 4 kpl (13,3 %).

Keltainen-tiikerijuovainen, yhteensä 17 tulosta, joista 16 kpl (94,1 %) tervettä/astetta 0 ja asteita 1 – 3 yht. 1 kpl (5,9 %).

Tuloksissa täytyy huomioida että erityisesti ke-ti -väriyhmän selkäkuvausten tutkimustuloksia on erittäin vähän verrattuna rekisteröintimääriin, joten tulokset ovat vain viitteellisiä/suuntaa antavia.

Vuosi 2014

Vuonna 2014 Suomen Kennelliiton jalostustietokannan mukaan on lausuttu yhteensä 59 terveystulosta selän osalta. Kaikista lausutuista tuloksista 89,8 % (53 kpl) oli terveitä/astetta 0 ja asteita 1 – 3 esiintyi 10,2 % (6 kpl). Lukumääräisesti eniten oli huomauttamista spondyloosin osalta: astetta 2 esiintyi 3 kpl. Lisäksi esiintyi LTV astetta 2, yht. 2 kpl ja VA astetta 1, 1 kpl.

Väreittäin vuoden 2014 tulokset jakaantuivat seuraavasti:

Sininen, yhteensä 20 tulosta, joista kaikki terveitä/astetta 0 (100 %).

Musta-harlekiini, yhteensä 25 tulosta, joista 21 kpl (84 %) oli tervettä/astetta 0 ja asteita 1 – 3 yht. 4 kpl (16 %).

Keltainen-tiikerijuovainen, yhteensä 14 kpl tulosta, joista 11 kpl (78,6 %) terveitä/astetta 0. Asteita 1 – 3 oli yht. 3 kpl (21,4 %).

Vuonna 2013 lausuttiin yhteensä 19 selkätutkimustulosta. Näistä tuloksista 17 kpl (89,5 %) oli terveitä/astetta 0 ja asteita 1 - 3 oli yhteensä 2 tulosta (LTV 2, SP2).

Vuonna 2012 lausuttiin tanskandoggien selkätuloksia 1 kpl (SP0).

ATOPIAT JA ALLERGIAT

Allergiat voidaan jakaa kahteen ryhmään: ruoka-aineyleihkerkkyydet ja atoopat. Sairastuneella yksilöllä on taipumus tuottaa liiallisesti vasta-aineita (immunoglobuliineja) tavallisissa olosuhteissa harmittomia proteiineja (allergeeneja) vastaan. Tyypillistä molemmille on, että koiran oireet alkavat kutinana, usein ilman muita nähtäviä ihomuutoksia. Raapimisen ja ihon nuoleamisen myötä ihoon kehittyy sekundaarinen tulehdus. Ruoka-aineyleihkerkkyys saattaa alkaa oireilla jo hyvin nuorena eli jo pentuiässä. Kutinaan ei liity vuodenaikaisvaihtelua. Ns. eliminaatiodieetti on paras tapa testata ruoka-aineyleihkerkkyydestä epäiltyä potilasta. Laboratoriotestit ovat epäluotettavia ja antavat runsaasti virhepositiivisia tuloksia. Atoopikot sairastavat joko ympärivuotisesti, mikäli allergeeni on sisätiloissa, tai esimerkiksi vain kesäaikaan, jolloin voidaan epäillä, että allergeeni on esimerkiksi ulkona esiintyvää siitepölyä. Testaus voidaan suorittaa iho- tai veritestein.

Pääasiallisena oireita helpottavana lääkityksenä käytetään kutinaa helpottavia kortikosteroidoja. Ruoka-aineallergikoille etsitään sopiva ruokavalio, joka yksinään eliminoi kortikosteroidien käyttötarpeen. Siedätyshoito (hyposensibilisaatio) on hyvä vaihtoehto kortisonien käytölle atopian hoidossa. Lisäksi yliherkkyysoireiden lievittämiseksi käytetään kutinaa hillitseviä shampoope-
pesuja, ravintolisiä, rasvahappovalmisteita sekä antihistamiineja. Koirien ihosairauksien diagnosoiminen on aikaa ja rahaa vievää ja vaatii usein monia tutkimuksia diagnoosiin pääsemiseksi. Krooniset ihosairaudet vaativat usein koko elämän kestävästä lääkitystä tai erikoisruokavaliota.

Yllämainittujen ihosairauksien lisäksi tanskandogella esiintyy furunkuloosia eli tassunvälitulehdusta, ulkokorvan tulehduksia ja märkäisiä ihotulehduksia. Ihotulehduksia ei esiinny kaikilla, ja niiden esiintymiseen vaikuttaakin yksilön oman ihon vastustuskyky, joka on osittain perinnöllistä. Perinnöllisiä ihosairauksia ovat atopia- ja allergiataipumus sekä alttius saada erilaisia tulehduksia.

Atopia on koiran yleisin ihosairaus, 10 - 20 % kaikista koirista on atooppikkoja. Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus.

Atopian synnylle on useita altistavia tekijöitä, joista perimä on yksi merkittävimmistä. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Tanskandoggien omistajille suunnatussa vuoden 2004 kyselyssä ei vielä tullut yhtään mainintaa atopiasta, kun taas vuoden 2009 kyselyssä vastauksia tuli jo useita. Kaikki atopiaa sairastavat olivat musta-harlekiini väriryhmästä. Atooppikoista kahdella oli myös toistuvia korvatulehduksia ja furunkuloosia, kahdella toistuvia korvatulehduksia.

Atopiaa esiintyy tiettyjen lähteiden mukaan enemmän uroksilla kuin nartuilla, kun taas joidenkin mukaan esiintymisessä ei ole havaittavissa selkeää sukupuolijakaumaa. Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat 75 % :lla 6 kk – 3 vuoden iässä. Sairauden esiintulo on harvinaista enää 7 ikävuoden jälkeen. Joskus kuitenkin törmää potilaisiin, jotka ovat ylittäneet 7 vuoden iän, mutta eläneet ongelmansa kanssa jo vuosia ennen hoitoon tuomista.

Koiran atopian (taipumus tuottaa korkeita IgE-tyypin vasta-ainetasoja ympäristön allergeeneja vastaan) periytymismalliksi on esitetty muun muassa dominanttia periytymistä (de Weck et al., 1997). Labradorinnoutajilla ja kultaishilla noutajilla todettu korkea periytymisaste tukee löydöstä. Ominaisuuksiin, joiden periytymisaste ylittää 0,40 (40 %), on kohtuullisen helppoa vaikuttaa ja-

lostukseen käytettävien koirien valinnalla. Jättämällä jalostuksesta pois ne yksilöt, jota oireilevat itse, saadaan jo aikaan selkeää parannusta. Sairauden kliiniseen esiintymiseen vaikuttavat myös eläimen elinympäristö ja olosuhteet.

Atooppinen iho kutisee, jonka seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntainen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä hyperpigmentoituu eli tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käytäytymisen muutoksia esim. ärtyisyyttä.

Atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen, lisäksi ympäristön saneeraus, pesut, siedätys ja sekundaaritulehdusten hallinta, sekä lääkitys ovat tärkeitä hoitokeinoja. Atooppisen koiran hoito vaatii omistajalta koiran eliniän kestävästä sitoutumisesta. Omistajat oppivat ajan myötä lukemaan koiransa oireita ja toimimaan niiden mukaan, mutta kärsivällisyyttä ja huolellista paneutumista vaaditaan. Hyvä hoitosuhde omistajan, eläinlääkärin ja hoidettavan koiran välillä on niin ikään tärkeää. Koiran on sopeuduttava jatkuviin pesuihin ja lääkityksiin. Jollei koiran oireita saada hallintaan riittävän hyvin, atopian aiheuttama jatkuva kutina ja toistuvat tulehdukset heikentävät merkittävästi koiran elämänlaatua. Koiran oireiden huolellinen hoito vaatii lisäksi omistajalta sekä merkittäviä taloudellisia että henkisiä resursseja (de Weck et al., Dog allergy, a model for allergy genetics, Int. Arch Allergy Immunol. 113, 55–7, 1997. Halliwell & Rosenkranzt, ESAVS training programme of Veterinary Dermatology, 2006. Sousa et al., The ACVD task force on canine atopic dermatitis (II): genetic factors, Veterinary Immunology and Immunopathology 81, 153-7, 2001. Willemse, Atopic skin disease: a review and reconsideration of diagnostic criteria, Journal of Small Animal Practice, 27, 771-78, 1986).

Furunkuloosi on syvälinen tulehdus tassujen ja polkuanturoiden välissä. Se on koirilla verrattain yleinen sairaus. Useimmiten sitä esiintyy nuorilla lyhytkarvaisilla koirilla. Sairauden aiheuttaa mm. ulkoinen ärsyke tai yliherkkyys, hiiva- ja sienitautit sekä psyykkiset häiriöt, jotka aiheuttavat tassujen nuolemista. Ihomuutoksista eristetään usein bakteereita, esim. stafylokokki, mutta bakteerien katsotaan olevan toissijaisia taudin aiheuttajia. Taudin hoito vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä ja vaikka potilas paranisikin, tauti saattaa helposti uusia.

Taudille tyypillisiä ovat rakkulamaiset muodostelmat tassuissa varpaiden ja polkuanturoiden välissä. Näitä rakkuloita voi olla vain muutama, mutta melkein aina niitä on paljon. Ajan myötä rakkulat puhkeavat ja paranevat, mutta uusia saattaa ilmentua. Iho varpaiden ja polkuanturoiden välissä on punoittava ja arka. Tauti on kivulias, ja koiralla saattaa esiintyä ontumista (Huittisen Ammatti- ja yrittäjäopiston Pieneläinhoitajalinjan oppimateriaali).

AUTOIMMUUNISAIRAUDET

Kaikki elävät olennot, koirat, ihmiset tai mikrobit, sairastavat jossakin elämänvaiheessaan. Syynä voi olla virus tai bakteeri, loukkaantuminen tai vaikkapa ikääntyminen. Mutta se, että koirasi oma elimistö voi hyökätä itseään vastaan ja aiheuttaa vakavan sairauden, tuntuu oudolta ja epäuskottavalta. Näin kuitenkin tapahtuu autoimmuunisairauksissa.

Huono MHC-kompleksiyhdistelmä voi altistaa yksilön autoimmuuniperäiselle sairaudelle. Tiedetyt MHC-geenit vaikuttavat jokaiseen yli kolmeen tusinaan tunnettuun autoimmuunisairauteen. Autoimmuunisairaudessa immuunijärjestelmä ei kykene erottamaan omaa ja vierasta alkuperää

olevia asioita toisistaan ja alkaa hyökätä elimistön omia kudoksia vastaan.

Immuunijärjestelmä on kehittynyt etsimään ja tuhoamaan mikroskooppisia taudinaiheuttajia ja vieraita organismeja. Immuunijärjestelmän erikoistuneet solut kiertävät verenkierron mukana metsästäen ja tuhoten viruksia ja bakteereja, jotka ne tunnistavat niiden pinnalla olevien vieraiden proteiinien avulla. Immuunijärjestelmän solut on geneettisesti koodattu tunnistamaan myös elimistön omat proteiinit sekä elimistölle hyödylliset proteiinit ja organismit, jotka saavat elää omaa elämänsä immuunijärjestelmän niistä häiriintymättä. Immuunijärjestelmän toiminnan häiriintyessä syntyy soluja, jotka hyökkäävät elimistön omien kudosten tai elimistölle tarpeellisten ja hyödyllisten vierasaineiden kimppuun. Aiemmin läpikäydyt ympäristötekijät voivat saada autoimmuunisairauden puhkeamaan, mutta koiran genetiikalla on myös oma osansa. On elintärkeää, että kasvattajat ottavat selvää koirien perinnöllisistä autoimmuunisairauksista, siitä kuinka ne diagnosoidaan ja miten ne periytyvät. Autoimmuunisairaus ei puhkea itsestään, jonkin täytyy laukaista taudin eteneminen. Syynä voi olla jonkinlainen stressitekijä – toinen sairaus, loukkaantuminen, ylläasittuminen, altistuminen, henkinen stressi, myrkytys, tai jokin niin pieni asia, että sitä ei koskaan saada selville.

Jossain tapauksissa autoimmuunireaktio voi olla väliaikainen ongelma, joka vähenee sitä mukaa kun elimistö paranee. Esimerkiksi sopii paikallinen demodikoosi. Sikaripunkki, joka aiheuttaa demodikoosin, elää useimpien, ellei jopa kaikkien koirien karvatupissa. Normaalisti ne ovat harmittomia vieraita, joista ei ole mitään haittaa eikä hyötyä koiralle. Jotkut pennuista reagoivat sikaripunkkiin ja niille kehittyy demodikoosin oireita. Oireina ovat pieni kolikon kokoinen, kalju läiskä koiran kasvoissa tai etujaloissa. Useimmat eläinlääkärit määräävät hoidoksi punkkilääkitystä, mutta tämä demodikoosin muoto häviää yleensä myös itsestään, vaikkei sitä hoidettaisikaan. Tauti siis voi puhjeta nuorelle koiralle väliaikaisesti, kunnes immuunisysteemi alkaa toimia oikein ja täydellä teholla, jolloin taudin oireet saattavat hävitä. Joissakin tapauksissa koiran elimistö ei kestä normaaliflooraansa kuuluvia sikaripunkkeja ja se alkaa reagoida niiden läsnäoloon karvattomilla alueilla ruumiissaan. Hoitamattomina tällaiset karvattomat alueet saattavat levitä koko ruumiin alueelle ja tulehtua vakavasti, jopa kohtalokkaasti sekundaaristen bakteeritulehdusten vuoksi. Diagnoosi tehdään taudin oireiden mukaisesti, demodikoosille ei ole olemassa spesifiä testiä.

Suurimmassa osassa tällaisista nuoruusiän tapauksista koira selviää jatkosta ilman taudin uusimista, mutta kirjoittajan tietoon on tullut ainakin yksi koira, joka sairasti pentuaikana demodikoosin ja aikuisiällä sairastui systeemiseen lupukseen. Varhaiset autoimmuunireaktiot voivat koirilla olla merkinä autoimmuunipuolustuksen perinnöllisistä ongelmista. Koira, jolla on demodikoosi ja demodikoosin sairastaneita sukulaisia tai muita sukulaisia, joilla on autoimmuunisairauksia, on riskiryhmässä sairastua vakavampaan autoimmuunisairauteen.

Suurimpina huolenaiheina, varsinkin kasvattajille, ovat krooniset, geneettisesti periytyvät muodot autoimmuunisairauksista. Sairaudet, jotka kerran puhjettuaan vaivaavat koiraa läpi sen elämän. Kroonisiin autoimmuunisairauksiin vaikuttavat monet tekijät, joiden pitää ”loksahtaa kohdalleen” ennen taudin puhkeamista. Ensinnäkin koiralla pitää olla geneettinen alttius ja tietynlaiset MHC-geenit, jotta se voi sairastua. Lisäksi sen pitää altistua jollekin sairauden laukaistavalle tekijälle. Jos koira ei kohtaa sairautta laukaistavaa tekijää, se ei sairastu, vaikka sillä on siihen geneettiset edellytykset.

Sairastuneet koirat voivat olla melko oireettomia aikoina, jolloin tauti on inaktiivisessa tilassa. Mutta tällaisissakin tapauksissa tauti hulmahtaa silloin tällöin esille ja aktiiviseksi lääkityksistä

huolimatta. Osa autoimmuunisairauksista on helposti tunnistettavissa, mutta toisia on erittäin vaikea diagnosoida, sillä ne muistuttavat hyvin paljon muita sairauksia. Testausmenetelmiä on olemassa osalle autoimmuunisairauksista, mutta ei suinkaan kaikille. Autoimmuunisairauksia ei voida parantaa ja ne vaativat läpi elämän jatkuvaa hoitoa. Jotkin autoimmuunisairaudet johtavat kuolemaan.

Steroidit ovat tavallinen hoitomuoto useisiin autoimmuunisairauksiin. Tämän tyyppisellä lääkityksellä voi olla vakaviakin sivuvaikutuksia, mikäli niitä käytetään suurina annoksina tai pitkänä hoitojaksoina. Osaan taudeista ei ole tarjolla muita kuin steroidipohjaisia lääkkeitä ja monesti tullaan tilanteeseen, jossa koira ei enää vastaa lääkitykseen oikealla tavalla, eikä sitä ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa. Suurimmalla osalla koirista lääkitys kuitenkin auttaa ja koira voi elää elämisen arvoista elämää taudistaan huolimatta.

Autoimmuunisairaudet eivät yleensä puhkea ennen kuin koira on aikuisiässä ja joskus ne puhkeavat vasta myöhemmällä iällä, jolloin on hyvin todennäköistä, että koira on jo keritty käyttäjäjalostukseen tietämättä mitään sen sairastamasta taudista. Teoriassa kaikki elimistön osat ja kudokset voivat joutua autoimmuunipuolustuksen uhriksi. Käytännössä on olemassa muutamia sairauksia, jotka esiintyvät useammin kuin muut.

Joissakin geenipareissa samanlaisuus on toivottavaa, erikoisesti esimerkiksi niissä geenissä, jotka vaikuttavat rotutyypilliseen ulkomuotoon tai tyyppiin. Samankaltaisuus ei kuitenkaan ole missään nimessä toivottavaa kun puhutaan MHC-kompleksista. Rotutyypilliset piirteet on useimmissa roduissa jo vakiinnutettu. Tämä mielessä pitäen kasvattajien tulisi korostaa immuunipuolustuksen monimuotoisuutta ja ehkäistä siihen liittyvien sairauksien leviämistä varjelemalla MHC-kompleksin monimuotoisuutta vähentämällä sisäsiitoksen käyttämistä jalostuksessa.

Koiran DLA-alleelit voidaan nykyisin testata eli voidaan tutkia millainen MHC-kompleksikoostumus jalostuspopulaatiolla on. Lisäksi on olemassa useita muita keinoja, joilla voidaan pienentää riskiä tuottaa immuunipuolustukseltaan viallisia koiria.

Ensinnäkin yhtäkään koira, jolla on autoimmuunisairauksia tai allergioita ei tulisi käyttää jalostukseen. Vaikka eläin tulisi toimeen lääkityksellä ja näyttäisi päällisin puolin kunnossa olevalta, kasvattajan tulee muistaa, että se ei ole perimältään terve. Sairastelevat ja heikot yksilöt pitäisi karsia pois jalostuksesta. Kasvattajan tulisi hinnalla millä hyvänsä välttää käyttämästä liikaa jotakin tiettyä yksilöä, vaikka se olisi kuinka hyvä yksilö itsessään ja vaikka se olisi jättänyt kuinka hyvää jälkeä pentuihinsa.

Jalostuspäätöksiä tehdessään kasvattajan tulisi aina välttää yhdistelmiä, jotka nostavat pentueen sisäsiitosastetta korkeammaksi kuin vanhempien sisäsiitosaste, mielellään tulisi pyrkiä yhdistelmiin, joissa sisäsiitosaste laskee sukupolvelta toiselle siirryttäessä. Kasvattajien tulisi olla selvillä yhdistelmiensä sisäsiitosasteesta. Sisäsiitosastetta tulisi etsiä myös kauempaa kuin muutamien sukupolven takaa. Se kuinka monen sukupolven taa on syytä mennä, riippuu rodun geneettisestä historiasta ja useimmilla roduilla, on syytä laskea sukusiitosaste ainakin kymmenen sukupolven takaa. Jos sukusiitosaste on korkea (12,5 % tai enemmän) tulisi yhdistelmä valita siten, että syntyvillä pennuilla sukusiitosaste on pienempi kuin vanhemmilla ja erityisesti näin tulee toimia, jos vanhempien suvussa on esiintynyt autoimmuunisairauksia. Jokaisessa yhdistelmässä tulisi pyrkiä välttämään toiseen autoimmuunisukuun yhdistämistä.

Sairastuneen yksilön vanhempia, sisarusia eikä jälkeläisiä tulisi enää takaisin risteyttää samoihin taustoihin. Sairastuneen yksilön kaikkien sukulaisten jalostuspäätöksissä tulee ottaa huomioon tautiriskiä kantavien linjojen välttäminen. Yhdistelmät tulee valita siten, että niillä

on pienempi sukusiitosaste kuin sairautta kantavasta suvusta olevalla vanhemmallaan. Näillä toi-menpiteillä voidaan nostaa MHC-kompleksin monimuotoisuuden todennäköisyyttä. Mitä lähempänä sairastunut sukulainen on jalostukseen käytettävää yksilöä, sitä tarkemmin tulisi nämä seikat ottaa huomioon.

Jos koira on tuottanut useita autoimmuunisairauksista tai allergiasta kärsiviä jälkeläisiä, useista eri yhdistelmistä, on sen jalostuskäyttöä harkittava vakavasti. Sellaista yhdistelmää, joka on tuottanut allergiaa tai autoimmuunisairauksia ei tulisi koskaan uusia. Jos on olemassa riski, että koiralle voi kehittyä autoimmuunisairauksia tai allergiaa (sisarukset tai jälkeläiset sairastuneet), on viisasta pitää koira pois jalostuksesta kunnes se on 3 – 4-vuotias ja voidaan olla melko varmoja, ettei sille enää puhkea autoimmuunisairauksia tai allergiaa.

Aivan kuten kaikissa muissakin periytyvissä sairauksissa, kasvattajien tulisi pitää kirjaa kaikista autoimmuunisairauksiin ja allergioihin sairastuneista yksilöistä ja ottaa ne huomioon jalostuspäätöksiä tehdessään. Näihin tarkkailtaviin koiriin kuuluvat sisarusten ja vanhempien lisäksi myös ”serkut ja tädit”, eli koirat, joita ei näy suoraan koiran sukutaulussa. Mitä enemmän koiralla on sairastuneita sukulaisia, sitä todennäköisemmin se sairastuu allergiaan tai tuottaa jälkeläisiä, jotka sairastuvat. Jos jollekin sairauden muodoista on olemassa testausmenetelmä, sitä tulisi käyttää, jos koiran suvussa on tavattu kyseistä sairautta, esim. kilpirauhasen vajaatoiminta.

Myrsky on nousemassa ja se ei tule katoamaan itsestään. Immuunipuolustuksen ja sen sairauksien monimuotoisuuden vuoksi niistä eroon pääseminen ei ole helppoa, eikä se tule tapahtumaan lähitulevaisuudessa. Kuitenkin näiden sairauksien vaikutus rotujen terveyteen on merkittävä ja koska emme pääse sairauksista kokonaan eroon, tulee ne ottaa vakavasti ja niiden välttämiseksi on tehtävä kaikki tehtävissä oleva. Kasvattajien tulee työskennellä yhteistyössä suojataksaan rotua tulevaisuutta varten ja turvataksaan sille terveemmät näkymät. Kukaan kasvattaja ei voi luvata, ettei koskaan kasvata yhtään autoimmuunisairauksista kärsivää koiraa, mutta jokainen voi ottaa asian vakavasti ja pyrkiä olemaan avoin, kaukokatseinen sekä tarkka omissa yhdistelmissään, jolloin riski näiden kalliiden, hankalien ja jopa kohtalokkaiden sairauksien esiintymiselle voidaan saada osittain kuriin (http://www.ashgi.org/articles/immune_rising_storm_finnish.htm).

Kilpirauhasen vajaatoiminta eli hypotyroidismi on sisäeritys- eli endokrinologinen häiriötila, jossa kilpirauhashormonia eli tyroksiinia erittyy puutteellisesti. Kyseessä voi olla kilpirauhasen (primaarinen), aivolisäkkeen (sekundaarinen) tai hypotalamuksen (tertiäärinen) toiminnan häiriötila. Koirilla yli 95% tapauksista on primaarisia eli kilpirauhasperäisiä. Näiden taustalla voi olla lymfosyyttinen tyroidiitti (immunologinen tulehdustila)(tavallisin taustasy), idiopaattinen atrofia (solutuho, jonka syy jää avoimeksi), kasvainmuutos tai muu solutason muutos. Synnynnäinen vajaatoiminta, kretinismi, on harvinainen.

Kilpirauhashormonin eritystä kilpirauhasesta säätelee aivo-lisäkkeestä erittyvä hormoni, TSH, tyrotropiini. Sen tuotantoa puolestaan säätelee tyrotropiinin vapauttajahormoni, TRH, jota erittyy hypotalamuksesta. Kilpirauhashormoni vaikuttaa energia-aineenvaihduntaan, valkuaisainesynteesiin, sokeritasapainoon, rasva-aineenvaihduntaan, luukudoksen aineenvaihduntaan, punasolutuotantoon, lisääntymiseen, lämpötilan säätelyyn ja moniin muihin seikkoihin.

Kilpirauhasen vajaatoiminnan oireet ilmenevät tyypillisesti keski-ikäisillä tai vanhemmilla koirilla. Rotualttiutta esiintyy mm dobermanneilla, settereillä, mäyräkoirilla, snautsereilla, villakoirilla ja tanskandoggeilla. Oireina voi ilmetä ylipainoa, ihosairauksia, hermostosairauksia, lisääntymishäiriöitä, sydämen toiminnan muutoksia, muutoksia silmissä /näköaistissa. Pahimmillaan

tila voi johtaa myksödemaattiseen koomaan, joka on hengenvaarallinen tila.

Rotualttiuden vuoksi on useissa roduissa Euroopassa ja USA:ssa alettu kiinnittämään huomiota jalostuksessa kilpirauhasen vajaatoiminnan esiintymiseen. Kilpirauhasen toiminnan testaaminen käsittää verinäytteet kilpirauhashormonin T4, tyrotropiinin TSH ja lisäksi kilpirauhasvasta-aineiden TGA osalta. Viime mainittu yhdistetään lymfosyyttisen tyroidiitin esiintymiseen. Itse tyroidiitti on oireeton, mutta se on myöhemmin ilmenevän vajaatoiminnan taustalla. Valitettavasti nämä vasta-aineet saattavat poistua elimistöstä sairastetun tyroidiitin jälkeen, ennen vajaatoiminnan kehittymistä, joten testi ei ole (kuten harvat testit ovat) 100 % herkkyydeltään. Niinpä testien yhdistelmää ja tarvittaessa myös ns vapaan kilpirauhashormonin (fT4) testaamista kannattaa käyttää, varsinkin ristiriitaisissa tuloksissa. Kokeita joudutaan usein myös ottamaan toistuvasti, esim. 0,5 – 1 -2 v välein. Tuloksinassa tulee ottaa huomioon samanaikaiset muut sairaudet ja esim. tietyt lääkeaineet, samoin muu hormonitoiminta testaushetkellä.

Yhteenvedona voidaan todeta: Kyseessä on sairaus, joka aiheuttaa monia erilaisia oireita ja sairaustiloja ja vaatii elinikäistä lääkkeellistä korvaushoitoa, joten jalostuksellisesta näkökulmasta oireyhtymä on merkittävä. Koska itse sairaus puhkeaa vasta keski-ikäällä, jolloin koiralla on jo usein jälkeläisiä, on TGA-testaus nuorella iällä tällöin yksi vaihtoehto. Keski-ikäällä tehty testaus vaikuttaa luonnollisesti puolestaan jälkeläisten seurantaan, mikäli yksilöllä diagnosoitetaan kilpirauhasen vajaatoiminta sen jo saatua jälkeläisiä (Ell Sari Granholm).

Addisonin tauti I. lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoiminta. Lisämunuaisen kuorikerros tuottaa elimistön omia kortikosteroideja. Mineralokortikoideja tarvitaan mm. elektrolyyttitasapainoon, glukokortikoideja erityisesti stressitilanteissa. Lisämunuaiskuoren tuhoutuminen tai toimimattomuus aiheuttaa vajaatoiminnan oireita eli Addisonintaudin. Taudin syy on useimmiten tuntematon: syynä voi olla autoimmuunitauti, infarkti tai amyloidoosi, se voi tulla Cushingintaudin hoidossa käytetyn mitotaanilääkityksen seurauksena, tai syynä voi olla aivolisäkkeen tuottaman ACTH hormoni puute. Joskus pitkäaikaisen kortisonilääkityksen lopettamisen jälkeen koiran lisämunuaiskuori ei enää toimikaan.

Tautia todetaan nuorilla ja keski-ikäisillä (2 - 4 vuotiailla) koirilla, nartuilla uroksia enemmän. Koirilla tauti on harvinainen, kissoilla erittäin harvinainen. Aluksi oireita voi esiintyä vain stressitilanteissa (trauma, infektiot, leikkaus), ja koiran vointi on välillä parempi. Yleisiä oireita ovat oksentelu, ripuli, ruokahaluttomuus, vatsakipu ja painon menetys. Koira on väsynyt ja haluton. Tärinää, lihasheikkoutta ja lihaskipuja voi esiintyä. Joskus tauti voi puhjeta kriisiksi: verenpaine laskee, koira on heikko, jopa tajuton, alilämpöinen ja kuivunut (Koira-Kissaklinikka Oy:n verkkosivut).

EPILEPSIA

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motorikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja /tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole

olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1 - 5 -vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsiakohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan (<http://www.kennelliitto.fi/koiran-epilepsia>, ELL Nina Menna, 15.1.2016).

SILMÄ- JA LUOMISAIRAUDET

Silmän ja pään rakenne voivat altistaa luomenkiertymille ja kyynelrahasen esiinluiskahdukselle (SKL Ry, Jalostustieteellinen toimikunta). Yleisin tanskandoggien luomisairaus on entropium eli luomenreunan sisäänpäinkääntymä, joka ärsyttää silmää ja vahingoittaa usein sarveiskalvoa. Silmät ärtyvät, punoittavat, vuotavat ja /tai rähmivät. Vaikea-asteisena entropium on koiralle kivulias ja voi haavauttaa silmän sarveiskalvon pinnan. Myös kolmannen silmäluomen eversiota esiintyy. Eversiossa vilkkuluomen epämuodostunut rusto aiheuttaa vilkkuluomen reunan kääntymisen ulospäin, ja vilkkuluomi tulee punaiseksi ja turpoaa.

Tanskandogeilla todettu luomisairaus on myös ektropium eli luomenreunan ulospäinkääntymä. Alaluomi on tällöin liian löysä ja siihen muodostuu tasku, johon voi kertyä silmää ärsyttävää likaa. Muutoinkin silmä on alttiimpi ulkoisille ärsykeille, kun luomi ei muodosta tiivistä suojaa. Silmä punoittaa ja vuotaa. Luomivika voidaan ja se pitää korjata kirurgisesti, jos se selvästi kiusaa koira ja esiintyy toistuvia tai kroonista silmätulehdusta.

Entropiumissa luomi kiertyy silmän sarveiskalvoa vasten, ektropiumissa luomi on löysä ja roikkuva tai liian suuri (makroblepharon) – myös näiden yhdistelmiä esiintyy (ns. diamond eye) (http://www.koiranjalostus.fi/Viralliset_tutk.htm). Nuorilla koirilla esiintyy myös joskus vilkkuluomen sisäpuolen kyynelrahasen esiinpulistuma, ns. cherry eye, joka näyttää punaiselta lihamuhkuralta silmänurkassa.

Kaikki nämä luomisairaudet voidaan hoitaa leikkauksella. Ne kuitenkin katsotaan perinnöllisiksi vioiksi, eikä leikattua koira siten tulisi käyttää jalostukseen.

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä katarakta.

Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Näkökykyyn se ei vaikuta. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsaireuksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsi-

fikaatiomentelmällä. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve (<http://www.kennelliitto.fi/yleisimmat-perinnolliset-silmasairaudet>, 15.1.2016).

Taulukko 29. Silmätutkimustilasto vv 2006 - 2015 kaikki värit

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terkeitä	Terkeitä %
2006	328	20	6%	15	75%
2007	365	41	11%	28	68%
2008	411	27	7%	17	63%
2009	335	34	10%	23	68%
2010	330	21	6%	14	67%
2011	305	27	9%	17	63%
2012	304	22	7%	10	45%
2013	261	24	9%	14	58%
2014	263	14	5%	10	71%
2015	228	11	5%	10	91%

(Taulukko 29) Vuosina 2006 - 2015 Kennelliitossa tallennettiin yht. 310 kpl tanskandoggien silmätutkimustulosta. Näistä 215 kpl (69 %) oli terveitä/ei todettu perinnöllisiä silmänsairauksia. Tuloksissa 95 kpl (31 %) oli jotain huomautettavaa. Näistä eniten esiintyi: makroblepharon (36 kpl), distichiasis (23 kpl), silmäluomen ulospäin kiertyminen (21 kpl) ja silmäluomen sisäänpäin kiertyminen (20 kpl).

Suomen Kennelliitto lanseerasi internetissä täytettävän kaikille roduille suunnatun Terveyskyselyn maaliskuussa 2015. Kennelliitto on koostanut vastauksista rotukohtaisia yhteenvetoja jaettavaksi rotujärjestöille ja -yhdistyksille. Seuraavaksi on vertailtu sanallisesti tanskandoggien (kaikki värit yhdessä) vastauksia muiden rotujen vastauksiin. Tuloksia tulkittaessa on huomiotava tanskandoggien vähäinen vastaajamäärä (117 kpl) verrattuna muiden rotujen vastaajien määrään (17630 kpl). Koosteeseen on nostettu vain vastaukset, joissa eniten poikkeavuuksia muiden rotujen ja tanskandoggien välillä.

Tanskandoggit: 85,47 % vastanneista ilmoitti ettei ole todettu synnynnäisiä vikoja, kun taas muista roduista vastanneista 81,68 % ilmoitti ettei ole todettu synnynnäisiä vikoja.

Iho-ongelmat: Tanskandoggien vastauksista kävi ilmi, että toistuvia tai kroonisia ulkokorvan tulehduksia esiintyi kaikista vastauksista 7,69 %, kun taas muilla roduilla kaikista vastauksista

niitä esiintyi vain 3,41 %.

89,74 % tanskandoggivastaajista ilmoitti ettei ole todettu silmien tai silmäluomen sairauksia kun taas muiden rotujen vastaajista ilmoitti 87,94 % ettei ole todettu ko. sairauksia. Myöskin suun tai nielun sairauksia oli todettu vähemmän tanskandoggeilla kuin muilla roduilla. Tanskandoggivastaajien mukaan 90,60 %:lla ei ole todettu ko. sairauksia kun taas muiden rotujen vastaajat ilmoittivat että suun tai nielun sairauksia ei ole todettu 79,63 %:lla.

Ruuansulatuskanavan ongelmista, tanskandoggien vastauksista kävi ilmi, että 2,56 %:lla oli ollut leikkaushoitoa vaatinut vierasesine mahassa tai suolessa, kun taas muiden rotujen vastauksista kävi ilmi että niitä oli ollut vain 0,82 % vastauksista.

Mahalaukun kiertymää oli tanskandoggivastaajien mukaan 9,40 %:lla kun taas muiden rotujen vastauksista ilmeni että sitä oli vain 0,59 %:lla. Samoin herkkämahaisuutta ilmeni tanskandoggien vastauksista enemmän; 7,69 % kun taas muiden rotujen vastauksista ilmeni että sitä esiintyi 5,50 %:lla. Tanskandoggivastaajista 81,20 % vastasi ettei koiralla ole ollut merkittäviä, pitkäkestoisia tai toistuvia mahavaivoja, vastaava luku muiden rotujen vastaajista oli 90,30 %.

Tuki- ja liikuntaelimestön ongelmista tanskandoggivastaajista 80,34 % ilmoitti ettei koiralla ole koskaan todettu merkittävää ontumaa tai liikuntavaikeuksia, tassuhaavoja tms. lukuun otta-matta. Muiden rotujen vastaajilla ko. luku oli 89,22 %. Pitkiä tai toistuvia ontumajaksoja tai liikuntavaikeuksia, joiden takia on hakeuduttu eläinlääkärin hoitoon ilmoitti olevan 19,66 % tanskandoggivastaajista, vastaava luku muiden rotujen vastauksista oli 10,78 %. Muiden rotujen vastauksista verrattuna tanskandoggivastauksiin kävi ilmi että tanskandoggeilla esiintyy nivelrikkoa, spondyloosia, irtopaloja /osteokondroosia /OCD:tä, polven ristiksidevaurioita ja välilevytyriä enemmän kuin muilla roduilla. Kun taas lonkkanivelen kasvuhäiriötä /lonkkaniveldysplasiaa esiintyi muiden rotujen vastauksissa enemmän kuin tanskandoggien vastauksissa.

Tuki- ja liikuntaelinsairaus on tanskandoggivastaajien mielestä ollut kokonaan oireeton tai on pysynyt lieväoireisena hoidon tai lääkityksen avulla 46,67 % :lla kun taas muiden rotujen vastaava prosentti on 62,16 %. Vastauksista ilmenee että tanskandoggin ko. sairaus on edellyttänyt leikkaushoitoa useammin, myös aiheuttanut enemmän koiralle pysyvää haittaa, pitkäaikaista tai voimakasta kipua sekä haitannut pitkään tai pysyvästi koiran liikkumista tai heikentänyt sen elämänlaatua, sekä rajoittanut pysyvästi koiran harrastuskäyttöä, verrattuna muihin rotuihin.

Tanskandoggivastaajista 94,87 % ilmoitti ettei ole ollut sydämen- tai verenkierronsairauksia. Vastaava luku muiden rotujen vastaajista oli 96,13 %. DCM ja sydämen läppävuotoa /endokardosia esiintyi vastanneiden mukaan enemmän tanskandoggeilla kuin muilla roduilla. Suurin ero ko. sairauksista oli DCM. Tätä esiintyi tanskandoggivastauksista 2,56 %:lla kun taas muiden rotujen vastauksissa DCM esiintyi vain 0,29 %:lla. Muilla roduilla sydänsairaus diagnosoitiin 11,91 v. iässä kun taas tanskandoggeilla 3 v. iässä.

Tanskandoggivastaajista 97,44 % ilmoitti ettei koiralla ole havaittu hengityselimestön ongelmia tai sairauksia. Vastaava pro-sentti muilla roduilla oli 92,53 %.

Vastauksista ilmeni että tanskandoggeilla esiintyy enemmän toistuvia virtsatietulehduksia sekä haitallisen voimakkaita valeraskausoireita enemmän kuin muilla roduilla. Jalostuskäytön osalta ilmeni että jalostukseen käytettyjen tanskandoggien kohdalla on jouduttu turvautumaan keisarinleikkaukseen 5,98 %:lla kun taas muilla roduilla 3,13 %:lla. Steriloinnin /kastroidin syiksi tanskandoggivastaajista ilmoitti enemmän kuin muilla roduilla: kohtutulehduksen, haitallisen voimakkaiden valeraskausoireet sekä luonteen /käytöksen ongelman vuoksi. Kun taas muilla roduilla sterilointi /kastroidi on useammin kuin tanskandoggeilla tehty käytännön syistä arki-

elämän helpottamiseksi. Molemmista vastaajista n. 10 % on ilmoittanut tekevänsä steriloinnin/ kastraation sairauksia ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä.

Kysyttäessä mikä koiran luonteessa /käytöksessä oli syynä sterilointiin /kastointiin, tanskandoggivastaajista 50 % ilmoitti syyksi aggressiivisuuden toisia koiria kohtaan, kun taas muilla roduilla vastaava luku oli 39,07 %. Muiden rotujen vastauksista kävi ilmi että heillä syinä olivat myös haitallisen dominoiva käytös, aggressiivisuus ihmisiä kohtaan. Näitä syitä ei tanskandoggivastauksissa mainittu ollenkaan. Molemmissa vastauksissa mainittiin syyksi myös rauhattomuus / ylivilkkaus: tanskandoggeilla 25 %, muilla roduilla 35,12 %.

Kasvainsairauksissa, kasvaimen laatu on tanskandoggivastaajien mukaan ollut pahanlaatuinen 58,33 %:lla kun taas muilla roduilla 32,03 %:lla. Kuoliniän suhteen vastauksissa oli huomattava ero: tanskandoggivastaajat: kuoliniän keskiarvo oli 6,63 v. kun taas muilla roduilla kuoliniän keskiarvo oli 11,40 v.

Koiran yleisestä terveydestä kysyttäessä ilmoitti tanskandoggivastaajista 48,72 % että koira on ollut aina terve ja hyvinvoiva. Muiden rotujen osalta 57,38 % vastaajista ilmoitti samoin. Tanskandoggivastaajista 14,53 % on sitä mieltä että koira on sairastanut paljon ja sairaudet ovat vaikuttaneet merkittävästi sen hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Muilla roduilla näin ilmoitti 6,22 % vastanneista.

Tanskandoggivastaajista 80,34 % ilmoitti saaneensa parhaiten tietoa rodun terveydentilasta, luonteesta ja ominaisuuksista ennen koiran hankkimista kasvattajalta. Muilla roduilla vastaava luku oli 66,76 %. Seuraaviksi eniten kaikki vastaajat ilmoittivat saaneensa tietoa internetistä, rotuyhdistykseltä, kirjallisuudesta jne.

Tuloksia tulkittaessa täytyy muistaa tanskandoggien suhteellisen vähäinen vastausmäärä (117 kpl) ja yhteenveto on tehty vain tästä määrästä. Mikäli vastauksia olisi huomattavasti enemmän, yhteenveto ja prosenttiosuudet voisivat olla aivan toiset. Tällä vastausmäärällä tuloksia tanskandoggien osalta voidaan pitää suuntaa antavana.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Seuraavassa esitellään Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä (Koiranet) saadut tilastot tanskandoggien yleisimmistä kuolinsyistä ja -iästä vuosina 2006 - 2015.

Taulukko 30. Kuolinsyyt vv. 2006 – 2015 kaikki värit yhteensä.

17.1.2016		
Tanskandoggi - kaikki väriyhmät 2006-2015		
Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kaikki yhteensä	6 vuotta 11 kuukautta	770
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 1 kuukautta	155
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	10 vuotta 1 kuukautta	140
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 2 kuukautta	115
Muu sairaus, jota ei ole listalla	5 vuotta 10 kuukautta	65
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	6 vuotta 4 kuukautta	58
Sydänsairaus	6 vuotta 3 kuukautta	42
Luusto- ja nivelsairaus	4 vuotta 10 kuukautta	35
Selkäsairaus	5 vuotta 9 kuukautta	25
Tapaturma tai liikennevahinko	2 vuotta 11 kuukautta	21
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	6 vuotta 9 kuukautta	20
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	5 vuotta 9 kuukautta	16
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 11 kuukautta	14
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	7 vuotta 1 kuukautta	14
Hermostollinen sairaus	4 vuotta 1 kuukautta	13
Hengitystiesairaus	5 vuotta 10 kuukautta	11
Immunologinen sairaus	5 vuotta 7 kuukautta	8
Silmäsairaus	1 vuotta 5 kuukautta	5
Iho- ja korvasairaudet	3 vuotta 10 kuukautta	4
Sisäeritysrauhasten sairaus	2 vuotta 8 kuukautta	4
Synnytysvaikeus	3 vuotta 10 kuukautta	4
Pennun synnyttäminen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 2 kuukautta	1

Taulukkoa 30 tulkittaessa on muistettava, että Koiranet –jalostustietojärjestelmässä ei suinkaan ole kaikkien vuosina 2006 – 2015 kuolleiden koirien kuolemia saatikka kuolinsyytä. Kyseisinä vuosina tanskandoggeja rekisteröitiin yhteensä 3147 kpl ja koiria on ilmoitettu kuolleeksi yhteensä 770 kpl keskimääräisen eliniän ollessa hieman vajaa 7 vuotta (6 vuotta 11 kk). Näistä ilmoitetuista 770 koirasta 155 kpl (20,1 %) on ilman kuolinsyytä. Vanhuuteen on kuollut 140 kpl eli 18,2 % keskimääräisen eliniän ollessa jo 10 vuotta 1 kk.

Ilmoitetuista kuolinsyistä syöpä ja erilaiset kasvainsairaudet saavat eniten mainintoja (115 kpl eli 14,9 %). Lähes puolet vähemmän (65 kpl eli 8,4 %) saa mainintoja kuolemaan johtaneet sairaudet, joita ei ole listalla. Lisätietoja kohtaan omistaja on voinut kirjoittaa esimerkiksi lopetukseen johtaneita syitä, jotka vaihtelivat mahalaukun kiertymästä halvaukseen. Usein Lisätiedot

–kohta oli myös jätetty tyhjäksi. Keskimääräinen elinikä on näissä tapauksissa ollut vajaa 6 vuotta (5 vuotta 10 kk). Kolmanneksi eniten mainintoja löytyy maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus –otsikon alta (58 kpl eli 7,5 %). Näistä 58 kappaleesta 44 kpl on mahalaukun kiertymiä, ja määrä olisi vielä suurempi, mikäli kohdan Sairaudet, joita ei ole listalla, kiertymiksi merkityt tapaukset olisivat mukana tässä kohtaa. Mahalaukunkiertymät löytyy siis vähän harmillisesti kahden eri otsakkeen alta. Keski-ikä näissä kuolinsyissä on ollut 6 vuotta 4 kk.

Mikäli luusto- ja nivelsairaudet sekä selkäsairaudet yhdistetään, niin kuolinsyiden lukumääräksi näiden kahden ryhmän osalta saadaan 60 kpl (7,8 %). Seuraavaksi eniten mainintoja saavat sydänsairaudet, 42 kpl (5,5 %) keski-ikänsä ollessa 6 vuotta 3 kk.

Kolme selvästi yleisintä kuolinsyytä on 1) kasvainsairaudet (syöpä), 2) maksan ja ruoansulatuskanavan sairaudet (erityisesti mahalaukunkiertymä) sekä 3) erilaiset luustosairaudet. Neljäntenä tulevat sydänsairaudet. Kaikissa näissä sairauksissa elinikä vaihteli 6 vuoden molemmin puolin.

Tähän yhteyteen ei ole liitetty eriteltyjä taulukoita kuolinsyistä väriyhmittäin, mutta mainitakoon, ettei väriyhmien välillä ole näissä eroja. Edellä mainitut sairaudet ovat kaikissa väriryhmissä ne merkittävimmät ja kaikille samat.

Kattavamman ja luotettavamman tilastoinnin ja sitä kautta informaation saamiseksi jatkossa olisikin tärkeää, että koirien omistajat merkitsisivät KoiraNet:iin edesmenneen tanskandogginsa kuolintiedot (ikä ja sairaus/kuolinsyy) mahdollisimman tarkasti käyttäen pääotsikkoa ja tarvittaessa tarkennetta. Lisätiedot -kohtaa olisi hyvä hyödyntää ainakin niissä tapauksissa, joissa kuolinsyy ei löydy Kennelliiton sairauslistauksesta. Kohta mahdollistaa vapaan tekstin kirjoittamisen 100 merkkiin saakka. Koiran kasvattaja ei pääse kirjaamaan muita kuin omassa omistuksessaan olevien koirien tietoja, eli tietojen merkitseminen on kunkin koiran omistajan vastuulla. Jo kuolleeksi merkityn koiran tietoja voi omistaja halutessaan käydä tarkentamassa.

Vuonna 2004 tehdyn kyselyn mukaan (jalostustoimikunnan tekemä terveystarkastus, 338 koiraa) koiriemme keski-ikäksi tuli 6,7 v. Jalostustoimikunta tulee tekemään uuden terveystarkastuksen kaikille yhdistyksen jäsenille, jotta saisimme selville rodun tämän hetkisen tilanteen, niin terveyden, kuolinsyiden kuin myös keski-ikänsä suhteen. Vuosien 2015 - 2016 kuolinsyytilaston mukaan tanskandoggien keski-ikä on 7 v 10 kk. Tilastojen mukaan keski-ikässä on tapahtunut hienoinen positiivinen kohoaminen. Rotujärjestöllä on kuitenkin paljon työsarkaa kannustaa omistajia merkaamaan Jalostustietojärjestelmään kuolintiedot ja -syyt. Rotujärjestön tulee lisätä näiden asioiden tiedottamista ja kannustamista.

Vuonna 2006 toteutettiin terveystarkastus Euroopan Doggijärjestön EuD.D.C:n eli Federation Europäischer Deutscher Doggen Clubs:n toimesta. Kyselyyn osallistuneita maita olivat Saksa, Itävalta, Espanja ja Ranska. Koosteessa on tiedot 512 dogista.

Keskimääräinen elinikä kaikissa kolmessa väriryhmässä on noin 6,5 vuotta. Pisin elinikä näyttäisi olevan musta/harlekiineilla: 20 % saavutti yli 10 v. iän, 10,5 % keltaisista/tiikerijuovaisista ja 15 % sinisistä. Yleisesti ottaen musta/harlekiineilla näyttäisi olevan vähiten sairauksia 49,8 % (ke/ti 52,2 %, siniset 50,7 %), mutta prosenttiosuudet on kaikissa väriryhmissä noin 50 %.

Liikkuminen/liikuntaelimet: Ongelmia on eniten liikkumisessa. Ontuminen ja kipu aiheuttavat elinikäisen helvetin koiralle. Huolimatta siitä, että vain muutama lonkkanivel- ja kyynärniveldysplasia tapaus löytyi, näyttäisi siltä, että luusto ei kestä rodun painoa. Kun tähän lisää selkärangan ongelmia, tulos näyttää vielä pahemmalle: ke/ti 19,3 %, sininen 20,7 %, mu/ha 22 %.

Sydän: ke/ti kuolinsyistä 25 % johtuu sydäimestä, sinisillä 18,3 % ja musta/harl 21,2 %.

Syöpä: ke/ti ja mustilla kuolinsyistä 21 %, sinisillä vain 13,6 %.

EuD.D.C:n kysely on ollut hyvin monipuolinen, tietoa on haettu niin terveistä kuin sairaistakin koirista. On kysytty mm. minkä ikäisenä koira sairastui, kuinka lääkehoito tehoi, kuinka kauan koira vielä eli lääkehoidon alkamisen jälkeen.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Tanskandoggien keskimääräinen pentuekoko on esitetty allaolevassa taulukossa. Tanskandoggien keskimääräinen pentuekoko vaihtelee 6-7 pennun välillä. Tässä ei ole tapahtunut muutosta 10 vuoden aikavälillä.

Taulukko 31. Pentuekoko vv. 2006 – 2015 kaikki värit.

Vuositilasto - rekisteröinnit										(20.1.2016)
	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Pentuekoko	6,2	6,9	7,1	5,7	5,8	5,8	5,9	6,5	5,9	5,9

Astumis- ja tiinehtymisvaikeudet

Tanskandoggien ensimmäisessä JTO:ssa tavoitteeksi asetettiin selvittää tanskandoggien mahdollisia lisääntymisongelmia. Lisääntymisongelmia kartoitettiin Kasvattajakyselyssä vuonna 2009, josta seuraavassa yhteenvetoa. Tuoreempaa, vastausmääriltään relevanttia kyselyä ei aiheesta ole saatavilla, joten uusi kysely lienee paikallaan.

Vuoden 2009 kyselyyn vastanneista kasvattajista 69 %:lla ei ole ollut narttujen kanssa lisääntymisongelmia. Jonkinlaista tiinehtyvyysoongelmaa oli ollut 31 %:lla vastanneista kasvattajista. Kasvattajat, jotka olivat käyttäneet keinosiemennystä, kertoivat keinosiemennykseen päätyminen syyksi käyttäneensä ulkomaista urosta eli pakaste- tai jäähdytettyä tuorespermaa, vain yksi kasvattaja kertoi syyksi uroksen astumisongelmat.

Tämän kyselyn otoksella näyttää siltä, että tanskandoggiuroksilla ei juuri ole ongelmia astumisen suhteen: 69 % vastanneista kasvattajista kertoi, ettei heidän uroksillaan ole ollut ongelmia astumisissa ja vain 8 % oli ollut vaikeuksia. Näiden lisäksi 23 % kasvattajista ei kommentoinut ko. kysymystä. Kyselyn tulos näyttäisi narttujen tiinehtymisongelmien suhteen, että 69 % vastanneista kasvattajista kertoi, ettei heidän nartuillaan ole ollut tiinehtyvyysoongelmia ja 31 %:lla oli ollut jonkinlaista tiinehtyvyysoongelmaa. Suurin osa kyselyyn vastanneista kasvattajista käyttää oikean astutusajankohdan määrittämiseksi progesteronitestä.

Täytyy kuitenkin muistaa että kyselyn otos, palautuneiden vastausten määrä oli pieni, eikä tällä vastausmäärällä voi vielä enemmälti yleistää tuloksia.

Synnytysongelmat ja pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Vuoden 2009 kyselyn mukaan kasvattajat kertoivat, että usein pienet pentueet (1 – 4 pentua) tai hyvin suuret pentueet (väh. 15 pentua) joudutaan keisarileikkaamaan. Muita syitä nartun synnytysongelmille ja sektiolle mainittiin: polttojen heikkous, yliaikainen tiineys, pentu virheasennossa tai pentu jo kuollut. Kyselyn mukaan tanskandoggi narttu synnyttää ja huolehtii hyvin tai erinomaisesti pennuistaan. Kasvattajat ovat lisäruokkineet pentuja (emon maidon lisäksi) vain

harvoin, tällöin kyseessä on ollut pieni pentue, jolloin maitoa ei ole erittynyt tarpeeksi tai ison pentueen ollessa kyseessä. Kiinteään lisäruokaan kasvattajat ovat siirtyneet pentujen ollessa 2,5 – 4 viikon ikäisiä, pentueen koosta riippuen.

Narttua jolla on polttoheikkous, sekä narttua, joka on jouduttu keisarinleikkaamaan kaksi kertaa, ei suositella jalostukseen.

Pentukuolleisuus, synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Joskus pentuja syntyy kuolleena. Mahdolliseksi pääasialliseksi syyksi kasvattajat kertoivat vuoden 2009 Kasvattajakyselyssä synnytyksen hitaan etenemisen, lisäksi yksi kasvattaja mainitsi pennun kaasupöhöttymän. Kaikkiin kuolleina syntyneisiin pentuihin kasvattajat eivät pystyneet nimeämään syytä. Suurin osa vastanneista kasvattajista kertoi, ettei pentueiden kehityksessä ole ilmennyt myöhemminkään häiriöitä tai vaikeuksia. Mikäli häiriöitä tai vaikeuksia kehityksessä oli, syitä mainittiin: ruokatorven laajentuma, täydellinen immunitettisuojan puutos, epäilty suo-lihaavauma ja lihavahkon pennun tärinä kävelemään opeteltaessa (ongelma hävisi, kun pentu laihtui).

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Kuten Suomen Kennelliiton Rotukohtaisissa ohjeissa (RKO) liioiteltujen piirteiden huomioimista FCI:n ryhmän 2 roduista sanotaan, on äärimmäisen tärkeää, että nämä koirat ovat mittasuhteiltaan sopusuhteisia ja etteivät ne ole liian lihavia. Niillä tulee olla terve, vahva rakenne, jotta ne pystyvät kantamaan tyypillisesti raskaan runkonsa ja päänsä rotumääritelmän mukaisesti. Niiden on liikuttava vaivattomasti ja terveesti.

Näillä koirilla tulee olla terve rakenne, hyvä lihaksisto ja sopivasti nahkaa, jotta ne pysyvät toimintakykyisinä ja täyttävät rotumääritelmän erityisvaatimukset. Löysä nahka ei koskaan saa olla liiallista niin, että se aiheuttaa iho-, silmä- tai huuliongelmia. Molossi-piirteet eivät saa olla liioiteltuja, eikä suhteettomia. Kapeat etuosat, käyrät eturaajat ja heikot välikämmenet samoin kuin pihtikintut ja puutteelliset tai liian voimakkaat takakulmaukset ovat virhe kaikilla roduilla, mutta näiden seikkojen huomiointi on erityisen tärkeää raskaiden rotujen kohdalla. Nopea korkeus- tai massan kasvu voi herkästi altistaa kasvuvaiheessa olevaa koiraa nivelten kasvuhäiriöille.

Tanskandoggi – molossityyppinen

Tarkkailtavaa:

1. Etu- ja takaosa: Ylikääntyvä ranne ("pukinjalka"), heikko takaosa.
2. Löysät silmäluomet.
3. Käpälät: Polkuanturat jotka eivät koske maahan.
4. Käyttäytyminen: Hermostuneisuus ja voimakas arkuus.

Tavoitteena luoksepäästävyys, terve etu- ja takaosa, hyvät käpälät ja terveet silmät.

(http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/rotukoh-taisiet_ohjeet_rko_0.pdf, 18.1.2016)

Vaikka tanskandoggi on suurikokoinen ja voimakas rotu, sillä ei esiinny koon tai rakenteen mukanaan tuomia lisääntymisongelmia.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Tanskandoggien yleinen terveydentila on varsin hyvä, suuresta koosta huolimatta rodulla ei esiinny juurikaan kyynär- tai lonkkaniveldysplasiaa verrattuna moniin muihin kooltaan isokokoisiin rotuihin. Myös sydänlausunnot ovat suurimmaksi osaksi terveitä ja jokainen vastuunsa tunteva omistaja ryhtyy tarvittaviin lisätutkimuksiin (sydänultra), mikäli esimerkiksi sydänkuuntelussa todetaan sivuääni. Valitettavasti jalostustietojärjestelmästä saatava tieto ei ole yhtä kuin ”kaikki tutkitut”, vaan suuri osa DCM –sairaista jää eläinlääkäreiden mukaan kirjaamatta omistajien taholta KoiraNet -jalostustietojärjestelmään.

Suuri peikko rodussamme kuolinsyytilastoja ajatellen ovat myös erilaiset syövät ja kasvaimet. Niiden osuus on huomattava, kun niitä vertaa muihin ilmoitettuihin kuolinsyihin, lukuunottamatta vanhuutta ja sen mukanaan tuomia vaivoja. Myös mahalaukunkiertymät ovat iso ongelma.

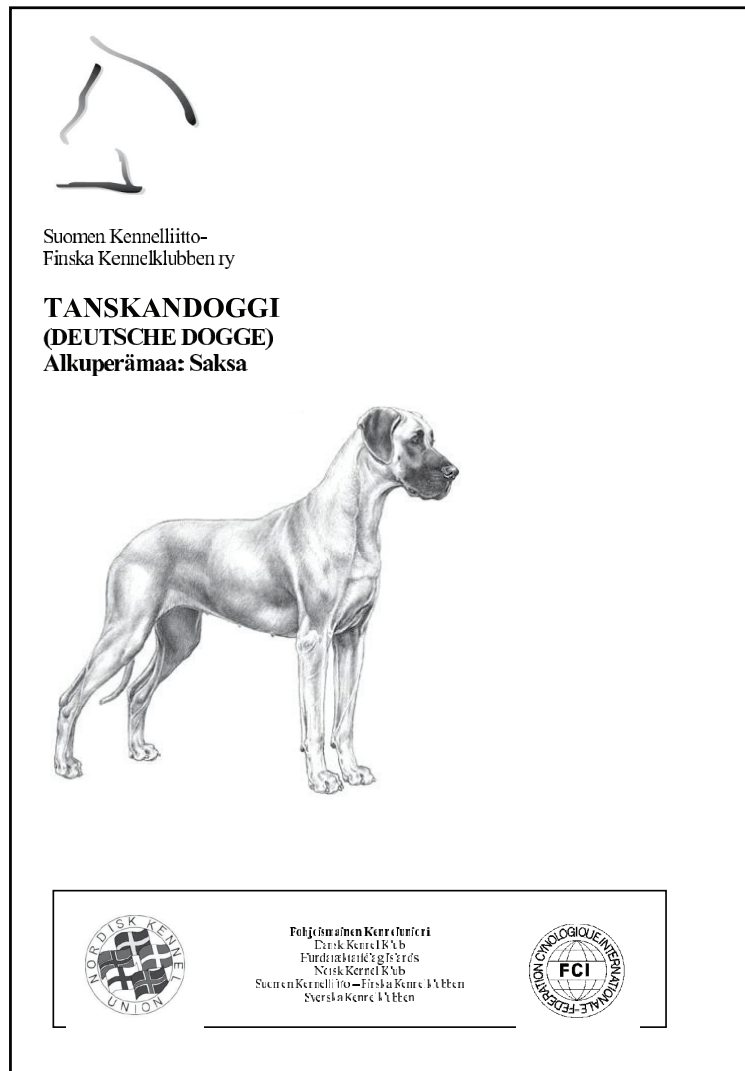
Jalostusvalintoja tehtäessä olisi kenties paikallaan miettiä kyseisten sairauksien esiintyvyyttä käytettävissä linjoissa. Mikäli näitä vitsauksia esiintyy lähisuvussa tavallista enemmän, kannattaa harkita vielä hetki.

Tanskandogit pystyvät lisääntymään luonnollisesti, niillä ei ole merkittäviä rakenteellisia tai liioiteltuja piirteitä, jotka estäisivät luonnollisen astumisen tai synnyttämisen. Nartut synnyttävät yleensä ongelmitta, eikä leikkauspöydälle tarvitse lähteä, niin kuin joissain roduissa tuntuu käyneen. Nartut myös hoitavat pentunsa hyvin. Näin sen pitää ollakin!

4.4. ULKOMUOTO

4.4.1 Rotumääritelmä

TANSKANDOGGI

KÄYTTÖTARKOITUS:

Seura-, vahti- ja vartiokoira.

FCI:N LUOKITUS:

Ryhmä 2 pinsarit, snautserit, molossityyppiset ja sveitsinpaimenkoirat, alaryhmä 2.1 molossija mastiffityyppiset.

Käyttökoetulosta ei vaadita

LYHYT HISTORIAOSUUS:

Nykyisen tanskandoggin esi-isinä pidetään vanhoja ”Bullenbeissereita” sekä villisikakoiria, jotka olivat englantilaistyyppisen vahvan mastiffin ja nopean, ketterän vinttikoiran välimuotoja. Ensisijaisesti dogginimitystä käytettiin suuresta ja voimakkaasta koirasta, jonka ei tarvinnut olla mitään tiettyä rotua. Myöhemmin näiden koirien eri väri- ja kokomuunnoksia kutsuttiin monilla eri nimillä: ulmindoggi, eng-

lannindoggi, tanskandoggi, "Hatzrude", villisikakoiria (Saupacker) ja suurdoggi.

Vuonna 1878 seitsemän aktiivista kasvattajaa ja ulkomuototuomaria kokoontui yhteen Berliinissä tohtori Bodinusin johdolla, ja tämä ryhmä päätti ryhtyä kutsumaan kaikkia edellä mainittuja muunnoksia nimellä "Deutsche Dogge". Näin luotiin perusta itsenäisen saksalaisen koirarodun kasvatukselle.

Vuoden 1880 Berliinin näyttelyn seurauksena näille doggeille vahvistettiin ensimmäinen rotumääritelmä. Vuodesta 1888 rotumääritelmästä on ollut vastuussa samana vuonna perustettu yhdistys "Deutsche Doggen-Club 1888 e.V.", ja sitä on vuosien varrella muutettu useaan otteeseen. Nykyinen rotumääritelmä on laadittu FCI:n mallin mukaiseksi.

YLEISVAIKUTELMA:

Tanskandoggin jalossa ulkomuodossa suureen kokoon sekä voimakkaaseen ja tasapainoiseen rakenteeseen yhdistyvät ylväys, voima ja tyylisyys. Voimakkaassa olemuksessa yhdistyvät jalous, tasapainoisuus, sopusuhtaiset linjat ja erityisen ilmeikäs pää, ja se antaa veistoksellisen vaikutelman. Se ei koskaan ole karkeakoinen tai hento. Tanskandoggi on koiramaailman Apollo, aina täydellisen tasapainoinen ja sukupuolileimaltaan selvä.

TÄRKEITÄ MITTASUhteITA:

Lähes neliömäinen, erityisesti urokset; nartut voivat olla rungoltaan hieman pitempiä.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:

Ystävällinen, lempeä ja omistajiinsa kiintynyt. Voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan. Aina itsevarma, peloton, helposti käsiteltävä ja rauhallinen seura- ja perhekoira, jolla on korkea ärsytyskynnys; ei käytökseltään hyökkäävä.

PÄÄ:

Suhteessa kokonaisuuteen, pitkänomainen, kapea, selväpiirteinen, ilmeikäs, ei koskaan

kiilamainen. Hyvin meislautunut, erityisesti silmien alta. Etäisyyden kirsusta otsapenkereeseen tulee olla mahdollisimman sama kuin otsapenkereestä vain hieman erottuvaan niskakyhmyyn. Kuonon ja kallon ylälinjojen tulee olla ehdottoman yhdensuuntaiset. Edestä katsottuna pään tulee näyttää kapealta, ja kuononselkä on mahdollisimman leveä.

Kallo: Kulmakaaret ovat hyvin kehittyneet, eivät kuitenkaan korostuneet.

Otsapenger: Selvästi erottuva.

Kirsu: Hyvin kehittynyt, pikemminkin leveä kuin pyöreä; sieraimet ovat suuret. Kirsun tulee olla musta, poikkeuksena mustavalkokirjavat koirat (harlekiinit). Niilläkin musta kirsu on toivottava, mustaläiskäinen tai lihanvärinen kirsu on kuitenkin sallittu. Sinisillä koirilla kirsu on antrasiitinvärinen (haalistunut musta)

Kuono: Syvä ja mahdollisimman suorakaiteen muotoinen. Kuononselkä ei koskaan saa olla kovera, kupera tai kirsua kohti laskeva.

Huulet: Selvä huulikulma. Hieman, mutta ei liian riippuvat eikä tiukat huulet. Huulten pigmentti on tumma, mustavalkokirjavilla koirilla sallitaan puutteellisesti pigmentoituneet tai lihanväriset huulet.

Leuat / hampaat: Hyvin kehittyneet, leveät leuat. Vahva, terve ja täydellinen leikkaava purenta (42 hammasta hammaskaavion mukaisesti). Kaikki poikkeamat täydellisestä leikkaavasta purennasta (paitsi alaleuan P1:sten puuttuminen) erittäin ei-toivottuja.

Posket: Poskilihakset vain hieman erottuvat, eivät missään tapauksessa ulkonevat.

Silmät: Keskikokoiset, mantelinmuotoiset, ilmeeltään eloiset, ystävälliset ja älykkäät. Silmäluomet ovat tiiviit. Eivät liian kaukana toisistaan eikä syvällä sijaitsevat. Mahdollisimman tummat; pistävän vaaleat tai meripihkanväriset silmät ei-toivotut, joskin sinisillä koirilla hyväksytään hieman vaaleammat silmät. Mustavalkokirjavilla (harlekiinit) sallitaan vaaleat (jäänsiniset) tai keskenään eriväriset silmät.

Korvat: Keskikokoiset, luonnollisesti riippuvat

ja korkealle kiinnittyneet, etureunastaan poskenmyötäiset. Eivät kallon yläpuolelle kohoavat tai matalalle kiinnittyneet, eivät litteästi päätä pitkin riippuvat eivätkä haja-asentoiset.

KAULA:

Pitkä, kuiva ja lihaksikas, ei koskaan lyhyt eikä paksu. Sulavasti lapoihin kiinnittyvä ja hieman päätä kohti kapeneva, niskalinja on kaareva. Pystyasentoinen mutta hieman etuviisto, ei ns. kauriinkaula. Löysä kaulanahka on erittäin ei-toivottu.

RUNKO:

Säkä: Voimakkaan rungon korkein kohta. Säkä muodostuu lapaluiden harjanteista, jotka ovat korkeammalla kuin okahaarakkeet.

Selkä: Lyhyt ja kiinteä, lähes vaakasuora ja laskee vain hieman taaksepäin. Selkä ei koskaan saa olla pitkä eikä ylälinja takakorkea.

Lanne: Hieman kaartuva, leveä ja voimakaslihaksinen.

Lantio: Leveä, vahvalihaksinen, ristiluusta hännän kiinnityskohtaan hieman laskeva ja siihen huomaamattomasti liittyvä. Lantio ei saa olla jyrkästi laskeva tai täysin vaakasuora.

Rintakehä: Kynärpäihin ulottuva. Selvästi kaartuvat, pitkälle taakse ulottuvat kylkiluut. Rinta on melko leveä ja syvä, eturinta selvästi erottuva mutta rintalastan kärki ei liian voimakkaasti korostunut. Rintakehä ei koskaan tynnyrimäinen, litteä tai matala.

Alalinja ja vatsa: Vatsalinja nousee sulavasti taaksepäin ja muodostaa rintakehän alaosan kanssa kauniisti kaartuvan linjan. Myöskään penikoinen nartun alalinja ei saisi olla veltto.

HÄNTÄ:

Kintereisiin ulottuva, ei liian pitkä eikä lyhyt. Korkealle kiinnittynyt, tyvestään leveä ja korkeä kohti tasaisesti oheneva, ei liian korkealle tai matalalle kiinnittynyt eikä liian paksu. Koiran ollessa levossa häntä riippuu luonnollisella kaarella. Koiran innostuessa ja liikkuessa hän-

tä on hieman sapelimaisesti kaartunut, se ei kuitenkaan nouse huomattavasti selkälinjan yläpuolelle. Koukuksi kiertyvä tai sivulle kääntyvä häntä sekä harjamainen hännän karvoitus eivät ole toivottuja.

RAAJAT**ETURAAJAT:**

Yleisvaikutelma: Riittävästi kulmautuneet, vahvaluustoiset ja lihaksikkaat.

Lavat: Voimakaslihaksiset. Pitkä ja viisto lapa-luu on n. 100–110° kulmassa olkavarteen nähden.

Olkavarret: Voimakkaat ja lihaksikkaat, hyvin rungonmyötäiset, hieman lapaluita pitemmät.

Kynärpäät: Eivät ulko- eivätkä sisäkierteiset.

Kynärvarret: Voimakkaat ja lihaksikkaat, edestä ja sivulta katsottuna täysin pystysuorat.

Ranteet: Voimakkaat, tiiviit ja vain hieman kynärvarren rakenteesta erottuvat.

Välikämmenet: Voimakkaat, edestä katsottuna suorat, sivulta katsottuna vain hieman viistot.

Etukäpälät: Pyöreät, varpaat hyvin kaartuvat ja tiivisasentoiset (ns. kissankäpälät). Kynnet ovat lyhyet, vahvat ja mahdollisimman tummat.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Luusto on kauttaaltaan vahvojen lihaksien peittämä, jolloin lantio, lonkka ja reisi vaikuttavat leveiltä ja pyöristyneiltä. Voimakkaat, hyvin kulmautuneet takaraajat ovat takaa katsottuna yhdensuuntaiset eturaajojen kanssa.

Reidet: Pitkät, leveät ja hyvin lihaksikkaat.

Polvet: Voimakkaat, lähes suoraan lonkkanivelen alapuolella sijaitsevat.

Sääret: Pitkät ja lihaksikkaat, suunnilleen reiden pituiset.

Kintereet: Voimakkaat ja vakaat, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

Väljalat: Lyhyet ja voimakkaat, lähes kohtisuorassa alustaan nähden.

Takakäpälät: Pyöreät, varpaat hyvin kaartuvat

ja tiivisasentoiset (ns. kissankäpälät). Kynnet ovat lyhyet, vahvat ja mahdollisimman tummat.

LIIKKEET:

Tasapainoiset, sulavat, maatavoittavat ja keveän joustavat; raajojen tulee edestä ja takaa katsottuna liikkua yhdensuuntaisesti ja hyvässä tasapainossa. Ei koskaan lyhytaskeliset tai peitsaavat.

NAHKA:

Tiiviisti pinnanmyötäinen, yksivärisillä hyvin pigmentoitunut, mustavalkokirjavilla pigmentointi on läiskien mukainen.

KARVAPEITE

Karva: Hyvin lyhyttä ja tiheää, sileää, rungonmyötäistä ja kiiltävää. Ei koskaan karkeaa, kiillotonta tai kaksinkertaista.

Väri: Tanskandoggia jalostetaan kolmena erillisenä väriyhmänä: a) keltaiset ja juovikkaat, b) harlekiinit ja mustat, sekä c) siniset.

Keltainen: Vaalean kullankeltaisesta syvään kullankeltaiseen, musta maski on toivottava. Väri ei koskaan harmahtava, sinertävä tai nokin. Ei valkoisia merkkejä.

Juovikas: Pohjaväri vaalean kullankeltaisesta syvään kullankeltaiseen, jossa mahdollisimman säännölliset ja selvästi erottuvat, kylkiluiden suuntaiset mustat juovat. Musta maski on toivottava. Juovat eivät saa näyttää haalistuneilta. Ei valkoisia merkkejä.

Harlekiini (mustavalkokirjava): Pohjaväri on puhtaan valkoinen, mieluiten ilman pieniä pilkkuja. Valkoisella pohjalla on rosoreunaisia, puhtaan mustia läiskiä, jotka ovat jakautuneet tasaisesti yli koko rungon. Harmaat tai ruskehuvat läiskät tai sävyt mustissa läiskissä eivät ole toivottuja, ei myöskään sinertävänharmaat pilkut valkoisessa värissä. Esiintyy myös ns. harmaaharlekiiniväriä (harmahtava pohjaväri, jossa mustia läiskiä), joka ei ole toivottu mutta ei myöskään hylättävä.

Musta: Kiiltävän musta, valkoiset merkit rinnassa ja raajoissa ovat sallittuja. Mustiin lasketaan myös mantteliväriset, joissa musta väri manttelin tai peitteen tavoin peittää rungon ja kuono, kurkku, rinta, vatsanalus, raajat ja hännänpää voivat olla valkoiset. Tähän värimuunnokseen sisältyvät myös koirat, joiden pohjaväri on valkoinen ja mustat läikät ovat suuria ja laattamaisia ("plattenhunde"). Mustassa värissä ei saa olla kellertävää, ruskeaa eikä sinertävää sävyä.

Sininen: Puhtaan teräksen sininen, valkoiset merkit rinnassa ja käpälissä ovat sallittuja. Värissä ei saa olla kellertävää tai mustansinistä sävyä.

KOKO

Säkäkorkeus: Urokset vähintään 80 cm ja enintään 90 cm.

Nartut vähintään 72 cm ja enintään 84 cm.

VIRHEET:

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- Riittämätön otsapenger.
- Sisäänpäin kiertynyt alahuuli (alahuuli jää ylä- ja alaetuhampaiden väliin).
- Yksittäisten etuhampaiden epäsäännöllinen asento, mikäli purenta pääosin pysyy oikeana; liian pienet hampaat. Osittainen tasapurenta.
- Ulkonevat tai syvällä sijaitsevat silmät.
- Löysät tai liioitellun lihaksikkaat lavat; jyrkkäasentoiset lapaluut.
- Löysät kynnärpäät.
- Taipuneet, paisuneet tai eteenpäin kääntyvät ranteet.
- Huomattavan heikot, liian viistot tai pystyt välikämmenet.
- Liian niukasti kulmautuneet tai ylikulmautuneet takaraajat.
- Hyvin niukasti kulmautuneet, paisuneet tai

epävakaat kintereet.

- Pihtikinttuisuus, kapea-asentoiset kintereet, länkisäärisyys.
- Hajavarpaiset tai pitkät käpälät. Takakannukset.

VAKAVAT VIRHEET:

- Itseluottamuksen puute, arkuus, hermostuneisuus
- Pyöreä kallo, liian ulkonevat poskilihakset
- Löysät silmäluomet, punoittavat sidekalvot
- Notko- tai köyryselkä
- Liian laskeva lantio
- Jatkuva peitsaaminen
- Rikkihakkautunut, kärjestään paksuuntunut tai typistetty häntä

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- vihausuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- pelkopureminen, matala ärsytyskynnys
- maksanvärinen tai halkinainen kirsu
- ylä-, ala- tai vino purenta, tasapurenta, puuttuvat hampaat (kahden P1:n puuttuminen alaleuasta hyväksytään)

- ulko- tai sisäkierteiset tai liian löysät silmäluomet (ektropium, entropium, makroblepharium)
- muilla kuin harlekiinivärisillä koirilla veden siniset tai keskenään eriväriset silmät
- häntämutka (= epämuodostuneita häntäniemia)
- hopeansininen tai isabellanväri keltaisilla ja juovikkailla koirilla
- keltaisilla, juovikkailla ja sinisillä koirilla: valkoinen otsapiirto, kaulus, sukat tai hännänpää.
- virheellinen harlekiiniväri ("posliiniharlekiini"): juovikkaat, siniset tai keltaiset laikut
- albiinot (= ei lainkaan mustaa pigmenttiä)
- kuurous
- rotumääritelmän antaman säkäkorkeuden alitus

HUOM.

Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin. Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Nykyisen tanskandogin esivanhempina pidetään vanhoja "Bullenbeissereita" kuten myös ajavia vinttikoiria ja villisikakoiria, jotka olivat englantilaistyyppisen vahvan mastiffin ja vinttikoiran välimuotoja.

Nykyinen tanskandoggi on suuri, voimakas, tasapainoinen koira, jossa yhdistyy ylväys, voima ja tyylikkyys. Rodussa ei ole liioiteltuja yksityiskohtia, jollei suurta kokoa lasketa sellaiseksi. Voimakkaassa ja jäntevän atleettisessa olemuksessa yhdistyy jalous, yleisvaikutelman tasapainoisuus, sopusointuiset linjat ja erityisen ilmeikäs pää. Tanskandoggi antaa katsojalle vaikutelman jalosta patsaasta. Voiman ja tyylin tulee ilmentyä koossa, liikuntatavassa, luustossa ja lihaksistossa. Tanskandoggi on rakenteeltaan lähes neliömäinen koira, raajojen ja rungon mittasuhteiden tulee olla 50/50 ja koiran tulisi ylittää selvästi rotumääritelmässä mainittu minimikorkeus. Vuonna 2012 FCI:n hyväksymän uusitun rotumääritelmän kohtaan koko on nyt myös merkitty yläraja 90 cm (urokset) 84 cm (nartut) ja näitä mittoja ei tulisi säkäkorkeuden ylittää (suositus). Painotus ylärajan ylitykselle tulee olla juurikin edellä mainittu suositus ja tasapainoisuus sekä rakenteen sopusointu. Koiran ollessa tasapainoinen, sopusuhtainen sekä liikkeessaan rodunomaisella tavalla, ei ylärajan ylitys ole ratkaisevaa.

Tanskandogilla on pitkänomainen kapealinjainen pää, jonka tulee olla selväpiirteinen ja ilmeikäs. Oikea ystävällinen tai rauhallinen ilme sekä aristokraattinen olemus ovat rodulle tärkeät piirteet ja antavat oikean rodunomaisen vaikutelman.

Suurin osa rodun yksilöistä vastaa tällä hetkellä ulkomuodollisesti kohtuullisen hyvin rotumääritelmää, mutta parannettavaa kuitenkin löytyy. Suurimmat poikkeavuudet löytyvät eri väriyhmien väliltä sekä ns. rotutyypin eriväisyydestä. Pään vahvuudet ja muoto vaihtelevat myös väriyhmien välillä ja myös niiden sisällä. Rotumääritelmän määrittelemät koiran ominaisuudet eivät altista rodun hyvinvointia, mutta kaikenlainen rotumääritelmässä mainittujen ominaisuuksien liioittelu, altistaa rodun hyvinvointiongelmille esimerkiksi kun rotumääritelmässä mainitaan vahva, voimakas ei sitä tulisi tulkita, että mitä vahvempi ja voimakkaampi sitä parempi tai vastavasti jalo, elegantti – ei tarkoita mitä jalompi tai elegantimpi sitä parempi.

Myöskään nopeakasvuista erittäin suurikokoista rotua ei saisi pyrkiä saamaan aikuisen koiran muotoon ja mittoihin jo heti vuoden ikäisenä. Kasvulle ja vahvistumiselle rotumääritelmän antamiin määritelmiin ja ominaisuuksiin tulee antaa aikaa eikä missään tapauksessa suosia ns "broilerikasvatusta". Näiden ominaisuuksien korostaminen altistaa mm silmäongelmille sekä sairaille ominaisuuksille rakenteessa, jotka vaikuttavat voimakkaasti koiran elämän laatuun ja myös elämän pituuteen.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit. Tässä osiossa on tarkasteltu, kuinka suuri osuus kunakin vuonna syntyneistä on käynyt näyttelyissä, vähintään kerran ja minkälaisia laatupalkintoja on saatu.

Keltainen ja tiikerijuovainen

2010 pentuja syntynyt 109 (osa rekisteröity 2011 puolella)

näyttelytulos on 56 koiralla = 51,37 %

2011 pentuja syntynyt 77 (osa rekisteröity 2012 puolella)

näyttelytulos on 34 koiralla = 44,15 %

2012 pentuja syntynyt 94 (osa rekisteröity 2013 puolella)

näyttelytulos on 56 koiralla = 59,57 %
2013 pentuja syntynyt 97 (osa rekisteröity 2014 puolella)
näyttelytulos on 50 koiralla = 51,54 %
2014 pentuja syntynyt 75
näyttelytulos on 30 koiralla = 42,85 %
2015 pentuja syntynyt 71
näyttelytuloksia luonnollisesti vielä vähän eli 4

Muotovalion tai C.I.B. arvon edellä mainitut koirat olivat saavuttaneet seuraavasti

2010 syntyneistä – yhteensä 18 = 16,51 %
2011 syntyneistä – yhteensä 19 = 24,67 %
2012 syntyneistä – yhteensä 21 = 22,34 %
2013 syntyneistä – yhteensä 17 = 17,52 %
2014 syntyneistä – yhteensä tähän mennessä 1
(ikä estänyt osan valioitumisen)

Muut tulokset (ei valioituneet): Laatumaininnat vaihdelleet seuraavasti, EVA 1, Tyydyttävä 3 – Hyvä 6 – ErittäinHyvä 35 ja ERInomainen 38, SA 22, varaSert 17, Sert 38, VaraCacib 1, CACIB 5,

Musta – Harlekiini

2010 pentuja syntynyt 125
näyttelytulos on 46 koiralla
2011 pentuja syntynyt 165
näyttelytulos 71 koiralla
2012 pentuja syntyi 153
näyttelytulos 60 koiralla
2013 pentuja syntyi 128
näyttelytulos 35 koiralla
2014 pentuja syntyi 128
näyttelytulos 58 koiralla
2015 pentuja syntyi 124
näyttelytulos 13 koiralla

Muotovalion tai C.I.B. arvon edellä mainitut koirat olivat saavuttaneet seuraavasti

2010 syntyneistä – yhteensä 11 = 8,8 %
2011 syntyneistä – yhteensä 16 = 9,69 %
2012 syntyneistä – yhteensä 14 = 9,15 %
2013 syntyneistä – yhteensä 6 = 4,68 %
2014 -2015 syntyneistä – (ikä estää osan valioitumisen)

Muut tulokset (ei valioituneet): Laatumaininnat vaihdelleet seuraavasti, EVA 2, Hylätty 2, Tyydyttävä 3 – Hyvä 16 – ErittäinHyvä 64 ja ERInomainen 45, SA 27, varaSert 17, Sert 30, VaraCacib 1, CACIB 15,

Sininen

2010 pentuja syntynyt 77
näyttelytulos on 37 koiralla
2011 pentuja syntynyt 55
näyttelytulos 24 koiralla
2012 pentuja syntyi 27
näyttelytulos 18 koiralla
2013 pentuja syntyi 29
näyttelytulos 12 koiralla
2014 pentuja syntyi 23
näyttelytulos 12 koiralla
2015 pentuja syntyi 19
näyttelytulos - koiralla

Muotovalion tai C.I.B. arvon edellä mainitut koirat olivat saavuttaneet seuraavasti

2010 syntyneistä – yhteensä 14 = 18,18 %
2011 syntyneistä – yhteensä 12 = 21,81 %
2012 syntyneistä – yhteensä 10 = 37,03 %
2013 syntyneistä – yhteensä 2 = 6,89 %
2014 -2015 syntyneistä – (ikä estää osan valioitumisen)

Muut tulokset (ei valioituneet): Laatumaininnat vaihdelleet seuraavasti, Tyydyttävä 1– Hyvä 4 – ErittäinHyvä 13 ja ERI-nomainen 7, VaraSert 4, Sert 31, CACIB 6

Tulkintaa

Edellä olevista tilastoista voidaan helposti päätellä vuosien 2010 – 2013 (2014-2015 iältään liian nuoria vielä valioitumaan) osalta että eniten valioituneita yksilöitä pentujen syntymämäärään verrattuna on väriyhmästä sininen, joista 20,97 % on saavuttanut valioravon. Keltainen – tiikerijuovainen väri-yhmästä 19,76 % ja musta-harlekiini väriyhmästä vain 8,08 %. Musta –harlekiini väriyhmän alhainen prosentti tässä kohtaa selittyy kyseisen väriyhmän pentueisiin syntyvien ns ei näyttelyväristen koirien melko runsaan syntymisen. Sama selitys siten on myös näyttelytulosten vähyydellä 251 näyttelytulosta, verrattuna syntyneisiin pentujen lukumäärään 823 eli näyttely tulos on 30,49 %. Kun tilanne sinisten kohdalla on näyttelytulosta 113 ja syntyneitä pentuja 192 ja näin näyttelytulos prosentti on huomattavasti korkeampi 58,85 % . Keltainen – tiikerijuovainen väriyhmän kohdalla vastaavat luvut 226 näyttelytulosta ja syntyneitä pentuja 523 43,21 %

Rodun koirien jalostustarkastukset

Ajanjaksolla 2011-2015 jalostustarkastettuja koiria oli 8kpl, kaikki Suomessa kasvatettuja. MU/HA väriyhmästä 3 kpl, KE/TI 2 kpl ja SI 2 kpl. Sukupuolijakaumaltaan 6 urosta ja 2 narttua. Koirien syntymävuodet; 2012/3 kpl, 2011/1 kpl, 2008/1 kpl, 2007/2 kpl ja 2004/1 kpl. Vuonna 2012 rekisteröidyistä koirista jalostustarkastettujen osuus oli 1,02% ja 2011 0,3%.

Ajanjaksolta 2011-2015 syntyneet, vuosien 2013, 2014 ja 2015 osuus on toistaiseksi 0%. Tarkastetuista koirista 4 kpl sai tuloksen Hyväksytty ulkomuodon osalta, 3 kpl Hyväksytty varauksin

ulkomuodon osalta ja 1 kpl Hylätty ulkomuodon osalta.

Hyväksytyjen osuus vuosien 2011-2015 tarkastuksista on 87,5%. Varauksin hyväksytyjen ja hylätyn perusteluissa tarkastajat huomauttivat useimmiten sukupuolileimasta ja luuston/yleisvaikutelman keveydestä.

Vertailun vuoksi mainittakoon että vuosina 1999-2010 tehtiin jalostustarkastuksia 27 kpl. Näistä tarkastuksia tehtiin eniten vuonna 1997 syntyneille koirille, 6 kpl. Näiden osuus samana vuonna rekisteröityihin oli 1,9%. Vuosina 1999, 2000 ja 2010 syntyneille koirille ei tarkastuksia ole tehty, joten näiden vuosien osuus on 0%. Muiden vuosien osalta tarkastettujen osuus oli 0,3-0,9% välisellä osuudella, paitsi vuonna 1998 syntyneet, joiden osuus oli 1,6% rekisteröidyistä. Vuosina 1999-2010 tarkastetuista koirista Hyväksyttiin/Hyväksyttiin varauksin yhteensä 26 kpl. Yksi hylättiin Ulkomuodon osalta. Hyväksytyjen osuus tältä ajanjaksolta oli 96,3%.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Tanskandoggi on alkuperältään metsästyskoira jota käytettiin lähinnä suurriistan metsästyksen. Nykypäivän tanskandoggi on suurikokoinen seurakoira, jonka kanssa voi harrastaa lähes kaikkia koiraharrastuslajeja.

Näyttelyharrastus ovat tämän päivän suosituin kaikista harrastuslajeista, mutta osallistujia löytyy myös muihin lajeihin kuten Agility-, tottelevaisuus-, RallyToko, Doboilu, Vesipelatus ja vuosittain järjestetään tanskandogeille myös MEJÄ-mestaruuskoe. MEJÄ-mestaruuskilpailussa kilpaillaan aina voittajaluokassa asti. Rotu on seura-/perhekoirana tunnettu ja soveltuu siihen mitä parhaimmin, mutta kuten edellä mainittu, siitä on myös lukuisiin harrastuksiin omistajan innostuksesta riippuen.

Tanskandogeissa on siis kolme eri väriyhmää ja tavallaan siis myös kolme eri rotua. Rotupiirteiden eroihin väriyhmien välillä on voimakkaasti vaikuttanut ns rotukirjojen sulkeminen eri väriyhmien välisessä jalostuskäytössä.

Myöhemmin 90-luvulla tapahtunut myös rodun arvostelun eriäminen värien mukaisesti kolmeen eri "rotuun" mikä myös on vaikuttanut koirien rotutyypin eriämiseen. Heti värijaon jälkeen näytti siltä, että kyseessä on todellakin kolme eri rotua, niin voimakkaasti värien mukaiset rotutyypit poikkesivat toisistaan, myös luonteellisesti. 2000-luvulla on kuitenkin nähtävissä jalostuksen tuloksena hienoinen rotutyypin yhdenmukaistuminen. Vieläkään ei aivan samaa rotutyyppeä ole kaikkien värien kesken ja tähän tulee keskittyä sekä myös panostaa jalostuksessa.

Jalostuksessa tulee käyttää harkittuja väriristeytyksiä, joka myös geenipoolin lisäyksen vuoksi on aiheellista. Panostusta myös täytyy olla tuomarikoulutuksessa ja tuomareiden työskentelyssä. Rotumääritelmä on yksi ja sama kautta rodun värikirjon. Rotutyypin vaihtelua tuo mukanaan myös se, että tanskandoggi rodusta on olemassa melko selkeästi kolmea eri tyyppiä. Tyypit voidaan jakaa keskieurooppalaisiin, amerikkalaisiin ja pohjoismaisiin. Näistä on sanottava, että Pohjoismaissa on ehdottomasti eniten rotutyypiltään FCI:n rotumääritelmää vastaavia yksilöitä jokaisessa väriyhmässä. Pohjoismaalainen tyyppi vaikuttaa voimakkaan ja raskaamman manereurooppalaisen tyyppin ja elegantimman ja linjakkaamman Amerikan mantereen risteytykseltä.

Luonnollisesti kaikilta näiltä mantereilta löytyy myös ns. liioiteltuja yksilöitä molempiin suuntiin eli liian raskaista aivan liian kevyisiin tyyppisiin ja siis luonnollisesti myös Suomesta. Jalostuksessa tulisi kuitenkin pyrkiä välttämään kaikkia liioiteltuja ominaisuuksia niin hyvässä kuin

pahassa. Kun rotumääritelmässä lukee vahva, voimakas - ei sitä saisi tulkita, että mitä vahvempi ja voimakkaampi sitä parempi tai vastaavasti jalo, elegantti – ei tarkoita mitä jalompi tai elegantimpi sitä parempi.

4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Yksi suurimmista ongelmista ja samalla tärkeimmistä tavoitteista on yhtenäisen rotutyyppin löytyminen ja lähentyminen väriyhmien (musta - harlekiini/ keltainen - tiikerijuovainen/ sininen) välillä.

Rodun suurempia ongelmia ovat tällä hetkellä epätyypilliset päät ja sitä kautta ilmeet sekä rakenne ongelmat ja sitä kautta liikkeet. Mittasuhteet ovat kohtuuden rajoissa värissä kuin värissä. Säkäkorkeudet ovat hienosti mittojen sisällä ja sukupuolileimat pääosiltaan erittäin hyviä. Rakenneongelmista mainittakoon raajojen kulmaukset. Lähes poikkeuksetta etukulmaukset ovat suoria tai suorahkoja, joka näkyy hyvinkin lyhyinä ja korkeina etuaskeleina. Paljon on myös löysiä etuliikkeitä ja sisään- tai ulospäin kiertyneinä raaja-asentoina. Etuaskeleesta puuttuu ulottuvuus ja ne ovat yleensä hyvin jäykän oloisia. Oikea-asentoiset lavat mahdollistavat kaulan liittyminen säkään sulavasti eikä siinä silloin ole näkyvissä selvää kulmaa ja koiran nahka ei mene vekeille.

Koirien ylälinjojen pysymiseen liikkeessä tulee myös kiinnittää huomiota. Useasti koiran etuosan putoaminen liikkeessä johtuu etuosan virheellisestä rakenteesta ja koira liikkuu antaen takakorkean vaikutelman. Takaosan kulmauksien puute lähtee usein lyhyestä ja jyrkästä lantiosta, jolloin koko koiran ulottuvuus jää rungon alle ja liike pyörii myös siellä. Liikkeestä muuttuu maa-tavoittavuus ja takapotku ”drive”. Kintereet ovat usein myös korkeita sekä heikot ja löysät.

Sukupuolileiman puuttuminen nousee myös yhtenä ongelmana, niin urosten kuin narttujen kohdalla. Keveys ja ilmavuus antaa uroksessa vaikutelman puutteellisesta sukupuolileimasta, samoin kuin myös nartun liiallinen voima ja vahvuus antaa liioitellun ja maskuliinisen vaikutelman. Molemmat ääripäät eivät kuulu rodun ominaisuuksiin, joskin nartun maskuliinisuus ei ehkä niin suuri virhe kuin uroksen narttumainen keveys ja jalous.

Väreihin tulee kiinnittää huomiota musta-harlekiini väriyhmässä mustien valkoisiin merkkeihin pään alueella, suuriin valkoisiin merkkeihin sekä valkoisiin sukkiin, kuin harlekiinien pohjaväriin sekä mustien merkkien kokoon. Keltainen-tiikerijuovainen väriyhmässä on syytä myös huomioida valkoisten rintamerkkien sallittavuuden poistuminen rotumääritelmästä. Keltaisen värin tulisi olla vaalean kullan keltaisesta alkaen syvään tummaan kullan keltaiseen sekä pigmentin päässä ja kynsissä tulisi olla musta. Sinisen tulisi olla sininen, ei tulkinnan varainen musta tai voimakkaasti ruskeasävyinen taikka haalea vedenvärinen. Vaikka väri ei ole rotumme ongelmista suurimpia, on siihenkin kiinnitettävä huomiota. Silmien väriin tulee myös kiinnittää huomiota, varsinkin väreissä missä rotumääritelmän mukaan tulisi olla tummat silmät. Ilme on rodulle tärkeä ja vaaleat silmät amtavat usein pistävän ja vääränlaisen ilmeen.

Ongelmien mahdollisia syitä

Tanskandogin rotuominaisuuksiin kuuluu ilmeikäs, selväpiirteinen, pitkälinjainen pää ja jossa edelläkin mainittu ystävällinen ja aristokraattinen ilme. Usein päässä esiintyy virheitä jotka johtavat ei toivottuihin ominaisuuksiin, kuten suuret roikkuvat huulet ja runsas nahkaisuus pään alueella johtavat usein liian avoimiin / roikkuviin luomiin. Liian tiiviit luomet ja vinot silmät eivät

myöskään anna oikeaa ilmettä. Rotumääritelmässä mainitaan että niiden tulee olla keskisuuret, mantelimuotoiset ja luomet mahdollisimman tiiviit.

Kuonon ja kallon pituuden tulisi olla mahdollisimman sama ja ylälinjojen yhden suuntaiset ja tasaiset sekä voimakkuudeltaan yhtenevät. Kuononselässä on oltava riittävästi leveyttä ja vahvuutta eikä se saisi kaventua kohti kirsua ja antaa suippoa vaikutelmaa. Hyvän huulikulman omaavat huulet ovat runsaat mutta ei koskaan roikkuvat. Liialliset huulipussit antavat raskaan ja mastiffimaisen vaikutelman ja poimuuntuminen tuo iho-ongelmia ja myös virheellistä alahuulen rullaantumista etualahampaiden yli. Raskaita, karkeita kalloja esiintyy melko paljon ja tähän yleisesti liittyy se että koiralla on myös poskia jolloin pään kapea ja pitkälinjauisuus puuttuu. Kallojen pyöreyydestä on jonkin verran päästy eroon, mutta kallon ja kuonon tasapaino ja suhde vielä hieman kadoksissa. Otsapenkereet ovat lähes poikkeuksetta hieman puutteellisia. Pään pituuden ja kapeuden ihannoinnissa ei pidä myöskään mennä liiallisuuksiin, ettei pään pituuden kasvaessa alaleuan kapenemisesta tulevia hammas- ja purentaongelmia pääse syntymään. Liian raskaita päitä ja siitä johtuvia virheitä esiintyy vähiten keltainen-tiikerijuovainen väriryhmässä.

Tanskandogille koko on tärkeä, mutta sitä ei tule ihannoida rakenteen ja terveyden kustannuksella. Rotumääritelmä korostaa voimakkaasti yleisvaikutelman tasapainoa ja sopusointuisuutta. Kaikenlainen liioiteltu voimakkuus, raskaus, keveys tai korkeus ei ole tasapainossa ja sopusoinnissa. Alamittaisia tanskandoggeja ei ole esiintynyt ja alamittaisuuden perusteella koiria ei ole näyttelyissä nollattu. Uusitun rotumääritelmän maksimikorkeus uroksilla on 90 cm ja nartuilla 84 cm. Nämä korkeudet varmasti joidenkin yksilöiden kohdalla ylittyy ja joskus jopa usealla sentilläkin, mutta tasapainoisuus ja terverakenteisuus ovat mittoja tärkeämpää.

Tanskandoggi tunnetaan ja tiedetään nopeakasvuisena rotuna, jonka seurauksena myös esiintyy jonkin verran kasvuhäiriöitä. Nopeasti kasvavana jättiläisenä tulisi jalostuksessa, näyttelyarvosteluissa ja muissakin harrastuksissa muistaa ettei suosita ns. broilerikasvatusta ja että junioriluokan 12 kk ”honkkelin” ei tarvitse eikä saisi olla valmiin aikuisen koiran näköinen.

Suosittelavaa olisi että esimerkiksi uros on ns. valmis vasta 3 vuotiaana ja parhaimmillaan 5-6 vuotiaana. Nartut kehittyvät astetta nopeammin ja narttu aikuistuu parhaimmilleen 3 vuoden ikäisenä. Kun tanskandogin pentu syntyy 500-700 g painoisena ja vuoden vanhana painaa 45-70 kg on vauhti kasvamisessa niin nopeaa, ettei sitä saa muilla tavoilla kiihdyttää.

Mikäli keski-ikää halutaan pidentää, tulisi jalostuksessa suosia hitaasti kehittyviä yksilöitä, jotka sitten 3 -4-vuotiaana ovat valmiita. Tuomarikoulutuksessa tähän on myös syytä panostaa, ettei näyttelypuolen painotus suosi liian nopeaa kasvua ja vahvistumista. Junioriluokassa aikuiselta näyttävä massakas uros harvoin enää 5-vuotiaana kehissä esiintyy, kun taas nuori pitkälajika ja vielä junioriluokassa hieman rungoton esiintyy silloin parhaimmillaan. Rodun säilymisessä mahdollisimman paljon rotumääritelmän mukaisena tulee välttää kaikenlaista liioittelua ja yllälyöntejä koiran vahvuuden, koon sekä luonne ominaisuuksien kustannuksella. Tasapainoisuus, sopusuhtaisuus ja hidas kehittyminen ovat asioita joihin tulee kiinnittää tulevana vuosina erityistä huomiota muiden rotuominaisuuksien rinnalla.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOTEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Tanskandoggit ovat liittyneet Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan 1.1.2007. Jalostukseen käytettävien tanskandoggien tulee olla virallisesti lonkka- ja kyynärnivele kuvattuja ennen astutusta ja niillä tulee olla voimassa sydänkuuntelu, joka ei saa olla yhtä vuotta vanhempi.

Tanskandoggien PEVISA-ohjelma on voimassa 31.12.2016 saakka. Uusi PEVISA-ohjelma on tarkoitus saada voimaan 1.1.2017 alkaen.

5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Taulukko 32. Jälkeläistilastot 2006 - 2015, siniset

Tanskandoggi,urosten jälkeläistilasto, sininen													
28.2.2016													
Uros	Synt. vuosi	Blup	Pennut			Lonkat					Kyynärnivelet		
			Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	%	Tutkittu	Sairas	%	Tutkittu	Sairas
1 DEKAMERON	2007	130 (74%)	5	26	23	9	0	35 %	0 %	9	3	35 %	33 %
2 THUNDERFIRE CYRLTHFOGMAN	2006	104 (59%)	4	21	10	7	1	33 %	14 %	7	0	33 %	0 %
3 LUDWIG-HERDOLF VON GIGANTIC BLAU	2006	91 (70%)	4	20	21	7	2	35 %	29 %	7	0	35 %	0 %
4 DOGGIMAINEN TUOMAS	2010	84 (77%)	3	17	8	5	47 %	62 %	8	1	47 %	12 %	
5 GENEDDA REX IMPERATOR	2010	106 (69%)	2	14		2	1	14 %	50 %	3	1	21 %	33 %
6 DENIM DANES LIGHTNINGSTRIKESBACK	2010	106 (71%)	2	14	8	2	1	14 %	50 %	2	1	14 %	50 %
7 BONEL ZARDOZ	2007	91 (38%)	2	13		3	0	23 %	0 %	3	0	23 %	0 %
8 BONEL ZIMPSON	2007	87 (75%)	1	10	48	6	3	60 %	50 %	6	0	60 %	0 %
9 BOARHUNTERS XIGGY	2007	91 (38%)	1	8		2	1	25 %	50 %	2	2	25 %	100 %
10 OLDSTONE'S AMIRAL HARLEY	2007	118 (72%)	1	7	6	3	1	43 %	33 %	3	0	43 %	0 %
11 SHAGGY FRIENDS BASTIAN	2007	108 (38%)	1	5		3	0	60 %	0 %	3	0	60 %	0 %
12 PINZA'S BLUE I'M IN NO RUSH	2008	104 (39%)	2	4	7	2	0	50 %	0 %	2	1	50 %	50 %
13 HERDOLF MASTER BRA'TAC	2007	109 (71%)	1	4		1	0	25 %	0 %	1	0	25 %	0 %
14 EL PARES ALTERA PARS	2009	106 (28%)	1	1		1	0	100 %	0 %	1	0	100 %	0 %

(Taulukossa 32) Tilastointijaksolla 2006-2015 syntyneistä uroksista kahdeksalla eniten käytetyimmällä on jälkeläisiä enemmän kuin 9 kpl. Ensimmäisenä olevalla uroksella, Dekameronilla jälkeläisiä on 26 kpl. Toisessa polvessa eniten jälkeläisiä on Bonel Zimpsonilla, 48 kpl. Kuten nar-tuillakin, tämä on enemmän kuin tuplasti enemmän mitä suositus toisen polven jälkeläisistä on.

Taulukossa näkyvä lonkkaindeksi ja varmuusprosentti ovat tammikuu 2016 laskennasta. Tulee huomioida: Tutkittujen jälkeläisten pieni määrä antaa taulukossa viitteellisiä terve /sairas -pro-senttiosuustuloksia jälkeläisille. Yksikin heikompi tulos voi muodostaa korkean prosentin vähistä kuvatuista erittäin suureksi.

Tanskandoggien PEVISA -ohjelman mukaisesti virallinen tutkimusikä lonkka- ja kyynärniveleille on vähintään 18 kk. Jalostusurosten taso lonkkanivelen kasvuhäiriön suhteen on ollut suhteelli-sen hyvä. Neljästätoista uroksesta yhdeksällä on BLUP-indeksi ollut vähintään 100. Tämä tekee 64,3 %. Positiivista on että käytetyimmällä uroksella BLUP-indeksi on 130 (74 %). Käytetyimpien urosten alin BLUP-indeksi on 84 (77 %).

Urosten jälkeläisiä on enimmillään lonkkaniveltutkittu jopa 100 %, tämä on kuitenkin vain yksittäinen ainoan jälkeläisen tulos. Uroksia, joiden jälkeläisistä on 50 – 60 % lonkkaniveltutkit-tuja, löytyy 3 kpl. Kappalemäärältään eniten jälkeläisiä on tutkittu käytetyimmältä urokselta, yht. 9 kpl. Tämä tekee 35 % uroksen jälkeläismäärästä. Kaikki 9 tulosta ovat olleet terveitä (100 %).

Myös sinisten uroksen jälkeläisiä on kokonaisuutena vielä kovin vähän tutkittu jotta johtopäätöksiä tuloksista voitaisiin laajemmalti tehdä.

Kyynärnivelet osalta tutkittujen jälkeläisten määrät ovat samoin kuten lonkkaniveltenkin osalta, niitä on enimmillään tutkittu jopa 100 %. Tämäkin on kuitenkin vain yhden yksittäisen jälkeläisen tulos. Kolmella uroksella on kyynärniveiltään tutkittuja jälkeläisiä 50 – 60 %. Kappalemäärinä tutkimustulokset noudattavat samoin kuin lonkkaniveltutkituissa; neljällä ensimmäisellä uroksella on kyynärniveiltään tutkittuja jälkeläisiä on 7 – 9 kpl. Käytetyimmän uroksen jälkeläisiä on tutkittu 9 kpl, tämä tekee 35 % uroksen jälkeläisistä. Näistä sairaita on 3 kpl (33 %). Täytyy muistaa, että tutkittujen määrät ovat vielä vähäisiä, tulokset ovat vain viitteitä antavia eikä suurempia johtopäätöksiä niiden perusteella voi vielä tehdä.

Taulukko 33. Jälkeläistilastot 2006 - 2015, keltaiset ja tiikerijuovaiset

Tanskandoggi,urosten jälkeläistilasto, keltainen ja tiikerijuovainen				28.2.2016									
Uros	Synt. vuosi	Blup	Pennut			Lonkat		Kyynärnivelet					
			Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1 EURO POWER BOY TOY	2007	96 (84%)	8	40	53	20	5	50 %	25 %	20	3	50 %	15 %
2 DIVINE ACRES C'MON SIR ALFA	2009	117 (72%)	5	31	26	8	0	26 %	0 %	8	0	26 %	0 %
3 HIGHESTEEM KING 4 EDEN	2007	110 (80%)	6	26	45	12	1	46 %	8 %	12	1	46 %	8 %
4 EURO POWER DUUTSONI	2010	120 (72%)	4	26	0	2	0	8 %	*	2	0	8 %	*
5 GOLDFGIRLS OUT OF MY WAY	2009	112 (74%)	3	24		4	1	17 %	25 %	4	0	17 %	0 %
6 LOVE-DANE'S ÖKY-VIP	2006	115 (77%)	3	18	42	9	1	50 %	11 %	9	0	50 %	0 %
7 GREAT BEL'S WALTHER	2007	116 (70%)	2	18		4	0	22 %	0 %	4	0	22 %	0 %
8 DANE GARDEN'S SWAN THE ONE FOR ME	2011	106 (29%)	2	18	1	1	0	6 %	*	1	0	6 %	*
9 SWEET MEMORIES MADE V LEXIS	2008	116 (63%)	2	17	4	4	0	24 %	0 %	4	0	24 %	0 %
10 EDENDANE'S CT JACK SPARROW	2007	108 (76%)	2	17	14	7	3	41 %	43 %	7	0	41 %	0 %
11 RED RUBLEV PURPLE RAIN	2010	105 (71%)	2	14	7	3	1	21 %	33 %	4	1	29 %	25 %
12 SAMURAJWOOD'S BILLABONG BOY	2009	106 (72%)	2	14		3	2	21 %	67 %	3	0	21 %	0 %
13 EDENDANE'S HAGBARD	2008	103 (72%)	2	13		4	2	31 %	50 %	4	0	31 %	0 %
14 OWLWATCH SUMMER IN SWEDEN	2009	109 (56%)	2	12	37	6	1	50 %	17 %	6	0	50 %	0 %
15 ALDER GLADE'S LUISFIGO	2011	115 (69%)	2	12		1	0	8 %	*	1	0	8 %	*
16 CATAPHA'S GOLD CHANCE	2008	84 (71%)	1	11	7	3	1	27 %	33 %	3	1	27 %	33 %
17 RITZYPAL'S DRACULA	2007	112 (69%)	1	11		1	0	9 %	*	1	1	9 %	*
18 GRANDMAN'S HEY C'MON	2008	101 (71%)	2	11	12	2	1	18 %	50 %	2	0	18 %	0 %
19 CROWBAY'S TO BE A WIND	2009	101 (69%)	2	11		1	0	9 %	*	1	0	9 %	*
20 LAGARADA'S AMERICAN PRIDE	2009	82 (33%)	1	10	5	1	1	10 %	100 %	1	0	10 %	0 %

Taulukossa 33 näkyy jalostukseen eniten käytettyjen urosten tuottamien pentueiden ja pentujen kokonaismäärä, toisen polven pentujen lukumäärä, lonkka- ja kyynärnivelekuvattujen jälkeläisten määrä yksilöinä sekä prosentteina, sekä kuvatuista jälkeläisistä sairaita todettujen (lonkkavaustulos C tai huonompi, kyynärnivelekuvastulos 1 tai huonompi) määrä yksilöinä sekä prosentteina.

BLUP-indeksi on kunkin uroksen nykytilannetta (tammikuu 2016) kuvaava arvo lonkkien suhteen. Jalostuskäyttöä edeltävää indeksiä ei tässä yhteydessä ole huomioitu. Lähes kaikkien jalostukseen käytettyjen taulukossa esitettyjen urosten lonkkaindeksit ovat erittäin hyviä (> 100) ja suurella osalla (9) indeksi on erinomainen (> 110).

PEVISA:n mukaisia röntgenkuvantamistutkimuksia (lonkat ja kyynäret) on tehty melko pienelle osaa urosten jälkeläisistä, keskimäärin vain noin neljäsosalle (27 %). Neljällä (4) uroksella kuitenkin noin puolet jälkeläisistä on tutkittuja. Sairaiden keskimääräinen osuus tutkituista jälkeläisistä lonkkadysplasian suhteen on noin viidennes (20,8 %). Sen sijaan jälkeläisten keskimääräinen kyynärniveldysplasiasairaiden osuus tutkituista on vain 7%.

Muita virallisia terveystutkimustuloksia ei vielä ole riittävästi saatavilla tai jalostustietokantaan kirjattuina, jotta niitä olisi voinut ottaa mukaan analysoitaviksi.

Rotumme PEVISA-ohjelman mukaan sydänkuuntelu ei saa olla yhtä vuotta vanhempi ja se tulee olla tehtynä ennen jalostuskäyttöä. Jalostusohjesäännössä suositellaan sydäntutkimukseksi lisäksi sydämen ultraääni- ja EKG-tutkimusta. 1.6.2016 alkaen on sydänultra ollut mahdollista saada myös virallisena tutkimuksena. Jalostustietokantaan sydäntutkimusten kirjaamisessa on kuitenkin viivettä. Tällä hetkellä Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä puuttuu kaikki sydänkuuntelutulokset, joiden yhteydessä on tehty virallinen sydänultra. Näin ollen emme tässä yhteydessä voineet ottaa analysoitaviksi sydäntutkimuksia.

Rotuyhdistys Suomen Tanskandoggi Ry edelleen ylläpitää sydänultratilastoa sydäntutkituista tanskandogeista. Tuloksen julkaistaan Tanskandoggilehdessä ja listaus kaikista tutkituista on nähtävillä yhdistyksen kotisivuilla www.greatdane.fi. Tilasto päivitetään usean kertaan vuodessa.

Rotujärjestö tukee sydänultrauksia myös taloudellisesti ja kannustaa avoimuuteen. Kuitenkin vain osa tutkimustuloksista toimitetaan rotuyhdistykselle. On erittäin hyvä asia, että kennelliitto jatkossa kirjaa sydänultraustulokset julkiseen tietokantaan.

Taulukko 34. Jälkeläistilastot 2006 - 2015, mustat ja harlekiinit

Tanskandoggi, urosten jälkeläistilasto, musta ja harlekiini										28.2.2016									
Uros	Synt. vuosi	Blup	Pennut				Lonkat					Kynärnivelet							
				Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %		Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %		Tutkittu	Sairas	
1 NICKEL'S MOONLIGHT TO PIISTAR	2006	110 (77%)		4	35	69	12	1	34 %	8 %		11	0	31 %	0 %				
2 DANE KHAN KURTORA	2009	82 (69%)		4	32		1	1	3 %	*		1	0	3 %	*				
3 RIVERCREST SPRINGSTEEN	2007	97 (77%)		4	31	18	8	3	26 %	38 %		8	1	26 %	12 %				
4 C'MON JUST DO IT	2011	108 (72%)		4	28		4	1	14 %	25 %		4	1	14 %	25 %				
5 MIL-DOG'S JULLE	2006	72 (68%)		3	21	34	3	0	14 %	0 %		3	1	14 %	33 %				
6 KENZO V. JOLENE'S SILHOUET	2008	89 (70%)		3	21		6	3	29 %	50 %		6	3	29 %	50 %				
7 APOLLODANE ASTRAEUS	2007	68 (68%)		2	21	9	4	4	19 %	100 %		4	0	19 %	0 %				
8 JÄTTILÄISEN VIPUNEN	2008	106 (70%)		3	19	6	1	0	5 %	*		1	0	5 %	*				
9 T.R'S JEWEL TO OZAENA'S	2007	112 (66%)		3	19	10	3	1	16 %	33 %		3	0	16 %	0 %				
10 RAINMASTER'S VITO CORLEONE	2007	104 (64%)		4	19	9	2	0	11 %	0 %		2	0	11 %	0 %				
11 TR SPECIAL AGENT	2006	119 (66%)		5	18	40	9	2	50 %	22 %		9	0	50 %	0 %				
12 MI'HAVANA BODOM MINNAS	2006	71 (78%)		3	17	19	7	3	41 %	43 %		7	2	41 %	29 %				
13 MOHKOFANTTI DJ'S ARMADA	2006	97 (70%)		2	17	27	6	1	35 %	17 %		6	0	35 %	0 %				
14 OZAENAS NAVIGATOR	2006	94 (69%)		2	16	6	1	0	6 %	*		1	0	6 %	*				
15 PIISTAR D'ARTAGNAN	2007	94 (73%)		2	16	13	2	1	12 %	50 %		2	0	12 %	0 %				
16 RAVENDANE GAME ON	2008	108 (73%)		3	15		9	4	60 %	44 %		9	0	60 %	0 %				
17 WYSIWYG'S PATRIOT BLACK STAR	2008	105 (62%)		4	15		1	0	7 %	*		1	1	7 %	*				
18 MI'HAVANA EYE OF THE TIGER	2008	68 (72%)		2	14	15	3	2	21 %	67 %		3	0	21 %	0 %				
19 ZHOFFREY DE PEIRAK	2006	97 (52%)		3	13	3	5	2	38 %	40 %		5	3	38 %	60 %				
20 VALINOR-CHESHIRE'S FOR THE RIDE	2006	94 (62%)		2	12	44	9	3	75 %	33 %		9	1	75 %	11 %				

Taulukossa 34 näkyy jalostukseen eniten käytettyjen urosten tuottamien pentueiden ja pentujen kokonaismäärä, toisen polven pentujen lukumäärä, lonkka- ja kynnärnivelekuvattujen jälkeläisten määrä yksilöinä sekä prosentteina, sekä kuvatuista jälkeläisistä sairaiksi todettujen (lonkkakuvaustulos C tai huonompi, kynnärnivelekuvastulos 1 tai huonompi) määrä yksilöinä sekä prosentteina. BLUP-indeksi on kunkin uroksen nykytilannetta (tammikuu 2016) kuvaava arvo lonkkien suhteen. Jalostuskäyttöä edeltävää indeksiä ei tässä yhteydessä ole huomioitu. Musta-harlekiini eniten käytettyjen urosten BLUP-indeksit ovat tyydyttävällä tasolla. Vain kahdeksalla uroksella suositeltu raja 100 täyttyy. Tämä tekee 40 % taulukon uroksista. Korkein BLUP-indeksi on 119 (66 %). Kahdellatoista uroksella BLUP-indeksi ei yllä suositukseen. Tämä tekee 60 % uroksista. Matalin indeksiarvo on 68 (72 %). Tämä arvo on hyvin matala, ajateltuna että parituskumppanin

indeksi tulisi olla yli 130, jotta yhdistelmä yltäisi suositukseen. Kuitenkin yli 120 indeksin omaavia koiria on harvassa.

PEVISA -ohjelman mukaisia lonkkatutkimuksia on tehty melko pienelle osalle urosten jälkeläisistä, vain noin neljännesosalle (25,8 %). Kolmella uroksella on vähintään puolet (50 %) jälkeläisistä tutkittuja lonkkien osalta. Kappalemääräisesti eniten tutkittuja on Nickel's Moonlight to Piistarilla, yht. 12 kpl. Prosenteissa tämä tekee 34 % uroksen jälkeläismäärästä. Prosentuaalisesti eniten tutkittuja on Valinor-Cheshire's for the Riverillä, jälkeläisistä 75 % on tutkittu (9 kpl). Sairaiden keskimääräinen osuus tutkituista jälkeläisistä on 28,5 %.

Kyynärnivelten osalta jälkeläisten tutkimusmäärät sekä kappaleina että prosentuaalisesti ovat lähestulkoon samat. Yhdellä jälkeläisellä on tutkittu vain lonkat, ei kyynärniveliä. Kyynärnivelten osalta sairaiden jälkeläisten keskimääräinen osuus on huomattavasti pienempi kuin lonkkien osalta, ollen vain 11 %.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	TULOS
Saada rotu säilymään rotumääritelmän mukaisena luonteen osalta.	Rotujärjestö tukee koiranomistajaa 10€ / suoritettu luonnetesti / MH-kuvaus. Omistajan tulee laatia erillinen hakemus ja liittää mukaan maksukuitti sekä luonnetesti / MH-pöytäkirjan kopio. Hakemukset lähetetään jalostustoimikunnan sihteerille. Luonteiden kehityksen seuranta: Järjestetään rotujärjestön toimesta MH-kuvaus ja /tai luonnetesti /vuosi. MH-kuvauksen toimihenkilöitä koulutetaan, tavoitteena saada järjestettyä vuosittainen rotukohdainen MH-kuvastilaisuus omien toimihenkilöiden voimin eri puolilla Suomea. Pevisa-ohjelman jatkuminen ja siihen sydänkuuntelun lisääminen vaatimuksiin. Jalostustoimikunta järjestää joukkotarkastuksia terveystutkimusten ja - tulosten saamisen lisäämiseksi. Jalostustoimikunta ei suosittelee yhdistettäväksi vanhempia, joilla kummallakin on C-lonkat tai toisella vanhemmista D-lonkat. Jalostustoimikunta ei suosittelee yhdistettäväksi vanhempia, joilla kummallakin on 1-kyynärnivelet, eikä suosittelee käytettäväksi jalostukseen koiraa, jolla kyynärnivelet ovat huonommat kuin 1/1. Jalostustoimikunta suosittelee virallista silmätarkastusta jalostukseen käytettävälle koirille. Rotujärjestön internetsivut pidetään ajan tasalla jalostusasioiden osalta. Jalostustoimikuntaa käyttäneet kasvattajat saavat pentujen omistajille annettavat Rotuinfot maksutta. Rotuinfoa voi myös ostaa. Rotuinfo pidetään ajan tasalla ja päivitetään tarvittaessa.	Rotujärjestö on maksanut luonnetestien ja MH-kuvausten osallistumismaksuista 10 € takaisin omistajan hakemuksesta. Jalostustoimikunta / rotujärjestö on järjestänyt MH-kuvauksia vuosina 2012, 2013, 2014 ja 2015. Luonnetestauksia on järjestetty vuosina 2011, 2012, 2013, 2014 ja 2015. Vuosina 2010 – 2015 tanskandoggeja on käynyt luonnetesteissä yht 98 kpl ja MH-luonnekuvauksissa yht. 52 kpl. MH-kuvauksen ja /tai luonnetestien toimihenkilöitä on Rotujärjestön taholta koulutettu (Kennelliiton koetoimitsijakoulutus) yht. 4 henkilöä. Tanskandoggien päivitetty Pevisa-ohjelma astui voimaan 1.1.2012. Tähän tuli mukaan sydänkuunteluvaatimus, joka ei saa olla yhtä vuotta vanhempi. Lonkka- ja kyynärnivelekuvauksivaatimukset säilyvät ennallaan. Vuosina 2011 – 2015 virallisia silmätarkastustuloksia lausuttiin yht. 155 kpl, joista jonkinlaista huomauttamista oli 35,48 %:lla tutkituista (55 kpl). Näistä lähes puolet (24 kpl, 43,64 %) oli makrolepharonia. Distichiasista esiintyi seuraavaksi eniten; 17 kpl, 30,91 %. Aiempaan vertailuajankohtaan verrattuna silmäsairauksien määrässä on tapahtunut hivenen laskua, aiemmin tutkituista 50 %:lla oli jotain huomauttamista. On kuitenkin samalla huomioitava että suurimmassa osassa lausunnoista silmäsairauksien vakavuus on ollut asteeltaan lievää. Jalostustoimikunta on järjestänyt vuosittain joukkotarkastuksia / joukkotarkastusmahdollisuuksia eri puolilla Suomea. Vuonna 2015 jalostustoimikunnalle palautui sydänultratuloja yhteensä 20 kpl, kaikki olivat terveitä.

TAVOITE**TOIMENPIDE****TULOS**

Saada rotu säilymään rotumääritelmän mukaisena terveyden osalta.

Pyritään järjestämään vähintään 2 jalostus- tai jälkeläistarkastusta/vuosi.

Jalostusneuvojen kouluttautuminen. Tuomareiden rotukohtainen erityiskoulutus.

Pyritään järjestämään vuosittain kasvattaja- tai jalostuspäivät.

Terveyskyselykaavakkeen uudistaminen.

Rotujärjestö suosittelee erityisesti ns. äkkikuolemapauksissa ruumiinavausta. Rotujärjestö tukee ruumiinavauksia taloudellisesti omistajan toimittaessa kopian ruumiinavaustodistuksesta jalostustoimikunnalle.

Sitoumuskasvattajasopimuksen valvonta ja kehittäminen erityisesti terveyden osalta.

Kasvattajien kannustaminen terveystutkimusten teettämiseen, Terveystutkimus -kilpailun luominen.

Pitkäikäisyys, keski-ikä nostaminen.

Vuonna 2014 jalostustoimikunnalle palautui sydänultratuloksia yhteensä 25 kpl, vuonna 2013 yhteensä 15 kpl, vuonna 2012 yhteensä 33 kpl, vuonna 2011 yhteensä 47 kpl ja vuonna 2010 yhteensä 45 kpl. On toki muistettava etteivät kaikki omistajat ole valitettavasti lähettäneet sydänultratuloksiaan rotujärjestölle, lähettäminen ja julkaiseminen ovat olleet täysin omistajan itsensä päätettävissä. Tämä on harmillista, koska erityisesti DCM-tilanne ei ole todenmukainen vähäisten rotujärjestölle lähetettyjen tulosten vuoksi. Nyt Kennelliitolla on tulossa ohjelma jalostustietojärjestelmään, jolloin myös sydänultrat saadaan julkiseen jalostustietokantaan.

Vuosina 2010 – 2015 kahden C-lonkkaisen vanhemman yhdistelmiä tai yhdistelmiä joissa D-lonkkainen /lonkkaiset vanhemmat rekisteröitiin yht. 27 kpl (keskiarvo n. 4,5 yhdistelmää / vuosi). Tässä on vielä tavoiteltavaa, vaikkakin pientä kehitystä parempaan on havaittavissa; aiemmalla tilastointijaksolla vuosittainen pentueiden keskiarvo oli 6,4 yhdistelmää / vuosi.

Tarkasteluvuosina 2010 – 2015 kyynärnivelkuvattiin yhteensä 660 tanskandoggia, joista 22 kpl:lla oli kyynärnivelet astetta 2–3. Tämä on 3,33 % kaikista tutkituista. Lukema on säilynyt suurin piirtein ennallaan aiempaan tarkastelujaksoon (vuodet 2005 – 2009) verrattuna, tuolloin prosenttiosuus oli alle 3 %. Nykyisellä tarkastelujaksolla yhdistelmiä missä vanhemmalla kyynärnivelet huonommat kuin 1, syntyi 2 kpl; vuonna 2011 jossa toisen vanhemman kyynärnivelet 2/0 ja vuonna 2012, jolloin toisen vanhemman kyynärnivelet olivat 2/2.

TAVOITE**TOIMENPIDE****TULOS**

Saada rotu säilymään rotumääritelmän mukaisena terveyden osalta.

Huolestuttavaa on kuitenkin että useassa yhdistelmässä missä toisella vanhemmista on kyynärnivelissä huomauttamista (astetta 1 tai huonompi), on samoilla koirilla myös lonkissa aste C tai huonompi. Näitä yhdistelmiä on nykyisellä tarkastelujaksolla yht. 12 kpl.

Internetsivujen jalostusosioiden päivitetään terveystutkimustulokset, jotka eivät näy kennelliiton jalostustietokannassa: kilpirauhaskokeet ja sydänultrat. Selkäkuvaukset tulivat myös tanskandoggeille virallisiksi 1.1.2014, tämän jälkeen tulokset ovat nähtävissä Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä. Omistajat lähettävät tulokset itse suoraan jalostustoimikunnalle rotujärjestön lehteä, nettisivuja ja arkistointia varten. Tästä on tiedotettu ja kannustettu ko. terveystutkimuksia tekemään. Rotujärjestö tukee virallisia selkäkuvauksia 10 €/lla/koira.

Virallisia selkäkuvaustuloksista on materiaalia vielä kovin vähän saatavilla. Vuosina 2014 – 2015 spondyloositutkittiin yhteensä 45 koiraa. Näistä tuloksista SP0 oli yhteensä 36 kpl (80 %) ja asteita SP1 – 3 oli yhteensä 9 kpl (20 %). Spondyloosin lisäksi selkäkuvauksissa tutkitaan välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV) ja nikami- en epämuotoisuus (VA).

Rotuinfon tuorein päivitys on tehty vuonna 2014.

Jalostustoimikunta on järjestänyt /tarjonnut vuosittain 1 - 2 jalostus- ja jälkeläistarkastusta, edellisin jalostustarkastus oli 10/2015 Seinäjoella Värinäyttelyn yhteydessä. Tarkastukseen osallistui 4 koiraa joista 1 kpl sai hyväksytyn tuloksen, 2 kpl ”hyväksytty varauksin” ja yksi sai hylätyn tuloksen.

TAVOITE**TOIMENPIDE****TULOS**

Saada rotu säilymään rotumääritelmän mukaisena terveyden osalta.

Jalostustoimikunnan jäseniä on osallistunut Suomen Kennelliiton järjestämille jalostusta käsitteleville kursseille mahdollisuuksien mukaan ja tuomareille on järjestetty rotukohtaista erityiskoulutusta tarvittaessa.

Jalostuspäivä pidettiin vuonna 2011 Jyväskylässä. Aiheina olivat: Tanskandoggin rakenne, koiran luonne ja siihen vaikuttavat tekijät. DoggiExpo (Jalostuspäivät) järjestettiin vuonna 2012 Lahdessa ja vuonna 2014 Kiljavalla. Viimeisimmässä koulutuksessa käsiteltiin nartun ja pentujen hoitoa, genetiikkaa, värien periytymistä, sopimuseräilyä ja silmäsairauksia. Lisäksi oli jalostustoimikunnan ja johtokunnan puheenvuorot ja aikaa keskustelulle, uusille ideoille, palautteelle ja parannusehdotuksille.

Rotujärjestön oma, uudistettu terveyskysely saatiin valmiiksi vuonna 2015. Nyt kaavake on mahdollista täyttää myös internetissä ja tiedot kirjataan koiran virallisella nimellä, nimettömiä vastauksia ei käsitellä. Myös Kennelliiton tekemä Terveyskysely on internetissä. Jalostustoimikunnalla on mahdollisuus saada Kennelliitolta yhteenvedot tanskandogkien vastauksista. Niistä kooste toisaalla, kohdassa 4.3 Terveys ja lisääntyminen.

Rotujärjestön internetsivuilla on tietoa ja ohjeistusta ruumiinavauksta varten. Valitettavasti jalostustoimikunnalle on lähetetty vain muutama ruumiinavauslausekkeen kopio. Ruumiinavauksia tehdään todennäköisesti kuitenkin enemmän, mutta jostain syystä omistajat /kasvattajat eivät halua tietoa tuoda rotujärjestölle.

Sitoumuskasvattajasopimus lakautettiin jäsenistön toiveesta 31.12.2013.

TAVOITE	TOIMENPIDE	TULOS
Saada rotu säilymään rotumääritelmän mukaisena terveyden osalta.		Kasvattajien kannustamiskilpailu terveystutkimusten teettämiseksi ei toteutunut. Kilpailun toteuttamista pohdittiin sekä jalostustoimikunnassa että johtokunnassa mutta sille ei löydetty tasapuolista kriteeristöä. Suositus pitkäikäisten linjojen suosimisesta. Jalostustoimikunta kerää listaa pitkäikäisistä doggeista, lista julkaistaan päivitettynä yhdistyksen nettisivuilla ja lehdessä.
Saada rotu säilymään rotumääritelmän mukaisena ulkomuodon osalta.	Riittävän laajan populaation ylläpitäminen Kokoon liittyvä tilastointi erikoisnäyttelyiden yhteyteen n. viiden vuoden välein.	Jalostustoimikunta suosittelee pidättäytymistä liiallisista sukusiitosyhdistelmistä, raja 6,25 %. Tarkasteluvuosina 2010 – 2015 sukusiitosprosentti on ollut korkeimmillaan (kaikki värit yhdessä) vuonna 2014, tuolloin se oli 1,92 %. Tarkastelujakson korkein yksittäinen sukusiitosaste on ollut musta – harlekiini väriyhmässä: 13,75 % (vuonna 2014). Keltainen – tiikerijuovainen väriyhmän korkein sukusiitosprosentti on ollut tällä tarkastelujaksolla 12,70 % (vuonna 2012) ja sinisten korkein sukusiitosprosentti on tällä tarkastelujaksolla ollut 6,71 % (vuonna 2010). Aiemman tarkastelujakson (vuodet 2005 - 2009) korkein yksittäinen sukusiitosaste oli 25 % (sininen yhdistelmä v. 2009). Jalostustoimikunta seuraa rekisteröintejä ja tuonteja, tilastoi niitä ja julkaisee niitä Tanskandoggi-lehdessä sekä internetsivuilla. Jalostustoimikunta on järjestänyt kokoon liittyvän mittauksen erikoisnäyttelyissä vuosina 2012 ja 2014.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Tulevaisuuden tanskandoggi on henkisesti ja fyysisesti terve suurikokoinen rotu, jolla on mahdollisimman laaja geenipohja ja jonka keski-ikä on saatu nousemaan. Suuri, lempeäluonteinen tanskandoggi on edelleen suosittu seura-, perhe- ja harrastuskoira. Eri väiriryhmien geenipohjaa pyritään laajentamaan tarkkaan harkittujen väiristeytysten kautta. Väiristeytyksiin käytetään vain terveys-, luonne- ja rakenneominaisuuksiltaan erinomaisia koiria, samalla vaalien puhtaita värejä väiriyhmittäin.

Kasvattajien aktiivisuus tutkia jalostusyksilönsä lisääntyy ja täten saadaan jalostukseen enemmän kaikilta osin terveystutkittuja koiria. Koirien kuolinsyistä tehdään tilastoja ja pyritään edesauttamaan geenitutkimuksien päivittymisiä mm tanskandoggeilla esiintyviin sairauksiin mm kardiomyopatia, addisonin tauti.

Kasvattajia kannustetaan väiristeytyksiin geenipohjan laajentamisen perusteella harkitusti sekä pyritään laajentamaan jalostuspohjaa mm käyttämällä laajemmin eri uroksia jalostukseen.

Sukusiitosaste on tällä hetkellä riittävän hyvä ja tavoitteena on sen säilyttäminen tulevaisuudessa.

Suomen Tanskandoggi Ry:n päämääränä on säilyttää tanskandoggi rotumääritelmän mukaisena niin luonteen, pitkäikäisyyden ja ulkonäönkin osalta, unohtamatta ja mitenkään vähättele-mättä yhtä tärkeää ominaisuutta - terveyttä.

Käyttäytyminen ja luonne

Tanskandoggin lempeä, ylväs ja ystävällinen luonne säilyy. Pyritään poistamaan rodusta liiallinen epävarmuus ja arkuus, joka valitettavasti on tullut esille mm. MH-kuvauksissa. Kannustetaan omistajia viemään koiransa luonnetestiin, MH-kuvaukseen ja näyttelyihin.

Jalostustoimikunta tilastoi luonteissa esiintyviä ongelmia jalostustietojärjestelmästä. Näillä toimenpiteillä voidaan tietoja seurata ja analysoida ja saadaan selville mihin suuntaan luonne kehittyy. Jalostukseen ei saa käyttää aggressiivisia, arkoja tai rotutyypiltään poikkeavan luonteisia koiria.

Terveys ja lisääntyminen

Rodun keski-ikää laskevat mm. nuorena sydänsairauksiin kuolleet yksilöt. Vuosina 2015 - 2016 Kennelliiton Jalostustietokantaan on ilmoitettu 10 kpl kuolinsyy sydänsairaus. Vuosina 2015 - 2016 suurimmat kuolinsyyt olivat: kasvainsairaudet, syöpä 34 kpl, maksan ja ruuansulatuskanavan sairaus (näistä suurin osa mahalaukun kiertymiä) 19 kpl ja sydänsairaudet 10 kpl. Tavoitteena on että suhtautuminen sairauksiin muuttuisi koko ajan avoimempaan suuntaan ja jalostustoimikunta toivookin että sairauksista ja kuolinsyistä ilmoitettaisiin enemmän rotujärjestölle.

Perinnölliset silmäsairaudet vähenevät ja muiden perinnöllisten sairauksien esiintymismäärät eivät kasva. Tanskandoggeilla esiintyvien sairauksien osalta toivomme saavamme lisää tutkittua tietoa, jotta jalostukseen voitaisiin käyttää mahdollisimman terveitä yksilöitä. Tanskandoggit pystyvät lisääntymään luonnollisesti, niillä ei ole merkittäviä rakenteellisia tai liioiteltuja piirteitä, jotka estäisivät luonnollisen astumisen tai synnyttämisen. Nartut synnyttävät yleensä ongelmitta ja hoitavat pentunsa hyvin.

Ulkomuoto

Rotu säilyy perustaltaan tervarakenteisena ja liioittelemattomana. Tanskandoggin olemus säilyy ”Koiramaailman Apollona”. Liioiteltuja piirteitä ei esiinny eikä suuren koon vuoksi haeta liioittelua. Edelleen käsitys tasapainoisesta suuresta koirasta ja kuvauksellinen sanonta ”vaikuttaa jalolta patsaalta” antaa kuvan tanskandoggi rodusta.

Yhtenäinen rotutyyppi väriyhmien välillä yhtenäistyy ja tyyppierot eivät ole enää huomattavia. Rakenteessa esiintyneistä suurimmista ongelmista pyritään parempaan jalostuksen ja tarkkojen jalostusvalintojen kautta. Kaikin puolin sopusuhtainen ja tasapainoinen vailla liioiteltuja piirteitä ovat avainsanat tulevaisuuden jalostuksessa.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostusohjesäännössä annetaan minimivaatimukset hyväksyttävälle yhdistelmille. Näiden avulla pyritään ohjaamaan jalostusta ja varmistamaan käytettävien vanhempien terveys, luonne ja ulkomuoto. Astutusilmoitukset tulee olla jalostustoimikunnalla ennen suunniteltua astutusta. Jalostukseen käytettävän nartun tulee olla vähintään 24 kk astutushetkellä, ei yli 7 -vuotias. Ensisynnyttäjä ei saa olla yli 5 -vuotias astutushetkellä. Jalostukseen käytettävän uroksen tulee olla vähintään 18 kk astutushetkellä.

Saman uroksen käyttöä useille eri nartuille ei suositella (matadorjalostus), koska se kaventaa geenipohjaa. Mikäli siitokseen käytettävällä uroksella on Suomessa jo 3 pentuetta (kaikki värit), suositellaan uroksen jälkeläistarkastusta ja mikäli siitokseen käytettävällä uroksella on Suomessa jo 5 pentuetta (kaikki värit), uros on jälkeläistarkastettava, jotta yhdistelmä hyväksytään pentulistalle.

Terveys

Jalostukseen käytettävän tanskandogin tulee olla fyysisesti ja psyykkisesti terve sekä vapaa perinnöllisistä sairauksista. Mikäli koiran vanhemmilla, sisaruksilla ja/tai jälkeläisillä on perinnöllisiä sairauksia, tulee koira tutkia ja todeta terveeksi niiltä osin.

Molemmilta vanhemmilta vaaditaan lonkkakuvaustulos A – C, ei kuitenkaan siten että kummallakin vanhemmalla on C. Jalostustoimikunta suosittaa yhdistelmien osalta että rodun jalostusindeksi lonkkien osalta (vanhempien keskiarvo) olisi vähintään 100. Kynärniveltulos 0 – 1 sallitaan, ei kuitenkaan siten että kummallakin vanhemmalla olisi tulos 1. Sukusiitosaste ei saisi ylittää 6,25 % (serkusparitus) muutoin kuin erittäin painavasta syystä.

Jalostustoimikunta suosittaa virallista silmä- ja silmäluomitarkastusta jalostukseen käytettäville koirille. Jalostustoimikunta toivoo enemmän huomiota kiinnitettävän tanskandoggeilla esiintyviin silmä- ja luomisairauksiin siitosparia valittaessa. Mikäli koiralla on todettu jokin periytyvä silmä- tai silmäluomisairaus, sitä ei tulisi käyttää jalostukseen. Operoituja tai operaatiota tarvitsevia yksilöitä ei saa käyttää jalostukseen. Mikäli vanhemmilla, sisaruksilla ja /tai jälkeläisillä on silmä- /tai silmäluomisairauksia useammalla kuin yhdellä, tarvitaan paritettavalle koiralle puhdas silmälausunto silmäeläinlääkäriltä. Mikäli lähisuvussa esiintyy kataraktia tai glaukoomaa yhdelläkin koiralla, jalostuskäyttöön suunnitellulla koiralla tulee olla puhdas silmäeläinlääkärin lausunto.

Jalostustoimikunta liittää kasvattajille lähteviin vastauksiin ns. fraasitekstit, jossa suositellaan sydänultran ja kilpirauhaskokeen tekemistä, ellei niitä ole jalostukseen käytettävälle koiralle vielä tehty. PEVISA määrittää jo pakollisen sydänkuuntelun, joka ei saa olla astutushetkellä 12 kk

vanhempi, mutta koska rodussa esiintyy kuolemaan johtavaa sydänsairautta (DCM), suositellaan ultraäänitutkimusta. Mikäli koiralla todetaan/on sivuääni, sydänultra (lausunto terve) vaaditaan jatkossa aina, mikäli koiraa käytetään jalostukseen.

DCM -lausunnon saanutta koira ei saa käyttää jalostukseen. Mikäli uroksen spermaa pakastetaan, ja uros saa sperman keruun/pakastamisen jälkeen DCM -lausunnon, pakastetta ei saa sairauden toteamisen jälkeen enää käyttää.

Spondyloosin osalta jalostustoimikunta suosittaa että esim. lonkkakuvausten yhteydessä, koiralta kuvattaisiin myös selkä. Jalostustoimikunta kartoittaa spondyloosin ja muiden selkäsairauksien, sekä wobblerin esiintyvyyttä rodussamme säännöllisillä yhteenvedoilla lehdessä ja rotujärjestön nettisivuilla jalostusosiossa.

Luonne

Mikäli koira on saanut näyttelyistä kaksi kertaa O – tai EVA -palkinnon luonteen vuoksi, varsinkin jos koira on ollut aggressiivinen tai osoittanut pelkopuremisen oireita, jalostustoimikunta pyytää tällaiselta koiralta hyväksytyn jalostustarkastuksen, jossa on otettu kantaa ko. koiran luonteeseen tai virallisen hyväksytyksi suoritettun luonnetestituloksen tai MH-kuvauksen. Jalostustoimikunnalla on mahdollisuus pyytää yllä olevia lisäselvityksiä jalostukseen käytettävän koiran luonteen osalta myös, mikäli ko. koiran useissa näyttelyarvosteluissa on negatiivisia mainintoja luonteesta. Pentu- ja junioriluokan näyttelyarvosteluja ei huomioida.

Ulkomuoto

Molemmilla vanhemmilla tulee olla vähintään 3 x erittäin hyvä tai 2 x erinomainen -tulos näyttelyistä tai hyväksytty jalostustarkastus. Edellä mainittuja näyttelytuloksia ei ole mahdoton saavuttaa ja mikäli jalostustarkastus ei mene läpi, on sanomattakin selvää, ettei koira ole jalostukseen sopiva.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Tanskandoggit ovat liittyneet Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan 1.1.2007. Jalostukseen käytettävien tanskandoggien tulee olla virallisesti lonkka- ja kyynärniveltuvattu ennen astutusta ja niillä tulee olla voimassa sydänkuuntelu, joka ei saa olla yhtä vuotta vanhempi. Tanskandoggien PEVISA-ohjelma on voimassa 31.12.2016 saakka. Uusi PEVISA-ohjelma on tarkoitus saada voimaan 1.1.2017 alkaen.

Väriristeytykset

FCI ja siten SKL on sulkenut rotukirjat, jonka mukaan eri väriyhmien koiria ei saa yhdistää ilman poikkeuslupamenettelyä. Mahdollisuus tehdä kahden eri väriyhmän risteytystä on ainoastaan poikkeusluvalla.

Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta on päättänyt 14.12.2004 (144 §), että jalostusosasto voi rotujärjestön puoltaessa käsitellä rutiiniluonteisesti anomukset, jotka koskevat sinisen ja sinitaustaisen mustan tanskandoggin yhdistämistä. Rotujärjestön on tuotava puoltavassa lausunnossaan esille, että kyseessä on em. kaltainen rutiinianomus ja viittaamaan tähän jalostustieteellisen toimikunnan päätökseen. Rotujärjestö on tämän jälkeen päättänyt vuosikokouksessaan että sinisen kanssa yhdistettävän mustan, ei tarvitse olla sinitaustainen saadakseen ns. auto-

maattisen poikkeuslupan, kunhan vain rodun jalostusohjesäännön vaatimukset täyttyvät.

Väriristeytysten tarkoituksena on mm. laajentaa vähemmistövärien geenipoolia, tuoda uutta verta erityisesti sinisten määrältään pieneen populaatioon. Rotujärjestö puoltaa automaattisesti em. anomuksia kun koirien lonkka-, kyynär- ja sydäntutkimukset sekä näyttelytulokset täyttävät rotujärjestön vaatimukset. Tällä rotujärjestön ja kennelliiton päätöksellä väriristeytysten luvan saaminen nopeutuu ja helpottuu huomattavasti. Vähimmäisvaatimuksena on jalostusohjesäännön minimivaatimukset.

Muiden kuin sininen – musta -väriristeytysten poikkeuslupaa haettaessa tulee siitosparin molempien vanhempien täyttää jalostusohjesäännön vaatimukset. Poikkeusluvan saamisen edellytyksenä kasvattajalla tulee olla vankka kokemus kasvatustyöstä ja riittävä koiramateriaali hyödyntääkseen poikkeuslupapentueen jälkeläisiä kasvatustyössään. Poikkeuslupa-anomus käsitellään jalostustoimikunnassa kun kasvattaja esittää erittäin hyvin perustellun anomuksen, jonka liitteenä on jatkojalostussuunnitelmaa tuleville jälkeläisille. Anomuksen liitteenä tulee olla myös siitosparin sukutaulut väri- ja terveystietoineen.

Sukusiitosasteen pitäminen vähintäänkin ennallaan

Vältetään liiallista sukusiitosta, yli 6,25 % (serkusparitus). Jalostusohjesäännön mukaan serkusparituksen ylittämiseen tulee olla hyvä perustelu.

Jalostustarkastukset

Jalostustoimikunta järjestää vähintään yhden jalostus /jälke-läistarkastuksen per vuosi. Tarkastukseen käytetään rotujärjestön omaa jalostustarkastuslomaketta sekä jatkossa myös Suomen Kennelliiton jalostustarkastuslomaketta jolloin tulokset saadaan näkyviin myös jalostustietokantaan.

Koulutus /kouluttautuminen

Jalostustoimikunnan jäsenet osallistuvat SKL:n järjestämille jalostusta käsitteleville kursseille ja koulutuksiin. Tuomareille järjestetään rotukohtaista erityiskoulutusta tarpeen mukaan. Pyritään järjestämään joka toinen vuosi kasvattaja- /jalostuspäiviä, joissa kasvattajille tuodaan mahdollisuuksien mukaan informaatiota rodun tilanteesta asiantuntijaluennoin, mm. sydän- ja luonnetoimintamusta (DCM). MH-kuvauksen toimihenkilöitä koulutetaan mahdollisesti aluetoimikuntien taholta, tavoitteena saada vuosittain vähintään yksi rotukohtainen MH-kuvaustilaisuus omien toimihenkilöiden voimin, eri puolilla Suomea. Pyritään perustamaan harrastustoimikunta, jonka kautta koirien omistajia kannustetaan kouluttautumaan ja harrastamaan eri harrastuslajeja.

Rodussa esiintyvien sydänsairauksien selvittäminen ja ehkäiseminen

Sydänsairauksien kartoittamista ja ehkäisemistä varten järjestetään eri puolilla Suomea sydänultra-joukkotarkastuksia. Rotujärjestö kehoittaa käyttämään Suomen Kennelliiton sydäntutkimuskaavaketta sydämultratutkimuksissa. Sydämultratulokset tilastoidaan ja julkaistaan rotujärjestön lehdessä. Kaikki jalostustoimikunnalle palautuneet sydämultratulokset julkaistaan myös internetissä rotujärjestön sivuilla jalostustoimikunnan palstalla.

Sydänkuunteluita jalostustoimikunta pyrkii järjestämään ainakin kerran vuodessa, esimerkiksi erikois- tai värinäyttelyn yhteyteen. Kasvattajien ja omistajien toivotaan ilmoittavan jalostustoimikunnalle kaikki sydänongelmiin kuolleet tanskandoggit. Yhdistys tukee taloudellisesti koirien

sydäntutkimuksissa käyntejä ja äkillisesti kuolleiden tanskandoggien ruumiinavauksia.

Pitkäikäisten linjojen suosiminen jalostuksessa. Rotujärjestö ylläpitää listaa rodun vanhimmist koirista

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Uhat

Suurimpana uhkana voidaan todeta jalostuspohjan kapeneminen, erityisesti sinisten väriryhmässä. Samojen urosten liikakäyttö sekä toisen polven jälkeläiset. Suositukset ylittyvät reilusti kaikissa väriryhmissä.

Uhkana voidaan myös pitää liiallisten rajoitteiden asettaminen jalostuspareille. Rodun kasvatustulevaisuudessa on haastavaa, koska jo nyt on erittäin haastavaa löytää sopivia siitospareja joissa yhdistyisi kaikki rodun tavoitteet ja toiveet. Järkevä ja suunnitelmallinen jalostus vaatii kompromissien tekemistä, jotta jalostuspohja voidaan pitää edes nykyisen laajuisena. Kompromisseja on oltava mahdollisuus tehdä myös terveystulosten osalta. Rotu tarvitsee jalostuspohjan laajentamista myös väriaristeytysten muodossa.

Rotumääritelmän mukaisen luonteen kohentaminen: MH-kuvauksissa saatujen tulosten mukaan tanskandoggin luonteessa on havaittavissa epävarmuutta sekä arkuutta. Jalostusmateriaalin valinnassa tulisi kiinnittää huomiota enenevässä määrin rauhallisuuteen sekä itsevarmuuteen. Hieman pidättyväinen tanskandoggi ei ole kuitenkaan arka.

Kasvattajien jalostustyötä vaikeuttaa koirien omistajien puutteelliset merkinnät Kennelliiton jalostustietojärjestelmään mm. kuoliniästä ja kuolinsyystä. Osa ei jopa merkitse ollenkaan koiransa kuolleeksi. Keski-ikä nostaminen on tärkeä rotujärjestön tavoite, kuin myös ennaltaehkäisy ettei yhdistetä linjoja joissa on samoja ongelmia. Näistä tiedoista ei kuitenkaan tule tietoa näkyville mihinkään, elleivät koirien omistajat /kasvattajat näitä tietojaan julkiseksi laita. Tähän tarvitaan erityisen paljon valistustyötä rotujärjestön taholta.

Mahdollisuudet

Jalostuspohjan kapenemista voidaan ehkäistä esim. väriaristeytyksillä. Tärkeää olisi että erityisesti sinisten geenipooliin saataisiin uutta verta. Sukusiitosprosentit ovat vielä maltillisella tasolla.

Vaikka tanskandoggi on suurikokoinen ja voimakas rotu, sillä ei esiinny koon tai rakenteen mukanaan tuomia lisääntymisongelmia.

Tanskandoggien yleinen terveydentila on varsin hyvä, suuresta koosta huolimatta rodulla ei esiinny juurikaan kyynär- tai lonkkaniveldysplasiaa verrattuna moniin muihin kooltaan isokokoiisiin rotuihin.

Tanskandoggit pystyvät lisääntymään luonnollisesti, niillä ei ole merkittäviä rakenteellisia tai liioiteltuja piirteitä, jotka estäisivät luonnollisen astumisen tai synnyttämisen.

MH-kuvauksiin ja luonnetesteihin osallistuu useita tanskandoggeja joka vuosi, tiedotusta näiden tärkeydestä tehostetaan ja näin mahdollisesti saadaan vielä määriä lisääntymään. Rodun oma ihanneprofiili on työn alla. Tämän valmistuttua saadaan lisätietoa tarkemmin rotumme luonteen ominaisuuksista.

Tanskandoggit ovat aktiivisina Hannes Lohen geenitutkimuksessa mm. DCM:n osalta sekä Katriina Tiiran käyttäytymistutkimuksessa.

Tanskandoggi on monipuolinen harrastuskoira. Näyttelyiden lisäksi harrastetaan esim. tottelevaisuuskokeita, rally-tokoa, agilityä, Mejä-kokeita.

Varautuminen ongelmiin

Jalostustoimikunta seuraa rodun tilannetta netissä olevalla pysyvällä terveystarkastuksella. Samoin Kennelliiton terveystarkastusta pyydetään tilastot säännöllisesti ja analysoidaan tuloksia lehteen ja rotujärjestön nettisivuille.

Lisätään tiedotusta uusille pennunostajille, mm. Rotuinfon päivitykset ajan tasalla sekä Rotuinfon mahdollisimman laaja jakelu. Tiedotusta uusille kasvattajille, mm. rotujärjestön sivuilta löytyy Uuden kasvattajan opas.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä kerätään tietoa, tilastoidaan taulukoihin sekä analysoidaan säännöllisesti rotujärjestön lehteen, mm. käytetyimmät urokset, jälkeläistilastot, MH-kuvatut, luonnetestatut jne.

Kannustetaan kasvattajia ja omistajia julkaisemaan jalostustietojärjestelmässä kuolinsyyt ja -iät. Kannustetaan kasvattajia tuomaan jalostustoimikunnan tietoon oman koiransa sairaudet.

Keski-ikä kehitystä seurataan säännöllisesti jalostustietojärjestelmään tallennettujen kuolinkien ja -syiden osalta. Tehostetaan jäsenistön tiedottamista terveyttä koskevien asioiden ilmoittamisesta rotujärjestölle ja Suomen Kennelliiton jalostustietokantaan (kuolinsyyt).

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Jalostustoimikunta on ensisijaisesti vastuussa tavoiteohjelman noudattamisesta ja sen toteutumisesta. Rotujärjestö on myös velvollinen huomioimaan JTO:n tavoitteet toimintasuunnitelmaa laatiessaan.

Yleiset keinot

- jalostusohjesääntö
- PEVISA -ohjelma
- yhteistyö läheisten sidosryhmien kanssa: Kennelliitto, rotujärjestö, kasvattajat, kasvattajatuomarit, pennun ostajat
- Rotuinfon päivitys tarvittaessa (ainakin rekisteröintimäärien ja lonkka- ym. tilastojen suhteen). Rotuinfo jaetaan kasvattajille pentueen synnyttyä, uusille pennun ostajille annettavaksi
- rotujärjestön nettisivujen päivitykset reaaliajassa
- rotujärjestön lehdessä olleiden terveys- ym. artikkeleiden arkistointi, sydänultratulosten ja kilpirauhastulosten julkaisu sekä internetissä että rotujärjestön lehdessä

Luonne

- rotumääritelmän mukaisen luonteen säilyttäminen, pyrkimys poistamaan rodusta liiallinen arkuus
- jalostustoimikunta suosittelee arkojen ja /tai vihaisten koirien ehdotonta poissulkemista jalostuksesta
- luonteiden kehityksen seuranta MH- kuvaukset, luonnetestit
- jalostustoimikunta suosittelee koirien luonnetestausta / MH-kuvausta: rotujärjestö maksaa ilmoittautumismaksusta 10 € / koira takaisin koe /

kuvauspöytäkirjaa vastaan

- tavoitteena järjestää vuosittain tanskandoggeille tarkoitettu MH-kuvaus rotujärjestön toimesta
- jalostustarkastukset 1 – 2 kertaa /vuosi, luonne yhtenä tarkastelun kohteena, jolle laitetaan suurempi painoarvo tulevaisuudessa
- kannustaminen jäsenistöä osallistumaan Hannes Lohen geenitutkimukseen sekä Katriina Tiiran käyttäytymistutkimukseen
- rodun ihanneprofiilin valmistuminen viimeistään vuoden 2017 aikana (rodun ihanneprofiili = rotumääritelmään ja rodun käyttötarkoitukseen perustuvat toivotut ominaisuudet, esim. rodunedustajille ihanteellinen tulos käyttökokeesta, luonnetestistä tai MH-luonnekuvauksesta)
- tehty aloite MH-kuvausten keskeytysten /keskeyttämisten syiden kirjaamisesta näkyville tulosten yhteyteen, tämän aloitteen seuranta
- erillinen käyttäytymis /luonnekysely vuoden 2017 aikana
- vuodesta 2017 alkaen jalostustoimikunta kerää näyttelyarvostelukaavakkeista hyl/eva syyt ja minkä verran syistä johtuu luonteista. Keräys ja tilastointi tehdään vuosittain.

Terveys

- tanskandoggien terveystilanteen kartoittaminen jatkuvalla internetissä olevalla terveystarkastuskaavakkeella sekä Kennelliiton terveystarkastuksesta saatavien tulosten taulukoimisella sekä analysoimalla tuloksia
- sydänsairauksien vähentäminen: rotujärjestö tukee sydänilmoituksia; 1 – 3 vuotiaita 20 €:lla, 3 – 6 vuotiaita 30 €:lla ja yli 6 vuotiaita 40 €:lla. Jalostustoimikunta järjestää eripuolilla Suomea joukkosydänilmoitustarkastuksia. Jalostustoimikunta tilastoi sille toimitetut sydänilmoitukset ja julkaisee listaa säännöllisesti rotujärjestön lehdessä ja internetsivuilla
- rotujärjestö tukee taloudellisesti virallisia silmätutkimustuloksia 10 €:lla
- pitkäikäisyys ja keski-ikä nostaminen: jalostustoimikunta julkaisee omistajien ilmoittamia kuolinikkeitä rotujärjestön lehdessä sekä internetissä TOP 30 -listalla. Jalostustoimikunta seuraa vuosittain kuolinikien kehitystä jalostustietojärjestelmästä saatujen kuolinikien perusteella. Jalostustoimikunta kannustaa omistajia ja kasvattajia merkkamaan jalostustietojärjestelmään oman koiransa kuolinikien ja syyn
- jalostustoimikunta suosittelee sairaiden koirien ehdotonta poissulkemista jalostuskäytöstä
- jalostusyhdistelmistä pyritään selvittämään tarkoin terveyteen liittyvät tiedot. Jalostustoimikunta on uudistanut asutusilmoitus /pyyntö -kaavakkeen, jossa kysytään yksityiskohtaisempia tietoja mm. jalostukseen käytettävän koiran vanhemmista ja sairauksista
- jalostustoimikunta suosittelee ottamaan viralliset selkäröntgenkuvat samalla kuin kuvataan lonkat ja kyynäretkin. Rotujärjestö tukee taloudellisesti selkäkuvauksia 10 €/koira/vuosi
- jalostustoimikunta kerää säännöllisesti tietoa jalostustietojärjestelmästä myös spondyloosin ja muiden selkäsairauksien osalta sekä tiedottaa

- niistä rotujärjestön lehdessä sekä rotujärjestön internetsivuilla
- suositellaan erityisesti ns. äkkikuolemien sattuessa ruumiinavausta, EVIRA:n virastojen yhteystiedot ja ohjeet kuolemantapauksen yhteydessä löytyvät yhdistyksen internetsivuilta. Rotujärjestö tukee taloudellisesti ruumiinavauksia 20 €:lla
 - jalostustoimikunta tiedottaa sydänultratuille, sekä terveille että DCM -koirille geenitutkimuksesta ja sen tärkeydestä sekä kannustaa osallistumaan geenitutkimukseen
 - erillinen lisääntymiskysely uuden JTO:n voimassaoloaikana
 - suositellaan kasvattajia käyttämään pitkäikäisiä linjoja
 - PEVISA-ohjelman noudattaminen ja uuden PEVISA:n päivittäminen, uusi PEVISA-ohjelma voisi astua voimaan 1.1.2017

Populaatio

- riittävän laajan populaation ylläpitäminen
- jalostustoimikunta suosittelee pidättäytymistä liiallisista sukusiitosyhdistelmistä (raja 6,25 %) viidellä sukupolvella laskettuna, joista 5. sukupolvi syntyvä pentue
- populaation rakenteen / laajuuden seuraaminen väriyryhmittäin vuosittain
- rekisteröintien ja tuontien seuranta ja tilastointi, julkaiseminen mm. TD –lehdessä vuosittain
- jalostustoimikunta suosittelee että tuontien olisi hyvä olla ns. uutta verta, ei sukuja, joita Suomessa jo on

Ulkomuoto

- rotumääritelmän mukaisen ulkonäön ja rakenteen ylläpitäminen ja tyyppin yhtenäistäminen
- jalostustoimikunnan uroshdotuksissa suositetaan rotumääritelmän mukaista ulkomuotoa, samaa toivotaan myös nartulta
- jalostustoimikunta järjestää vuosittain 1 – 2 jalostus /jälkeläistarkastusta, tavoitteena saada ne yhtenäistettyä Kennelliiton jalostustarkastuskaavakkeen kanssa jolloin tulokset kirjaantuisivat myös Kennelliiton jalostustietojärjestelmään.

7. LÄHTEET

- Kennelliiton jalostustietojärjestelmä (<http://jalostus.kennelliitto.fi>)
- Katariina Mäki, artikkeli, 5.8.2013 (<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>)
- Katariina Mäki, artikkeli, (<http://www.katariinamaki.com/artikkelit/monimuotoinen.htm>)
- Katariina Mäki, artikkeli, 5.8.2013, päivitetty 13.1.2016 (<http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos>)
- Anu Lappalainen, 15.1.2016 (<http://www.kennelliitto.fi/lonkkanivelen-kasvuhairio>)
- Anu Lappalainen, 15.1.2016 (<http://www.kennelliitto.fi/kyynarnivelen-kasvuhairiot>)
- Maria Wiberg, 15.1.2016 (<http://www.kennelliitto.fi/dilatoiva-kardiomyopatia-dcm>)
- <http://www.elainlaakari.fi/koiran-sydansairaudet>, 15.1.2016
- Maria Väänänen / Kirurgian laitos / Eläinlääketieteellinen korkeakoulu
- <http://www.elainlaakari.fi/koiran-luusyopa-eli-osteosarkooma> 9.2.2016
- Saki Paatsama, Terve ja sairas koira, 1995
- http://www.korpikuu.fi/briardharrastajat/arkisto/2002/4_1.htm
- Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema
- Seppo Lamberg, <http://www.laelas.com>
- de Weck et al., 1997
- de Weck et al., Dog allergy, a model for allergy genetics, Int. Arch Allergy Immunol
- Halliwell & Rosenkrantz, ESAVS training programme of Veterinary Dermatology, 2006.
- Sousa et al., The ACVD task force on canine atopic dermatitis (II): genetic factors, Veterinary Immunology and Immunopathology 2001.
- Willemse, Atopic skin disease: a review and reconsideration of diagnostic criteria, Journal of Small Animal Practice, 1986
- Huittisten Ammatti- ja yrittäjäopiston Pieneläinhoitajalinjan oppimateriaali
- http://www.ashgi.org/articles/immune_rising_storm_finnish.htm
- Ell Sari Granholm, artikkeli Kilpirauhasen vajaatoiminta Suomen Tanskandoggi ry:lle
- Koira-Kissaklinikka Oy:n verkkosivut
- ELL Nina Menna, 15.1.2016, <http://www.kennelliitto.fi/koiran-epilepsia>
- http://www.koiraanjalostus.fi/Viralliset_tutk.htm
- <http://www.kennelliitto.fi/yleisimmat-perinnolliset-silmasairaudet>, 15.1.2016
- Suomen Kennelliiton terveyskysely/Tanskandoggit 30.11.2015
- Suomen Tanskandoggi ry kasvattajakysely 2009
- http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/rotukohtaiset_ohjeet_rko_0.pdf, 18.1.2016
- Katriina Tiira, koirageenit.fi

